

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2013

Statens
offentliga
utredningar
1970:70
Utbildnings-
departementet

Ref

Folkbokförings- organisationen m.m.

SOU

Betänkande avgivet av centrala folkbokförings-
och uppbördsnämnden
Stockholm 1970

Statens offentliga utredningar 1970

Kronologisk förteckning

1. Barns utemiljö. Tryckeribolaget. C.
2. Om stat och kyrka. Beckman. U.
3. Balanserad regional utveckling. Esselte. In.
4. Reformerad lärarutbildning. Svenska Reproduktions AB. U.
5. Statligt stöd till fiskehamnar. Esselte. Jo.
6. Ny livsmedelsstadga m.m. Del. I. Förslag och motiv. Tryckeribolaget. S.
7. Ny livsmedelsstadga m.m. Del II. Bilagor. Tryckeribolaget. S.
8. Yrkesteknisk högskoleutbildning. Svenska Reproduktions AB. U.
9. Snöskotern-fordonet och förare. Esselte. K.
10. Fria läromedel. Beckman. U.
11. Folkhälsovårdens utbyggande och reglering. Beckman. S.
12. Värnpliktstjänstgöringens civila meritvärde. Esselte. Fö.
13. Sveriges energiförsörjning. Energipolitik och organisation. Svenska Reproduktions AB. I.
14. Urbaniseringen i Sverige. Bilagedel I till Balanserad regional utveckling. Esselte. In.
15. Regionalekonomisk utveckling. Bilagedel II till Balanserad regional utveckling. Esselte. In.
16. Riksdagsgrupperna • Regeringsbildningen. Norstedt & Söner. Ju.
17. Ersättare för riksdagsledamöerna. Esselte. Ju.
18. Upphandling av byggnader. Del 2. Administrationen. Beckman. Fi.
19. Svensk FN-lag. Esselte. Ju.
20. Behörighet • Meritvärdering • Studieprognos. Specialundersökningar av kompetensfrågor. Esselte. U.
21. Vågar till högre utbildning. Del I. Behörighet och urval. Esselte. U.
22. Pedagogisk utbildning och forskning. Berlingska Boktryckeriet. Lund. U.
23. Understödsföreningar. Svenska Reproduktions AB. Fi.
24. Rationell bensinhandel. Esselte. H.
25. Aspirationer, möjligheter och skattemoral. Göteborgs Offsettryckeri AB, Surte. Fi.
26. Körkort och körkortsregistrering. Norstedt & Söner. K.
27. Allmänna val på våren? Norstedt & Söner. Ju.
28. Tjänstgöringsbetyg. Norstedt & Söner. Fi.
29. Decentralisering av statlig verksamhet. Esselte. Fi.
30. Stordriftsfördelar inom industriproduktionen. Esselte. Fi.
31. Militära straff och disciplinmedel. Esselte. Ju.
32. Polisen i samhället. Esselte. Ju.
33. Medel för styrning av byggnadsverksamheten. Norstedt & Söner. In.
34. Svenska folkets inkomster. Esselte. In.
35. Hemförsäljning. Göteborgs Offsettryckeri AB, Surte. Ju.
36. Kilometerbeskattning. Berlingska Boktryckeriet, Lund. Fi.
37. Översyn av vissa punktskatter. Esselte. Fi.
38. Förtrolig företagsinformation och börshandel. Esselte. Fi.
39. Sexualkunskapen på grundskolans låg- och mellanstadier. Esselte. U.
40. Revision av vattenlagen. Norstedt & Söner. Ju.
41. Företag och Samhälle. Del 1. Esselte. I.
42. Företag och Samhälle. Del 2. Esselte. I.
43. Ungdom — Bostad. Esselte. In.
44. Språkundersökning bland finländska barn och ungdomar i Sverige. Esselte. U.
45. Gruvrättslig speciallagstiftning. Svenska Reproduktions AB. Ju.
46. Den äldre arbetskraften inom byggnadsindustrin. Esselte. In.
47. Skydd mot avlyssning. Norstedt & Söner. Ju.
48. Svensk författningssamling. Norstedt & Söner. Ju.
49. Yrkeskadeförsäkringens finansiering. Esselte. S.
50. Viss medicinsk och farmaceutisk yrkesutbildning. Svenska Reproduktions AB. U.
51. Mellansvensk gruvindustri. Almqvist & Wiksell, Uppsala. I.
52. Om lotterier. Norstedt & Söner. H.
53. Distriktsveterinärernas tjänstgöringsförhållanden, m.m. Svenska Reproduktions AB. Jo.
54. Forskning för försvarssektorn. Norstedt & Söner. Fö.
55. Vågar till högre utbildning. Del 2. Organisation och information. Esselte. U.
56. Ersättning vid vissa sjukvårdande åtgärder och sjukresor. Esselte. S.
57. Olja i rör. Esselte. I.
58. Yrkesutbildning och arbetsliv. Svenska Reproduktions AB. U.
59. TEKO-industrierna inför 70-talet. Del I. Analys, slutsatser, förslag. Tryckeribolaget. I.
60. TEKO-industrierna inför 70-talet. Del II. Bilagor. Tryckeribolaget. I.
61. Trafiknykterhetsbrott. Esselte. Ju.
62. Utbetalning av kommunalskatt. Esselte. Fi.
63. Svensk krigsmaterielexport. Svenska Reproduktions AB. H.
64. Bättre socialtjänst för handikappade. Esselte. S.
65. Utbildning m.m. av värnpliktiga i specialtjänst. Esselte. Fö.
66. Högskolor för konstnärlig utbildning. Esselte. U.
67. Förmyndarskap. Norstedt & Söner. Ju.
68. Boendeservice 2. Esselte. In.
69. Ändringar i kommissionslagen. Tryckeribolaget. Ju.
70. Folkbokföringsorganisationen m.m. Berlingska Boktryckeriet, Lund. U.

Statens offentliga utredningar

1970: 70

Utbildningsdepartementet

Folkbokförings- organisationen m.m.

Betänkande avgivet av centrala folk-
bokförings- och uppbördsnämnden
Stockholm 1970

Till Statsrådet och chefen för utbildningsdepartementet

Genom beslut den 12 maj 1967 uppdrog Kungl. Maj:t åt centrala folkbokförings- och uppborädnämnden att verkställa utredning i vissa med folkbokföringens ordnande sammanhängande frågor.

Genom beslut den 27 juni 1969 uppdrog Kungl. Maj:t vidare åt nämnden att i samband med dess förenämnda utredning överväga villkoren för anslutning till nationell församling inom svenska kyrkan och lägga fram förslag i ämnet.

Sedan utredningsuppdragen slutförts får nämnden överlämna sitt betänkande om *Folkbokföringsorganisationen m.m.*

Anm. Protokollsutdrag här ej bifogat.

Beslut i detta ärende har på sätt framgår av bifogade protokollsutdrag fattats av nämnden vid sammanträde 29.10.1970.

Vid utarbetandet av betänkandet har fögderidirektören Hugo Brissman och rådmannen Iwan Lindh medverkat såsom särskilt förordnade utredningsmän.

Stockholm den 10 december 1970

Kjell Edström

Hugo Brissman *Iwan Lindh*

I betänkandet använda förkortningar

ABT	allmänna bestämmelser för tjänstemän
ADB	automatisk databehandling
AFK	allmän försäkringskassa
AFL	lagen (1962: 381) om allmän försäkring
CFU	centrala folkbokförings- och uppborädsnämnden
DK	datakontor
FBF	folkbokföringsförordningen (1967: 198)
FBK	folkbokföringskungörelsen (1967: 495)
KL	1686 års kyrkolag
LU	lagutskott
RF	1809 års regeringsform
RFV	riksförsäkringsverket
SCB	statistiska centralbyrån
SON	statens organisationsnämnd

Innehåll

Avdelning I Utredningsuppdraget, m.m.

Kapitel 1 <i>Utredningsarbetets bedrivande, m.m.</i>	7
--	---

Kapitel 2 <i>Vissa utgångspunkter</i>	10
---	----

Avdelning II Nuvarande förhållanden, m.m.

Kapitel 3 <i>Folkbokföringens organisation, m.m.</i>	15
--	----

3.1 Inledning	15
-------------------------	----

3.2 Folkbokföringsmyndigheter	15
---	----

3.2.1 Pastorsämbete	15
-------------------------------	----

3.2.2 Lokal skattemyndighet	17
---------------------------------------	----

3.2.3 Länsstyrelse	17
------------------------------	----

3.2.4 Domkapitel	18
----------------------------	----

3.2.5 CFU	19
---------------------	----

3.2.6 Andra myndigheter	19
-----------------------------------	----

3.3 Kyrkobokföringen	20
--------------------------------	----

3.3.1 Rätt kyrkobokföringsort m.m.	20
--	----

3.3.2 Kyrkoböcker m.m.	20
--------------------------------	----

3.3.3 Anmälningar till pastorsämbete	21
--	----

3.3.4 Underrättelser till pastorsämbete	22
---	----

3.3.5 Underrättelser från pastorsämbete	22
---	----

3.3.6 Uppgifter rörande förekomsten av vissa ärenden	23
--	----

3.4 Kyrkobokföringen i Stockholm och Göteborg	24
---	----

3.5 Kostnader och arbetsinsats vid nuvarande organisation	26
---	----

3.5.1 Verksamheten vid pastorsexpeditionerna	26
--	----

3.5.2 Förhållandena i Stockholm och Göteborg	27
--	----

3.5.3 Sammanfattning	27
--------------------------------	----

Kapitel 4 <i>Den lokala folkregistreringen i tidigare utredningssammanhang</i>	29
--	----

Avdelning III Nämndens överväganden

Kapitel 5 <i>Allmänna synpunkter på frågan om huvudmannaskap</i>	39
--	----

Kapitel 6 <i>Val av myndighet</i>	45
---	----

6.1 Inledning	45
-------------------------	----

6.2 Lokal skattemyndighet	46
-------------------------------------	----

6.2.1 Organisation, m.m.	46
----------------------------------	----

6.2.2 Uppgifter	47
---------------------------	----

6.2.3 Register, m.m.	49
------------------------------	----

6.3 Allmän försäkringskassa	50
---------------------------------------	----

6.3.1 Organisation, m.m.	50
----------------------------------	----

6.3.2 Försäkringskassornas rättsliga ställning, m.m.	51
--	----

6.3.3 De försäkrade och registreringen av dem	53
---	----

6.3.4 Aviseringssambandet mellan försäkringskassa (AFK) och datakontor (DK) avseende folkbokföringsuppgifter	54
--	----

6.4 Nämndens bedömning	54
----------------------------------	----

Kapitel 7 <i>Principerna för en av lokal skattemyndighet ombesörd folkbokföring</i>	59
---	----

7.1 Inledning	59
-------------------------	----

7.2 Folkbokföringens registerområde, m.m.	59
---	----

7.3 Folkbokföringens urkundssystem, m.m.	61
--	----

7.3.1 Inledning	61
---------------------------	----

7.3.2 Folkbokföring utan motsvarighet till församlingsbok?	62
--	----

Frågans tidigare behandling 63	
--------------------------------	--

— Nämndens bedömning 65	
-------------------------	--

7.3.3 Urkundssystemet i övrigt	70
--	----

7.4 Mantalsskrivningen	72
----------------------------------	----

Kapitel 8 <i>Församlingsregistreringen</i>	74
--	----

8.1 Inledning	74
-------------------------	----

8.2 Urkundssystemet, m.m.	75
-----------------------------------	----

8.3 Övriga frågor	77
-----------------------------	----

Kapitel 9 <i>Särskilt om de icke territoriella församlingarna</i>	78	Kapitel 14 <i>Tidpunkt för en eventuell omläggning</i>	101
9.1 Inledning	78	Kapitel 15 <i>Konstitutionella frågor</i>	102
9.2 De nationella församlingarna	78	15.1 Inledning	102
9.2.1 Gällande anslutningsregler	78	15.2 Kyrkomöteskommittén	103
9.2.2 Norbergs utredning, m.m.	80	15.3 Nämndens bedömning	104
Betänkandet 80 — Remissbehandlingen 81		Kapitel 16 <i>Synpunkter på folkbokföringsfrågan vid ändrade relationer mellan stat och kyrka</i>	106
9.2.3 Nämndens överväganden	83		
Inledning 83 — Obligatorisk eller frivillig registrering? 84 — Kravet på bosättning i Stockholm resp. Göteborg 85 — Prövningsmyndighet, m.m. 87 — Behörighetsvilkorens utformning 87		<i>Avdelning IV Författningsförslag, m.m.</i>	
9.3 Övriga icke territoriella församlingar	88	A. Författningsförslag (1—51)	111
Kapitel 10 <i>Vissa särskilda frågor</i>	90	B. Ifrågasatta författningsändringar	184
10.1 Hindersprövning	90	C. Författningar på vilka p. 4 andra stycket ikraftträdandebestämmelserna till förslaget till Lag om folkregistrering har tillämpning	185
10.2 Förnamnsanmälan	90	D. Författningar innehållande ordet »prästbevis» (åldersbetyg, -bevis)	186
10.3 Storleken av icke kyrkomedlems församlingsskatt	90	<i>Avdelning V Sammanfattning</i>	
Kapitel 11 <i>Personalen på pastorsexpeditionerna</i>	92	V:1 Utgångspunkter	187
11.1 Inledning	92	V:2 Skälen för och emot ett överförande	188
11.2 De icke prästerliga befattningshavarnas nuvarande anställningsförhållanden	92	V:3 Civil folkbokföringsmyndighet	189
11.3 Folkbokföringsomläggningens konsekvenser	94	V:4 Principerna för en av lokal skattemyndighet ombesörd folkbokföring	189
Kapitel 12 <i>Personalbehovet hos de lokala skattemyndigheterna</i>	96	V:5 Församlingsregistreringen	189
Kapitel 13 <i>Kostnadsöverväganden</i>	98	V:6 De icke territoriella församlingarna	190
13.1 Årliga kostnader vid nuvarande organisation	98	V:7 Personalfrågor	190
13.2 Årliga kostnader vid ny organisation	98	V:8 Vissa särskilda frågor	190
13.2.1 Kostnaderna för folkbokföringen	98	V:9 Konstitutionella spørsmål	191
13.2.2 Kostnaderna för församlingsregistreringen	99	V:10 Tidpunkt för en eventuell omläggning	191
13.2.3 Övriga kostnader	100	<i>Bilagor</i>	
13.3 Engångskostnader vid ny organisation	100	Bilaga 1 <i>Kostnadsundersökningen</i>	192
13.4 Sammanfattning	100	1:1 Undersökningsblankett	196
		1:2 Sammanställning av resultaten från kostnadsundersökningen	200
		Bilaga 2 <i>Personalbehovet hos lokal skattemyndighet</i>	205
		Bilaga 3 <i>Vissa datatekniska frågor</i>	207

I Utredningsuppdraget, m.m.

I Utredningsarbetets bedrivande, m.m.

I direktiven för utredning av vissa folkbokföringsfrågor erinras inledningsvis om att 1958 års utredning kyrka-stat den 30 mars 1967 till chefen för ecklesiastikdepartementet överlämnat ett av utredningen utarbetat betänkande om folkbokföringen (SOU 1967: 16) samt att utredningen därvid anfört bl.a., att den vid sin behandling av ämnet ej tagit befattning med frågor av bokföresteknisk natur, ej heller med spörsmålet till vilken statlig eller kommunal myndighet en eventuell överföring av arbetsuppgifterna inom folkbokföringen borde ske och vilka konsekvenser detta fick i kostnadshänseende.

CFU:s uppdrag anges vara »att verkställa utredning i de delar av ifrågavarande ämne, varmed 1958 års utredning kyrka-stat ej tagit befattning».

Nämnden har funnit sig böra läsa direktiven mot bakgrund av bl.a. vissa tidigare uttalanden från departementschefshåll rörande den lokala folkbokföringsorganisationen. I prop. 1963: 32 angående riktlinjer för organisationen av folkbokförings- och uppborrdsväsendet, m.m. uttalades sålunda av föredragande departementschefen (statsrådet Sträng) att frågan om en eventuell överflyttning från pastorsämbetena till andra myndigheter av bestyret med folkbokföringen torde böra prövas i samråd med kyrka-statutredningen. Uttalandet upprepades i prop. 1967: 88 med förslag till folkbokföringsförordning. Ytterligare anfördes

i sistnämnda proposition att återhållsamhet med mera ingripande reformer i fråga om kyrkobokföringssystemet borde iakttas i avvaktan på att statsmakterna kunde ta ställning till frågan om förhållandet mellan kyrka och stat och som följd därav ståndpunkt kunde tas i valet mellan kyrkobokföring och löpande civil folkbokföring hos borgerlig myndighet.

Kyrka-statutredningen avgav som tidigare nämnts sitt delbetänkande rörande folkbokföringen den 30 mars 1967. Av det samma framgår bl.a., att den primära befolkningsregistreringens anordnande enligt utredningens mening tillhör de frågor som för sin lösning är i stort sett oberoende av vilket av utredningens hypotetiskt uppställda lägen som väljes eller vilken utformning relationen kyrka-stat eljest i stort får; frågan kunde alltså lösas utan att man avvaktade ett slutligt ställningstagande till det pågående utredningsarbetet kyrka-stat.

Direktiven för CFU-utredningen gavs den 12 maj 1967, alltså kort efter det nämnda kyrka-statbetänkande avlämnats.

Mot bakgrund av vad ovan upptagits har nämnden funnit sig böra inrikta sitt av huvuduppdraget omfattande arbete på att undersöka förutsättningarna för och konsekvenserna av ett överförande av pastorsämbetenas folkbokföringsuppgifter till borgerligt organ. Att i samband med en sådan undersökning — för att anknyta till direktivens formulering — »frågor av bokfö-

ringsteknisk natur» måste uppmärksammas är givet.

På ett tidigt stadium av utredningsarbetet stod det klart för nämnden att ett överförande som nyss sagts rent tekniskt går att genomföra. Ställningstagandet till om ett överförande bör ske måste grundas på en bedömning av de fördelar och nackdelar som är förknippade med å ena sidan den nuvarande ordningen och å andra sidan en nyordning. Därvid blir att beakta bl.a. religionsfrihetssynpunkter, kostnadsaspekter och de krav som från såväl samhällets som medborgarnas (i fråga om service o.dyl.) sida måste ställas på folkbokföringssystemets organisatoriska uppbyggnad.

Nämnden finner sig inte ha att ta ställning i den resta huvudfrågan, således om ett överförande bör komma till stånd eller ej. Däremot måste det ankomma på nämnden att lägga fram ett material som kan utgöra grund för statsmakternas ställningstagande. Då som tidigare nämnts ett sådant måste grundas på en bedömning av de fördelar och nackdelar, som är förknippade med å ena sidan den nuvarande ordningen och å andra sidan en nyordning, har nämnden funnit det lämpligt att ge den ifrågasatta nyordningen en författningsmässig konkretisering. Förslag till nya folkbokföringsförfattningar och till ändringar av vissa andra, mera betydelsefulla författningar har sålunda utarbetats.

Av skilda anledningar kom utredningsarbetet inom nämnden att igångsättas först på våren 1968. Genom beslut den 23 januari 1968 förordnade nämnden fögderidirektören Hugo Brissman att — såsom bisyssla — i egenskap av »utredningsledare» biträda nämnden vid uppdragets fullgörande. Sedan nämnden fått Kungl. Maj:ts bemyndigande därtill beslöt nämnden vidare den 18 mars 1968 att anställa hovrättsassessorn, numera rådmannen Iwan Lindh för att biträda nämnden med utredningsarbetet. I den arbetsgrupp inom nämnden som tillskapats för utredningsarbetets genomförande har ingått — förutom nämndens ordförande, förenämnda Brissman och Lindh samt olika vid nämnden anställda befatt-

ningshavare — nämndledamöterna t.f. överdirektören Gösta Bruno, kyrkoherden Gösta Dahlsten och fögderidirektören Bengt Åkerstedt samt — fr.o.m. hösten 1969 — supplementen i nämnden, häradsarkivaren Sven Westerlund. Som särskilt förordnad expert, främst i frågor som haft samband med den nedan nämnda undersökningen av pastoratens folkbokföringskostnader, har nämnden anlitat konsulten hos Svenska kyrkans församlings- och pastoratsförbund Göte Wallin. Som nämndens kontaktman med biskopsmötet i vissa av utredningsarbetet omfattade frågor har fungerat prosten Gustaf Elving. Byrådirektören Åke Bolin har anlitats som expert i vissa frågor av datateknisk karaktär som avsett verksamheten vid länsstyrelsernas datakontor. I övrigt har under utredningsarbetets gång samråd skett och överläggningar ägt rum med bl.a. företrädare för skilda statliga myndigheter och kommittéer.

I syfte att söka klarlägga kostnaderna för den löpande folkbokföringen vid nuvarande organisatoriska utformning genomfördes år 1969 en undersökning omfattande samtliga pastorsexpeditioner som var i bruk under år 1968. I sammanhanget inhämtades också vissa uppgifter från de lokala skattemyndigheterna i Stockholm och Göteborg.

Vid utformningen av betänkandet har en grundtanke varit att inte belasta detta med diskussion och förslag till lösningar av sådana spörsmål, beträffande vilka det — om ett överförande av pastorsämbetenas folkbokföringsuppgifter skulle komma till stånd — bör ankomma på den centrala tillsynsmyndigheten (f.n. CFU men fr.o.m. 1971 riksskatteverket) att utfärda anvisningar om. Motsvarande gäller de problem av datateknisk natur som aktualiseras i sammanhanget. Vissa av dessa problem berörs dock i den bilagedel som avslutar betänkandet. Såsom bilagor till betänkandet har också intagits en närmare redovisning av resultaten av den tidigare berörda kostnadsundersökningen samt en tabellarisk uppställning över det personalbehov som kan beräknas uppkomma hos de lokala skattemyndigheterna om folkbokföringsuppgifterna skulle över-

föras dit; såsom utvecklas i betänkandet anser nämnden lokal skattemyndighet i första hand böra komma i fråga som handhavare av en civilt utövad folkbokföring. — I fråga om dispositionen av betänkandets huvuddel hänvisas till den upprättade innehållsförteckningen. Här må endast anmärkas att inplaceringen av författningstextdelen betingats därav att nämnden, såsom tidigare berörts, inte anser sig ha att ta ställning till frågan om ett överförande av folkbokföringsuppgifterna bör komma till stånd eller ej.

Arkivaliska frågor har endast undantagsvis upptagits till behandling i betänkandet. Nämnden förutsätter att riksarkivet — om beslut i organisationsfrågan fattas i enlighet med vad i betänkandet skisserats — får till uppgift att i samråd med riksskatteverket utfärda erforderliga arkivföreskrifter och att, i förekommande fall, föreslå ändringar i gällande arkivförfattningar. — Genom ett enahanda samråd bör också undersökas förutsättningarna för att till landsarkiven överföra sådana i de nuvarande kyrkoarkiven ingående kyrkoböcker m.m., som inte bedöms behöva föras över till de lokala skattemyndigheterna eller av särskilda skäl anses böra vara kvar hos pastorsämbetena.

Frågan om den framtida folkbokföringsorganisationen kan inte ses isolerad från det pågående *utredningsarbetet rörande förhållandet mellan staten och svenska kyrkan*.

I den förutnämnda propositionen (1963: 32) angående riktlinjer för organisationen av folkbokförings- och uppbördsväsendet, m.m. framhölls, att frågan om en eventuell överflyttning från pastorsämbetena till andra myndigheter av bestyret med folkbokföringen torde böra prövas i samråd med 1958 års utredning kyrka-stat.

I CFU:s betänkande med förslag till ny folkbokföringsförordning m.m. (SOU 1966: 16) anfördes att vid utformningen av förslaget en utgångspunkt varit att pastorsämbetena tills vidare — i avvaktan på kommande ställningstaganden i frågan om relationerna mellan kyrka och stat — skulle bibehållas som lokala folkbokföringsmyndigheter och ha hand om kyrkobokföringen som en löpande folkbokföring. Beträffande det föreskrivna samrådet med kyrka-statutredningen uttalades att det på CFU borde ankomma att bl.a. klarlägga de motiv som från folkbokföringssynpunkt kunde åberopas för en överflyttning från pastorsämbetena till annan myndighet av bestyret med folkbokföringen, till vilken myndighet en överflyttning av arbetsuppgifterna borde ske och vilka konsekvenser detta fick i kostnadshänseende. På kyrka-statutredningen borde ankomma bl.a. att klarlägga de skäl som från kyrklig synpunkt

kunde anföras för och emot en överflyttning samt vilka konsekvenser en bortflyttning av arbetsuppgifterna från prästerskapet kunde få för den prästerliga organisationen.

I propositionen med förslag till folkbokföringsförordning (prop. 1967: 88) erinrade departementschefen om sitt tidigare uttalande om samråd mellan CFU och kyrka-statutredningen. Återhållsamhet med mera ingripande reformer i fråga om kyrkobokföringssystemet borde iaktas i avvaktan på att statsmakterna kunde ta ställning till frågan om förhållandet mellan kyrka och stat och som följd därav ståndpunkt kunde tas i valet mellan kyrkobokföring och löpande civil folkbokföring hos borgerlig myndighet.

Kyrka-statutredningen behandlade folkbokföringsfrågorna i första hand i sitt betänkande VII, Folkbokföringen (SOU 1967: 16). I enlighet med sina direktiv hade utredningen inte haft att framlägga några konkreta förslag till lösning av olika spörsmål som föll inom utredningsområdet. Behandlingen av folkbokföringsfrågorna inskränker sig därför i huvudsak till — utöver redogörelser för historik och gällande rätt samt en internationell utblick — ett angivande av vissa allmänna synpunkter på den lokala folkregistreringens anordnande.

Av intresse i detta sammanhang är kyrka-statutredningens uttalanden om det eventuella sambandet mellan den primära folk-

registreringens anordnande och den framtida kyrka-statrelationen. Här om anförde utredningen sammanfattningsvis att något direkt samband av angivet slag ej förelåg. En överflyttning av folkbokföringsuppgifterna från pastorsämbetena — med bibehållande hos dessa av kyrklig bokföring — kunde alltså tänkas i utredningens s.k. A-läge (bibehållet organisatoriskt samband). Likaså kunde en fri kyrka (utredningens B-, C- och D-lägen) tänkas bibehållen vid folkbokföringsuppgifter; förutsättningarna härför fick dock bedömas som mindre än i ett A-läge. Utredningen framhöll vidare att reformer som enbart berörde folkbokföringen inte i något väsentligt avseende skulle förändra de nuvarande relationerna mellan svenska kyrkan och staten. — I övrigt må här beträffande kyrka-statutredningens behandling av folkbokföringsfrågorna upptas följande. CFU förutsatte i sitt betänkande med förslag till ny folkbokföringsförordning (se ovan) att det på kyrka-statutredningen skulle ankomma bl.a. att klarlägga de skäl som från kyrklig synpunkt kunde anföras för och emot en överflyttning samt vilka konsekvenser en bortflyttning av arbetsuppgifterna kunde få för den prästerliga organisationen. Kyrka-statutredningens behandling innefattar så till vida en utvidgning i förhållande till vad CFU förutsatt att dess angivande av skäl för resp. mot en överflyttning inte begränsats till sådana som kunde anföras från kyrklig synpunkt. Däremot har utredningen endast mycket kortfattat och i allmänna ordalag berört frågan om konsekvenserna för den prästerliga organisationen av en överflyttning.

1958 års utredning kyrka-stat, som den 14 mars 1968 avlämnade sitt slutbetänkande, utgjorde endast en första etapp i utredningsarbetet rörande frågan om den framtida gestaltningen av förhållandet mellan staten och svenska kyrkan. Dess huvuduppgift var att verkställa ett förberedelse- och planläggningsarbete för ett ställningstagande.

Den fortsatta utredningen i kyrka-statfrågan har anförts trots en parlamentarisk

utredning (1968 års beredning om stat och kyrka; i fortsättningen benämnd stat-kyrka-beredningen), vars huvuduppgift angetts vara att nå fram till ett ställningstagande i fråga om den principiella utformningen av förhållandet mellan staten och kyrkan. Direktiven innehåller i övrigt bl.a. en erinran om det utredningsuppdrag rörande folkbokföringen som lämnats CFU samt upplysningen att frågan om den till äktenskaps ingående knutna hindersprövningen kom att behandlas i anslutning till CFU-utredningen.

Det kan antas att slutbetänkande från stat-kyrkaberedningen inte föreligger förrän om ytterligare ett eller annat år.

Även om på grundval av beredningens betänkande principbeslut skulle fattas om en sådan kyrka-statrelation, som närmast motsvarar det av 1958 års utredning skisserade A-läget, kan förutses sådana reformer inom ramen för detta läge att ett ytterligare utredningsarbete erfordras för att utforma detaljlösningar och över huvud taget konkretisera den önskade kyrka-statrelationen. Detta utredningsarbete kan förutsättas bli tidskrävande. Det behöver inte närmare utvecklas att arbetet måste komma att ta än mer tid om ett fattat principbeslut i kyrka-statfrågan skulle innebära ett upphävande av de organisatoriska banden mellan stat och kyrka.

Mot bakgrund av det anförda torde det kunna hållas för visst att det kommer att dröja avsevärd tid innan det pågående utredningsarbetet i kyrka-statfrågan förts till sitt slut. Vid sådant förhållande — och för att i görligaste mån söka undvika att komma in på frågor som omfattas av ifrågavarande utredningsarbete — har nämnden ansett sig böra vid fullgörandet av sitt uppdrag *utgå från den relation mellan stat och kyrka som för närvarande råder*. Detta får vissa konsekvenser i fråga om arbetets omfattning (jfr nedan). Det bör framhållas att nämnden, oaktat den angivna utgångspunkten, funnit anledning att i ett särskilt avsnitt (kap. 16) framlägga vissa synpunkter på folkbokföringsfrågan vid ändrade relationer mellan staten och svenska kyrkan.

Vid sina ställningstaganden till olika under utredningsarbetet aktualiserade spörsmål har nämnden vidare eftersträvat sådana lösningar att en ändrad kyrka-statrelation endast i begränsad utsträckning skall behöva föranleda ändringar i det uppbyggda regel-systemet.

Den folkbokföringsverksamhet som pastorsämbetena f.n. ombesörjer fyller såväl ett kyrkligt som ett borgerligt registreringsbehov. Med den förenämnda utgångspunkten i fråga om kyrka-statrelationen, av vilken bl.a. följer att kyrkan saknar ett eget centralt administrativt organ, blir det erforderligt att lagstiftningsvägen ange förutsättningarna och ordningen för den särskilda »kyrkobokföring» — av nämnden betecknad *församlingsregistrering* — som torde böra finnas i församlingarna om den löpande folkbokföringen ej längre sker hos pastorsämbetena. Frågan synes tillhöra dem som bör behandlas av nämnden för att konsekvenserna av ett överförande skall kunna allsidigt bedömas. Nämndens tilläggsuppdrag — att överväga villkoren för anslutning till nationell församling inom svenska kyrkan — anknyter på ett naturligt sätt till i detta sammanhang aktualiserade frågeställningar.

Beträffande återverkningarna på *den församlingsprästerliga organisationen* av en överflyttning av folkbokföringsuppgifterna (i ett A-läge) anförde kyrka-statutredningen (SOU 1967: 16 s. 63), att en dylik överflyttning kunde komma att aktualisera en översyn av nämnda organisation. En minskning av antalet prästerliga tjänster kunde sålunda komma att anses påkallad med hänsyn till bortfallet av arbetsuppgifterna med folkbokföringen. Enligt utredningens mening borde dock, om en minskning skulle anses böra ske, denna rimligen inte bli proportionsvis lika stor som ett strikt hänsynstagande till bortfallet av arbetsuppgifterna i fråga skulle motivera.

Nämnden delar kyrka-statutredningens uppfattning att en överflyttning kan aktualisera en översyn av den församlingspräster-

liga tjänsteorganisationen. Det bör emellertid beaktas att denna organisation är direkt avhängig av pastoratsindelningen. Som kyrka-statutredningen antytt kan frågan om den församlingsprästerliga organisationen efter en överflyttning av folkbokföringsuppgifterna inte lösas enbart med hänsyn till de prästerliga arbetsinsatser dessa uppgifter för närvarande kräver. För de överväganden som måste ligga till grund för förslag till en ny pastoratsindelning är omfattningen av nämnda insatser förhållandevis irrelevant. Andra överväganden, ägnade att tillgodose bl.a. kravet på en indelning, som skapar förutsättningar för en på ett tillfredsställande sätt utövad församlingsvård, blir i detta sammanhang de betydelsefulla. Nämnden har mot bakgrund av det anförda *icke* ansett det ligga inom ramen för dess utredningsuppdrag att närmare belysa de återverkningar på den församlingsprästerliga organisationen som ett överförande av folkbokföringsuppgifterna från pastorsämbete till borgerlig myndighet kan föranleda. Hithörande spörsmål måste enligt nämndens mening i förekommande fall utredas i särskild ordning. I sina kostnadsöverväganden räknar nämnden som en konsekvens av detta ställningstagande inte med den minskning av antalet prästtjänster som kan bli en följd av att folkbokföringsuppgifterna flyttas bort från pastorsämbetena.

Någon omgestaltning av *folkbokföringsorganisationen på det regionala planet eller på riksplanet* inryms ej i direktiven. I den mån avsteg inte direkt påkallas av skisserade förändringar på det lokala planet utgår nämnden följaktligen från den organisation på nämnda båda plan (och uppgifterna för ifrågavarande organ) som kommer att gälla från den 1 januari 1971.

Den grundläggande materiella regleringen av folkbokföringen — innefattad i 1967 års folkbokföringsförfattningar — har nämnden funnit anledning ompröva i huvudsak endast i den mån så påkallats av skisserade organisatoriska förändringar.

Avslutningsvis skall beröras vissa terminologiska spörsmål. Som motsvarighet till det nuvarande begreppet »kyrkobokföring» (böjningsform därav) använder nämnden — i upprättade författningsförslag liksom eljest i betänkandet då framtidsförhållandena diskuteras — termen *folkbokföring* (eller böjningsform därav). Som samlingsbegrepp för folkbokföring och mantalsskrivning har nämnden, i motsvarande fall som nyss sagts, funnit lämpligt utnyttja ordet *folkregistrering*. Nämndens användning av begreppet *församlingsregistrering* — för att beteckna den i församlingarna förekommande personregistreringen i en situation där folkbokföringsuppgifterna frångått pastorsämbetena — har berörts tidigare i detta kapitel.

3.1 Inledning

De grundläggande bestämmelserna för befolkningsregistreringen finns i folkbokföringsförordningen (FBF, 1967: 198) och folkbokföringskungörelsen (FBK, 1967: 495). I författningar rörande ett flertal andra verksamheter förekommer föreskrifter som angår folkbokföringsväsendet, såsom om skyldighet för olika myndigheter m.fl., bland dem folkbokföringsmyndighet, att lämna uppgifter till resp. från folkbokföringen.

Enligt 1 § FBF sker folkbokföring *dels* fortlöpande hos pastorsämbetet i kyrkoböcker och andra register för varje församling av svenska kyrkan (kyrkobokföring),

dels årligen hos lokal skattemyndighet i mantalslängder församlingsvis för varje kommun (mantalsskrivning).

Mantalsskrivningen kommer ej närmare att behandlas i detta sammanhang. En redogörelse för mantalsskrivningsförfarandet återfinns i den i kap. 6 intagna redovisningen av lokal skattemyndighets organisation och arbetsuppgifter.

För kyrkobokföringen i Stockholm och Göteborg gäller i vissa avseenden särskilda bestämmelser. En redogörelse för dessa kommer att lämnas under särskild rubrik nedan.

3.2 Folkbokföringsmyndigheter

Enligt FBF avses med folkbokföringsmyndighet pastorsämbete, lokal skattemyndighet, länsstyrelse, domkapitel och CFU (från den 1 januari 1971 riksskatteverket).

3.2.1 Pastorsämbete

Som förut angetts ombesörjer pastorsämbetena kyrkobokföringen, vilken innefattar en fortlöpande lokal registrering av befolkningen. Kyrkobokföringen sker församlingsvis; dock förekommer i mindre utsträckning att — enligt Kungl. Maj:ts förordnande — del av församling utgör eget kyrkobokföringsdistrikt med självständig kyrkobokföring. Antalet församlingar uppgick vid ingången av år 1968 till 2 563, varav sex icke territoriella församlingar, nämligen hovförsamlingen, Skeppsholms församling, Tyska S:ta Gertruds församling och Finska församlingen, samtliga i Stockholm, Karlskrona amiralitetsförsamling samt Tyska församlingen i Göteborg. Skeppsholms församling har sedermera upplösts.

Kyrkobokföringen ombesörjs vid pastors-expeditionerna. Sådan kan vara gemensam för två eller flera församlingar men kan också betjäna del av församling. Antalet pastorexpeditioner uppgick under år 1968

Län	Land-areal i kvkm	Folk-mängd	Antal förs.	Antal exp.	Genomsnittlig folkmängd per exp.	Genomsnittlig areal per exp. (i kvkm)
Stockholms	7 715	1 418 267	150	127	11 167	60,7
Uppsala	5 252	191 868	88	48	3 997	109,4
Södermanlands	6 245	243 529	91	63	3 866	99,1
Östergötlands	10 058	369 847	154	95	3 893	105,9
Jönköpings	10 589	299 419	129	92	3 255	115,1
Kronobergs	8 976	167 328	84	69	2 425	130,1
Kalmar	11 098	236 146	107	89	2 652	124,7
Gotlands	3 140	53 999	92	36	1 500	87,2
Blekinge	2 909	150 897	39	34	4 438	85,6
Kristianstads	6 156	264 695	148	88	3 008	70,0
Malmöhus	4 752	687 910	251	129	5 333	36,8
Hallands	4 755	186 025	93	53	3 510	89,7
Gtbg:s o. Bohus	5 130	684 626	113	93	7 362	55,2
Älvsborgs	11 571	391 569	214	110	3 560	105,2
Skaraborgs	7 807	253 863	263	102	2 490	76,5
Värmlands	17 606	286 665	95	85	3 373	207,1
Örebro	8 643	272 704	63	54	5 050	160,0
Västmanlands	6 493	255 264	67	50	5 105	129,9
Kopparbergs	28 350	281 100	55	62	4 534	457,3
Gävleborgs	18 191	294 977	59	64	4 609	284,2
Västernorrlands	24 123	277 583	67	66	4 206	365,5
Jämtlands	47 508	129 275	62	56	2 309	848,4
Västerbottens	55 428	235 230	42	52	4 524	1 066,0
Norrbottens	98 911	260 918	37	46	5 672	2 150,2
Hela riket	411 406	7 893 704	2 563	1 763	4 477	233,4

till 1 763, av vilka 23 betecknades som del-expeditioner, 6 som filialexpeditioner och 2 som distriktsexpeditioner. Drygt 80 % av antalet expeditioner var inrymda i prästgård.

Antalet pastorsexpeditioner ställt i relation till antalet församlingar, liksom expeditionernas befolknings- och arealmässiga underlag, är olika i skilda delar av landet. Siffrorna i tabellen ovan belyser förhållandena (siffrorna avser 1968).

Det åligger pastoratet att tillhandahålla pastorsämbetet erforderlig biträdespersonal, kontorslokaler, inventarier, materiel, tjänstetelefon och det som i övrigt erfordras för kyrkobokföringen (58 § FBF).

Pastor är i princip ansvarig för kyrkobokföringen inom församling (kyrkobokföringsdistrikt). Med pastor förstås enligt FBK »kyrkoherde, komminister i annexförsamling med egen kyrkobokföring eller i annat kyrkobokföringsdistrikt än kyrkoherdens och kyrkoadjunkt som domkapitlet förordnat att sköta kyrkobokföringen i sådan församling eller sådant distrikt». Är annan

än kyrkoherden pastor har kyrkoherden tillsyn över kyrkobokföringen.

Präst som tjänstgör hos pastorsämbete är behörig att utfärda bevis som grundas på kyrkobok eller annat register. Pastor får efter samråd med kyrkobokföringsinspektören förordna sådan präst att på eget ansvar helt eller delvis föra kyrkoböcker och andra register (7 § FBK).

Annan än präst kan av domkapitlet — efter hörande av pastor, kyrkorådet och kyrkobokföringsinspektören — förordnas, bl.a., att på eget ansvar fullgöra vissa i FBK angivna göromål. Förordnande får ej omfatta ärende som är av sådan beskaffenhet att prövningen bör ankomma på präst (8 § FBK).

Pastorsexpedition skall hållas öppen på bestämda tider varje vecka i den omfattning som motsvarar ortens behov (10 § FBK). Enligt en stickprovundersökning, redovisad i kyrka-statutredningens betänkande VII (SOU 1967: 16), varierar tiden för öppethållande mellan 2 och 17 timmar

per vecka. Genomsnittet i strukturgrupp I (kyrkobokföringsenheter med befolkningsmässigt övervägande agrar struktur och glesbygd med mindre än 2 000 invånare) uppgick till 3,5 timmar och i strukturgrupp V (enheter av huvudsakligen tätortskaraktär med mer än 10 000 invånare) till 11 timmar. Undersökningen avsåg mars månad 1966.

Pastorsämbetenas uppgifter m.m. inom folkbokföringen kommer att behandlas nedan under 3.3.

3.2.2 Lokal skattemyndighet

Lokal skattemyndighets organisation och dess befattning med mantalsskrivningen kommer som tidigare nämnts att behandlas i ett senare sammanhang. Här skall endast beröras det samarbete vid mantalsskrivningen som förekommer mellan lokal skattemyndighet och pastorsämbete ävensom det utbyte av informationer som eljest förekommer mellan dessa båda myndigheter. Sålunda gäller:

1. Upprättandet av stomme till mantalslängd föregås av att pastorsämbetet mot kyrkobokföringen granskar en av datakontoret upprättad förteckning över de personer som enligt länsstyrelsens register är kyrkobokförda i församlingen (61 § FBK).

2. Vid lokal skattemyndighets prövning av huruvida viss person skall upptas eller utelämnas i mantalslängd skall myndigheten i mån av behov samråda med pastorsämbetet. Pastorsämbetet skall lämna myndigheten upplysningar för mantalsskrivningen på begäran eller efter egen prövning (65 § FBK).

3. Lokal skattemyndighet underrättar senast den 15 mars pastorsämbetet om *dels* beslut vid mantalsskrivningen, som föranleder ändring i kyrkobokföringen, *dels* personer som enligt säkra upplysningar vid mantalsskrivningen är stadigvarande bosatta i utlandet, *dels* personer som vid mantalsskrivningen befunnits sakna känt hemvist (69 § FBK).

4. Lokal skattemyndighet underrättar

vidare pastorsämbetet om beslut som länsstyrelsen eller kammarrätten efter besvär eller underställning fattat om en persons mantalsskrivning om beslutet kan antas ha betydelse för personens kyrkobokföring (71 § FBK).

5. Pastorsämbetet i församling där en person vistas men ej är kyrkobokförd underrättas genast när lokal skattemyndighet finner anledning anta att personen bör kyrkobokföras i vistelseförsamlingen (33 § FBK).

6. I bl.a. vissa avregistreringsfall föreskrivs samråd mellan lokal skattemyndighet och pastorsämbete samt viss underrättelseskyldighet från den förra myndigheten till den senare (34 § FBK).

7. För att iakttas när lokal skattemyndighet upprättar röstlängd lämnar pastorsämbete senast den 12 juni uppgift om de personer inom församlingen som fyllt eller under året fyller 19 år och som under tiden den 11 juni nästföregående år — den 10 juni uppgiftsåret a) blivit svenska medborgare, b) inträtt i eller utträtt ur svenska kyrkan, c) omyndigförklarats eller återvunnit sin myndighet. (Anvisningar från CFU i dess egenskap av central valmyndighet.)

3.2.3 Länsstyrelse

De uppgifter inom folkbokföringen som ankommer på länsstyrelse faller inom resp. landskontors verksamhetsområde. (Nämnden utgår här, liksom i den fortsatta framställningen, från den nuvarande länsstyrelseorganisationen.) Landskontoret är indelat i kameralsektion, taxeringssektion och uppbördssektion. Därjämte finns vid varje landskontor ett datakontor, vilket i Uppsala, Gotlands, Blekinge, Hallands och Jämtlands län hör till uppbördssektionen och i övriga län utgör en särskild sektion (datasektionen). Vid de uppräknade lärens datakontor samt vid datakontoren i Södermanlands, Kronobergs, Skaraborgs, Värmlands och Gävleborgs län saknas datamaskiner och förekommer endast viss stansutrustning. Vid databehandlingen betjänas

ifrågavarande län av annat läns datakontor.

Folkbokföringsärendena handläggs i allmänhet på vederbörande datasektion; dock avgörs ärenden som avser besvär eller underställning i kyrkobokförings- och mantalsskrivningsfrågor på uppöbdssektionen.

Länsstyrelsen fastställer personnummer för barn när barnet upptas i länsstyrelsens register på grund av uppgift om barnets födelse och kan erhålla CFU:s uppdrag att även i övriga fall fastställa personnummer eller fatta beslut om ändring av sådant.

Över den kyrkobokförda befolkningen i länet förs register på magnetband (personband) i vilka registreras för folkbokföringen erforderliga uppgifter, t.ex. personnummer, namn, bostadsadress, nationalitet och civilstånd. Vidare registreras bl.a. värnpliktsförhållanden, preliminärskatteslag och -kod samt år för eventuellt utträde ur svenska kyrkan.

I huvudbandet för personredovisningen (nummerbandet) ligger personposterna ordnade i personnummerordning i stigande följd. I ett annat band (kameralandet) ligger posterna ordnade efter mantalsskrivningsadresser, alltså i överensstämmelse med den ordning som skall tillämpas i mantalslängden. Inom en fastighet upptas de olika personerna efter personnummer (först den äldste och sist den yngste). Dock sammanförs hustru med sin man och barn under 18 år med sin huvudman.

Nummerbandet aktualiseras med inkomna registerändringar varje vecka. Kameralandet aktualiseras vid vissa tillfällen under året på grundval av nummerbandet.

Utöver nyss behandlade personband finns hos länsstyrelsen (datakontoret) två register som består av personavier. I det ena registret är avierna sorterade efter namn och och i det andra efter personnummer.

Till grund för aktualiseringen av nummerbandet ligger underrättelser till datakontoret om inträffade förändringar. Ändringar i kyrkobokföringen aviseras av pastorsämbeten, i regel medelst de i församlingsregistret (se nedan under 3.3.2) ingående personavierna, vilka påtecknas de ändringar som skett. Lokal skattemyndig-

het aviserar datakontoret bl.a. om beslut rörande mantalsskrivning och om ändringar av preliminärskattkod. Underrättelser inkommer också från vissa andra myndigheter, såsom från allmän försäkringskassa om vissa pensionsförhållanden och från militär myndighet om ändringar av en persons värnpliktsförhållanden.

Datakontoret i sin tur aviserar fortlöpan- de olika myndigheter. Utöver pastorsäm- bete, lokal skattemyndighet och allmän försäkringskassa är här att nämna följande: militär myndighet, barnvårdsnämnd, häl- sovårdsnämnd, skolstyrelse, sjömansregist- ret, statistiska centralbyrån (SCB), statens personalpensionsverk, länsarbetsnämnd och civilförsvarsmyndighet.

Utöver att länsstyrelsen är registrerings- organ i enlighet med vad ovan berörts fun- gerar den som *besvårs- och underställnings- myndighet* i folkbokföringsärenden.

I fråga om besvär gäller följande. Talan mot beslut i kyrkobokföringsärende förs hos länsstyrelsen om beslutet meddelats av pastorsämbete och avser fråga om kyrko- bokföringsort, kyrkobokföringsfastighet, kyrkobokföring under viss rubrik eller registrering i obefintligregister (45 § FBF). Mot lokal skattemyndighets beslut i man- talsskrivningsärende förs talan hos länssty- relsen (46 § FBF). För båda slagen av ären- dant gäller att talan inte får föras mot så- dant av resp. lokalorgan meddelat beslut som underställs länsstyrelsen. Regler om underställning finns intagna i 37 och 44 §§ FBF.

Jämlikt 57 § FBF äger länsstyrelse i vissa fall förelägga vite och att utdöma försuttet vite.

3.2.4 Domkapitel

Domkapitlet har inom stiftet tillsyn över pastorsämbetenas befattning med kyrko- bokföringen (2 § FBF). Vid tillsynen biträds domkapitlet av kyrkobokföringsinspektörer (minst en i varje stift). Kyrkobokförings- inspektör skall vara präst i stiftet och för- ordnas av Kungl. Maj:t efter förslag av

domkapitlet. Detta skall bereda länsstyrelsen tillfälle att yttra sig över förslaget. Instruktion för kyrkobokföringsinspektörerna utfärdas av CFU. Antalet inspektörer (och inspektionsområden) uppgår f.n. till 23.

Som tillsynsmyndighet tillkommer det domkapitlet bl.a. att förordna annan än präst att utföra vissa kyrkobokföringsgöromål (8 § FBK).

I fråga om beslut i kyrkobokföringsärenden som meddelats av pastorsämbete fungerar domkapitlet som besvärinstans om ärendet rör annan fråga än kyrkobokföringsort, kyrkobokföringsfastighet, kyrkobokföring under viss rubrik eller registrering i obefintligregister (45 § FBF). I sistnämnda ärenden är, såsom tidigare angetts, länsstyrelsen besvärmyndighet. 37 § FBF anger visst fall då pastorsämbete har att underställa domkapitlet kyrkobokföringsärende. Talan mot sådant underställt beslut får ej föras.

3.2.5 CFU

Centrala folkbokförings- och uppborðsnämnden handlägger centrala uppgifter inom och har tillsyn över folkbokföringsväsendet (2 § FBF).

Enligt sin instruktion (1965: 715) åligger det CFU bl.a. särskilt

att meddela anvisningar i frågor som angår folkbokföringsväsendet,

att genom rådgivande och vägledande verksamhet främja en riktig och enhetlig tolkning av folkbokföringsförfattningarna,

att fastställa formulär som behövs för folkbokföringsverksamheten i den mån uppgiften inte ankommer på annan,

att i samverkan med berörda myndigheter planlägga och anordna utbildning av personal inom nämndens verksamhetsområde,

att biträda länsstyrelserna med anskaffning av den maskinella utrustning som fordras för arbetet inom folkbokföringsverksamheten samt verka för att utrustningen blir ändamålsenligt och ekonomiskt utnyttjad,

att förmedla uppgifter om födelse, vigsel och dödsfall m.m. till och från andra stater (jfr härtill 51 § FBK).

I FBK har vissa särskilda uppgifter tillagts CFU. Sålunda gäller bl.a.:

att nämnden skall föra förteckning över personnummer och besluta om fastställelse av dylikt i de fall detta inte tillkommer länsstyrelse samt besluta om ändring av personnummer; dock kan nämnden uppdras åt länsstyrelse att meddela sådana beslut (73 och 4 §§),

att nämnden skall utfärda instruktion för kyrkobokföringsinspektörerna (3 §),

att nämnden i sådana fall när person som ej har personakt kyrkobokförts eller när personakt har förkommit skall besluta att personakt skall upprättas; personer som ersätts med nya skall insändas till och förvaras av nämnden (16 §),

att nämnden i vissa fall kan dispensera från pastorsämbete åvilande underrättelseskylldighet (32 och 35 §§).

Som antytts i tidigare sammanhang kommer CFU från den 1 januari 1971 att ingå som en del i det då inrättade riksskatteverket.

3.2.6 Andra myndigheter

Utan att formellt betecknas som folkbokföringsmyndigheter tar vissa andra myndigheter än de ovan berörda på olika sätt del i folkbokföringsverksamheten. Bl.a. skall enligt 14 § 5 mom. begravningskungörelsen pastorsämbetet till SCB översända mottagna dödsbevis. I sammanhanget kan också nämnas att SCB för det i giftermålsbalken angivna äktenskapsregistret.

Som slutliga besvärinstanser i folkbokföringsmål fungerar *kammarrätten* och *regeringsrätten*, den förra i ärenden rörande mantalsskrivning, kyrkobokföringsort, kyrkobokföringsfastighet, kyrkobokföring under viss rubrik, registrering i obefintligregister samt föreläggande och utdömande av vite samt den senare i övriga ärenden, alltså bl.a. i ärenden som fullföljs från domkapitel.

3.3 Kyrkobokföringen

3.3.1 Rätt kyrkobokföringsort m.m.

Med en persons kyrkobokföringsort förstås den församling i vilken han är kyrkobokförd. Huvudprincipen är att var och en kyrkobokförs i den församling och på den fastighet där han är bosatt (=har sin dygnsvila). De närmare föreskrifterna om rätt kyrkobokföringsort ges i 11—28 §§ FBF till vilka hänvisas. I detta sammanhang skall endast beröras kyrkobokföringsrubrikerna »på församlingen skrivna» och »utan känt hemvist» (27 § FBF). Under den förra rubriken bokförs, utom i vissa särskilda fall som anges i paragrafen, den som ej är bosatt på någon fastighet i den församling där han skall kyrkobokföras. Under rubriken »utan känt hemvist» bokförs — i avvaktan på eventuell överföring till obefintligregister (se nedan) — den som saknar sådant hemvist (undantag gäller för den som är inskriven i sjömansregistret). Saknar en person bestämt hemvist i församlingen äger pastorsämbetet dock pröva om han, i stället för att kyrkobokföras under rubrik, kan behålla sin tidigare kyrkobokföring.

Det bör erinras om att under innevarande år tillsatts en utredning för att göra en översyn av de grundläggande bestämmelserna om folkbokföring m.m., i första hand dem som hänför sig till bosättningsbegreppet. Utredningen har antagit benämningen »hemvistsakkunniga».

Från kyrkobokföringen avregistreras den som avlidit eller kyrkobokförts i annan församling. Vidare den som vid prövning av anmälan om avsikt att stadigvarande bosätta sig i utlandet anses ha flyttat till utlandet. Även om nyss angiven anmälan ej gjorts avregistreras såsom utflyttad utlänning som kan antas ej längre vara bosatt i Sverige och svensk medborgare som enligt säkra upplysningar vid två mantalsskrivningar i följd är stadigvarande bosatt i utlandet. Den som flyttat till annat nordiskt land får dock avregistreras först sedan det visats att han blivit registrerad som bosatt i inflyttningslandet (KK, 1969:493, om

folkbokföring vid internordisk flyttning). — Till obefintligregister överförs den som vid två mantalsskrivningar i följd befunnits sakna känt hemvist.

3.3.2 Kyrkoböcker m.m.

Följande kyrkoböcker och andra register förs (11 § FBK): födelse- och dopbok, konfirmationsbok, äktenskapsbok, död- och begravningsbok, församlingsliggare, församlingsbok, obefintligregister, emigrantregister, inflyttningsbok, utflyttningsbok och församlingsregister. De fyra först upptagna böckerna benämns med en gemensam term ministerialböcker.

Enligt av CFU utfärdade anvisningar skall pastorsämbete därjämte föra diarium i kyrkobokföringsärenden (jfr 12 § FBK).

Barns födelse- och dopboken för barnets födelsehemort (15 § första st. FBK).

Konfirmation och första nattvardsgång antecknas i *konfirmationsboken* för barnets kyrkobokföringsort. Har konfirmationen eller nattvardsgången ägt rum i annan församling görs anteckning även i denna församlings konfirmationsbok (15 § andra st. FBK).

Hindersprövning och vigsel antecknas i *äktenskapsboken* för den församling där hinderprövningen skett (15 § tredje st. FBK).

Dödsfall, jordfästning, eldbegängelse och gravsättning antecknas i *död- och begravningsboken* för den församling där den döde är kyrkobokförd eller upptagen i obefintligregister. Kan den dödes kyrkobokföring ej utredas görs anteckningen i den församling till vars pastorsämbete dödsfallet anmälts (15 § fjärde st. FBK).

Ministerialböckerna skall enligt CFU:s anvisningar föras kronologiskt och årsvis. Äktenskapsboken förs på lösblad medan övriga ministerialböcker är bundna.

Församlingsliggaren innehåller personakter för alla som kyrkobokförs i församlingen (18 § FBK). Vid flyttning till annan församling översänds personakten till denna.

Pastorsämberet upprättar personakter för nyfödda och för dem som flyttat in från utlandet eller varit registrerade som obefintliga (om akt ej finns upprättad och ingår i emigrant- eller obefintligregister). Personakten för en person uttas från församlingsliggaren när personen dör eller överförs till obefintlig- eller emigrantregistret.

Enligt av CFU utfärdade anvisningar skall personakterna i församlingsliggaren efter hand ordnas familjevis i alfabetisk ordning efter huvudmannens namn och inom varje familj efter församlingsboken. Personakten upptar bl.a. personens namn, personnummer, födelsehemort eller födelseort, kyrkobokföringsort, tillhörighet till svenska kyrkan, inflyttningsdag, medborgarskap och »de förhållanden i övrigt som nämnden föreskriver» (17 § FBK).

I *församlingsboken* upptas alla som skall vara kyrkobokförda i församlingen. Ingen får upptas utan att personakten för honom finns i församlingsliggaren (19 § FBK). I fråga om församlingsboken har CFU i anvisningar föreskrivit bl.a. följande. Om ej undantag medges skall församlingsbok föras enligt lösbladssystem och bestå av två avdelningar, nämligen aktuella registret och avställningsregistret. Den som är kyrkobokförd i församlingen är upptagen på blad i det aktuella registret. För varje familj eller ensamstående upprättas ett blad eller ett blad jämte fortsättningsblad när antalet familjemedlemmar kräver det. Bladen ordnas efter fastigheter enligt senaste personförteckningen (se 60 § FBK) och inom varje fastighet efter huvudmannens personnummer. Till avställningsregistret överförs i samband med den årliga kontrollen av personförteckningen sådana blad på vilka samtliga personer strukits.

Obefintligregistret (20 § FBK) består av personakterna för dem som enligt 28 § FBF överförs till registret (personer som vid två mantalsskrivningar i följd befunnits sakna känt hemvist). I registret ordnas personakterna efter personnummer utan bibehållen familjesammanhållning.

Emigrantregistret (21 § FBK) består i

huvudsak av personakterna för dem som avregistrerats från kyrkobokföringen till följd av utflyttning till utlandet.

I *inflyttningsboken* (23 § FBK) sker anteckning när pastorsämberet beslutar om kyrkobokföring av en person som flyttat till församlingen eller från en kommun till en annan inom församlingen eller av en person som är upptagen i obefintligregistret. Boken förs enligt CFU:s anvisningar årsvis och är bunden. Omfattar församlingen flera kommuner eller delar av flera kommuner förs inflyttningsboken i särskilda delar för varje sådan församlingsdel.

I *utflyttningsboken* (24 § FBK) görs anteckning när en person antingen avförs från församlingsboken av annan anledning än dödsfall eller flyttar från en kommun till annan inom församlingen. Vad ovan sagts om hur inflyttningsboken skall föras gäller även utflyttningsboken.

Församlingsregistret (25 § FBK) innehåller av datakontoret framställda personavier för samtliga i församlingen kyrkobokförda personer. Enligt av CFU utfärdade anvisningar skall registret vara sorterat i personnummerordning om inte kyrkobokföringsinspektör medger att annan sorteringsgrund får användas. I ett s.k. avgångsregister insorteras personavier för personer som flyttat från församlingen, avlidit eller överförs till obefintligregister.

3.3.3 Anmälningar till pastorsämbete

I folkbokföringsförfattningarna används i regel ordet »anmälan» i fråga om allmänhetens uppgiftsskyldighet och ordet »underrättelse» om uppgiftsskyldigheten myndigheter emellan.

Som huvudprincip gäller att alla anmälningar får göras muntligen (29 § FBF). Anmälan kan göras vid personligt besök på pastorsexpeditionen men får även göras per telefon. Pastorsämbetet äger begära att telefonanmälan skall bekräftas skriftligen eller, om särskilda skäl föreligger, vid personlig inställelse. Skriftlig form för anmälan finns föreskriven i fråga om födelseanmälan från förlossningsanstalt eller barn-

morska (30 § andra st. FBF). Anmälan kan göras även av behörigt och i saken kunnigt ombud.

Anmälningsskyldighet enligt folkbokföringsförfattningarna föreligger i följande fall:

1. barns födelse (30 § FBF, 26 § FBK),
2. dödsfall (31 § FBF),
3. inflyttning, även från utlandet (33 § FBF),
4. stadigvarande bosättning i utlandet (34 § FBF),
5. upplåtande av bostad till annan (35 § FBF).

Skyldigheten att anmäla förnamn regleras i 1963 års namnlag, i vilken även behandlas vissa fall då släktnamn förvärvas efter anmälan till pastorsämbete. Anmälningarna enligt namnlagen skall göras muntligen vid personlig inställelse eller skriftligen. Slutligen är att erinra om de anmälningar (och ansökningar) rörande inträde i och utträde ur svenska kyrkan som behandlas i 1951 års religionsfrihetslag.

3.3.4 Underrättelser till pastorsämbete

I huvudsak följande fall är att nämna:

1. Postanstalt sänder mottagna anmälningar om adressändring på grund av flyttning till pastorsämbetet i inflyttningssorten (43 § FBK).

2. Om dop i svenska kyrkans ordning underrättar dopförrättaren vederbörande pastorsämbete (27 § FBK).

3. Motsvarande gäller i fråga om konfirmation och första nattvardsgång (30 § FBK).

4. Vigselförrättare underrättar pastorsämbetet i den församling där vigseln skall antecknas, dvs. där hinderprövningen skett (31 § FBK).

5. Jordfästningsförrättare, som är präst i svenska kyrkan men ej i den församling där dödsfallet skall antecknas, underrättar pastorsämbetet i denna församling om förrättningen (41 § FBK).

6. Pastorsämbetet i församling där en person vistas men ej är kyrkobokförd underrättas när annat pastorsämbete eller lo-

kal skattemyndighet finner anledning anta att personen bör kyrkobokföras i vistelseförsamlingen (33 § FBK).

7. När lokal skattemyndighet funnit sannolika skäl tala för att utlänning ej längre är bosatt i riket (och därför skall avregistreras) underrättas pastorsämbetet i utlänningens kyrkobokföringsort (34 § FBK).

8. Om olika underrättelser från patent- och registreringsverket i namnrenden stadgas i 1963 års namnkungörelse.

9. Vissa beslut rörande bl.a. adoption och omyndighet aviseras pastorsämbete av domstol (KK, 1949: 661, om skyldighet för domstol att lämna uppgifter i mål och ärenden enligt föräldrabalken).

10. Enligt KK (1924: 475) angående meddelanden från domstol om dödförklaringar underrättas vederbörande pastorsämbete om beslut rörande dödförklaring.

11. Pastorsämbete underrättas av SCB (äktenskapsregistret) rörande bl.a. domar om återgång av äktenskap samt äktenskapskillnad (KK, 1952: 87, angående äktenskapsregistret).

12. Enligt 1950 års medborgarskapslag med tillhörande tillämpningskungörelse underrättas pastorsämbete om förvärv och förlust av svenskt medborgarskap.

13. Jämlikt 1963 års begravningskungörelse underrättas vederbörande pastorsämbete om bl.a. skedda gravsättningar och eld-begängelser.

14. Enligt 1957 års taxeringskungörelse underrättar länsstyrelsen pastorsämbete om beslut angående indelning i lokala taxeringsdistrikt.

3.3.5 Underrättelser från pastorsämbete

Merparten av pastorsämbetets aviseringar riktar sig till datakontoret. Aviseringsskyldighet gentemot datakontoret föreligger i princip rörande samtliga förhållanden som kommit till pastorsämbetets kännedom och som är av beskaffenhet att påverka av datakontoret registrerade uppgifter. För aviseringen används i fråga om barns födelse födelseavi, eljest församlingsregistrets personavier. I sistnämnda aviseringsfall är för-

faringsättet i allmänhet följande. På grundval av inkommen anmälan (motsvarande) gör pastor erforderliga anteckningar i kyrkoböckerna. Personavin förses med ändringsanteckning och översänds till datakontoret. Sedan ändringen införts i dettas register framställs ny personavi som tillställs pastorsämbetet (och eventuellt — beroende på ändringens art — vissa andra myndigheter). Efter kontroll mot kyrkoböckerna insorteras den nya avin i församlingsregistret.

Avisering från pastorsämbete till andra myndigheter än datakontoret föreskrivs i FBK i följande fall:

1. Födelse av barn u.ä. aviseras till barnvårdsnämnden (28 §); denna aviseringsskyldighet fullgörs beträffande levande fött barn i praktiken via datakontoret.

2. Födelse av dödfött barn aviseras till SCB (29 §).

3. Domstol underrättas när änking eller änka ingått nytt äktenskap (32 §); enligt CFU:s anvisningar behöver underrättelse dock ej sändas när det för pastorsämbetet är tillförlitligen känt, bl.a., att omyndiga barn ej finns i det föregående äktenskapet eller att laga bodelning ägt rum.

4. Patent- och registreringsverket (namnmyndigheten) underrättas om en persons efternamn när till pastorsämbetet meddelats att någon blivit svensk medborgare eller att svensk medborgare förvärvat utländskt namn på annat sätt än efter ansökan hos namnmyndigheten (35 §); enligt CFU:s anvisningar behöver underrättelse ej sändas när pastorsämbetet vet att namnet redan är registrerat hos namnmyndigheten med precis samma stavning.

5. Till SCB sändes årligen mellan 21 och 31 januari en summarisk redogörelse för förändringarna i församlingens folkmängd under det senaste kalenderåret (36 §).

6. Underrättelse (med personavi) om dödsfall sändes till rätten i den avlidnes mantalsskrivningsort för dödsåret (40 §).

7. CFU underrättas när pastorsämbetet enligt 13 § religionsfrihetslagen mottagit ansökan eller anmälan (om inträde i eller utträde ur svenska kyrkan) i fråga om per-

son som inte är eller skall vara kyrkobokförd i landet (42 §).

8. När personuppgift såsom födelse, civilståndsåndring, dödsfall m.m. beträffande utländsk medborgare eller person med hemvist i utlandet antecknats i kyrkobok, underrättas CFU i den omfattning och på det sätt CFU bestämmer (51 §).

Vissa aviseringsfall pastorsämbeten emellan har angivits ovan under 3.3.4.

Aviseringsskyldighet för pastorsämbete jämlikt andra författningar än FBK föreligger numera endast i undantagsfall. (Se dock 14 § 1 mom. och 16 § i 1963 års begravningskungörelse.)

3.3.6 Uppgifter rörande förekomsten av vissa ärenden

Att ange arbetsvolymen — uttryckt i förekomsten av olika ärenden — hos de nuvarande kyrkobokföringsenheterna är självfallet ogörligt utan en riksomfattande och på förhållandet inriktad undersökning. Nämnden har inte funnit skäl föranstalta om en sådan. Av betydelse för detta ställningstagande har främst varit att en undersökning av angivet slag endast i mycket begränsad utsträckning skulle kunna tjäna nämnden till ledning för att lösa olika under utredningsarbetet aktualiserade problem. Undersökningen skulle således fylla väsentligen en rent deskriptiv funktion. I och för sig bedömer nämnden det vara av intresse att spegla förekomsten av olika ärenden inom ramen för det nuvarande folkbokföringssystemet. De uppgifter nämnden i det följande redovisar och som hämtats dels från den officiella statistiken, dels från en av 1958 års utredning kyrka-stat verkställd stickprovsundersökning synes dock ge den i sammanhanget erforderliga belysningen.

De nedan redovisade uppgifterna från den officiella statistiken avser om annat ej sägs år 1969. Siffrorna, vilka erhållits från SCB, är i vissa fall preliminära och kan komma att justeras något vid SCB:s slutliga sammanställning.

födda levande barn	107 314
avlidna	83 256
giftermål	47 949
äktenskapsskillnader	12 238
invandrare	63 919
utvandrare	20 172
utlänningar, som fått svenskt medborgarskap	11 655
godkända ansökningar i namn- ärenden	3 247 (1968)
flyttande mellan församlingar (utom mellan församlingar i Stockholm och Göteborg)	470 537 (1967)

Det bör till siffran 470 537 anmärkas att flyttningsfrekvensen år 1967 enligt uppgift var förhållandevis låg. För år 1966 var motsvarande siffra 522 371 och den kan för år 1968 beräknas vara av samma storleksordning.

Varje i de angivna siffrorna innefattad befolkningsförändring föranleder en eller flera anteckningar i kyrkoböckerna. Från kyrka-statutredningens undersökning kan inhämtas en del andra uppgifter om förekomsten av statusförändringar etc. som föranleder motsvarande anteckningar. Undersökningen, som omfattade 184 kyrkobokföringsenheter fördelade på fem strukturgrupper och med en sammanlagd folkmängd om 1 502 401 personer, avsåg folkbokföringsärenden under mars månad 1966. För att belysa relationen mellan olika förekommande ärenden anges följande av undersökningresultaten:

adoptioner	141
faderskap	669
antal personer berörda av ändringar betr. fastighetsbeteckning och gatuadress	6 003
flyttningar inom församling (motsv.)	5 431
anmälan om förnamn	3 224
lysning och vigsel	1 644
omyndigförklaring eller hävande därav	50
ändring av släktnamn	403
inträde i eller utträde ur kyrkan	283

En betydande del av arbetstiden vid pastorsexpeditionerna åtgår till att utfärda personbevis eller göra utdrag ur kyrkobok. Personbevis beställs för en mångfald olika ändamål av vilka följande kan nämnas: passansökan, firmaregistring, ansökan om lagfart, ansökan om bidragsförskott, ansökan om nykterhetsvård och ansökan om inträde

i olika skolor. Vidare bör erinras om de »prästbevis» som företes i äktenskapsmål och om de uppgifter från pastorsämbete som enligt förundersökningsKK skall införskaffas i vissa brottmål. I kyrka-statutredningens undersökning, som alltså avsåg mars månad 1966, redovisas under rubriken »utfärdade prästbevis» 46 240 ärenden. — Även telefonförfrågningar belastar pastorsämbetena i betydande mån och redovisas till ett antal av 19 298 i undersökningen. — Förelägganden eller anmaningar att göra flyttningsanmälan gjordes enligt undersökningen i 2 454 fall och anmaningar att anmäla förnamn i 1 379 fall.

3.4 Kyrkobokföringen i Stockholm och Göteborg

Kyrkobokföringens ordnande i Stockholm och Göteborg avviker från landet i övrigt. Detta förhållande återspeglas inte i FBF i vidare mån än att i 1 § stadgas, att Kungl. Maj:t kan förordna att kyrkobokföringen i Stockholm och Göteborg skall ske hos den lokala skattemyndigheten. (Vidare på det sätt att — jämlikt 45 § — talan mot beslut i kyrkobokföringsärende alltid skall föras hos länsstyrelse om beslutet meddelats av den lokala skattemyndigheten i Stockholm eller Göteborg; domkapitlet är alltså uteslutet som besvärsinstans i dessa fall.)

Författningsmässigt är regelsystemet för kyrkobokföringen i Stockholm och Göteborg så uppbyggt att FBF:s och FBK:s regler är tillämpliga i den mån särskilda föreskrifter ej ges. Äsyftade särbestämmelser finns intagna i 53—59 §§ FBK.

Enligt 53 § beslutar respektive lokala skattemyndighet om kyrkobokföring i församling i staden, om avregistrering från kyrkobokföringen av annan än den som avlidit och om överföring till obefintligregister. I samma paragraf stadgas att hos den lokala skattemyndigheten skall föras register för kyrkobokföringen och utfärdas bevis som grundas på sådant register.

I 56 § anges de register som skall föras hos den lokala skattemyndigheten: folkre-

gister, obefintligregister, emigrantregister och inflyttningsbok. Något personaviregister (motsvarande församlingsregistret) finns alltså ej. Däremot har den lokala skattemyndigheten tillgång till ett bundet alfabetiskt register, det s.k. mantalsregistret.

Folkregistret, som består av folkregisterkort, motsvarar i huvudsak den av pastorsämbetena utanför Stockholm förda församlingsboken; jämlikt 55 § FBK för pastorsämbetena i Stockholm ej sådan bok. Folkregistret består av två avdelningar, aktuella registret och avställningsregistret. Den som är kyrkobokförd i församling i staden är upptagen på kort i det aktuella registret. Kort som endast upptar avregistrerade personer eller som efter omskrivning ersätts med annat avställs, dvs. överförs från det aktuella registret till avställningsregistret. Folkregisterkort är avsett och upplägs för varje familj eller ensamstående person över 18 år. Korten är ordnade församlingsvis efter mantalslängden och inom varje fastighet alfabetiskt efter huvudmannens namn. Ett folkregisterkort innehåller i huvudsak motsvarande uppgifter som antecknas i församlingsbok.

För *obefintligregistrets* förändring gäller motsvarande föreskrifter som för landet i övrigt. Personakterna (överlämnade från resp. pastorsämbete) är alltså ordnade församlingsvis utan bibehållen familjesammanhållning. Vid överföring från registret, dvs. vid fall av ny kyrkobokföring, flyttning till utlandet och dödsfall m.m., underrättas vederbörande pastorsämbete för anteckning i det rum i utflyttningsboken där notering om överförandet till obefintligregister skett.

För förändring av *emigrantregistret* gäller i stort sett enahanda bestämmelser som föreskrivits för pastorsämbetena. På samma sätt som nyss sagts i fråga om obefintligregistret underrättas vederbörande pastorsämbete rörande beslut om överföring från emigrantregister (för anteckning i utflyttningsboken).

I fråga om *inflyttningsboken* gäller väsentligen samma föreskrifter som för pastorsämbetena. Flyttningar inom staden antecknas dock ej i inflyttningsboken (57 §

FBK). I ett särskilt flyttningsregister för Stockholm upptar den lokala skattemyndigheten personer som varit kyrkobokförda på fastighet i staden men ej mantalsskrivits på fastigheten (58 § FBK).

Den verksamhet som i fråga om kyrkobokföringen fullgörs av de lokala skattemyndigheterna har naturligtvis medfört en begränsning av registreringen hos pastorsämbetena. Sålunda förs hos dessa inte inflyttningsbok, obefintligregister eller emigrantregister. Som tidigare nämnts för pastorsämbetena i Stockholm ej heller församlingsbok.

Av det förhållandet att de lokala skattemyndigheterna för vissa av kyrkoböckerna följer att en del *anmälningar* till kyrkobokföringen skall göras till vederbörande lokala skattemyndighet och inte till pastorsämbete. Detta gäller enligt 54 § FBK i följande fall:

1. inflyttning (även från utlandet),
2. stadigvarande bosättning i utlandet,
3. anmälan om upplåtelse av bostad.

Underrättelse jämlikt 33 § FBK — när pastorsämbete eller lokal skattemyndighet finner anledning anta att person bör kyrkobokföras i vistelseförsamlingen — sker till den lokala skattemyndigheten. Slutligen sänds av posten mottagna anmälningar om adressändring på grund av flyttning (43 § FBK) till den lokala skattemyndigheten.

Som mottagare av anmälningar (och underrättelser) fungerar pastorsämbetena i Stockholm och Göteborg — förutom då fråga är om vissa kyrkliga förrättningar (dop, konfirmation, nattvard och jordfästning) — i bl.a. följande fall:

1. barns födelse
2. dödsfall
3. förnamnsanmälan
4. vigsel
5. vissa namnändringar
6. adoption och omyndighet
7. äktenskapsskillnad
8. faderskap
9. gravsättningar och eldbegängelser.

Det uppbyggda systemet förutsätter ett

fortlöpande utbyte av informationer mellan lokal skattemyndighet och pastorsämbete. Pastorsämbetes aviseringskyldighet — avseende väsentligen de med punkterna 1—8 ovan innefattade förhållandena — fullgörs genom översändande via datakontoret av personavier eller, i fråga om barns födelse, födelseavier. För flyttningsrutinerna gäller av CFU utfärdade anvisningar. Förfarandet blir i förhållande till landet i övrigt relativt komplicerat genom att den lokala skattemyndigheten mottar flyttningsanmälningarna och beslutar om kyrkobokföring medan pastorsämbetena förvarar personakterna (utom dem som ingår i emigrant- och obefintligregistren) och aviserar datakontoret med personavier.

Personakt för nyfödd upprättas av resp. pastorsämbete. I fråga om andra personer än nyfödda, således för sådana från utlandet inflyttade som ej tidigare har personakt, gäller enligt av CFU givna anvisningar att den lokala skattemyndigheten skall upprätta personakten.

Avslutningsvis skall erinras om den i 59 § FBK intagna bestämmelsen om viss organisatorisk samordning mellan den lokala skattemyndigheten och pastorsämbetena. Sålunda finns för rådgivning i folkbokföringsfrågor, som är gemensamma för skattemyndigheten och pastorsämbetena i staden, en folkbokföringsdelegation som består av chefen för den lokala skattemyndigheten (ordförande) och två av domkapitlet utsedda präster i församlingstjänst. Kyrkobokföringsinspektören har rätt att yttra sig vid delegationens sammanträden och få sin mening antecknad men får ej delta i delegationens beslut.

3.5 *Kostnader och arbetsinsats vid nuvarande organisation*

Som omnämnts i kap. 1 genomförde nämnden under år 1969 en särskild undersökning i syfte att söka klarlägga bl.a. kostnaderna för den löpande folkbokföringen (kyrkobokföringen) vid dess nuvarande organisatoriska utformning. En närmare redogörelse för un-

dersökningen — i vad den avsåg den av pastorsämbetena ombesörjda kyrkobokföringen — och för de principer som tillämpades vid bearbetningen av det till nämnden inkomna blankettmaterialet finns intagen i Bil. 1 till betänkandet. Undersökningen avsåg förhållandena år 1968.

3.5.1 *Verksamheten vid pastors-expeditionerna*

Enligt undersökningen uppgick 1968 den totala kostnaden för den av pastorsämbetena ombesörjda folkbokföringsverksamheten till drygt 70 miljoner kronor. I denna summa ingår kostnader för löner, inventarier, lokaler och »övriga driftkostnader», däremot inte någon avskrivningskostnad för de lokaler (icke förhyrda) i vilka pastors-expeditionerna är inrymda. Som sådan kostnad kan möjligen i detta sammanhang räknas det belopp, 2,7 miljoner kronor, som vid undersökningen redovisats för nybyggnad eller större ombyggnadsarbete av pastorexpedition. Kostnaden per invånare (beräknad med utgångspunkt från nyssnämnda totalkostnad om drygt 70 miljoner kronor) uppgick enligt undersökningen till 8:90 kr.

Av den redovisade totala kostnaden hänförde sig i det närmaste 54 miljoner kronor till löner, motsvarande en kostnad om 6:79 kr. per invånare. Av lönesumman avsåg cirka 24 miljoner andra befattningshavare än präster. Till den del folkbokföringsarbetet utförts av präster kan den genomsnittliga timlönen beräknas till ungefär 28 kronor. Motsvarande siffra beträffande annan folkbokföringspersonal utgör cirka 12:30 kr.

Enligt undersökningen åtgick under år 1968 i runt tal 3 miljoner arbetstimmar för folkbokföringsgöromål på pastorexpeditionerna. Ungefär 2/3 av timantalet belöpte på andra befattningshavare än präster (biträdespersonal). Den omfattning i vilken biträdespersonal används vid pastorexpeditionerna varierar i skilda delar av landet. I Kronobergs och Gotlands län faller sålunda enligt undersökningen endast 40 resp. 28 % av det totala antalet folkbokförings-

timmar på biträdespersonal, medan i exempelvis Stockholms, Västmanlands och Norrbottens län motsvarande procentsiffra överstiger 70. Naturligt nog påverkar nämnda förhållanden den genomsnittliga timlönekostnad för folkbokföringsgöromål som kan framräknas. I förstnämnda båda län överstiger nämnda kostnad 23 kronor medan den i de tre sist angivna länen understiger 18 kronor.

Årskostnaden per invånare i vad avser inventarier, lokaler och övriga driftkostnader uppgick enligt undersökningen till 2: 11 kr. Över denna siffra ligger i allmänhet län där antalet pastorexpeditioner är stort i förhållande till folkmängden (exempelvis Gotlands, Kronobergs och Skaraborgs län). Även ett sådant län som Stockholms med den i särklass största genomsnittliga folkmängden per pastorexpedition uppvisar en relativt hög siffra (2: 39 kr.). Förklaringen härtill torde stå att finna däri att befolkningsmässigt stora kyrkobokföringsenheter ställer helt andra krav på pastorexpeditionens storlek och utformning än en liten kyrkobokföringsenhet. Pastorexpeditionen måste i förstnämnda fall inrymmas i förhyrda lokaler eller i församlingshus.

Det antal folkbokföringstimmar som redovisats motsvarar för hela riket 0,38 timmar per invånare. Förhållandevis små differenser föreligger mellan de olika länen (0,33—0,45). Ifrågavarande genomsnittstal kan självfallet inte utan vidare användas som jämförelsetal för att mäta effektiviteten av kyrkobokföringsarbetet inom olika enheter. Bl.a. måste en sådan faktor som flyttningsfrekvensen inom skilda områden in i bilden. Expansiva tätortslän uppvisar sålunda genomgående ett högre genomsnittstal än län av motsatt karaktär. Än mer påtaglig blir denna tendens om jämförelsen förs ned till fögderiplanet. Mot exempelvis Huddinge och Nacka fögderiers genomsnittstal på 0,50 eller däröver svarar ett genomsnittstal på omkring 0,30 för exempelvis Vetlanda, Karlshamns och Arvika fögderier. Att strukturmässiga faktorer även eljest kan vara ägnade att påverka tidsåtgången för folkbokföringsgöromålen kan

möjligen utläsas av det höga genomsnittstalet för Norrbottens län (0,45).

3.5.2 Förhållandena i Stockholm och Göteborg

Med hänsyn till det sätt varpå kyrkobokföringen är ordnad i Stockholm och Göteborg måste de genom pastoratsundersökningen erhållna uppgifterna kompletteras med uppgifter rörande den kyrkobokföringsverksamhet som ombesörjs av de lokala skattemyndigheterna i nämnda städer.

Från berörda myndigheter infordrade nämnden uppgift om det antal arbetstimmar som under år 1968 beräknades ha åtgått för folkbokföringsgöromål (mantalskrivningsgöromålen dock undantagna) och den till dessa göromål hänförliga lönekostnaden. Vidare begärdes uppgift om övriga kostnader för verksamheten med lokal-kostnaden särskilt angiven. Folkbokföringens andel av ifrågavarande total-kostnader beräknades därvid motsvara den del av den totala lönekostnaden som avsåg folkbokföringsgöromål.

Tabellen på nästa sida återger de totala kostnaderna m.m. för kyrkobokföringen i Stockholm och Göteborg (siffror inom parentes avser den del av kyrkobokföringen som ombesörjs av pastorsämbetena; skillnaden mellan dessa siffror och totalsiffrorna avser således resp. lokala skattemyndighets verksamhet). För jämförelsens skull medtas i tabellen även siffror som avser landet i övrigt.

3.5.3 Sammanfattning

Med utgångspunkt från de i tabellen ovan intagna uppgifterna kan i fråga om kostnader och arbetsinsatser vid kyrkobokföringens nuvarande organisatoriska utformning följande sammanfattning göras avseende år 1968.

De totala kostnaderna för hela riket uppgick till i runt tal 75 miljoner kronor, motsvarande 9: 53 kr./inv. Från det belopp om 2,7 miljoner kronor, som vid pastoratsundersökningen uppgivits avse ny- och om-

Folk- mängd 1/1-68	Kostnader (i 1 000-tal kr.)			Antal arb.-tim. för folkbokf.		Års- kostn./ inv.	Års- löne- kostn./ inv.	Antal arb.- tim./ inv.
	Löner			Präster	Annan personal			
	Präster	Annan personal	Övr.					
Stockholm 767 606	1 216 (1 216)	6 577 (3 577)	2 134 (1 779)	45 115 (45 115)	442 806 (227 306)	12: 93 (8: 80)	10: 15 (6: 24)	0,63 (0,35)
Göteborg 445 408	810 (810)	3 165 (1 737)	805 (640)	30 488 (30 488)	240 526 (137 488)	10: 73 (7: 16)	8: 92 (5: 72)	0,61 (0,38)
Landet i övr. 6 680 690	27 554	18 664	14 292	989 948	1 576 113	9: 06	6: 92	0,38

byggnad av pastorsexpedition, bortses därvid. Av beloppet 75 miljoner kronor utgjorde 58 miljoner löner (7: 35 kr./inv.).

Ungefär 3,3 miljoner arbetstimmar åtgick för göromålets fullgörande (0,42 arbetstim./inv.), varav cirka 320 000 timmar belöpte på de lokala skattemyndigheterna i Stockholm och Göteborg.

Av tabellen framgår att både i Stockholm och Göteborg, där kyrkobokföringen organisatoriskt är annorlunda ordnad, genomsnittstalet per invånare — såväl i fråga om kostnader som arbetstimmar — är betydligt högre än för landet i övrigt. De högre siffrorna för Stockholm och Göteborg torde kunna förklaras dels av den speciella stadsstrukturen och därav föranledda förhållanden, dels av den för dessa städer gällande organisationsformen.

Nämnden har funnit sig kunna underlåta att i betänkandet närmare redovisa den historiska utveckling som lett fram till det nuvarande folkbokföringssystemet. I detta avseende hänvisar nämnden till den historik som finns intagen i kyrka-statutredningens folkbokföringsbetänkande (SOU 1967: 16 s. 7 ff) och till de där givna litteraturhänvisningarna. Nämnda betänkande innehåller även en översikt över förhållandena i vissa andra länder.

För att skapa underlag för en allsidig diskussion av den utav detta utredningsarbete omfattade huvudfrågan har nämnden dock bedömt det som erforderligt att något belysa hur man i tidigare utredningssammanhang sett på spørsmålet om den lokala folkregistreringens ordnande.

1924 års uppördssakkunniga föreslog att vid sidan av kyrkobokföring och mantalsskrivning skulle införas en civil löpande folkbokföring, centraliserad till de av de sakkunniga föreslagna uppördsmyndigheterna, nämligen — utom i Stockholm, Göteborg och Malmö — länsstyrelserna. Allmänhetens anmälningar skulle i princip göras till pastorsämbetena, vilka hade att vidarebefordra uppgifterna. — Förslaget föranledde ingen Kungl. Maj:ts åtgärd.

Enligt 1936 års uppördskommitté (SOU 1938: 41) borde den löpande folkbokföringen ombesörjas lokalt av folkregisterförare.

Pastor skulle i regel fungera som sådan och i den egenskapen såsom civil tjänsteman lyda under länsstyrelsen. I vissa större kommuner skulle befattningen kunna av Kungl. Maj:t uppdras åt helt civil tjänsteman. Folkregisterförarens förvaltningsområde benämndes folkbokföringsdistrikt. För varje sådant distrikt skulle finnas en folkbokföringsnämnd med ledamöter som valts av kommunen. — Vid sidan av den civila folkregistreringen skulle finnas viss kyrkobokföring (dopbok, konfirmationsbok, lysnings- och vigselbok samt jordfästningsbok). Var pastor folkregisterförare skulle de »civila» böckerna dock endast behöva kompletteras med konfirmationsbok.

I remissyttrandena över uppördskommitténs betänkande avstyrktes i allmänhet förslaget med dess åtskillnad mellan civil och kyrklig folkbokföring. Den uppkommande dualismen i prästernas ställning kritiserades. Från kyrkligt håll påpekades att kyrkan behövde en kyrkobokföring av ungefär samma omfattning som dittills och att ett särskiljande skulle medföra onödigt dubbelarbete. — Som tänkbara lokala folkbokföringsmyndigheter angavs i olika yttranden polismyndighet, häradsskrivarna och kommunala förtroende- eller tjänstemän.

Uppördskommitténs förslag föranledde ingen Kungl. Maj:ts åtgärd.

I folkbokföringskommitténs betänkande med förslag till omorganisation av folkbok-

föringen (SOU 1944: 52) föreslogs att den löpande folkregistreringen alltjämt borde handhas av prästerskapet utan att ändring därvid gjordes i prästernas ställning som uteslutande kyrkans ämbetsmän. Skälen utvecklades ej närmare men vissa hänvisningar gjordes till vad som framkommit under remissbehandlingen av 1936 års uppborrdskommittés betänkande.

Under *remissbehandlingen* anförde *kammarrätten* bl.a. att det var önskvärt att liksom i uppborrdskommitténs förslag åtskillnad gjordes mellan civil folkbokföring och kyrkobokföring, varvid den förstnämnda skulle avse en rent borgerlig registrering av befolkningen och den sistnämnda en registrering av kyrkliga förrättningar. — *Socialstyrelsen* anlade liknande synpunkter. Prästerskapet borde visserligen alltjämt bibehållas vid sin befattning med folkbokföringen; dess erfarenhet på området och förtrogenhet med folkbokföringsärendena och befolkningen i orterna, som genom tradition och hävd hade skapats, representerade värden som borde bevaras. Men dessa synpunkter talade på intet sätt emot en sådan anordning som den uppborrdskommittén på sin tid föreslagit, nämligen att prästerna i fråga om sin befattning med folkbokföringen skulle vara civila tjänstemän och såsom folkregisterförare lyda under länsstyrelserna.

I nyssnämnda utlåtanden ifrågasattes alltså ej annat än att den lokala löpande folkbokföringen fortfarande skulle handhas av prästerna även till den del den kunde anses fullgöra rent borgerliga funktioner. I andra remissyttranden uttalades däremot sympatier för en längre gående sekularisering av den löpande folkbokföringen. Sålunda anförde *länsstyrelsen i Västmanlands län* att länsstyrelsen hellre hade sett att den lokala folkbokföringen anförtroddes åt en civil tjänstemannakår, t.ex. en väsentligt utökad häradsskrivarkår. Då emellertid även folkbokföringskommitténs förslag fyllde rätt högt ställda krav och dessutom såväl folkbokföringsfrågan som frågan om en källskattereform trängde till sin lösning, framställde länsstyrelsen inte något änd-

ringsyrkande i denna del. — Av liknande skäl förklarade sig *styrelsen för svenska stadsförbundet* avstå från att framställa något ändringsyrkande. Styrelsen anförde vidare att styrelsen inte var övertygad om att man i längden kunde med fördel låta den lokala löpande folkregistreringen ankomma på prästerskapet. För närvarande syntes ett dylikt förfaringssätt dock ej innebära några mera betydande olägenheter. — *Svenska landskommunernas förbund* framhöll att inom förbundet fanns en icke obetydlig opinion för folkbokföringsbestyrets överflyttning från prästerskapet till civila myndigheter och närmast då till kommunala organ. En sådan reform förutsatte dock en rationaliserad kommunindelning. Vidare torde en övergång till ett system med civila befattningshavare för folkbokföringen komma att medföra ökade kostnader för staten och kommunerna. — *Länsstyrelsen i Skaraborgs län* tog steget fullt ut och framhöll att det var organisatoriskt olämpligt att ta prästerskapet i anspråk för en rent civil folkbokföring. Kommitténs argumentering syntes stödja sig på Visby domkapitels utlåtande över 1936 års uppborrdskommittés betänkande, vari utsagts att staten, så länge den nyttjade kyrkan som organ för sin andliga omvårdnad om folket, måste genom folkregistrering hålla prästerna underrättade om vilka personer de av staten ålades att svara för. Häremot ville länsstyrelsen invända, att själavården var en personlig angelägenhet som för sitt rätta fullgörande torde vara beroende av helt andra omständigheter än förandet av ett namnregister, och att själavården snarare blev lidande på att prästernas bestyr med folkbokföringen utökades. Lämpligast syntes vara att prästerskapets folkbokföring endast omfattade sådan som ägde samband med kyrkliga förrättningar. Ej ens ur kostnadssynpunkt torde det kunna beräknas bli fördelaktigare att överlåta den civila folkbokföringen åt prästerskapet. — Även *mantalsdirektören i Göteborg*, med vilken Göteborgs magistrat instämt, vände sig mot nyssnämnda uttalande av Visby domkapitel i vad det åberopats av kom-

mittén. Prästerna skulle, anförde mantalsdirektören, mycket väl kunna undvara kyrkobokföringen om varje medborgare över 15 år försågs med ett medborgarkort varigenom han kunde identifiera sig vid prästerliga förrättningar. Ett sådant medborgarkort hade även föreslagits av kommittén. I medborgarkortet skulle mantalsskrivningsförrättare, om sådan utsågs att handha jämväl den löpande folkbokföringen, kunna teckna bevis om fulljord anmälan angående dödsfall, barns födelse m.m. till företeende inför pastor vid begäran om begravning, dop osv. Vid sådant förhållande och då prästernas arbetsuppgifter i övrigt var i hög grad väsensskilda från folkbokföringsarbetet var det synnerligen olämpligt att bibehålla prästerna vid detta arbete. I stället borde såväl den löpande som den periodiska folkbokföringen anförtros åt mantalsskrivningsförrättarna, vilka var i administrativa värv väl förfarna tjänstemän och vilkas huvudsakliga arbetsuppgifter redan för närvarande utgjordes av sysslandet med den periodiska folkbokföringen. Dessa tjänstemäns relativa fåtalighet och stora arbetsområden kunde visserligen inge vissa betänkligheter då det gällde kommunikationen med allmänheten men var å andra sidan till fördel i vad angick kommunikationen med länsbyråerna och riksbyrån. I Stockholm och Göteborg hade mantalsskrivningsförrättarna redan att i viss utsträckning ombesörja den löpande folkbokföringen, vilket likväl inte föranlett att prästerskapet befriats från kyrkobokföringskyldighet. Detta förhållande hade föranlett ett tidsödande och onödigt dubbelarbete och borde tillrättaläggas vid genomförandet av kommitténs förslag. Då detta inte kunde tänkas ske på annat sätt än att prästerskapet befriades från kyrkobokföringskyldighet, torde härutinnan föreligga ytterligare ett starkt vägande skäl för att samma ordning vann tillämpning i landet i övrigt. — En sekularisering av den löpande folkbokföringen förordades också av *överståthållarämbetet*. En sådan omläggning borde dock, anförde ämbetet, i varje fall till en början begränsas till de större städerna och

var knappast ändamålsenlig för befolkningen på landsbygden. Det ville synas som om folkregistreringen i nämnda städer, där en betydande omflyttning mellan olika församlingar ägde rum, med fördel kunde helt anförtros åt de icke kyrkliga organen; de kyrkliga organen skulle då endast avisera folkbokförarna om verkställda förrättningar. Därigenom skulle den dubbelbokföring undvikas som redan nu på sina håll ägde rum och som efter förslagets genomförande ytterligare skulle ökas, varjämte kostnader skulle sparas och ökad effektivitet vinnas. — Även *Föreningen Sveriges städers kronouppbördstjänstemän* uttalade sympatier för en överflyttning av den löpande folkbokföringen från prästerskapet till mantalsskrivningsförrättarna. Aviseringen till länsbyråerna från de lokala folkbokföringsorganen krävde, framhöll föreningen, noggrannhet, exakthet och snabbhet. Även om sådana egenskaper förefanns hos många präster låg dock den dominerande delen av deras livsgärning på ett annat plan än det kontorsmässiga. Särskilt i större stadsförsamlingar torde den andliga omvårdnaden om församlingsborna ta så stor del av prästernas arbetskraft i anspråk att folkbokföringen kunde ägnas endast mera periferiskt intresse. Det var också principiellt riktigast att såväl löpande som periodisk folkbokföring ombesörjdes av en och samma myndighet. De invändningar mot en sådan överflyttning som framställdes av kommittén kunde dock, framhöll föreningen vidare, ej fränkännas berättigande. Dessa invändningar beaktade emellertid inte möjligheten av en civil folkbokföring vid sidan om den kyrkliga. En sådan kombination hade sedan länge prövats i Stockholm och Göteborg och syntes med fördel kunna användas i övriga magistratsstäder, framför allt de större och medelstora. En löpande civil folkregistrering av åsyftad art borde anförtros åt mantalsskrivningsförrättaren, vilken borde föra bl.a. den av kommittén föreslagna församlingsliggaren. I städer med mer än en församling skulle härvid en ganska betydande arbetsbesparing vinnas därigenom att personakterna inte behövde

rekvireras vid flyttningar inom staden. Pastor skulle ombesörja kyrkobokföring i samma omfattning som nu, varvid uppgifter om flyttningar m.m. fick tillhandahållas honom i form av avtryckskort. Från skilda håll inom föreningen hade, yttrade föreningen slutligen, röster höjts för att genomföra en sådan ordning. Kommittén hade emellertid uttalat uppfattningen att något synnerligt behov därav ej förelåg. Kommittén hade emellertid samtidigt uttalat att det föreslagna allmänna systemet ej lade hinder i vägen för att genomföra ifrågavarande undantagsanordning om den framdeles skulle befinnas önskvärd. Med hänsyn härtill och till det läge vari folkbokföringsfrågan befann sig hade föreningen ej velat direkt motsätta sig kommitténs förslag i ifrågavarande hänseende. Föreningen utgick emellertid från att de framförda synpunkterna blev föremål för bedömande vid förslaget fortsatta prövning.

I den i anledning av folkbokföringskommitténs betänkande framlagda *propositionen* (1945: 282) framhöll departementschefen bl.a. följande.

Kommitténs förslag att den lokala löpande folkbokföringen alltjämt skall ske i form av kyrkobokföring och omhänderhas av prästerskapet har i det övervägande antalet meningsyttranden hälsats med tillfredsställelse. Dock har kritik däremot framkommit i några yttranden. Därvid har gjorts gällande att kyrkobokföringen helt borde ersättas med en hos civila myndigheter verkställd folkbokföring eller att kyrkobokföringen i vart fall borde bibehållas endast såsom en registrering av kyrkliga förrättningar. Såsom skäl för denna överflyttning av bokföringsbestyret till civila organ har anförts att det var organisatoriskt olämpligt att ta prästerskapet i anspråk för en rent civil bokföring. Prästernas övriga arbetsuppgifter var väsensskilda från folkbokföringsarbete och låg på ett annat plan än det kontorsmässiga. Prästerna kunde därför ej förväntas besitta den expeditionella färdighet, den erfarenhet av undersökningsarbete i folkbokföringsärenden samt den kännedom om författningar och praxis som var erforder-

liga; ej heller kunde de förväntas ha möjlighet att ägna erforderlig tid åt folkbokföringsarbetet.

I anledning av de sålunda anförda synpunkterna erinrade departementschefen till en början om ett av SCB i betänkandet återgivet uttalande, nämligen att felfrekvensen i kyrkobokföringen inte var större än man normalt hade att räkna med och att prästerskapet fick anses ha handhaft sina bokföringsuppgifter på ett tillfredsställande sätt. Mot detta uttalande hade inga avgörande invändningar anförts vid remissbehandlingen.

Det nyss sagda innebär självfallet ej, fortsatte departementschefen, att inte vissa förbättringar skulle kunna vinnas i förhållande till det nuvarande systemet om folkbokföringen kunde anförtros åt särskilda tjänstemän såsom deras enda eller huvudsakliga syssla. En dylik anordning skulle emellertid, såsom i betänkandet och en del yttranden framhållits, inte kunna förverkligas utan stora svårigheter. Sålunda uppkom till en början frågan till vilka tjänstemän bestyret i så fall skulle överflyttas. Det borde i sammanhanget även framhållas att, om folkbokföringen skulle anförtros åt särskilda tjänstemän såsom enda eller huvudsaklig syssla, dessa tjänstemän måste bli relativt få till antalet och bokföringsdistrikten i motsvarande grad ökas. Distriktens ökade storlek måste ur allmänhetens synpunkt innebära en försämring.

Departementschefen erinrade vidare om att under remissbehandlingen också hade framkommit tanken att förvandla folkbokföringsbestyret till en uppgift för den borgerliga kommunen. Såsom kommunalt företroendeuppdrag lämpade sig emellertid folkbokföringen enligt departementschefens mening inte och för övrigt torde, såsom Svenska landskommunernas förbund anförde, i de smärre kommunerna lämpliga personer långt ifrån alltid kunna uppbringas. Ej heller den från vissa håll föreslagna anordningen med central registrering men lokal insamling av uppgifter ansåg departementschefen vara godtagbar; bortsett från risken att insamlade uppgifter förkom in-

nan de registrerats, måste det befaras att utredningen i ärendena blev lidande av att den som mottog anmälningarna inte hade tillgång till registret och inte heller var behörig att fatta beslut.

En överflyttning av den löpande folkbokföringen till civila myndigheter skulle vidare, uttalade departementschefen fortsättningsvis, medföra ökat besvär för allmänheten därigenom att besök i åtskilliga fall — såsom vid begäran om dop, konfirmation, lysning eller jordfästning — fick göras vid två tjänsteställen i stället för, såsom enligt nuvarande ordning, hos endast en befattningshavare. Även om man kunde finna utvägar för att undanröja sistnämnda olägenheter skulle en annan nackdel kvarstå, nämligen att man, om den löpande folkbokföringen överflyttades till civila myndigheter, inte syntes kunna undgå en dubbelbokföring. Trots överflyttningen torde nämligen relativt fullständiga kyrkoböcker alltiämt få föras.

Utöver det anförda fann departementschefen det böra framhållas att, såsom Svenska landskommunernas förbund yttrat, en övergång till ett system med civila befattningshavare för folkbokföringen skulle medföra ökade kostnader inte bara för staten utan även för kommunerna samt att en sådan övergång överhuvud inte kunde komma till stånd utan särskilda utredningar, vilka kommittén med sitt ståndpunkts-tagande saknat anledning att verkställa.

Med hänsyn till de i det föregående anförda synpunkterna — och under särskilt beaktande av att frågan om folkbokföringsreformen med hänsyn till den väntade omläggningen av uppborädsförfarandet ej borde ytterligare förhållas — ansåg sig departementschefen böra tillstyrka att den lokala löpande folkbokföringen alltiämt skulle ankomma på prästerskapet.

I samband med behandlingen av propositionen vid 1945 års riksdag väcktes en motion (II: 600, av herr Kempe m.fl.), i vilken hemställdes om en ny utredning angående omorganisation av folkbokföringen med syfte att hela folkbokföringen skulle överflyttas till civila myndigheter. I motio-

nen anfördes att vid en så genomgripande omorganisation av folkbokföringen som förutsågs i folkbokföringskommitténs betänkande borde ha eftersträfvats den förenkling som ovillkorligen kunnat vinnas genom att avskaffa den dubbla folkbokföring som utövades genom dels civila, dels kyrkliga myndigheter. Enligt motionärerna syntes de argument som kunde framföras för att bibehålla den kyrkliga folkbokföringen vara av två slag. För det första intresset hos dem som har att ombesörja »själavården», för att genom folkbokföringen hålla en mera personlig kontakt med medborgarna, och för det andra att man bör utnyttja präster- nas arbetskraft. Gentemot dessa argument kunde dock anföras de synpunkter som vid remissbehandlingen angetts av länsstyrelsen i Skaraborgs län och av mantalsdirektören i Göteborg.

Särskilda utskottet anförde i sitt utlåtande (1945: 1) inledningsvis att de förbättringar i folkbokföringssystemet vilka framstod som önskvärda syntes kunna vinnas utan att grundprinciperna för folkbokföringen ändrades och utan att man behövde gå utanför den historiskt givna ramen. I anslutning till sin behandling av den ovan nämnda motionen uttalade utskottet fortsättningsvis i huvudsak följande.

Utskottet får till en början erinra om att enligt förslaget skall till den lokala folkbokföringen, vilken bibehålls såsom grundläggande, fogas ett nytt led, innefattande en till centrala myndigheter förlagd registrering med maskinella hjälpmedel. I det övervägande antalet remissyttranden har hälsats med tillfredsställelse att de grundläggande principerna för den nuvarande folkbokföringen bibehållits i det nya systemet. Även för utskottet framstår det som en fördel att systemet sålunda byggs på beprövad grund. Under den första tiden, innan erfarenhet vunnits beträffande den centrala registreringen, torde det dessutom innebära en betydande lättnad att ej samtidigt praxis behöver utbildas för en lokal folkbokföring. Den intima kontakt med församlingsborna och den stora orts- och personkänedom som prästerna förvär-

var genom sin kyrkliga och sociala verksamhet utgör även värdefulla tillgångar för folkbokföringen. Det är därjämte av betydelse att prästerna kan behålla den kontakt med församlingsmedlemmarna som deras handhavande av den nuvarande kyrkobokföringen bidrar till att skapa. — I detta sammanhang vill utskottet framhålla att den omständigheten att den centrala registreringen anknyts till kyrkobokföringen inte medför ökade svårigheter för en övergång till ett helt civilt folkbokförings-system om en dylik övergång framdeles skulle komma i fråga. En sådan övergång torde nämligen snarare underlättas genom det stöd som de nyinrättade lokala folkbokföringsorganen i början av sin verksamhet kan erhålla från de föreslagna centrala myndigheterna. — En övergång till ett helt civilt system kan, såsom departementschefen framhållit, inte förverkligas utan betydande svårigheter. Vad till en början angår frågan till vilka tjänstemän bestyret med folkbokföringen skulle överflyttas, torde man för närvarande huvudsakligen endast ha att välja mellan mantalsskrivningsförrättarna och kommunala tjänstemän; såsom kommunalt förtroendeuppdrag torde nämligen denna arbetsuppgift inte lämpa sig. Mot det förra alternativet talar emellertid, åtminstone för landsbygdens vidkommande, det förhållandet att mantalsskrivningsförrättarnas distrikt är alltför stora. Såväl hänsyn till allmänhetens berättigade intresse av goda förbindelser med folkbokföringsmyndigheterna som omsorgen om folkbokföringens effektivitet torde nämligen kräva att den löpande folkbokföringen åtminstone i huvudsak bedrivs lokalt i samma utsträckning som för närvarande. Till jämförelse kan nämnas att antalet fögderier är 119 och antalet pastorat på landsbygden omkring 1 200. Vad angår det senare alternativet finns, som departementschefen anför, med nuvarande kommunindelning ingen säkerhet för att lämpliga personer står till buds i alla kommuner. Den från vissa håll föreslagna anordningen med central registrering men lokal insamling av uppgifter finner utskottet i likhet med departementschefen ej heller

godtagbar. — En överflyttning av den löpande folkbokföringen till civila myndigheter skulle vidare, såsom departementschefen framhållit, medföra dubbelarbete med bokföringen; för kyrkliga ändamål torde nämligen relativt fullständiga kyrkoböcker alltjämt behöva föras. Mot vad departementschefen anför om att en överflyttning skulle medföra ökade kostnader för det allmänna ävensom i vissa fall ökat besvär för allmänheten har utskottet ej heller funnit anledning till erinran. — Med hänsyn till de i det föregående anförda synpunkterna — och under beaktande av att frågan om folkbokföringsreformen med hänsyn till omläggningen av uppbördsförandet inte bör ytterligare förhalas — finner utskottet lämpligt att den lokala löpande folkbokföringen alltjämt skall ankomma på prästerskapet. — Riksdagen godkände utskottets utlåtande.

Proposition med förslag till folkbokföringsförordning framlades därefter till 1946 års riksdag (prop. 1946: 255). I propositionen, där utgångspunkten var att den lokala löpande folkregistreringen skulle handhas av pastor, berördes inte särskilt frågan om organen för nämnda registrering.

Dissenterlagskommittén (SOU 1949: 20) tog inte upp frågan om kyrkobokföringen från synpunkter som här är av intresse. Ej heller i propositionen till religionsfrihetslag (prop. 1951: 100) eller vid riksdagsbehandlingen av densamma framkom dylika synpunkter.

Statens organisationsnämnd tog i en *PM den 4 oktober 1957* angående kyrkobokföringen och mantalsskrivningen ställning till den lokala folkbokföringsorganisationen. Förslaget innebar inga principiella förändringar i fråga om prästerskapets uppgifter inom folkbokföringen. Bl.a. framhölls att en civil lokal folkbokföring vid sidan om den egentliga kyrkobokföring som under alla omständigheter erfordrades skulle medföra att allmänheten i folkbokföringsangelägenheter fick ha att göra med två olika organ, att viss rapportering fick ske mellan

dessa organ och att viss dubbelregistrering inte torde kunna undvikas. Vidare skulle det allmänna åsamkas ökade kostnader om inte genom organisationsförändringen en inskränkning av den prästerliga organisationen kunde genomföras. Huruvida så kunde ske bestämdes emellertid av ett flertal andra faktorer och frågan hade inte undersökts av nämnden. Slutligen hänvisade nämnden till att den tillsatta kyrka-statutredningen torde komma att ta upp även frågan om prästerskapets befattning med folkbokföringen.

Nämndens handlingar överlämnades sedermera till uppbořdsorganisationskommittén (se nedan) för att av denna beaktas vid fullgörandet av dess utredningsuppdrag.

I församlingsstyrelsekommitténs betänkande (SOU 1957: 15) — och sedermera under riksdagsbehandlingen av i anledning därav framlagd proposition (1961: 70) — berördes ej hithörande frågor i vidare mån än att de skyldigheter (i fråga om inventarier m.m. för kyrkobokföringen), som enligt gällande folkbokföringsförordning åvilade församling, föreslogs överflyttade på pastoratet. Sådan ändring genomfördes sedermera. Det kan anmärkas att departementschefen i propositionen uttalade att — även om ett flertal ärenden av borgerlig natur efter hand överflyttats till den borgerliga kommunen — hos församlingen kvarstod vissa uppgifter som inte kunde betraktas som enbart kyrkliga, nämligen bl.a. kyrkobokföringen.

Uppbořdsorganisationskommitténs principbetänkande (SOU 1961: 4) behandlade ej spörsmål som här är av intresse. I den i anledning av betänkandet framlagda propositionen (1963: 32) angående riktlinjer för organisationen av folkbokförings- och uppbořdsväsendet, m.m. anmärktes — sedan frågan om överflyttning till de lokala skattemyndigheterna av den på pastorsämbetena ankommande delen av folkbokföringen aktualiserats under remissbehandlingen — att frågan om en eventuell överflyttning

från pastorsämbetena till andra myndigheter av bestyret med folkbokföringen torde böra prövas i samråd med 1958 års utredning kyrka-stat.

I sitt den 9 september 1963 avlämnade förslag till organisation m.m. för centrala folkbokförings- och uppbořdsnämnden (stencilerat) redogjorde uppbořdsorganisationskommittén för sådana frågor som ännu inte lösts av kommittén och som det alltså skulle ankomma på CFU att ta ställning till. Kommittén anförde under rubriken »Frågor som inte är direkt avhängiga av övergången till ADB-system» bl.a. följande:

1. En eventuell överflyttning från pastorsämbetena till andra myndigheter av bestyret med folkbokföringen. Vid bedömningen av denna fråga har man att beakta bl.a. följande problem, nämligen vilka skäl som talar för och emot en överflyttning, till vilken myndighet i förekommande fall en överflyttning bör ske, en eventuell överflyttnings konsekvenser i fråga om pastoratsindelning m.m., registerföring och avisering samt lagstiftningsfrågor.

2. Kyrkobokföringens ordnande, varvid bl.a. uppkommer följande frågor, nämligen församlingsbokens vara eller icke vara, utfärdande av personakter, arkivering av sådana akter, ministerialböcker och vissa icke obligatoriska böcker och register, flyttningens anmälan fullgörande, prästbevis av olika slag samt aviseringsfrågor.

3. Mantalsskrivningens ordnande, därvid bl.a. uppkommer följande problem, nämligen mantalsblanketternas eventuella slopande, tidpunkten för mantalsskrivningen, mantalsskrivning baserad på faktiska kyrkobokföringen viss dag eller bosättningen viss dag, mantalsskrivning av personer med ofta växlande vistelseort, mantalsskrivningen av fastigheter, processuella frågor, folkbokföringen i Stockholm, Göteborg och eventuellt några andra städer samt medborgarkortsfrågan.

I ett av CFU avgivet betänkande den 20 augusti 1965 om uppbořdsvverkens förstatligande (stencilerat) anmärktes att frågan

om primärregistreringen skall ske hos pastor eller hos annat organ skulle komma att tas upp av nämnden i anslutning till det utredningsarbete som pågick inom 1958 års utredning kyrka-stat.

I det av CFU avgivna *betänkandet med förslag till ny folkbokföringsförordning m.m.* (SOU 1966: 16) framhölls att vid utformningen av förslaget en utgångspunkt varit att pastorsämbetena tills vidare — i avvaktan på kommande ställningstaganden i frågan om relationerna mellan kyrka och stat — skulle bibehållas som lokala folkbokföringsmyndigheter och ha hand om kyrkobokföringen som en löpande folkbokföring.

Såvitt angick det föreskrivna samrådet mellan CFU och kyrka-statutredningen anfördes i betänkandet att det på CFU borde ankomma att bl.a. klarlägga de motiv som från folkbokföringssynpunkt kunde åberopas för en överflyttning från pastorsämbetena till annan myndighet av bestyret med folkbokföringen, till vilken myndighet en överflyttning av arbetsuppgifterna borde ske och vilka konsekvenser detta fick i kostnadshänseende. På kyrka-statutredningen borde å andra sidan ankomma bl.a. att klarlägga de skäl som från kyrklig synpunkt kunde anföras för och emot överflyttningen samt vilka konsekvenser en bortflyttning av arbetsuppgifterna från prästerskapet kunde få för den prästerliga organisationen.

I *propositionen med förslag till folkbokföringsförordning m.m.* (prop. 1967: 88) erinrade departementschefen om det tidigare omnämnda samrådet mellan CFU och kyrka-statutredningen. Återhållsamhet med mera ingripande reformer i fråga om kyrkobokföringssystemet borde iakttas i avvaktan på att statsmakterna kunde ta ställning till frågan om förhållandet mellan kyrka och stat och som följd därav ståndpunkt kunde tas i valet mellan kyrkobokföring och löpande civil folkbokföring hos borgerlig myndighet. Frågan om folkbokföringen sedd från religionsfrihetssynpunkt tog departementschefen upp till behandling i sam-

band med att förslag ställdes om att avskaffa de romersk-katolska församlingarnas rätt till viss, officiellt erkänd folkbokföring. Sammanfattningsvis fann departementschefen att några betänkligheter inte fanns mot förslaget att med bibehållande av folkbokföringen hos pastorsämbetena upphäva de katolska församlingarnas särskilda rätt till folkbokföring. Fortsättningsvis underströks vinsten av ett enhetligt folkbokföringssystem: »I likhet med CFU och statistiska centralbyrån anser jag att starka praktiska synpunkter, främst kravet på en fastare organisation och kontroll, talar för att all folkbokföring sker hos samma folkbokföringsmyndigheter, dvs. ännu så länge hos svenska kyrkans pastorsexpeditioner.»

1958 års utredning kyrka-stat behandlade frågor rörande folkbokföringen i två av sina betänkanden, dels i SOU 1967: 16 (om folkbokföringen), dels i SOU 1968: 11 (utredningens slutbetänkande). Slutbetänkandet innefattar i fråga om folkbokföringen inga nya synpunkter i förhållande till dem som intagits i delbetänkandet.

Flertalet av de synpunkter kyrka-statutredningen anförde i frågan om huvudmannaskapet för den fortlöpande folkbokföringen kommer nämnden att redovisa i kap. 5. I detta sammanhang inskränker sig nämnden därför till att kortfattat återge vissa allmänna uttalanden av utredningen samt dess bedömning av kyrka-statrelationens betydelse för folkbokföringsfrågornas lösning.

Kyrka-statutredningen erinrade om att den primärregistrering som nu sker på lokalplanet genom kyrkliga organ fyller såväl ett borgerligt som ett kyrkligt behov samt att det svenska systemet är på så sätt unikt i jämförelse med förhållandena i andra länder att dels ett visst trossamfund handhar primärregistreringen, dels ock på det lokala planet en myndighet — pastorsämbetena — svarar för den fullständiga registreringen av befolkningen.

Frågan om religionsfrihetsprincipens betydelse berördes av utredningen främst ur synpunkten av trossamfundens religions-

frihet. »Kyrka-statutredningen finner det icke med fog kunna hävdas, att av den i vårt samhälle godtagna religionsfrihetsprincipen skulle följa, att varje trossamfund bör äga ombesörja den allmänna folkbokföringen beträffande sina medlemmar. De fria evangeliska trossamfundet i Sverige läser icke kräva att själva få ombesörja folkbokföringen för sina medlemmar. Därest varje trossamfund skulle svara för folkbokföringen beträffande sina medlemmar, måste dessutom förutsättas att — efter finskt mönster — ett särskilt folkbokföringsregister upprättas för personer som icke tillhör något bokföringsberättigat samfund. Därtill kommer att icke territoriella församlingar skapar problem i folkbokföringsavseende.»

Under alla förhållanden måste enligt utredningens mening samhällets krav på ett enhetligt folkbokföringssystem tillgodoses. Detta måste i sin tur av praktiska skäl medföra att en enhetlig organisation hade att svara för folkbokföringen. Valet syntes därför komma att stå mellan, å ena sidan, att för framtiden i huvudsak bibehålla kyrkan med dess territoriella organisation vid dess nuvarande uppgifter beträffande folkbokföringen och, å andra sidan, att överföra dessa uppgifter till borgerlig myndighet. Det finska systemet med omkring 20 bokföringsberättigade samfund och ett civilregister ansåg utredningen vara ägnat att bereda betydande olägenheter såväl för samhället som för den enskilde och för organisationer m.fl. genom sin bristande enhetlighet. Möjligen skulle en sådan modifiering kunna göras, att — efter mönster från det finska systemet — svenska kyrkan handhade bokföringen för egna medlemmar och att övriga personer, oavsett om dessa tillhörde ett fritt trossamfund eller icke, fördes i ett civilregister. Utredningen ansåg det emellertid vara orealistiskt att tänka sig att införa en sådan ordning i vårt land.

När det gällde frågan om folkbokföringen, satt i relation till de olika av utredningen uppställda hypotetiska lägena, uttalade kyrka-statutredningen, som tidigare nämnts,

att i ett A-läge folkbokföringen kunde ligga kvar hos pastorsämbetena eller — med bibehållande hos dessa av kyrklig bokföring — överföras till borgerligt organ. Beträffande de fria lägena (B-, C- och D-lägena) bedömde utredningen de allmänna förutsättningarna för att kyrkan skulle bibehållas vid folkbokföringen som mindre än i A-läget.

Under *remissbehandlingen* av kyrka-statutredningens slutbetänkande togs folkbokföringsfrågor — i första hand spörsmålet om folkbokföringsuppgifterna borde överföras från pastorsämbetena eller ej — upp av åtskilliga remissinstanser.

Nio remissinstanser, bland dem Sveriges frikyrkoråd, Förbundet för religionsfrihet, Sveriges kristna socialdemokraters förbund, Folkpartiets ungdomsförbund och Sveriges socialdemokratiska ungdomsförbund, tog klart ställning för ett överförande av folkbokföringen till borgerligt organ. Sympatier för en motsvarande förändring uttalades därjämte av sex remissinstanser, nämligen hovrätten för Västra Sverige, länsstyrelserna i Stockholms, Göteborgs och Bohus samt Jämtlands län, Sveriges kommunaltjänstemannaförbund och Högerns ungdomsförbund. Som skäl för en ändrad ordning framhölls överlag folkbokföringens karaktär av borgerlig angelägenhet. Även religionsfrihetsaspekter åberopades. I ett par remissyttranden ansågs vidare bl.a. att den tekniska utvecklingen (med bl.a. databehandling) medverkat till att en förändring tedde sig nödvändig och rationell.

Ett klart ställningstagande *mot* att överföra folkbokföringen från pastorsämbetena redovisades av fem remissinstanser (fyra länsstyrelser och ett domkapitel). Ytterligare två länsstyrelser och två kyrkliga remissinstanser uttalade sympati för den nuvarande ordningen. I allmänhet hänvisades därvid till de praktiska fördelar — från bl.a. servicesynpunkter — som fick anses vara förknippade med en av pastorsämbetena ombesörd folkbokföring. Vidare framhölls den dubbelregistrering som skulle bli följd av en överflyttad folkbokföring. I något av de här avsedda remissyttrande-

na pekades på möjligheten att i de större städerna skapa en ordning motsvarande den som nu är för handen i Stockholm.

Beträffande spørsmålet om folkbokföringsorganisationens eventuella samband med kyrka-statfrågan förklarade sig flertalet av de remissinstanser som berört det samma dela kyrka-statutredningens bedömning att något direkt samband av angivet slag ej förelåg. I något yttrande togs fasta på kyrka-statutredningens uttalande att förutsättningarna för att bibehålla en av kyrkliga organ ombesörjd folkbokföring fick bedömas som mindre om en skilsmässa mellan stat och kyrka skulle komma till stånd.

Frågan till vilket borgerligt organ folkbokföringsuppgifterna i förekommande fall skulle kunna tänkas överförda berördes i några yttranden. Genomgående förordades lokal skattemyndighet som det bäst lämpade organet. Tanken på att låta kommunen ta över uppgifterna i fråga fördes dock fram i något yttrande.

Remissyttrandena över kyrka-statutredningens slutbetänkande har sammanställts i ett särskilt betänkande (SOU 1970: 2). Synpunkter på folkbokföringsfrågan återfinns i betänkandet på sid. 206—210 och 406—425.

5 Allmänna synpunkter på frågan om huvudmannskapet

Som angetts i kap. 1 anser sig nämnden inte ha att ta ställning i frågan om ett överförande av pastorsämbetenas nuvarande folkbokföringsuppgifter bör komma till stånd eller ej. Däremot måste det anses åvila nämnden att ange — och belysa — de olika argument som synes kunna andragas för resp. emot ett dylikt överförande.

Den aktualiserade frågeställningen är — som framgått av den i kap. 4 intagna redogörelsen om den lokala folkregistreringen i tidigare utredningssammanhang — inte ny. Vid olika tillfällen har sålunda lämpligheten av den nuvarande ordningen ifrågasatts. En samlad redovisning av de olika argument som därvid åberopats finns intagen i *kyrka-statutredningens* tidigare omnämnda *betänkande om folkbokföringen* (SOU 1967: 16 s. 60 ff.). I berörda hänseende anförs i betänkandet i huvudsak följande.

Som ett *argument för att bibehålla den nuvarande ordningen* har åberopats — här bortses från rationaliseringar och tekniska förbättringar som må anses erforderliga — att kyrkobokföringen f.n. i det stora hela fungerar på ett tillfredsställande sätt. Vidare har man anfört följande. Såväl enskilda som myndigheter måste uppenbarligen även fortsättningsvis ha möjlighet att utan omgång från ett registreringsorgan er hålla skriftliga bevis och muntliga uppgifter rörande registrerade förhållanden. De lokala registreringsorganen utgörs f.n. av det stora antalet pastorsämbeten och däri-

genom ges önskvärd möjlighet till en nära kontakt mellan dessa organ och allmänheten. I samband med besök på pastorsexpeditionen i folkbokföringsärenden kan den enskilde även få andra ärenden utträttade, t.ex. överenskomma om förrättning eller anskaffa gravplats, och erhålla service av olika slag, såsom vissa utdrag ur kyrkoböckerna och intyg. Det bör vidare framhållas att kyrkans ministeriella anteckningar, såsom om dop, vigsel och jordfästning, har nära anknytning till civil registrering, nämligen av namn, äktenskap och begravning. Andra omständigheter som kan anses tala för att bibehålla kyrkobokföringen är att svenska kyrkan, även vid fall av skilsmässa från staten, säkerligen kommer att ha kvar den av folkkyrkosynen motiverade territoriella organisationen, att kyrkan under alla förhållanden torde vara i behov av en medlemsregistrering för egen räkning — medlemsregister, ministerialböcker och någon form av avisering vid flyttning mellan församlingarna — och att en överflyttning av kyrkans uppgifter beträffande folkbokföringen därför skulle föranleda viss dubbelbokföring. Under förutsättning att medlemsantalet i kyrkan inte kommer att i nämnvärd grad minska, skulle en sådan dubbelbokföring medföra kostnadsökning för de medborgare som tillhör kyrkan, även om medlemsregistreringen skulle göras mindre omfattande än den nuvarande kyrkobokföringen. Det må dock framhållas

att även för andra organisationer av en någorlunda stor omfattning kan föreligga en liknande dubbelbokföring. — Från kyrkans sida kan göras gällande att primärregistreringen av befolkningen bör bibehållas hos kyrkan med hänsyn till att registreringen bidrar till att skapa önskvärd kontakt mellan kyrkans befattningshavare och församlingsborna. Vid den av kyrka-statutredningen verkställda undersökningen (se ovan i kap. 3) uttalade sålunda omkring 4/5 av uppgiftslämnarna att kyrkobokföringen, enligt deras uppfattning, hade väsentlig betydelse i sådant sammanhang.

Mot att bibehålla den nuvarande ordningen och för att överföra folkbokföringen till borgerlig myndighet har bl.a. anförts att det nuvarande systemet medför svårigheter i ett livsåskådningsmässigt och religiöst differentierat samhälle som det svenska. Att personer som står utanför alla kyrkor eller tillhör annat trossamfund än svenska kyrkan i medborgarärenden skall behöva vända sig till ett trossamfunds präster eller annan dess personal kan upplevas som otillfredsställande. Även om betydelsen av detta förhållande ej bör överdrivas har frågan dock beröring med religionsfrihetsproblemen. Inte minst aktualiseras detta genom den invandring som under och efter andra världskriget ägt rum av mosaiska, romersk-katolska och grekisk-ortodoxa trosbekännare. — Ur principiell synpunkt synes det vara oriktigt att folkbokföringen omhänderhas av ett visst trossamfund, låt vara det utan gensägelse största och överlandet jämnast fördelade, eftersom folkbokföringen till sin karaktär är av borgerlig natur. I andra länder, med undantag för Finland, omhänderhas folkbokföringen helt eller till största delen av borgerliga organ.

Sammanfattningsvis, såvitt angår frågan om huvudmannaskapet för folkbokföringen, anförde kyrka-statutredningen i huvudsak följande.

Vid ett slutligt ställningstagande till denna fråga är att beakta att folkbokföringen är en borgerlig angelägenhet, ehuru den av historiska och traditionella skäl på det lokala planet i regel handhas av befattnings-

havare inom kyrkan. Med hänsyn till folkbokföringens nämnda karaktär kan det från principiell synpunkt ligga närmast till hands att verksamheten i dess helhet handhas av borgerliga organ. Andra synpunkter, vilka i varje fall har ett visst samband med tillämpningen av den i vårt samhälle godtagna religionsfrihetsprincipen, måste anses tala för att svenska kyrkans befattning med folkbokföringsarbetet inte bibehålls. Härmed åsyftas det på vissa håll framförda argumentet om mindre tillfredsställande konsekvenser av att primärregistreringen av befolkningen på det lokala planet handhas av befattningshavare inom ett visst trossamfund även då fråga är om medlemmar i andra sådana samfund och personer utan medlemskap i något trossamfund. — Med hänsyn bl.a. till angivna principiella synpunkter synes ett bibehållande av kyrkans medverkan vid primärregistreringen vara beroende av om vägande skäl av främst praktisk art — ekonomiska, tekniska, organisatoriska — för en sådan ordning kan anföras. I detta avseende bör bl.a. övervägas vilket alternativ som ter sig lämpligast dels ur samhällsekonomisk synpunkt, dels med hänsyn till allmänhetens berättigade krav på att bekvämt kunna få kontakt med de lokala registreringsorganen. En annan fråga av praktisk art att ta hänsyn till är hur stor vikt man tillmäter det vid kyrka-statutredningens stickprovsundersökning berörda spörsmålet i vilken utsträckning det kyrkliga folkbokföringsarbetet kan anses ha betydelse för att skapa kontakt mellan kyrkans befattningshavare och församlingsborna. Man torde dock knappast kunna tillmäta nämnda arbete så stor betydelse att en önskan att bibehålla detsamma hos kyrkan skulle kunna betraktas som ett vägande argument mot en överflyttning av verksamheten i fråga till borgerlig myndighet.

Till diskussionen av skäl för resp. emot den nuvarande ordningen vill nämnden för egen del föra följande synpunkter.

Allmän enighet torde råda om att folkbokföringen är en borgerlig angelägenhet.

Med hänsyn till denna folkbokföringens karaktär anser nämnden — lika med kyrkostatutredningen — det från *allmänt principiella utgångspunkter* ligga närmast till hands att verksamheten handhas av borgerliga organ.

Religionsfrihetsaspekter kan enligt nämndens mening endast i begränsad utsträckning tjäna till ledning vid bedömandet. Det bör framhållas att hänsynen till trossamfundens religionsfrihet inte kan anses grunda någon rätt för svenska kyrkan (eller annat trossamfund) att ombesörja den allmänna folkbokföringen ens för sina medlemmar. En annan sak är att — med den relation mellan staten och svenska kyrkan som nu råder — hänsynen till bl.a. religionsfriheten kan anses kräva att staten skapar sådana förutsättningar för kyrkans interna registrering att kyrkan på ett godtagbart sätt kan fullgöra sin religiöst motiverade funktion. Den synpunkten skulle kunna göras gällande i sammanhanget att den rådande ordningen så till vida står i konflikt med principen om trossamfundens religionsfrihet att den inte tillgodoser det krav på likställighet mellan olika trossamfund som i allmänhet inläggs i nämnda princip; dock bör härvid erinras om att endast ett av de större fria samfunden i vårt land, nämligen romersk-katolska kyrkan, har gjort gällande anspråk på att få ombesörja folkbokföringen beträffande sina medlemmar. — Betraktas religionsfriheten ur individens synpunkt är här att erinra om kyrkostatutredningens påpekande om de mindre tillfredsställande konsekvenser som den nuvarande ordningen för med sig. Personer som står utanför alla samfund eller tillhör annat trossamfund än svenska kyrkan måste sålunda i angelägenheter av den borgerliga natur som folkbokföringsärendena inefattar vända sig till denna kyrkas befattningshavare och blir underkastade beslut som fattas av dessa.

Med hänsyn till de ovan angivna principiella synpunkterna synes, såsom kyrkostatutredningen framhållit, ett bibehållande av folkbokföringsuppgifterna hos pastorsämbetena vara beroende av om vägan-

de skäl av främst praktisk art — ekonomiska, tekniska och organisatoriska — för en sådan ordning kan anföras.

I fråga om de *samhällsekonomiska aspekterna* i sammanhanget hänvisar nämnden till den sammanställning som finns intagen nedan i kap. 13 »Kostnadsöverbäganden». I nämnda kapitel finns redovisad dels en på grundval av nämndens undersökning av pastoratens folkbokföringskostnader gjord beräkning av kostnaden för den löpande folkbokföringen vid nuvarande ordning, dels en uppskattning av motsvarande kostnad vid en av borgerlig myndighet (lokal skattemyndighet) ombesörd folkbokföring. Det bör erinras om att nämnden i sina kostnadsöverbäganden inte räknar med någon minskning av det totala antalet prästtjänster som en omedelbar följd av att folkbokföringsuppgifterna flyttas bort från pastorsämbetena (se härom i kap. 2).

Med hänsyn till att kyrkan för en ändamålsenligt utövad församlingsvärd måste ha någon form av fortlöpande registrering (i vart fall av sina medlemmar) är det ofrånkomligt att en överflyttning av folkbokföringsuppgifterna från pastorsämbetena för med sig ett visst mått av *dubbelbokföring*. I kap. 8 (och därtill anknyttande författningsförslag i Avd. IV) har nämnden dragit upp riktlinjerna för ifrågavarande kyrkliga registrering (»församlingsregistrering»). Det där uppbyggda systemet innebär att dubbelbokföringen kommer att inskränka sig till de grundläggande personuppgifterna (namn, personnummer, civilstånd etc.). Genom att aktualiseringen av församlingsregistreringen i nämnda avseenden samordnats med motsvarande aktualisering inom folkbokföringen, har de arbetsinsatser församlingsregistreringen kräver i avsevärd mån kunnat begränsas. — Beträffande vissa registreringsdata (avseende t.ex. dop och konfirmation), som rimligen måste omfattas av församlingsregistreringen, saknas registreringsbehov i en civil folkbokföring. Det torde inte finnas anledning att här ta ställning till om dylika registreringsdata ändå bör omfattas av en sådan folkbokföring. Detsamma gäller den bl.a. vid 1970 års

kyrkomöte aktualiserade frågan om anteckning i folkbokföringsregistren av tillhörighet till andra samfund än svenska kyrkan. I fråga om uppgifter som avser bl.a. dop och konfirmation samt huruvida vigsel och jordfästning förrättats i svenska kyrkans ordning har nämnden därför i sina förslag utgått från att ett direktutbyte av uppgifter mellan pastorsämbetena skall äga rum. Som framgår av nämndens behandling av hit hörande spörsmål synes dock förutsättningar finnas för att reglera detta utbyte på ett smidigt och ur arbetssynpunkt ändamålsenligt sätt.

I de sammanhang frågan om en överflyttning av pastorsämbetenas folkbokföringsuppgifter diskuterats har mycket starkt framhållits synpunkten att en sådan överflyttning ej fick få till följd att *allmänhetens* berättigade krav på service äventyrades. Kyrka-statutredningen förutsatte sålunda att önskemålet att organisationen för folkbokföringen var uppbyggd på sådant sätt att de lokala registreringsorganen så bekvämt som möjligt kunde nås av allmänheten, kom att tillgodoses även om kyrkans befattning med folkbokföringen överflyttades till borgerligt organ.

Servicekravet synes kunna konkretiseras i följande två huvudmoment:

1. Den territoriella indelningen i »folkbokföringsområden» bör vara sådan att den enskilde på ett från olika synpunkter godtagbart sätt kan få personlig kontakt med den registrerande myndigheten.

2. Möjlighet skall finnas för den enskilde att på ett bekvämt sätt få tillgång till de blanketter av olika slag som han har behov av i folkbokföringssammanhang och att i förekommande fall kunna få hjälp med att fylla i blanketterna.

Allmänt rörande de angivna båda punkterna kan fastslås som uppenbart att — oavsett till vilken borgerlig myndighet en eventuell överföring av folkbokföringsuppgifterna sker — antalet lokala registreringsorgan kommer att bli avsevärt färre än de nuvarande, till omkring 1 750 uppgående pastorsexpeditionerna.

Vad särskilt angår punkten 1. torde de

farhågor som framkommit om en försämrad service för allmänheten vid en av borgerlig myndighet ombesörjd folkbokföring väsentligen ha haft sin utgångspunkt i de föreskrifter om formen för allmänhetens anmälningar till kyrkobokföringen som gällde före ikraftträdandet av 1967 års folkbokföringsförfattningar. 1946 års folkbokföringsförordning föreskrev sålunda som huvudprincip i fråga om enskild person åliggande anmälningsskyldighet att denna skulle fullgöras muntligen vid personlig inställelse inför pastor av den anmälningsskyldige eller ombud för honom. Skriftlig anmälan fick dock godtas om den var fullständig och i övrigt tillförlitlig. Anmälningar per telefon var inte tillåtna. I gällande folkbokföringsförordning är kravet på personlig inställelse i princip slopat. I fråga om telefonanmälan kan dock pastorsämbetet begära att den för att gälla skall bekräftas skriftligen eller, om särskilda skäl föreligger, vid personlig inställelse. Enligt uttalande i förarbetena till förordningen skall en restriktiv tillämpning iakttagas i fråga om krav på personlig inställelse. Inte heller den av giftermålsbalken reglerade hindersprövningen förutsätter personlig inställelse av kontrahenterna på pastorsexpeditionen. På motsvarande sätt som gäller i fråga om anmälningar till kyrkobokföringen kan personbevis och särskilda utdrag ur kyrkoböckerna av den enskilde begäras skriftligen eller per telefon.

Vad sålunda numera gäller i fråga om formen för anmälningar etc. är självfallet ägnat att i väsentlig mån minska de farhågor för en försämrad service för allmänheten som skulle kunna härledas ur det förhållandet att antalet lokala registreringsorgan måste nedgå vid en av borgerligt organ ombesörjd folkbokföring.

Beträffande punkten 2. ovan, således att den enskilde bör ha möjlighet att på ett bekvämt sätt få tillgång till olika blanketter, aktualiserar ett minskat antal lokala registreringsorgan naturligen frågan om den önskade servicen kan uppnås på det sättet att blanketter finns att tillgå inte bara hos registreringsorganen utan också på andra

ställen. Det bör erinras om att redan i dagsläget blanketter för flyttningsanmälan finns tillgängliga på postanstalterna. Detta förhållande bör givetvis bestå om en reform i fråga om huvudmannskapet för folkbokföringen genomförs. Möjligheten att på postanstalterna lägga ut även andra blanketter än de nämnda kan därvid böra undersökas. Mera betydelsefullt från här behandlade synpunkter torde dock vara att överväga om inte pastorexpeditionerna generellt skulle kunna fungera som serviceorgan. Detta spørsmål liksom andra sådana som sammanhänger med allmänhetens servicebehov i folkbokföringsavseende kommer att närmare belysas i samband med diskussionen i nästföljande kapitel om val av myndighet. Bl.a. kommer därvid att behandlas den invändning mot en av borgerlig myndighet ombesörjd folkbokföring som ibland framförts, nämligen att den enskilde vid en sådan ordning i åtskilliga angelägenheter, som direkt eller indirekt har samband med folkbokföringen, skulle bli nödsakad att hänvända sig till såväl vederbörande borgerliga organ som pastorexpedition.

Bland de *argument i övrigt* som framförts i tidigare debatt om en eventuell överflyttning av pastorsämbetenas folkbokföringsuppgifter till borgerlig myndighet är att erinra om följande.

Som ett *argument för* en överflyttning har framhållits att prästernas arbetsuppgifter i övrigt är väsensskilda från folkbokföringsarbetet och att kraven på expeditionell färdighet samt kännedom om författningar och praxis bättre skulle kunna tillgodoses om folkbokföringsbestyren genomgående handhades av befattningshavare som hade dessa bestyr som enda eller huvudsaklig arbetsuppgift. Näraliggande detta argument är synpunkten att prästerna med hänsyn till sina övriga (och huvudsakliga) arbetsuppgifter saknar möjlighet att ägna erforderlig tid åt folkbokföringen. Nämnden instämmer så till vida i den här förda argumenteringen att folkbokföringsuppgifterna är väsensskilda från prästens arbete i övrigt och att det i och för sig fram-

står som önskvärt att låta folkbokföringen handhas av befattningshavare som har dessa göromål som enda eller huvudsaklig arbetsuppgift. Däremot är nämnden inte beredd godta argumenteringen i fråga till den del den kan anses innefatta kritik mot det sätt varpå pastorsämbetena fullgör sina folkbokföringsuppgifter. Enligt nämndens uppfattning fullgörs dessa uppgifter — bortsett från rena undantagsfall — på ett med hänsyn till de föreliggande förutsättningarna förtjänstfullt sätt.

Ett någon gång av präster framfört argument för en överflyttning är att själavården blir lidande på grund av att prästerna nödgas ägna för mycket tid åt folkbokföringsgöromålen. Otvivelaktigt är, vilket framgår såväl av kyrka-statutredningens stickprovsundersökning som av den av nämnden genomförda totalundersökningen, att folkbokföringsuppgifterna kräver en relativt sett betydande arbetsinsats från prästernas sida. I synnerhet gäller detta i de mindre kyrkobokföringsenheterna. I vilken utsträckning rent faktiskt denna arbetsinsats sker på bekostnad av den själavårdande verksamheten är svårt att uttala sig om.

Vid den av kyrka-statutredningen genomförda undersökningen ansåg omkring 4/5 av uppgiftslämnarna (präster) att folkbokföringen var av väsentlig betydelse för prästernas kontakt med församlingsborna. Förmodligen i konsekvens härmed ansåg en stor majoritet (cirka 9/10) av de tillfrågade att folkbokföringen borde ligga kvar hos pastorsämbetena. Nämnden saknar anledning att ifrågasätta riktigheten av den uppfattning om folkbokföringens kontaktskapande betydelse som enligt undersökningsresultatet skulle vara för handen hos flertalet präster. Det bör emellertid i sammanhanget framhållas att i åtskilliga fall när en person besöker en pastorexpedition i ärende som har anknytning till folkbokföringen det kontaktskapande momentet reellt torde vara hänförligt till vederbörandes önskan att avtala om någon form av kyrklig förrättning (i första hand dop, vigsel eller jordfästning). Denna möjlighet för kontakt med församlingsborna kvarstår i obegränsad om-

fattning även om folkbokföringsuppgifterna flyttas bort från pastorsämbetena. — Sammanfattningsvis i denna del vill nämnden instämma i kyrka-statutredningens bedömning att en av uppfattningen om folkbokföringens kontaktskapande betydelse betingad önskan från kyrkans sida att bibehålla folkbokföringsuppgifterna hos pastorsämbetena inte kan betraktas som ett vägande argument mot en överflyttning.

Avslutningsvis skall beröras synpunkten om betydelsen för folkbokföringsarbetets del av den personkänedom som prästen — på grund av arten av sina övriga arbetsuppgifter — anses vara i besittning av. Förhållandet har någon gång anförts såsom ett argument för att bibehålla den nuvarande ordningen. Nämnden ifrågasätter inte argumentets principiella riktighet. Praktiskt hållbart är emellertid argumentet enligt nämndens mening endast då fråga är om de mindre kyrkobokföringsenheterna. I de stora enheterna — framför allt i storstäderna — kan personkänedom näppeligen bli så omfattande att den kan få någon betydelse för folkbokföringens vidkommande. Nämnden vill fastmer ifrågasätta om inte just arten av övriga arbetsuppgifter hos andra, såsom lokala folkbokföringsorgan tänkbara myndigheter (motsvarande) är ägnad att medföra en personkänedom som för folkbokföringens del skulle vara mer betydelsefull än den prästen regelmässigt kan antas besitta. I första hand tänker då nämnden på försäkringskassorna och de lokala skattemyndigheterna.

6.1 Inledning

Rörande de olika förslag, som under årens lopp framförts i frågan till vilken myndighet pastorsämbetenas folkbokföringsuppgifter i förekommande fall skulle kunna tänkas överförda, hänvisas till kap. 4.

För egen del anser nämnden de alternativa som kan ifrågakomma för diskussion kunna begränsas till:

- a) kommunal myndighet
- b) för ändamålet tillskapad statlig myndighet
- c) lokal skattemyndighet
- d) allmän försäkringskassa

I fråga om alternativet a) finner nämnden följande synpunkter kunna anläggas. — Folkbokföringen fyller i första hand ett statligt och inte ett kommunalt behov. Folkbokföringen framträder därför primärt som en statlig uppgift, något som också återspeglas i folkbokföringens anordnande på regional- och rikspan. I och för sig är det inte ovanligt att statliga förvaltningsuppgifter handläggs av kommunala organ. I sådana fall är det emellertid fråga om uppgifter som står i samband med de egentliga kommunala förvaltningsuppgifterna och beträffande vilka särskilda skäl talat för en kommunal anknytning. När det gäller uppgifter som inte har denna karaktär har utvecklingen lett fram till ett förstatligande av de organ som omhänderhaft uppgifterna i fråga. Här må nämnas det förstatligande

som under senare år skett av bl.a. polis- och åklagarväsendet, rådhusrätterna samt uppborädsverken. — Mot en kommunalt utövad folkbokföring talar vidare det partsintresse som — med hänsyn bl.a. till kommunernas sociala ansvarstagande — kommunerna har i folkbokföringssammanhang. — Något kommunalt organ (nämnd el. dyl.), åt vilket folkbokföringsuppgifterna lämpligen skulle kunna anförtros, finns inte; som kommunalt förtroendeuppdrag torde arbetsuppgifterna i fråga för övrigt inte lämpa sig. En på kommunerna lagd folkbokföring får bl.a. mot bakgrund av de angivna förhållandena tänkas ombesörjd av för ändamålet särskilt tillsatta kommunala tjänstemän. Detta skulle realiter innebära att man för folkbokföringens del tillskapade en helt ny organisation. Mot en sådan ordning kan riktas enahanda invändningar som nedan anförs i fråga om alternativet b).

Att bygga upp en helt ny statlig organisation på det lokala planet (alternativet b)/ kan förutsättas bli åtskilligt dyrare än att anförtro pastorsämbetenas folkbokföringsbestyr åt de lokala skattemyndigheterna eller åt de allmänna försäkringskassorna, vilka båda organ redan nu utövar en folkregistrerande verksamhet eller i vart fall för sin verksamhet är beroende av uppgifter från folkbokföringen. Av bl.a. anförda skäl anser nämnden alternativet b) behöva närmare övervägas endast om en överflyttning av folkbokföringsbestyren antingen

till lokal skattemyndighet eller till allmän försäkringskassa av särskilda skäl befinnes omöjlig eller olämplig.

Som torde ha framgått av denna inledande översikt anser nämnden valet av myndighet för en civilt utövad folkbokföring stå mellan lokal skattemyndighet och allmän försäkringskassa. Innan ställning tas till detta val synes finnas anledning att — med tonvikt lagd på förhållanden som kan bedömas vara av betydelse för valet — redogöra för frågavarande båda organs organisation och arbetsuppgifter.

6.2 Lokal skattemyndighet

6.2.1 Organisation, m.m.

Lokal skattemyndighets verksamhetsområde är ett *fögderi*. F.n. är landet indelat i 122 fögderier, med kontoren fördelade på 119 orter (samtliga 3 fögderier i Jämtlands län har Östersund som stationeringsort, ett fögderi inom Älvsborgs län har Göteborg som stationeringsort).

Till grund för den sedan den 1 januari 1967 gällande indelningen i fögderier lades följande huvudprinciper (se CFU:s betänkande den 27 oktober 1965 om lokal skattemyndighets arbetsuppgifter och organisation, del I, s. 11: 4):

»1. Fögderiet bör vara av sådan storleksordning (folkmängd) att kontorsorganisationen blir så rationell och ekonomisk som möjligt. Stor vikt måste emellertid fästas vid att allmänhetens och myndigheters berättigade krav på fullgod service, även vid stora avstånd och mindre goda kommunikationer, blir tillgodosedda. Detta leder till att man även i en ny fögderiindelning bör godtaga fögderier, vilka visserligen såvitt avser folkmängden blir förhållandevis små men såvitt avser arealen av betydande storlek.

2. Den lokala skattemyndigheten bör vara stationerad på en inom fögderiet från bl.a. kommunikationssynpunkt lämpligt belägen ort.

3. I likhet med vad fallet är beträffande indelningen i kronofogdedistrikt och polis-

distrikt bör gälla att fögderigräns skall sammanfalla med kommunblocksgrens (i förekommande fall med länsgräns i stället för med kommunblocksgrens). Fögderigräns bör inte skära gräns för kronofogdedistrikt.»

Kravet på en rationell och ekonomisk kontorsorganisation bedömdes föranleda att som en undre gräns för fögderiets storlek i första hand borde sättas en folkmängd om 40 000 à 50 000 personer. Hänsynen till allmänhetens krav på service gjorde det dock motiverat att i åtskilliga fall gå under den angivna gränsen.

Chef för lokal skattemyndighet är en fögderidirektör (i de större fögderierna) eller en häradsskrivare. I övrigt är anställda tjänstemän enligt personalförteckning samt annan personal i mån av behov och tillgång på medel. Av de lokala skattemyndigheternas karaktär av rent *statliga organ* följer att på statstjänstemän i allmänhet tillämpliga författningar och kollektivavtal reglerar befattningshavarnas anställningsförhållanden.

Den inre *organisationen* uppvisar åtskilliga variationer beroende på bl.a. fögderiets storlek, befolkningsstruktur och fastighetsbestånd. Inom vissa fögderier har en fördelning av arbetsuppgifterna skett efter funktionella grunder, i andra efter geografiska. Därjämte förekommer naturligt nog att båda dessa principer kommit till uttryck i fögderikontorets organisation. Så t.ex. kan vissa större arbetsuppgifter ha fördelats geografiskt medan andra arbetsuppgifter utlagts på specialavdelningar efter funktionella grunder. Genomgående torde, utom möjligen i de minsta fögderierna, viss eller vissa tjänstemän ha särskilt avdelats för att handlägga folkbokföringsfrågor.

Länsstyrelsen är *chefsmyndighet* för de lokala skattemyndigheterna i länet. Länsstyrelsen fungerar också som besvärinstans rörande bl.a. sådana av lokal skattemyndighet meddelade beslut (i ärenden rörande mantalsskrivning), som i detta sammanhang tilldrar sig det huvudsakliga intresset. Hit hörande frågor handläggs på landskontoret.

Kammarrätten utgör sista instans i nämnda ärenden.

På riksplanet handlägger CFU centrala uppgifter inom och utöver tillsyn över dels folkbokföringsväsendet (såvitt här är i fråga mantalsskrivningen), dels uppbořdsväsendet i vad avser debitering och uppbořd av skatt enligt uppbořdsföřordningen. CFU:s uppgifter kommer fr.o.m. den 1 januari 1971 att övertas av riksskatteverket.

6.2.2 Uppgifter

De lokala skattemyndigheternas arbetsuppgifter faller huvudsakligen inom områdena för folkbokföřing, beskattning och socialföřsäkring.

Den primära uppgiften inom *folkbokföřingen* är mantalsskrivningen av fysiska personer. Bland uppgifter, som formellt inte faller inom folkbokföřingen men står i nära samband med mantalsskrivningen, är att nämna registrering och redovisning av juridiska personer, upprättande av allmän röřtlängd och röřkort samt fastighetsredovisning.

Inom *beskattningen* kan man lämpligen skilja mellan lokal skattemyndighets medverkan vid taxeringen och vid uppbořden.

Taxeringsmedverkan inrymmer för närvarande följande huvuduppgifter:

1. att tillhandahålla deklarařionsblanketter och kontrolluppgifter
2. att sortera deklarařioner och andra taxeringshandlingar
3. att tillhandahålla längder och deklarařioner till taxeringsnämnderna
4. att bereda taxeringsmaterialet för stansning
5. att förvara självdeklarařionerna samt upprätta och komplettera prövningsnämndsakter.

Uppbořdsmedverkan består av i huvudsak följande:

1. att fastställa de grunder efter vilka preliminär A-skatt skall utgå
2. att ombesörja preliminär taxering
3. att besluta röřande jämkning av preliminär skatt samt om anstånd med erlågande av debiterad skatt

4. att i anledning av besvärsmyndighets utslag verkställa omräkning av skatt och att utfärda debetsedlar på tillkommande skatt

5. att kontrollera arbetsgivarnas skatteredovisning m.m.

Uppgifterna inom *socialföřsäkringen* kan anges enligt följande:

1. att debitera folkpensionsavgifter i vissa fall
2. att fatta beslut om reducering m.m. av sjukföřsäkringsavgifter i vissa fall
3. att sortera, granska och komplettera arbetsgivaruppgifter
4. att beräkna pensionsgrundande inkomst
5. att debitera tilläggspensionsavgifter i vissa fall.

Det bör framhållas att de lokala skattemyndigheterna utöver sina ovan angivna »föřfattningenliga» åligganden har en viktig uppgift som serviceorgan åt ett flertal myndigheter och vidare utöver en omfattande upplysnings- och rådgivningsverksamhet gentemot allmänheten. Betydelsen av denna servicefunktion har i olika sammanhang understrukits (jfr nedan).

Enligt av statsmakterna fattade beslut kommer efter hand de lokala skattemyndigheterna att få nya uppgifter på taxeringsområdet. De avses sålunda skola biträda taxeringsnämnderna med en mångfald göřomål av rutinbetonad karaktär, såsom summering, skrivhjälp m.m. En intensifierad arbetsgivar kontroll och ökad medverkan i arbetet vid särskild fastighets-taxering avses också komma till stånd. Landskontorsutredningen (SOU 1967: 22) fann det angeläget att de lokala skattemyndigheternas funktion som serviceorgan gentemot allmänheten och taxeringsnämnderna ytterligare byggdes ut. Röřande utredningens härav föřanledda föřslag, se betänkandet s. 239 f.

Mantalsskrivningen utgör en av de komponenter av vilka vår nuvarande folkbokföřing består. I 1 § FBF heter det sålunda att folkbokföřing sker *dels* fortlöpande hos pastorsämbetet i kyrkoböcker och andra register för varje föřsamling av svenska

kyrkan (kyrkobokföring), dels årligen hos lokal skattemyndighet i mantalslängder församlingsvis för varje kommun (mantals-skrivning).

Mantals-skrivningen hade före de ändringar som vidtogs i samband med 1967 års folkbokföringsförfordning till primärt syfte att utgöra en reell kontroll av kyrkobokföringen och registreringen hos länsbyråerna. För detta ändamål hade envar fysisk person, med undantag för den som var medlem av annans hushåll och bosatt hos denne, att årligen inlämna mantalsuppgift. I det nya systemet har tillskapats en avsevärt förenklad form av mantals-skrivning utan mantalsuppgifter. Detta har medfört att mantals-skrivningens kontrollfunktion i betydande mån begränsats. Behovet av en årlig fixering av befolkningsläget vid en viss tidpunkt (mantalsdagen=1/11) kvarstår emellertid. Detta sammanhänger med att till mantals-skrivningen hänförs rättsverkningar på olika områden. Sålunda gäller bl.a.

1. att laga domstol i tvistemål i allmänhet är rätten i den ort där svaranden är mantals-skriven

2. att i beskattningshänseende med hemortskommun i regel förstås den kommun där den skattskyldige författningsenligt skall vara mantals-skriven för beskattningsåret

3. att mantals-skrivningen har betydelse för den kommunala besvärsrätten (medlem i kommun är, med vissa undantag, endast den som där mantals-skrivits)

4. att mantals-skrivning är en förutsättning för att en person skall upptas i allmän röstlängd

5. att mantals-skrivningen är avgörande för vilken kommun som slutligt skall stå för kostnaden för vissa former av lämnad socialhjälp.

Som grundprincip gäller att man skall mantals-skrivas där man *rätteligen* skall vara kyrkobokförd den 1 november (mantalsdagen). Meningen är emellertid att mantals-skrivningen i första hand skall bygga på den *faktiska* kyrkobokföringen mantalsdagen om särskild omprövning ej påyrkas.

Man anser sig inte ha trätt någons rätt för när, om kyrkobokföringen presumeras vara riktig i det fall varken den kyrkobokförde eller vederbörande kommun framställt någon erinran. Med hänsyn till att flyttande har 14 dagar på sig att anmäla flyttningen har man infört en särskild bestämmelse i FBK enligt vilken den som kyrkobokförts i församling under tiden 2—20 november förrättningsåret skall tas upp i mantalslängdsstommen (se nedan) för den församling där han var bosatt mantalsdagen.

Gången av mantals-skrivningen är i huvudsak följande.

Länsstyrelsens datakontor upprättar årligen för varje församling förteckning över de personer som enligt länsstyrelsens register är kyrkobokförda i församlingen. Personförteckningen lämnas i Stockholm och Göteborg till den lokala skattemyndigheten samt i övriga orter till pastorsämbetet. Förteckningen granskas mot kyrkobokföringen, därvid särskilt tillses att rösträtts hinder angetts fullständigt och riktigt. Länsstyrelsen underrättas om tillägg och ändringar som behöver göras i länsstyrelsens register för att dessa skall överensstämma med kyrkobokföringen. — Datakontoret upprättar därefter för varje församling en stomme till mantalslängd. I denna upptas samtliga personer som var kyrkobokförda i församlingen på mantalsdagen och de som enligt vad tidigare berörts inflyttat senast den 20 november och befunnits bosatta i församlingen redan på mantalsdagen. Ett exemplar av stommen överlämnas före den 15 januari mantalsåret (=året efter förrättningsåret) till vederbörande kommun för att under tiden t.o.m. den 5 februari genom kommunens styrelses försorg hållas tillgängligt för den som vill ta del därav. Kommuner och enskilda, vilkas rätt berörs av att den enskilde blir rätt mantals-skriven, skall hos lokal skattemyndighet framställa eventuella yrkanden rörande mantals-skrivningen senast den 5 februari mantalsåret. Har erinran mot stommen till mantalslängd inkommit, skall lokal skattemyndighet pröva frågan om perso-

nens rätta mantalsskrivningsort. Det har föreskrivits att lokal skattemyndighet vid prövningen skall i mån av behov samråda med pastorsämbetet. Det åligger vidare de lokala skattemyndigheterna att lämna varandra de underrättelser som behövs för att ingen skall bli dubbelt mantalsskriven eller felaktigt utelämnad. Mantalsskrives någon i annat fögderi än det där han är upptagen i stommen, skall ett utdrag av stommen i behövlig del sändas till den lokala skattemyndighet som mantalsskriver personen. Är berörda lokala skattemyndigheter av olika mening om en persons rätta mantalsskrivningsort, skall de skriftligen delge varandra sina meningar. Kan man inte enas får frågan underställas länsstyrelsens prövning. — Underrättelse om lokal skattemyndighets beslut skall sändas till den beslutet gäller och till vederbörande kommun. Underrättelsen, som skall innehålla besvärshänvisning, skall utsändas senast den 15 mars. — Lokal skattemyndighet äger givetvis att på eget initiativ pröva frågan om en persons rätta mantalsskrivningsort. Beslutas härvid att någon skall mantalsskrivas på annan fastighet än där han upptagits i stommen skall underrättelse sändas till den som berörs av beslutet. — Gjorda framställningar skall vara prövade senast den 1 mars mantalsåret. I stommen skall införas de ändringar, strykningar eller tillägg som föranleds av prövningen. De rättade stommarna underskrivs den 1 mars av den lokala skattemyndigheten. Mantalslängden anses därmed upprättad och justerad.

Har person vid mantalsskrivningsföretagningen tagits upp på annan fastighet än där han ursprungligen varit upptagen i stommen, skall länsstyrelsens datakontor underrättas. Detta sker genom förteckning som skall insändas senast den 15 mars mantalsåret. Pastor skall inom samma tid underrättas om sådana beslut vid mantalsskrivningen som föranleder ändring i kyrkobokföringen samt om personer som enligt säkra upplysningar är stadigvarande bosatta i utlandet eller vid mantalsskrivningen befunnits sakna känt hemvist.

6.2.3 Register, m.m.

Om CFU ej bestämmer annat skall hos lokal skattemyndighet föras register över befolkningen i fögderiet (72 § FBK). Enligt KK (1967: 497) om vissa register hos folkbokföringsmyndighet över fastigheter och skattskyldiga skall därjämte hos lokal skattemyndighet föras *dels* register över fastigheterna inom fögderiet, bestående av kort (fastighetsavier) med uppgifter ur datakontorets fastighetsband, *dels* ett register över skattskyldiga med särskilt registreringsnummer, dvs. andra skattskyldiga än mantalsskrivna fysiska personer som är registrerade i hemorts kommunen.

Särskilt intresse tilldrar sig i detta sammanhang det i FBK omförmälda registret. Detta består normalt av personavier vilka innehåller flertalet av de uppgifter som finns registrerade på datakontorets personband. Registret är ordnat alfabetiskt. Som led i en försöksverksamhet har hos de lokala skattemyndigheterna i Stockholms, Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län personaviregistret ersatts av s.k. mantalsregister. Detta utgörs av bundna förteckningar över länets eller i vissa fall mindre områdets mantalsskrivna befolkning över 15 år. Såväl personaviregistrets som mantalsregistrets väsentliga funktion är att tjäna som ett sökregister, bl.a. vid sortering av deklarationer och kontrolluppgifter.

De aviseringsfall avseende folkbokföringen, i vilka lokal skattemyndighet fungerar som mottagare eller avsändare, är i huvudsak följande:

Lokal skattemyndighet underrättar

a) datakontoret om personer vilka i mantalslängd upptagits på annan fastighet än i stommen till längden när denna upprättades (senast den 15 mars)

b) pastorsämbetet om *dels* beslut vid mantalsskrivningen som föranleder ändring i kyrkobokföringen (senast den 15 mars), *dels* personer som enligt säkra upplysningar vid mantalsskrivningen är stadigvarande bosatta i utlandet (senast den 15 mars), *dels* personer som vid mantalsskrivningen

befunnits sakna känt hemvist (senast den 15 mars), *dels ock* beslut som länsstyrelsen eller kammarrätten efter besvär eller underställning fattat om en persons mantals-skrivning, om beslutet kan antas ha betydelse för personens kyrkobokföring.

Datakontoret underrättar fortlöpande — genom översändande av personavier — lokal skattemyndighet om ändringar av uppgifter i dennas personaviregister. (Som framgått av vad tidigare sagts gäller detta dock inte de lokala skattemyndigheterna i Stockholm, Malmöhus samt Göteborgs- och Bohus län.)

Pastorsämbetet översänder — jämlikt av CFU utfärdade anvisningar — senast den 12 juni till lokal skattemyndighet uppgift om de personer inom församlingen som fyllt eller under året fyller nitton år och som, enligt vad pastorsämbetet erfarit, under tiden den 11 juni nästföregående år — den 10 juni uppgiftsåret

- a) blivit svenska medborgare
- b) inträtt i eller utträtt ur svenska kyrkan
- c) omyndigförklarats eller återvunnit sin myndighet.

6.3 Allmän försäkringskassa

6.3.1 Organisation, m.m.

De allmänna försäkringskassorna utgör de organ kring vilka den allmänna försäkringen — sjukförsäkring, folkpensionering och försäkring för tilläggs-pension — administrativt uppbyggs. Bestämmelser om kassorna ges i 1962 års lag om allmän försäkring (AFL). I den mån i det följande kapitel- och paragrafangivande sker, avses nämnda lag.

Allmän försäkringskassa skall finnas för varje landstingskommun samt varje kommun som ej tillhör sådan (18: 1 första st.). I undantagsfall kan dock försäkringskassas verksamhetsområde omfatta två landstingskommuner eller landstingskommun och kommun som nyss sagts. Om antalet försäkringskassor och deras verksamhetsområden förordnar Kungl. Maj:t. Antalet försäkringskassor uppgår f.n. till 27, nämligen en för vardera Stockholm, Göteborg och Malmö

samt en för varje landsting utom vad gäller Kalmar län där de båda landstingskommunerna har gemensam kassa.

Allmän försäkringskassa skall inrätta *lokalkontor* i den mån så prövas erforderligt (18: 1 andra st.). Antalet lokalkontor uppgick i början av år 1970 till 480. Det bör anmärkas att inom flertalet länskassor det till residensstaden hänförliga lokalkontoret är inbyggt i centralkontoret. Inom vissa kassors verksamhetsområden kompletteras lokalkontoren av dessa underställda filialkontor. Dessas antal uppgick till 46. Lokalkontorens antal står inte i något givet förhållande till befolkningmängden eller arealen inom en försäkringskassas verksamhetsområde. I två befolknings- och arealmässigt så likvärdiga län som Älvsborgs och Östergötlands var sålunda antalet lokalkontor 45 resp. 24.

Verksamheten inom en försäkringskassa leds av en *styrelse* som i allmänhet består av sju ledamöter. Ordföranden utses av Kungl. Maj:t. Av övriga ledamöter utses en (läkare) av socialstyrelsen, en av länsstyrelsen och fyra av landstinget eller, då fråga är om kassa för enbart en kommun, av kommunfullmäktige (18: 6 och 7). Varje kassa skall ha en direktör, som förestår arbetet inom kassan, samt en eller flera föredragande för pensionsärenden. Direktör, pensionsföredragande och vissa andra högre befattningshavare tillsätts av riksförsäkringsverket (RFV) och övriga tjänstemän av kassan (18: 12 och 13). Vidare skall varje kassa ha en eller flera förtroendeläkare som tillsätts av socialstyrelsen. Styrelsens förvaltning och kassans räkenskaper granskas av tre revisorer, av vilka en utses av RFV och två av landstinget eller i kassa för enbart kommun av kommunfullmäktige (18: 16).

I den mån föreskrifter om försäkringskassas verksamhet ej getts lagstiftningsvägen regleras densamma av för kassan gällande *stadgar*. Dessa fastställs — på förslag av kassan — av RFV. I stadgarna skall anges var styrelsen har sitt säte och hur kassans värde- och övriga säkerhetshandlingar skall förvaras (18: 6 andra st.).

För allmän försäkringskassas förbindelser häftar endast kassans tillgångar. Utan RFV:s medgivande får allmän försäkringskassa ej överlåta eller med in-teckning för gäld belasta fast egendom och ej heller uppta, överta eller ikläda sig ansvar för lån eller åta sig annan förpliktelse, om ej denna har omedelbart sammanhang med kassans verksamhet (18: 4).

Allmän försäkringskassa får ej bedriva annan verksamhet än den som anges i AFL eller i bestämmelser, som utfärdats med stöd av nämnda lag (18: 5).

Kassorna har olika ställning inom sjukförsäkringen och inom pensioneringen. Inom sjukförsäkringen är kassorna försäkringsgivare och har att självständigt ekonomiskt ansvara för verksamheten. En följd av detta ekonomiska ansvar är att kassorna tillagts rätt att av försäkrade som är inskrivna i kassan utta avgifter för att bestrida kostnaderna för sjukförsäkringens förmåner och förvaltning i den mån dessa kostnader inte täcks av statsbidrag, arbetsgivaravgifter eller andra för kassorna tillgängliga medel. Sjukförsäkringsavgifterna tillfaller alltså vederbörande kassa och varje kassa har sina särskilda avgifter. — Inom pensioneringen är kassorna däremot enbart förvaltningsorgan. Kassorna har ej något ekonomiskt ansvar för pensioneringen. För de förvaltningskostnader som pensioneringen åsamkar kassorna utgår särskild ersättning till dem.

Organisationen inom försäkringskassorna är skiftande beroende på kassornas storlek och andra förhållanden. I allmänhet har verksamheten på en kassas centralkontor uppdelats i en avdelning för administrativa och kamerala göromål, en sjukförsäkringsavdelning och en pensionsavdelning.

I fråga om *befattningshavarnas rättsliga ställning* är att framhålla att kommunaltjänstemannalagens och -stadgans bestämmelser i princip är tillämpliga på befattningshavarna. Avtalstillättna anställnings- och arbetsvillkor regleras genom kollektivavtal som ingåtts mellan, å ena sidan, vederbörande arbetstagarorganisationer samt, å andra sidan, RFV (såvitt angår de högre, av RFV eller socialstyrelsen tillsatta tjänste-

männen) eller Försäkringskassornas för-handlingsorganisation (såvitt angår de av vederbörande kassa tillsatta befattningshavarna).

Tillsynen över de allmänna försäkringskassorna tillkommer RFV. Kassorna har att följa de anvisningar som meddelas av verket (18: 2). RFV är därjämte bl.a. besvärinstans över försäkringskassorna. Som besvärinstans över RFV fungerar försäkringsdomstolen.

6.3.2 Försäkringskassornas rättsliga ställning, m.m.

Av den föregående framställningen framgår att något entydigt svar inte kan ges på frågan om de allmänna försäkringskassornas rättsliga karaktär. Frågan kan besvaras negativt så till vida att kassorna inte är statliga organ. Ett positivt angivande ställer sig däremot svårare.

Allmänna försäkringskassor infördes som begrepp genom AFL och hade i äldre lagstiftning sin motsvarighet i de allmänna sjuk-kassorna. Dessas rättsliga natur diskuterades i den *proposition* (nr 45) rörande socialförsäkringens organisation som framlades vid 1961 års riksdag. Till grund för propositionen låg ett av socialförsäkringens administrationsnämnd avgivet betänkande (SOU 1960: 35).

I betänkandet anfördes bl.a. följande. De allmänna sjuk-kassorna är självständiga rätts-subjekt och varje kassa har ekonomiskt ansvar för den av kassan bedrivna sjukförsäkringsverksamheten (självrisk). Att närmare ange kassornas rättsliga natur ställer sig svårt. Något uttalande härom finns inte i lagstiftningens förarbeten. De tidigare erkända sjuk-kassorna, som omhändertog den statsunderstödda, frivilliga sjukförsäkringen innan den allmänna sjukförsäkringen genomfördes, var privaträttsliga föreningar och underkastade understödsföreningslagens bestämmelser. De allmänna sjuk-kassorna har uppkommit genom en ombildning av de erkända sjuk-kassorna. Understödsförenings-lagen är emellertid inte tillämplig på de allmänna kassorna vilkas verksamhet helt reg-

leras av sjukförsäkringslagen och till denna anknutna författningar. I nämnda lag finns också de föreningsrättsliga bestämmelserna rörande kassorna. Administrationsnämnden, som fann det uppenbart att kassorna inte var statliga organ ehuru de uteslutande hade att ombesörja statliga förvaltningsuppgifter, erinrade vidare om den uppfattning rörande kassornas rättsliga ställning som tidigare i visst utredningssammanhang uttalats av f. landshövdingen O. Ekblom. Denne hade funnit att kassorna med hänsyn till deras organisation och verksamhet var offentlig-rättsliga juridiska personer, närmast att betrakta som ett slags kommuner.

Departementschefen beskrev i propositionen sjukkassorna såsom offentlig-rättsliga juridiska personer som följde särskilda, enbart för dem gällande bestämmelser. Han tillade att — oaktat kassorna inte var statliga organ — den av dem bedrivna sjukförsäkringsverksamheten dock fick anses vara en statlig uppgift.

I propositionen med förslag om lag om allmän försäkring, m.m. (nr 1962: 90) togs frågan om kassornas rättsliga natur ej upp.

Mot bakgrund av den diskussion som förts i frågan och med beaktande av de allmänna försäkringskassornas organisation och verksamhet synes den definitionen kunna ges att kassorna är självständiga, offentlig-rättsliga juridiska personer som — inom ramen för särskilda, enbart för dem gällande bestämmelser — handhar vissa statliga uppgifter. Med en sådan definition ligger kassorna nära det förvaltningsmässiga rättssubjekt som brukar benämnas korporation. Härmed förstås i allmänhet »en sammanslutning av övervägande enskild karaktär, vilken förlänats särskilt statligt erkännande i viss form, eventuellt anförtröts statliga uppgifter eller ställts under statlig kontroll» (*Heckscher: Staten och organisationerna*, s. 183. Ang. begreppet korporation se även bl.a. författningsutredningens betänkande V, SOU 1961: 21, s. 73, och *Sundberg: Allmän förvaltningsrätt*, 1955, s. 27).

Med hänsyn till de statliga uppgifter som tillkommer försäkringskassorna (och dess-

förinnan sjukkassorna) är det naturligt att frågan om *kassornas förstatligande* varit uppe till diskussion. Administrationsnämnden (se ovan) ansåg sig inte böra ta upp frågan om förstatligande. Anledningen härtill angavs bl.a. vara att i ett skede, då nytillkommande arbetsuppgifter och radikala ändringar av vissa förutvarande uppgifter medförde stora påfrestningar på såväl den centrala som den lokala administrationen, det syntes nämnden mindre lämpligt att vidta en så genomgripande omläggning av sjukförsäkringens konstruktion som kassornas förstatligande skulle innebära. Nämnden framhöll också att sjukkassorna visat sig kunna på ett tillfredsställande sätt sköta dem anförtrodda uppgifter, varvid den handlingsfrihet som den rådande organisationsformen medförde haft ett betydande värde, inte minst då fråga varit om genomförandet av nya reformer.

I flera remissyttranden över administrationsnämndens betänkande riktades kritik mot nämndens uppfattning i berörda hänseende. Åtskilliga remissorgan ville, även om de godtog skälen för att inte omedelbart göra någon ändring i kassornas ställning, förorda ett förstatligande längre fram.

Departementschefen anförde i frågan bl.a. följande (prop. 1961: 45).

»Sjukkassornas egenskap av organ för statlig verksamhet kommer att ytterligare förstärkas vid deras ombildning till lokalorgan även för pensioneringen. Många omständigheter talar onekligen för att de då blir statliga inrättningar och inte kvarstår som självständiga offentlig-rättsliga enheter. När jag i nuvarande läge ändå inte vill förändra kassornas rättsliga ställning utan ansluter mig till administrationsnämndens förslag om bibehållande av deras hitillsvarande status är det av flera skäl. Den betydande omorganisation av sjukkassorna och av socialförsäkringens centralmyndighet, som på kort tid skall genomföras och som är en förutsättning bl.a. för att dessa organ skall kunna fullgöra sina nya uppgifter inom folkpensionering och tilläggs-pensionering, bör inte äventyras genom att man samtidigt ställer sjukkassorna och centralmyndigheten

inför de många svårlösta spörsmål, som står i samband med ett förstatligande av kassorna. Det förhållandevis stora mått av handlingsfrihet som tillkommer kassorna torde vara av stort värde, såväl då det gäller att snabbt och smidigt genomföra övergången till den nya organisationsformen som då de förestående reformerna av socialförsäkringens materiella innehåll skall föras ut i tillämpningen. Viktiga uppgifter i de nyssnämnda avseendena, som eljest finge ombesörjas på annat sätt, kan också med kassornas nuvarande ställning fullgöras av deras gemensamma intresseorganisation Svenska sjukkasseförbundet. — Olägenheterna av att sjukkassorna alltjämt kommer att utgöra i förhållande till den övriga statsförvaltningen fristående organ synes inte vara stora. Med den ordning, som nu tillämpas för handläggningen av sjukförsäkringsärenden i kassorna, och efter ett genomförande av de förslag rörande beslutsorganen i pensionsärenden, som jag i det följande framlägger, tror jag att man sörjt för en lika god standard på avgörandena i första instans i socialförsäkringsärenden som om sjukkassorna varit statliga myndigheter.»

6.3.3 De försäkrade och registreringen av dem

Såsom *försäkrade enligt AFL* räknas alla svenska medborgare — var i världen de än är bosatta — samt alla utlänningar som är bosatta i Sverige (1: 3). Den som uppfyller villkoren för att vara försäkrad är också skyldig att tillhöra försäkringen. Denna är alltså obligatorisk. Viss möjlighet finns dock att begära undantagande från försäkringen i vad den avser tilläggsjukpenning och tilläggs pensionering.

Varje försäkrad som är bosatt i Sverige skall vara *inskriven* i försäkringskassa från och med den månad varunder han fyller 16 år. Inskrivning innebär i praktiken att ett registerkort (försäkringskort) läggs upp för den försäkrade och att denne tillställs ett bevis om kassatillhörigheten (försäkringsbesked).

Försäkrad skall i normalfallen under ett

kalenderår vara inskriven hos den försäkringskassa inom vars verksamhetsområde han är mantalsskriven. Det åligger kassan att inskriva barn fr.o.m. den månad varunder barnet fyller 16 år. För sådant ändamål erhåller kassans centralkontor varje år från länsstyrelsens datakontor försäkringskort, försäkringsbesked, pensionspoängkort och och personavier för barn som under året fyller 15 år.

Av regeln för kassatillhörigheten följer att den som upphör att vara mantalsskriven inom området för en kassa och blir mantalsskriven inom en annan kassas område skall avföras som inskriven hos den förra kassan och i stället inskrivas i den senare kassan.

De båda viktigaste av de *register* som förs hos försäkringskassorna är försäkringsregistret och pensionspoängregistret.

Försäkringsregistret består av försäkringskort för varje i kassan inskriven försäkrad. Registret är av betydelse främst för sjukförsäkringen. Varje registerkort innehåller identifieringsuppgifter samt uppgift om omfattningen av den försäkrades sjukförsäkring, bl.a. hans placering i sjukpenningklass. Försäkringsregistret är i allmänhet utlagt på och sköts av vederbörande kassas lokalkontor (men ej filialkontor). I Stockholm, Göteborg och Malmö är registret samlat på resp. centralkontor. För 10 lokalkontor inom Stockholms läns allmänna försäkringskassa förvaras registret på centralkontoret. Består lokalkontors verksamhetsområde av flera kommuner är registret samsorterat, dvs. ej uppdelat i ett register för varje kommun. Försäkringskortets framsida är avsedd främst för notering av identifierings- och försäkringsuppgifter och baksidan för notering av uppgifter om utbetalad sjukhjälp m.m.

Pensionspoängregistret består av pensionspoängkort för de hos kassan inskrivna försäkrade. Ett pensionspoängkort innehåller förutom identifieringsuppgifter bl.a. uppgift om varje års pensionspoäng. Registret finns på respektive centralkontor.

Bland de övriga register som förs är att uppmärksamma namnregistret. Detta består

väsentligen av från länsstyrelsernas datakontor mottagna personavier. Registret, som är sorterat i fonetisk följd efter efternamn och förnamn, fyller främst en sökfunktion. Som led i en försöksverksamhet har hos vissa försäkringskassor namnregistret ersatts med ett s.k. mantalsregister (se ovan 6.2.3).

6.3.4 Aviseringssambandet mellan försäkringskassa (AFK) och datakontor (DK) avseende folkbokföringsuppgifter

a) *Löpande avisering från DK till AFK.* — DK:s nummerband uppdateras som tidigare nämnts med inkommande registerändringar varje vecka. I samband därmed aviseras AFK medelst personavier om inträffade förändringar. I fråga om dödsfall sker dock även en manuell avisering omedelbart efter det att DK mottagit underrättelse om dödsfallet. I allmänhet sker denna avisering på särskild förteckning.

Aviseringen till AFK avser bl.a. följande registerändringar:

- överföring från obefintligregister
- namnändring
- adressändring
- överföring till obefintligregister
- flyttning (även till och från utlandet)
- ändring av kyrkobokföringsår
- ändring av personnummer
- adoption beviljad
- adoption hävd
- ändring av mantalsskrivningsförhållanden
- ändring av civilstånd och dag därför
- ändring av samhörighetsbeteckning
- ändring av nationalitet
- ändring av myndighetsregistrering.

Aviseringen till AFK omfattar endast personer som fyller lägst 16 år under kalenderåret. Fr.o.m. vecka 45 t.o.m. vecka 52 omfattar den dock även dem som fyller 15 år under året. Detta beror på att åldersklassavisering sker vecka 44 (se nedan).

b) *Periodisk avisering från DK till AFK.* — Vecka 44 översänder DK till resp. centralkontor personavi, försäkringskort och försäkringsbesked för dem som under året fyller 15 år.

c) *Avisering från AFK till DK.* — Avise-

ringen, som sker på särskild blankett, avser enbart ändring av en persons pensionsförhållanden.

6.4 Nämndens bedömning

Vad angår frågan om lokal skattemyndighets resp. allmän försäkringskassas lämplighet som lokalt folkregistreringsorgan gör sig i huvudsak följande synpunkter gällande.

Båda organen har redan nu genom sin verksamhet omfattande kontakter med allmänheten och är i verksamheten beroende av uppgifter från folkbokföringen. Hos båda organen finns vidare erfarenhet av registreringsarbete.

En överflyttning av pastorsämbetenas uppgifter inom folkbokföringen till de allmänna försäkringskassorna skulle innebära att dessa tillfördes en ny och i förhållande till redan utövad verksamhet främmande uppgift. För de lokala skattemyndigheternas del skulle en motsvarande överflyttning innebära en från många synpunkter naturlig utbyggnad av den folkbokföringsverksamhet som myndigheterna genom mantalsskrivningen — och i Stockholm och Göteborg även genom handhavande av den »civila» folkbokföringen — redan nu har ansvaret för. Den nuvarande ordningen i fråga om mantalsskrivningen innebär att denna är direkt avhängig av folkbokföringen (kyrkbokföringen). Några skäl för att ändra detta förhållande föreligger inte enligt nämndens mening. Självfallet måste det från olika synpunkter bedömas som värdefullt, bl.a. för att få en enhetlig tillämpning av bosättningsreglerna, om ansvaret för såväl den löpande folkbokföringen som mantalsskrivningen kunde läggas hos samma myndighet. Det bör framhållas att det — med hänsyn till det naturliga samband som föreligger mellan mantalsskrivning och beskattning — näppeligen kan komma i fråga att från de lokala skattemyndigheterna överflytta handhavandet av mantalsskrivningen.

Bland de lokala skattemyndigheternas uppgifter ingår f.n. att ombesörja registreringen för beskattningsändamål av juridiska personer och s.k. utbor (inom annan kom-

mun än hemortskommunen skattskyldiga fysiska personer) samt att svara för redovisning av ändringar i fastighetsbildningen och äganderätten till fastighet. Liksom angetts i fråga om mantalsskrivningen bör inte ifrågakomma att överflytta ansvaret för dessa uppgifter från lokal skattemyndighet. Vid sådant förhållande skulle en överflyttning av ansvaret för folkbokföringen till allmän försäkringskassa innebära att de olägenheter, som i dagsläget är förbundna med att berörda uppgifter och kyrkobokföringen ankommer på skilda myndigheter, konserverades.

Försäkringskassorna är — som tidigare utvecklats — inte några statliga organ. Man kan helt allmänt ifrågasätta lämpligheten av att på icke statliga organ lägga statliga uppgifter som inte står i ett direkt samband med den verksamhet dessa organ redan bär ansvaret för. Det torde med visst fog kunna göras gällande att ett överförande till försäkringskassorna av pastorsämbetenas folkbokföringsuppgifter inte bör ske med mindre kassorna samtidigt förstatligas. Att samtidigt förstatliga kassorna och på dem lägga den nya och omfattande uppgiften att fungera som lokala folkbokföringsmyndigheter skulle självfallet ställa kassorna inför en mängd svårlösta problem och försvåra den smidiga övergång i fråga om folkbokföringsansvaret som är önskvärd. Läger man folkbokföringsuppgifterna på lokal skattemyndighet begränsas problemen till sådana som direkt sammanhänger med dessa uppgifters överförande. — I detta sammanhang må också erinras om allmän försäkringskassas ställning av försäkringsgivare inom sjukförsäkringen och formerna för denna försäkrings finansiering (se ovan 6.3.1). Angivna förhållanden föranleder att försäkringskassorna — liksom tidigare uttalats i fråga om kommunerna — inte är fria från ett visst partsintresse med avseende å folkbokföringen.

Den nuvarande huvudregeln rörande försäkrads kassatillhörighet innebär att vederbörande under ett kalenderår skall vara inskriven hos den försäkringskassa inom vars verksamhetsområde han är mantalsskriven.

Tillhörigheten är alltså inte knuten till de aktuella folkbokföringsförhållandena. Den sålunda tillskapade ordningen är betingad i första hand därav att sjukförsäkringsavgiften upptas på den försäkrades debetsedel och uppbärs i samband med skatteuppbörden. Även vissa administrativa fördelar har bedömts vara förenade med tillhörighetens anknytning till en sådan faktisk omständighet som mantalsskrivningen utgör (se prop. 1946: 312). Skall försäkringskassorna på ett rationellt sätt kunna fungera som lokala folkbokföringsorgan torde en förutsättning vara att reglerna för kassatillhörigheten knyts till den försäkrades folkbokföring. De nyssnämnda administrativa fördelarna skulle därmed gå förlorade.

Folkbokföringsärenden handläggs f.n. på det regionala planet av länsstyrelsen (vissa funktioner utövas därjämte av domkapitlet). Utöver att länsstyrelsen fungerar som registreringsmyndighet utgör den besvärinstans i bl.a. ärenden om rätt kyrkobokföringsort. På rikspanet är CFU (från den 1 januari 1971 riksskatteverket) centralorgan för folkbokföringsväsendet. Kammarrätten och regeringsrätten utgör de högsta besvärorganen i folkbokföringsfrågor. En principiellt liktartad organisationskedja är för handen för de lokala skattemyndigheternas vidkommande. Länsstyrelsen är sålunda chefsmyndighet (och besvärmyndighet) för de lokala skattemyndigheterna i länet, CFU (rikskatteverket) fungerar som centralmyndighet, och kammarrätten och regeringsrätten utgör de högsta besvärinstanserna för flertalet av de ärenden som faller inom de lokala skattemyndigheternas verksamhetsområde. — På socialförsäkringsområdet är organisationsbilden helt annorlunda. Tillsynen över försäkringskassorna tillkommer RFV och verket är därjämte besvärinstans över kassorna. Som besvärinstans över RFV fungerar försäkringsdomstolen. — Då det rimligen inte bör ifrågakomma att på ett mera genomgripande sätt förändra den etablerade folkbokföringsorganisationen på regional- och rikspanet, skulle en ordning med försäkringskassorna som lokala folkbokföringsorgan innebära att man för kas-

sornas del fick laborera med olika tillsyns- och besvärsorgan för olika huvudgrenar av kassornas verksamhet.

I det föregående har frågan om försäkringskassas lämplighet som lokalt folkbokföringsorgan diskuterats utan att ställning tagits till huruvida folkbokföringsverksamheten skulle utövas vid centralkontoren eller vid lokalkontoren. Antalet kassor uppgår f.n. till 27. Detta innebär att kassornas territoriella områden är för stora för att folkbokföringsverksamheten skulle kunna tänkas ombesörjd vid centralkontoren. Lokalkontoren, vilkas antal uppgår till 480, fungerar väsentligen som anmälnings- och utbetalningsorgan inom den allmänna sjukförsäkringen. Vid kontoren förs därjämte i allmänhet försäkringsregistren. I än högre grad än som tidigare uttalats i fråga om försäkringskassorna i allmänhet gäller att en överflyttning av pastorsämbetenas folkbokföringsuppgifter till lokalkontoren skulle innebära att dessa tillfördes en ny och i förhållande till redan utövad verksamhet främmande uppgift. Även om det finns anledning förmoda att kontorsföreståndarna i allmänhet — med hänsyn till utbildning och erfarenhet — är kapabla att efter erforderlig kompletterande utbildning ta ansvaret för de nypålagda uppgifterna, får dock, bedömt från synpunkten av tillgång till kvalificerad personal, förutsättningarna för ett friktionsfritt övertagande av folkbokföringsuppgifterna bedömas som gynnsammare vid alternativet lokal skattemyndighet än vid alternativet försäkringskassas lokalkontor.

Den gjorda genomgången torde ge vid handen att inte från någon av de synpunkter som belysts ovan allmän försäkringskassa skulle vara att föredra som folkbokföringsmyndighet framför lokal skattemyndighet. Påtagliga fördelar med det sistnämnda alternativet torde fastmer ha påvisats.

Från en ännu inte behandlad men viktig synpunkt kan de allmänna försäkringskassorna tänkas inta en fördelaktigare ställning än de lokala skattemyndigheterna för att handha folkbokföringsuppgifterna. Nämn-

den åsyftar härvid det förhållandet att den lokala folkbokföringsorganisationen måste vara uppbyggd på sådant sätt att allmänhetens berättigade krav på lokal service kan anses tillgodosedda.

Vissa allmänna synpunkter på serviceförfrågan har angetts i kap. 5. Bl.a. har där påvisats att den enskilde kan fullgöra sina enligt folkbokföringsförfattningarna åvilande skyldigheter i fråga om anmälningar m.m. utan att behöva inställa sig personligen hos folkbokföringsmyndigheten. Ej heller förutsätter beställningar av personbevis o.dyl. sådan inställelse.

Oaktat de sålunda gällande bestämmelserna förekommer för närvarande i betydande utsträckning att allmänhetens kontakter med pastorsexpeditionen i folkbokföringsärenden sker i form av personliga besök på denna. Förklaringen härtill kan, såvitt angår vissa ärenden (t.ex. ansökan om hindersprövning enligt giftermålsbalken), vara att söka i det förhållandet att i sammanhanget erforderliga blanketter finns att tillgå endast på pastorsexpeditionen. En annan förklaring torde stå att finna däri att uträttandet av ett folkbokföringsärende ofta kombineras med annat ärende, avseende t.ex. avtal om kyrklig förrättning. Så kan förutsättas vara fallet beträffande förnamnsanmälan (diskussion av dop), hindersprövning (diskussion av vigsel) och dödsfallsanmälan (diskussion av jordfästning och/eller anskaffande av gravplats). En mera generellt tillämplig förklaring är emellertid enligt nämndens mening att finna i det förhållandet att många medborgare inte känner till möjligheten att utträta i princip samtliga folkbokföringsärenden per post eller telefon. Skulle pastorsämbetenas folkbokföringsuppgifter överföras till annan myndighet får därför en upplysningsverksamhet rörande nämnda möjligheter särskild aktualitet.

Oaktat vad sålunda gäller kvarstår i princip de tidigare (i kap. 5) angivna krav som av servicehänsyn måste ställas på den lokala folkbokföringsorganisationens uppbyggnad, nämligen att den enskilde — i det begränsade antal fall varom här kan vara fråga — skall ha godtagbara möjligheter ur främst

avståndssynpunkt att uppsöka folkbokföringsmyndigheten, att han på ett bekvämt sätt skall ha tillgång till de blanketter av olika slag som han kan ha behov av i folkbokföringssammanhang och att han i förekommande fall bör kunna få hjälp med blanketternas ifyllande.

Från de sålunda angivna synpunkterna framstår de allmänna försäkringskassorna med sina nära 500 lokalkontor som ett i och för sig mera attraktivt alternativ än de 122 lokala skattemyndigheterna. Detta gäller oaktat (se ovan 6.3.1) förekomsten av lokalkontor i olika delar av landet inte omedelbart bestämts av någon på förekommande servicebehov grundad, och för hela landet gällande organisationsplan.

Vid bedömandet av huruvida en lokalisering av folkbokföringen till lokal skattemyndighet kan anses tillgodose allmänhetens rimliga krav på service bör uppmärksammas att vid den genomförda fögderiindelningen just tillgodoseendet av allmänhetens krav på service utgjorde en av huvudprinciperna (se ovan 6.2.1). De lokala skattemyndigheterna utövar redan nu en mycket omfattande service gentemot allmänheten (utöver utfärdandet av mantalsskrivnings- och taxeringsbevis är att nämna upplysnings- och rådgivningsverksamhet på skilda områden, främst inom beskattning och uppbörd). Någon kritik innebärande att ifrågavarande serviceverksamhet fungerar otillfredsställande på grund av fögderikontorens begränsade antal och deras lokalisering har veterligen inte framförts.

Det nyss sagda — liksom givetvis vad tidigare uttalats om möjligheterna att i folkbokföringsärenden anlita post och telefon — ger enligt nämndens mening fog för antagandet att en åtminstone ytligt sett radikal nedskärning av antalet registreringsställen från cirka 1 750 (antalet pastorsexpeditioner) till 122 (antalet fögderier) inte skulle få den effekten att allmänhetens servicekrav skulle bli otillfredsställande tillgodosedda. Detta utesluter inte att de möjligheter bör undersökas som kan stå till buds för att inom ramen för en enkel administration och rimliga kostnader förbättra

servicen i fråga. I första hand tänker nämnden då på möjligheterna för den enskilde att på ett bekvämt sätt få tillgång till olika anmälningsblanketter (motsvarande) och att i förekommande fall få hjälp med blanketternas ifyllande. Blanketter för flyttningsanmälan finns redan i dagsläget att tillgå på postanstalterna och på försäkringskassornas lokalkontor (på de senare finns även blanketter för bostadsanmälan). Födelseanmälningar skapar i normalfallen inga problem då de ankommer på vederbörande sjukhus (motsvarande). Blankett för anmälan av förnamn fås i samband med personbevis för förlossning. Det bör här till anmärkas att nämnden föreslår sådana kompletterande bestämmelser i namnlagen att, då dop skett i svenska kyrkans ordning, anmälan från vederbörande präst om vid dopet givet namn skall godtas som behörigt gjord förnamnsanmälan. Anmälan om dödsfall sker formlost, normalt i samband med att dödsbevis insänds (eller inges), och torde i allt större utsträckning ombesörjas av vederbörande begravningsentreprenör. Efter denna genomgång synes av fall då den enskilde — bortsett från förekommande beställningar av personbevis — har anledning att agera i ett folkbokföringsärende återstå i huvudsak endast hindersprövningsfallen. Av de olika för allmänheten avsedda folkbokföringsblanketter som förekommer torde också de i detta sammanhang aktuella vara de som kan skapa några egentliga ifyllnadsproblem. Skall särskilda »blankettställen» förekomma torde det därför vara i första hand blanketterna för ansökan om äktenskapsbetyg och om hindersprövning som bör vara att tillgå på dessa ställen; att i förekommande fall även andra för allmänheten avsedda folkbokföringsblanketter bör finnas tillgängliga torde ligga i sakens natur.

Med hänsyn till att, åtminstone ännu så länge, flertalet vigslar ingås i svenska kyrkans ordning skulle det vara en lämplig ordning om även i fortsättningen blanketter för ansökan om äktenskapsbetyg och om hindersprövning fanns att tillgå på pastorsexpeditionerna. Erfarenhet av blanketterna i fråga finns företrädd på dessa expeditioner

och ett besök på en sådan expedition låter sig naturligt förenas med en begäran om eventuell lysning över det tillämnade äktenskapet och diskussion av tidpunkt m.m. för en eventuell kyrklig vigsel. Den antydda lösningen framstår som så mycket naturligare som pastorsexpeditionerna — med det sätt varpå församlingsregistreringen enligt nämndens intentioner avses bli ordnad — äger tillgång till samtliga i sammanhanget relevanta folkbokföringsuppgifter om en person som är bosatt inom församlingen. Frågan huruvida pastorsämbetena bör ges befogenhet att med utnyttjande av tjänstebrevsrätten insända bl.a. ansökningar om hindersprövning till vederbörande lokala skattemyndighet, torde i förekommande fall få övervägas särskilt.

Det bör framhållas att den här skisserade ordningen med pastorsexpeditionerna som serviceorgan i folkbokföringsärenden i åtminstone viss utsträckning är ägnad bibehålla församlingspräster vid de kontaktmöjligheter med församlingsborna som omhänderhavandet av folkbokföringsuppgifterna i dagsläget skapar och som av flertalet präster bedöms som värdefulla. Även en från staten i organisatoriskt avseende friställd kyrka kan — bl.a. mot den angivna bakgrunden — förutsättas vara beredd medverka till serviceproblemens lösning på här föreslaget sätt.

Med pastorsexpeditionernas ovan skisserade funktion inom folkbokföringen kommer man i betydande mån ifrån en olägenhet som stundom ansetts följa med en av borgerlig myndighet ombesörjd folkbokföring, nämligen att den enskilde i olika sammanhang skulle bli nödsakad att hänvända sig till såväl den borgerliga myndigheten som församlingens pastorsexpedition.

Den nuvarande ordningen med vissa folkbokföringsblanketter tillgängliga på postanstalterna och vid försäkringskassornas lokalkontor bör självfallet bibehållas om folkbokföringsuppgifterna skulle överföras till lokal skattemyndighet. Det skulle också kunna övervägas att tillhandahålla blanketter på t.ex. kommunalkontoren. Enligt nämndens mening saknas dock behov av dylika kom-

pletterande blankettställen.

Som nämnden tidigare påvisat är, bortsett från serviceaspekterna, alternativet lokal skattemyndighet ur skilda synpunkter att föredra framför alternativet allmän försäkringskassa vid valet av folkbokföringsmyndighet. Nämndens behandling av serviceproblemen torde ha gett vid handen att dessa — även om alternativet lokal skattemyndighet väljes — kan ges en tillfredsställande lösning. Enligt nämndens bedömning bör därför en omläggning som innebär att folkbokföringsansvaret överförs till borgerlig myndighet inriktas på att överförandet skall ske till lokal skattemyndighet.

7.1 Inledning

Den nuvarande kyrkobokföringen fyller såväl ett kyrkligt som ett borgerligt registreringsbehov. Det är naturligt att ett överflyttande till de lokala skattemyndigheterna av pastorsämbetenas folkbokföringsuppgifter aktualiserar inte bara rent organisatoriska spörsmål utan även frågor som rör folkbokföringens innehållsmässiga utformning. Sålunda uppkommer frågan om lämpligheten att områdesmässigt behålla folkbokföringens anknytning till församling. Vidare reses kravet på att tillskapa ett urkundssystem som är utformat med utgångspunkt i huvudsak från de behov en civilt utövad folkbokföring är avsedd att tillgodose. Bl.a. dessa spörsmål kommer att behandlas i detta kapitel.

Framställningen begränsas till spörsmål av mera principiell betydelse. Beträffande nämndens utifrån sina principiella överväganden gjorda ställningstaganden i olika konkreta frågor hänvisas till i Avd. IV intagna författningsförslag. — Det må härtill anmärkas att de författningar om folkregistrering (och församlingsregistrering), till vilka förslag upprättats, för sin tillämpning givetvis kräver att anvisningar i olika hänseenden utfärdas av den centrala tillsynsmyndigheten. Endast i undantagsfall tar nämnden i betänkandet upp spörsmål av anvisningskaraktär. Gällande anvisningar för kyrkobokföringen finns i huvudsak sam-

manförda i den handbok för kyrkobokföringen som utgavs av CFU på våren 1969. Handboken aktualiseras genom utbytes- och tilläggsblad. Till stor del är anvisningarna av den art att de — efter vissa redaktionella justeringar — kan tillämpas även efter en folkbokföringsreform enligt i betänkandet uppdragna riktlinjer. En del anvisningar blir inaktuella och i vissa fall blir nya anvisningar erforderliga. Det bör även erinras om att en omläggning av folkbokföringen självfallet måste kombineras med en genomgång av på området gällande formulär, därvid dessa anpassas till den nya situationen.

7.2 Folkbokföringens registerområde, m.m.

Den nuvarande kyrkobokföringen knyter an till församlingarna inte bara på det sätt att registreringen sker i princip särskilt för varje församling av svenska kyrkan utan även så att församlingen fungerar som det territoriella registerområdet. Detta framgår bl.a. av den nuvarande folkbokföringsförordningens definition av begreppet kyrkobokföringsort, som anges vara den församling i vilken en person är kyrkobokförd (8 §), och av bestämmelsen i 18 §, enligt vilken en person som inte är bosatt på viss fastighet dock anses bosatt i viss församling om det med tillämpning på församlingens område av vissa angivna, på fastighet tillämpliga bosättningsregler kan anses att

han är bosatt inom området. Nämnda 18 § skapar underlag för att inom kyrkobokföringen arbeta med registreringsrubriken »på församlingen skrivna».

Vid en av lokal skattemyndighet ombesörjd folkbokföring saknas den naturliga — och praktiskt nödvändiga — anknötning till församlingen som registerområde som föreligger vid folkbokföringssystemets nuvarande organisatoriska uppbyggnad. Från i första hand principiella utgångspunkter synes böra eftersträvas att den civilt utövade folkbokföringen i territoriellt avseende knyter an till en borgerligt administrativ enhet. Den rent praktiska synpunkten bör även anläggas att — oaktat nämnden vid framläggandet av sina förslag har den nuvarande kyrka-statrelationen till utgångspunkt — sådana lösningar bör eftersträvas att det uppbyggda regelsystemet på ett smidigt sätt låter sig anpassas till förhållandena i ett läge med en från staten i organisatoriskt avseende friställd kyrka. Skulle exempelvis den situationen inträffa att den framtida kyrka-statrelationen utformas i enlighet med det av kyrka-statutredningen uppställda hypotetiska C-läget, saknas sålunda varje skäl att i folkbokföringen använda sig av det — i ett sådant läge — rent kyrkliga församlingsbegreppet.

Den borgerligt administrativa enhet som i första hand kan övervägas komma i fråga som registerområde är självfallet kommunen. På ett flertal samhällseliga områden (bl.a. på det sociala) är den enskildes rättigheter och skyldigheter avhängiga av kommundillhörigheten. Denna tillhörighets betydelse i beskattningssammanhang bör vidare framhållas. Erinras bör även om det ömsesidiga samband som föreligger mellan fastighetsregistrering och folkbokföring samt om den utveckling som pågår för att inom fastighetsregistreringen nå fram till att varje kommun utgör ett registerområde med samma namn som kommunen (se KK, 1968: 379, om uppläggande av nytt fastighetsregister, m.m.).

Enligt nämndens mening bör sålunda — om ett överförande av pastorsämbetenas folkbokföringsuppgifter skulle komma till

stånd — den församlingsanknytning på vilken de nuvarande folkbokföringsförfattningarna är uppbyggda i princip bringas att upphöra och i förekommande fall ersättas av en kommunanknytning. Det bör dock beaktas att i fråga om det alldeles övervägande antalet folkbokförda personer en författningsmässigt uttryckt territoriell anknötning kan undvaras; genom folkbokföringsfastigheten erhålles den styrning till skilda administrativa enheter som i olika sammanhang (exempelvis vid upprättande av röstlängder och taxeringslängder) är erforderlig. Undantagsfallen representeras av de personer som enligt gällande ordning kyrkobokförs under rubrikerna »på församlingen skrivna» eller »utan känt hemvist». Med nämndens utgångspunkter kommer dessa att vid den civilt utövade folkbokföringen primärt hänföras till viss kommun (inte såsom nu till viss församling). Som en konsekvens härav föreslår nämnden beträffande den förstnämnda kategorien rubriken »på kommunen skrivna».

Beträffande de under rubrik folkbokförda personerna är i övrigt att anföra att dessa — med hänsyn till den kyrka-statrelation som den av nämnden skisserade ordningen utgår från och det därav föranledda förslaget för församlingsregistreringens ordnande (se kap. 8) — måste församlingshänföras i samband med folkbokföringen. Undantagsvis kan av omständigheterna framgå att en person som tillhör någon av de ifrågavarande kategorierna har en bestämd anknötning till viss församling inom kommunen. Särskilt i storstäderna, där det övervägande antalet här avsedda personer förekommer, måste dock föreligga svårigheter att på grundval av en materiell prövning hänföra vederbörande till viss församling. En administrativt enkel lösning av berörda spörsmål bör eftersträvas. Nämndens förslag i hänseendet innebär att möjlighet föreligger för centralmyndigheten för folkbokföring att föreskriva att samtliga som folkbokförts under rubrik i en kommun skall anses hänförliga till en viss församling inom kommunen, lämpligen den som enligt SCB:s förteckning över regionala ko-

der har den lägsta beteckningen. I sammanhanget bör anmärkas att nämnden förordar vissa begränsningar när det gäller att folkbokföra en person under rubrik på kommunen skrivna. Sådan folkbokföring avses få ske endast om särskilda skäl föreligger. I åtskilliga av de fall materiella förutsättningar i och för sig finns för folkbokföring under rubriken i fråga, avses sålunda vederbörande ändå skola kvarstå som folkbokförd på den fastighet där han redan är bokförd.

Avslutningsvis i detta sammanhang bör beröras de konsekvenser för de lokala skattemyndigheternas del som folkbokföringens principiella anknytning till kommun kan föranleda i fråga om intern organisation och folkbokföringsurkundernas handhavande. Den nuvarande kyrkobokföringen sker för varje församling, vilket bl.a. innebär att — även i de fall kyrkobokföringen för flera församlingar är sammanförd till en pastors-expedition — kyrkoböcker och andra register förs (och i förekommande fall är uppsorterade) särskilt för varje församling. Den föreslagna ordningen med lokal skattemyndighet som lokalt folkbokföringsorgan och med kommunen som registerområde skapar en ny situation i här berörda avseende. Den nuvarande fögderiindelningen innebär att ett fögderi kan bestå av en enda kommun. Det omfattar emellertid oftast flera kommuner och därutöver (i vissa fall) en eller flera församlingar vilka ingår i en kommun som är delad mellan två fögderier. Att — med ersättande dock av församling med kommun — applicera den nuvarande ordningen i fråga om folkbokföringsurkundernas förande (uppsortering) är av praktiska skäl olämpligt. I storstadsfögderierna lär arbetsorganisatoriskt någon form av territoriell uppdelning — naturligen anknyttande till församlingarna — av fögderiet vara ofrånkomlig. I vart fall personer och personaviregister torde i sådant fall böra finnas utlagda på de olika arbetsenheterna. I små fögderier synes det vara naturligt att arbeta på en enda arbetsenhet och att såsom en konsekvens därav folkbokföringsurkun-

derna förs (är uppsorterade) samlade för hela fögderiet. Mot denna bakgrund har nämnden funnit det lämpligt att i sina framlagda författningsförslag inte binda de lokala skattemyndigheterna vid ett kommunvis upplagt urkundssystem. Principen bör alltså vara att antalet arbetsenheter inom ett fögderi bestäms utifrån rent arbetsorganisatoriska utgångspunkter. Antalet arbetsenheter bestämmer i sin tur om exempelvis en eller flera födelseböcker skall föras och om personakterna och personavierna skall sammanhållas eller ej för hela fögderiet. Vissa av centralmyndigheten — av hänsyn till bl.a. forskningsintressena och nödvändigheten av en viss kontinuitet i fråga om folkbokföringsurkunderna inom ett fögderi — givna anvisningar kan dock komma att föranleda begränsningar i den sålunda skisserade valfriheten.

7.3 Folkbokföringens urkundssystem, m.m.

7.3.1 Inledning

Vid övervägandet av en så genomgripande omläggning av den fortlöpande folkbokföringens yttre gestaltning, som en överföring av ansvaret för densamma från pastorsämbetena till borgerlig myndighet skulle innebära, måste självfallet stor vikt fästas vid att redan från början få ett registrerings-system som är anpassat till den nya situationen och som fyller nutida krav i fråga om effektivitet och ändamålsenlighet. När det gäller att bygga upp urkundssystemet kan det mot den angivna bakgrunden givetvis inte komma i fråga att utan vidare flytta över hela det komplex av kyrkoböcker och register som i nuläget utgör folk- och kyrkobokföringens urkunder. Med den samlade folk- och kyrkobokföring vi sedan länge haft i vårt land har tidigare saknats anledning att ta ställning till vilka urkunder i det nuvarande systemet som tjänar den civila folkregistreringens syften och vilka urkunder som i första hand tillgodoser behovet av intern kyrklig bokföring. En uppsplättning i här berörda avseende är nödvändig i detta sammanhang.

Uppbyggnaden av urkundssystemet synes i övrigt böra ske med utgångspunkt från följande principer:

1. Alltför stora förändringar i förhållande till den gällande ordningen bör undvikas. Sådana förändringar är nämligen ägnade att äventyra den smidiga övergång i fråga om folkbokföringsansvaret som är önskvärd.

2. En för landet i dess helhet tillämplig ordning bör eftersträvas.

3. Möjligheterna till rationaliseringsvinster skall tillvaratas.

4. Urkundssystemet och uppgiftsregistreringen skall ej göras mera omfattande än som motiveras av de behov en civilt utövad folkbokföring avses skola fylla.

5. Systemet skall erbjuda godtagbara möjligheter till rekonstruktion av förkomna personakt.

6. Systemets möjligheter att erbjuda material för personhistorisk och annan på folkbokföringsurkunderna grundad forskning skall beaktas.

Frågan om vid utformningen av urkundssystemet särskild hänsyn behöver tas till möjligheterna att ur folkbokföringsurkunderna hämta de för *befolkningsstatistiken* erforderliga uppgifterna bör beröras i detta sammanhang. Till grund för befolkningsstatistiken ligger för närvarande de summariska folkmängdsredogörelser som pastorsämbetena varje år, under tiden den 21—31 januari, avlämnar till SCB. En sådan redogörelse upptar — med uppdelning på män och kvinnor — å ena sidan den ökning av församlingens folkmängd som skett under det föregående året. Under särskilda rubriker anges därvid i vad mån ökningen hänför sig till företagen administrativ reglering, födda, inflyttade från annan församling, inflyttade från utlandet samt överförda från obefintligregister. Å andra sidan redovisas folkmängdsminskningen, specificerad enligt följande: genom administrativ reglering, döda, utflyttade till annan församling, utflyttade till utlandet samt överförda till obefintligregister. Det är naturligt om den uppgiftsskyldighet som sålunda åvilar pastorsämbetena i viss utsträckning påverkat ut-

formningen av folkbokföringens nuvarande urkunder.

Utöver från pastorsämbetena erhåller SCB folkmängdsstatistiska uppgifter från datakontoren. Uppgifter lämnas varje vecka på magnetband, avsedda för datamässig behandling hos SCB. Såvitt nu kan bedömas kommer befolkningsstatistiken vid den tidpunkt en omläggning i fråga om folkbokföringsansvaret kan bli aktuell att vara helt grundad på de uppgifter datakontoren tillhandahåller. Vid uppbyggandet av urkundssystemet i en civil folkbokföring behöver därför särskild hänsyn ej tas till systemets möjligheter att tillhandahålla folkmängdsstatistiska uppgifter.

7.3.2 Folkbokföring utan motsvarighet till församlingsbok?

Ett spörsmål av stor praktisk betydelse då det gäller att ta ställning till utformningen av urkundssystemet vid en civil folkbokföring är om motsvarighet till den nuvarande församlingsboken skall ingå i systemet eller ej. Församlingsbok förs f.n. hos samtliga pastorsämbeten utom i Stockholm, där dock den lokala skattemyndigheten för det s.k. folkregistret. Detta kan i olika avseenden sägas vara en motsvarighet till församlingsboken. I Göteborg förekommer både församlingsbok och folkregister.

Det bör från början understrykas att diskussionen inte gäller att till lokal skattemyndighet eventuellt överföra de nuvarande församlingsböckerna, oavsett huruvida dessa förs i bunden form eller enligt lösbladssystem. Som tidigare berörts uppkommer, om folkbokföringen ej längre ombesörjes av pastorsämbetena, behov av en särskild kyrklig registrering (församlingsregistrering). Det är naturligt — något som också klart framgått vid de kontakter nämnden haft i frågan med företrädare för kyrkan — att man på kyrkligt håll anser att denna församlingsregistrering bör byggas upp med församlingsboken som den primära urkunden. Denna uppfattning — och det därur härledda önskemålet att församlingarna får behålla sina församlingsböcker — måste en-

ligt nämndens mening respekteras. Utan att ingå i någon bedömning av de slutsatser av rättslig art som förhållandet må kunna föranleda till är att erinra om den historiska aspekten att vår nuvarande folkbokföring är grundad på en av kyrkan uppbyggd och från början endast för dennas behov avsedd befolkningsregistrering. Det bör vidare framhållas att med den relation mellan staten och svenska kyrkan som nämnden förklarat sig böra utgå från, staten inte kan undandra sig ansvaret för församlingsregistreringens behöriga ordnande. Då sålunda — efter ett eventuellt överförande av ansvaret för den löpande folkbokföringen till lokal skattemyndighet — de nuvarande församlingsböckerna får förutsättas bli kvar hos pastorsämbetena, blir den frågeställning som aktualiseras under förevarande rubrik, om de nuvarande folkregistren i Stockholm och Göteborg skall bibehållas samt motsvarighet till desamma upprättas för landet i övrigt.

Frågans tidigare behandling

Frågan om församlingsbokens slopande — inom ramen för ett bibehållet kyrkligt ansvar för den löpande folkbokföringen — har tidigare diskuterats vid skilda tillfällen. Då de nu ifrågasatta registren i allt väsentligt skulle utgöra en motsvarighet till de nuvarande församlingsböckerna, är de synpunkter som framkommit i berörda sammanhang relevanta även för den här aktuella frågeställningen. Den vidare behandlingen bör därför inledas med en tillbakablickande översikt som även avser personakternas införande och utnyttjande i vår folkbokföring.

Personakterna infördes i folkbokföringen genom 1946 års folkbokföringsförordning. *Folkbokföringskommittén* (SOU 1944: 52) föreslog att församlingsboken skulle bibehållas som kyrkobokföringens huvudurkund, dock i kombination med en enligt lösblads-system förd församlingsliggare bestående av personakter. I sammanhanget pekade kommittén bl.a. på vissa olägenheter av den rådande ordningen med flyttningsbetyg vil-

ken förutsatte en dubbel avskrivning: först från församlingsbok till flyttningsbetyg och sedan från betyget till annan församlingsbok. Olika möjligheter till felskrivning förelåg härvid.

Vid *remissbehandlingen* av betänkandet tillstyrkte — eller i vart fall lämnade utan erinran — det övervägande antalet remissinstanser kommitténs förslag i ifrågavarande del.

I den *proposition* (1945: 282), varigenom riksdagen bereddes tillfälle att yttra sig över principerna för en folkbokföringsreform, fann departementschefen det dubbelarbete, som en ordning med såväl församlingsbok som personakter innebar, motivera att särskild uppmärksamhet ägnades åt frågan om församlingsliggaren kunde helt ersätta församlingsboken. Mot ett sådant förslag ville departementschefen särskilt framhålla svårigheterna att rekonstruera förkomna personakter. Församlingsböckernas borttagande blev dessutom en förlust från forsknings-synpunkt. Huruvida det i en framtid kunde bli möjligt att minska dubbelarbetet genom att begränsa församlingsbokens innehåll eller genom att låta denna bok helt ersättas av församlingsliggaren fick enligt departementschefens mening bli beroende av erfarenheterna av det nya systemet. I fråga om personakterna framhölls bl.a. deras obestridliga betydelse till förekommande av dubbel kyrkobokföring eller mantalsskrivning. Personakten var, genom den översikt över vederbörandes personliga förhållanden som den erbjöd, ägnad att bli en värdefull upplysningskälla för åtskilliga ändamål, bl.a. vid socialvårdsorganens bedömande av hemorts rätt och liknande frågor. Slutligen torde, enligt vad departementschefen vidare anförde, de avlidnas personakter komma att tjäna som ett fullgott primärmaterial för dödsfallsstatistiken och ett värdefullt personhistoriskt forskningsmaterial.

Den ordning som infördes genom 1946 års folkbokföringsförordning hade karaktär av kompromisslösning. Vissa av de fördelar ett system med personakter medförde tillvaratogs, samtidigt som den hävdvunna

ordningen med församlingsbok bibehölls. Personaktens huvuduppgift angavs vara att ersätta de tidigare flyttningsbetygen. Konsekvenserna av en sålunda begränsad uppgift för personakterna togs emellertid inte. I stället fastslogs personsaktsanteckningarnas karaktär av originalanteckningar, likvärdiga med församlingsbokens. I 12 § i 1946 års förordning föreskrevs sålunda — utöver att någon inte fick införas i församlingsboken med mindre personakt för honom fanns i församlingsliggaren — att anteckning i församlingsboken om förhållande som skulle antecknas även i personakt inte fick ske om ej anteckning därom förut var gjord eller samtidigt gjordes i personakten. (Mot-svarande föreskrifter ges i 1967 års folkbokföringsförfattningar eller med stöd av dessa utfärdade anvisningar.) Personakterna kom alltså inte att i förhållande till församlingsboken inta någon sekundär ställning; båda gavs karaktär av primärrukunder. — Den tillskapade ordningen medförde helt naturligt en från bl.a. arbetssynpunkt icke önskvärd dubbelregistrering i det kontinuerliga bokföringsarbetet, något som också påpekades av departementschefen. En eventuell framtida åtgärd att minska detta dubbelarbete fick enligt departementschefen ske på det sätt att man begränsade församlingsbokens innehåll eller lät denna bok helt ersättas av församlingsliggaren.

Förslag om församlingsbokens slopande framfördes sedermera i en av *statens organisationsnämnd (SON)* upprättad *PM* av den 4 oktober 1957 angående kyrkoberöringen och mantalsskrivningen.

Som det viktigaste skälet för sitt förslag att slopa församlingsboken anförde SON att förandet av såväl sådan bok som personakter — vilka med några få undantag innehåller samma uppgifter som församlingsboken — innebar en synnerligen omfattande och arbetskrävande dubbelregistrering. Antalet dubbelregistreringar per år beräknades för hela riket överstiga två miljoner. Vidare erinrade SON om de arbets- och kostnadskrävande omskrivningar som ordningen med en bunden församlingsbok medförde och

vilka inte helt eliminerades med församlingsbok enligt lösbladssystem. Slutligen framhölls de risker för felskrivningar som vid den dubbla registreringen förelåg såväl i det löpande bokföringsarbetet som vid den periodvisa omskrivningen av församlingsboken. Såsom skäl för att bibehålla församlingsboken hade enligt SON främst anförts dels svårigheten att utan ledning av församlingsboken rekonstruera förkommen personakt, dels bokens stora betydelse ur forskningssynpunkt. I sin *PM* redogjorde SON ingående för möjligheterna att vid en kyrkoberöring utan församlingsbok rekonstruera förkommen personakt och att bedriva forskning av skilda slag. SON fann möjligheterna i berörda hänseenden vara tillfredsställande.

Under *remissbehandlingen* av *PM* avstyrktes i stort sett genomgående förslaget om församlingsbokens slopande. SCB ifrågasatte om förslaget skulle medföra några reella kostnadsbesparingar och framhöll vidare bl.a. de svårigheter som skulle uppkomma vid rekonstruktion av förkommen personakt. Riksarkivet tryckte i första hand på församlingsbokens stora betydelse ur forskningssynpunkt men ifrågasatte också om dess slopande skulle medföra de kostnads- och arbetsbesparingar som SON syntes ha förutsatt. Länsstyrelsen i Värmlands län erinrade bl.a. om rekonstruktionssvårigheterna samt bokens betydelse för forskningen. I domkapitlets avstyrkande utlåtanden framhölls mestadels nyss anförda synpunkter; vissa domkapitel påpekade därjämte den stora betydelse församlingsboken hade för pastoralvården. Svenska pastoratens riksförbund tryckte särskilt på vissa fördelar av praktisk art som förekomsten av en församlingsbok medförde i det dagliga arbetet på en pastorsexpedition. Svenska prästförbundet slutligen ansåg församlingsboken böra bibehållas av pastorala skäl, för släktforskningens skull och för att förkomna personakter lättare skulle kunna rekonstrueras.

I *CFU:s betänkande Ny folkbokföringsförordning m.m.* (SOU 1966: 16) framhölls, såvitt nu är av intresse, att återhållsamhet

med mera genomgripande reformer i fråga om kyrkobokföringssystemet syntes böra iakttagas i avvaktan på att statsmakterna kunde ta ställning till frågan om förhållandet mellan kyrka och stat och som följd därav ståndpunkt kunde tas i valet mellan kyrkobokföring och löpande civil folkbokföring. Detta innebar, uttalades fortsättningsvis, bl.a. att församlingsboken borde bibehållas, dock med vidgad möjlighet till användning av lösbladssystem.

Nämndens bedömning

För att ett eventuellt framtida register av den art som här diskuteras skall medföra de fördelar, som i nuvarande läge ansetts vara förknippade med församlingsboken, måste det innehålla i huvudsak lika fullständiga uppgifter rörande en person som församlingsboken nu upptar och därmed komma att innehålla i stort sett samma anteckningar som personakten för vederbörande. Vissa smärre avvikelser finns f.n. såvitt angår anteckningarna i församlingsboken resp. personakten.

Innan diskussionen i huvudfrågan förs vidare är det av intresse att undersöka i vad mån berörda avvikelser kan innefatta något skäl mot ett urkundssystem utan motsvarighet till församlingsboken. Endast sådana uppgifter som förekommer i församlingsboken men inte i personakten tilldrar sig därvid uppmärksamhet. Dessa är följande:

1. Bostadsfastighetens beteckning.
2. Familjeställning för barnbarn och fosterbarn som kan vara kyrkobokförda på fastigheten.
3. Föräldrarnas yrke i vissa fall (betr. barn).
4. För den som utflyttat till annan församling kyrkobokföringsfastighet och postadress där.

De olika punkterna kan kommenteras enligt följande.

1. Enligt nämndens författningsförslag kommer — med hänsyn till bosättningsfastighetens primära funktion inom folkbokföringen — uppgift om folkbokföringsfas-

tigheten att antecknas i personakten.

2. Angivandet av familjeställning för ifrågavarande barn är av betydelse för att klargöra samhörigheten med andra på fastigheten boende. Möjlighet finns att i personakten för barnet införa erforderliga uppgifter.

3. Berörda uppgifter torde endast i undantagsfall vara av betydelse.

4. Uppgiften är av intresse främst från forskningssynpunkter. Utflyttningsboken (motsvarande) lämnar erforderliga upplysningar.

Sammanfattningsvis i denna del kan anföras att det förhållandet att ett med utgångspunkt från den nuvarande församlingsbokens innehåll upprättat register i något avseende skulle komma att redovisa uppgifter som ej återfinns i personakten inte kan anses innefatta något skäl mot ett urkundssystem utan ett sådant register.

Det skäl för församlingsbokens slopande som innefattas i SON:s påpekande om den omfattande och arbetskrävande *dubbelregistrering*, som förändret av såväl församlingsbok som personakter innebär, är självfallet alltjämt bärande. Med hänsyn till de effektivitets- och rationaliseringssträvanden som under senare år i hög grad gjort sig gällande inom statsförvaltningen ter sig skälet i dag snarare starkare än vid tidpunkten för SON:s förslag. Den dubbla registreringen medför inte bara att ändringar avseende en inom församlingen bokförd persons förhållanden måste antecknas i två urkunder (i åtskilliga registreringsfall i ytterligare någon). Förhållandet föranleder också att vid varje flyttning över församlingsgräns en inskrivning av ett flertal uppgifter från personakten måste ske i inflyttningsortens församlingsbok. Ordningen framstår som i hög grad orationell. Antalet berörda inskrivningsfall skulle visserligen minska i en situation med lokal skattemyndighet som ansvarig för folkbokföringen; i princip skulle inskrivningarna i fråga, dvs. nyuppläggning av registerkort, behöva ske endast vid fall av flyttning över fögderigräns. Antalet sådana fall är dock betydande.

SON framhöll vidare de olägenheter ur arbets- och kostnadssynpunkt som är förenade med den periodvisa *omskrivningen av församlingsboken*. På senare år har pastorsämbetena i allt större utsträckning övergått till en ordning med församlingsbok enligt lösbladssystem. Enligt föreliggande uppgifter var vid årsskiftet 1969/70 så förhållandet beträffande drygt 400 församlingar. Det har inledningsvis framhållits att man — om en motsvarighet till församlingsboken bedöms bära ingå i en civil folkbokförings urkundssystem — får tänka sig ett av kort uppbyggt register med de nuvarande folkregistren i Stockholm och Göteborg som förebild. Detta innebär att man inte i detta sammanhang behöver tillmäta omskrivningsolägenheterna den vikt som SON på sin tid gjorde. Bl.a. genom att lösbladssystemet ger möjlighet att gallra blad som endast redovisar avgångna personer får registret längre livslängd än en bunden bok, något som är ägnat att minska behovet av omskrivning.

En särskild aspekt på det här behandlade spörsmålet, alltså om framtida folkbokföring utan motsvarighet till församlingsbok, hänför sig till det faktum att fråga nu är, inte om en med kyrkobokföring sammanförd folkbokföring, utan om en av civil myndighet utövad folkbokföring. Som tidigare anförts förutsätter tillskapandet av ett urkundssystem, vari motsvarighet till församlingsboken ingår, att i samband med övergången av folkbokföringsansvaret registerkort uppläggs, vilka innefattar i stort sett samtliga de uppgifter som församlingsböckerna nu innehåller. Endast beträffande Stockholm och Göteborg, där folkregister finns hos den lokala skattemyndigheten, kan detta underlättas. Åtgärden skulle bli både arbets- och kostnadskrävande och måste i tiden förläggas i nära anslutning till överförandet av ansvaret för folkbokföringen från pastorsämbetena till de lokala skattemyndigheterna. Även om åtgärden skulle låta sig praktiskt genomföras är den enligt nämndens mening ägnad att allvarligt äventyra den smidiga övergång i fråga om folkbokföringsansvaret som är önskvärd, inte minst från allmänhetens synpunkt.

De ovan behandlade olägenheterna av ett urkundssystem, i vilket utöver personakterna särskilda registerkort ingår som primärurkunder, är enligt nämndens mening så betydande att mycket starka skäl måste kunna anföras om ett sådant system ändå skall tillskapas.

Det har redan påvisats att de differenser som innehållsmässigt föreligger mellan de nuvarande församlingsböckerna och personakterna inte utgör något hinder för en folkbokföring utan motsvarighet till församlingsboken.

Under remissbehandlingen av SON:s PM framhölls av flera domkapitel värdet av församlingsboken för det pastorala arbetet. Synpunkten saknar relevans i detta sammanhang där fråga är om en ordning med lokal skattemyndighet som registreringsorgan.

En annan synpunkt, som anfördes från kyrkligt håll under remissbehandlingen, var att tillgången till församlingsbok var ägnad att i vissa avseenden underlätta *det dagliga expeditjonsarbetet*. Sålunda framhölls att ett personaktsregister, som volymmässigt med nödvändighet måste uppta betydligt större utrymme än en församlingsbok, var svårt att arbeta med. Vidare påpekades att man genom personakterna inte kunde erhålla den omedelbara överblick över familjesamhörigheten som i olika sammanhang var önskvärd. De anförda synpunkterna, som är värda beaktande även i förevarande situation, synes kunna kommenteras enligt följande. Då författningarna förutsätter ett i princip samtidigt införande i församlingsbok och personakt kan invändningen om arbetssvårigheterna inte ha avseende på den fortlöpande registreringen utan torde åsyfta utfärdandet av olika bevis som grundas på kyrkoböckerna. Till detta är att erinra om de numera föreliggande möjligheterna att utfärda personbevis på grundval av personavierna. Såvitt angår invändningen om de sämre möjligheter till överblick över familjesamhörigheten, som ett personaktregister skulle erbjuda, må framhållas att vid en ordning med lokal skattemyndighet som registreringsorgan personakterna av olika skäl synes bära ordnas efter mantalslängden, så-

ledes bl.a. med familjerna sammanhållna. Möjligheterna till omedelbar överblick över familjesamhörigheten blir vid en sådan ordning inte väsentligt sämre än om församlingsbok (folkregister) finns att tillgå. Avslutningsvis i detta sammanhang bör erinras om att sloandet av församlingsboken inte kommer att ske som en isolerad åtgärd utan i förening med att en ny myndighet övertar ansvaret för folkbokföringen. Detta möjliggör en förutsättningslös utveckling av arbetsrutiner, lämpade för ett bokföringssystem utan motsvarighet till församlingsbok.

De betänkligheter mot att tillskapa en ordning med folkbokföring utan motsvarighet till församlingsbok, som må kunna härledas ur de ovan behandlade synpunkterna, är uppenbarligen — med beaktande av de fördelar som står att vinna med en sådan ordning — inte av beskaffenhet att på ett avgörande sätt kunna påverka ställningstagandet. Större vikt måste fästas vid framförda invändningar om svårigheterna vid ett sådant urkundssystem att *rekonstruera förkomna personakter* och att *bedriva forskning*. Som tidigare nämnts redogjorde SON ingående för möjligheterna att vid en kyrkobokföring utan församlingsbok tillgodose nämnda båda krav.

Att församlingsboken är av betydande värde såväl då det gäller att rekonstruera en förkommen personakt som vid forskning av olika slag är ställt utom tvivel. Det är vidare uppenbart att vid uppbyggnaden av urkundssystemet i en framtida civil folkbokföring erforderlig hänsyn måste tas till rekonstruktions- och forskningsmöjligheterna.

Antalet personakter som anmälts som förkomna under de senaste fem åren framgår av sammanställningen överst i vidstående spalt.

I flertalet fall har uppgivits att personakten förkommit under postbefordran. SON hade i sin promemoria en motsvarande sammanställning som den ovanstående. Under 5-årsperioden 1952—1956 redovisades 399 anmälda fall där personakten förkommit. Siffran för definitivt förkomna akter angavs till 325. Det bör framhållas att antalet re-

Antal personakter

År	Som anmälts förkomna	Som senare anmälts återfunna	Som definitivt förkommit
1965	59	15	44
1966	55	19	36
1967	50	8	42
1968	48	28	20
1969	28	20	8
Summa	240	90	150

konstruktionsfall reellt sett är betydligt färre än de redovisade siffrorna ger vid handen. Flertalet personakter har uppgivits förkomma under postbefordran, vilket innebär att det ofta är personakterna för en hel familj som kommit bort. Rekonstruktionsarbetet avseende flera personakter kan alltså ske i ett sammanhang. Den synpunkten må vidare anföras att med ett färre antal folkbokföringsenheter antalet förkomna personakter kan antas bli mindre än vid nuvarande ordning; endast vid flyttningar över fögderigräns blir postbefordran aktuell.

Även om, vilket de redovisade siffrorna ger vid handen, antalet förkomna personakter är förhållandevis litet och kan förväntas sjunka, är det uppenbart att möjlighet skall föreligga att i huvudsak på grundval av folkbokföringens övriga urkunder rekonstruera en personakt på ett tillfredsställande sätt. Vad som skall krävas för att berörda möjligheter skall anses som tillfredsställande kan alltid vara föremål för olika uppfattningar. Nämnden uppställer som krav att systemet skall *dels* medge rekonstruktion av i vart fall samtliga för vederbörande person aktuella uppgifter, *dels* möjliggöra rekonstruktion med rimlig arbetsinsats. Med hänsyn till att trots allt fråga är — båda absolut och relativt — om ett mycket litet antal rekonstruktionsfall framstår det första kravet som det primära.

Otvivelaktigt är den nuvarande församlingsboken ägnad att i betydande mån underlätta rekonstruktionen av en förkommen personakt. Att möjlighet finns att på ett godtagbart sätt rekonstruera en personakt även utan tillgång till församlingsbok (motsva-

rande) påvisades på sin tid av SON i dess förut nämnda PM angående kyrkobokföringen och mantalsskrivningen. Det förslag till urkundssystem som nämnden redovisar under nästföljande rubrik skiljer sig, såvitt här är av intresse, endast i fråga om detaljer från det system varifrån SON utgick vid sin undersökning av rekonstruktionsmöjligheterna. Nämnden saknar anledning att här närmare uppehålla sig vid de metoder som SON ansåg kunna komma till användning i sammanhanget. Den omständigheten att nu är fråga om en civil, av lokal skattemyndighet ombesörjd folkbokföring medför att vid bedömningen av rekonstruktionsmöjligheterna i vissa avseenden andra förutsättningar föreligger än dem SON hade att arbeta utifrån. Sålunda förefinns i den här aktuella situationen ej något behov att rekonstruera vissa uppgifter av internt kyrkligt intresse (såsom om konfirmation). Att lokal skattemyndighet förutsätts vara ansvarig för folkbokföringen innebär vidare, inte bara att erfarenheter från myndigheten eljest åvilande uppgifter kan utnyttjas i rekonstruktionsarbetet utan även att detta — med hänsyn till folkbokföringsenhetens större geografiska omfång — i betydligt högre grad än tidigare kan bedrivas på grundval av inom myndigheten tillgängliga handlingar.

SON fann särskilda svårigheter vara förenade med att i ett rekonstruktionsfall utröna om en man antecknats vara fader till barn u.ä. Då det syntes SON vara tveksamt om man — särskilt då fråga var om sådana barn som var trolovningsbarn eller beträffande vilka fadern avgett arvsrättsförklaring — kunde godta att rekonstruktion i berörda avseende stundom ej kunde ske, föreslog SON en särskild registrering av föräldrar till dylika barn. SON gjorde dock den reservationen i sammanhanget att den förklarade en förutsättning för förslaget vara att uppgifterna i fråga kunde anses böra tillmätas så stor vikt att man under alla omständigheter måste försäkra sig om att *alltid* kunna rekonstruera desamma.

SON:s ifrågavarande förslag om särskild registrering är att se mot bakgrund av de regler rörande utomäktenskapliga barns

arvsrätt som gällde intill den 1 januari 1970 och den rättskonstitutiva verkan som i vissa fall tillkom en anteckning i kyrkobok om sådant barns ställning av trolovningsbarn eller eljest arvsberättigat efter sin fader. Med den ordning med legal arvsrätt jämväl på fädernet som efter nyssnämnda tidpunkt generellt tillkommer barn u.ä. har kravet på absoluta rekonstruktionsmöjligheter i det här avhandlade avseendet minskat i betydelse. Barnets arvsrätt är inte längre — bortsett från vissa fall då barnet är fött före den 1 januari 1970 — beroende av särskilda förhållanden som konstituerar arvsrätten och beträffande vilka anteckning görs i folkbokföringen. Kvar står olägenheten att det, då fråga är om en rekonstruerad personakt, inte i samband med en boutredning kan med ledning av den avlidnes personakt med säkerhet utrönas om barn u.ä. finns eller ej. Då detta i åtskilliga fall, eftersom barnet (eller ställföreträdare för detta) på grund av ovetskap om dödsfallet underlåter att anmäla sig som dödsbodelägare, är en förutsättning för att barnets rätt skall tillvaratas, finns risk för att rättsförluster kan inträda. Genom att på personakten anges att densamma är rekonstruerad och vederbörande boutredare därigenom ges anledning att på annat sätt undersöka om barn u.ä. möjligen kan finnas, torde berörda risk kunna begränsas. Under alla omständigheter anser nämnden en särskild registrering av den art SON föreslog kunna undvaras. Däremot kan — för att förbättra rekonstruktionsmöjligheterna — övervägas att anvisningsvägen föreskriva att faderskap till barn u.ä. skall antecknas, inte bara i vederbörliga personakter utan också i födelseboken i faderns — eventuellt också moderns — födelsehemort.

Sammanfattningsvis i den här behandlade frågan vill nämnden anföra att enligt dess bedömning möjlighet finns att inom ramen för ett urkundssystem utan motsvarighet till församlingsbok tillgodose de krav i fråga om rekonstruktion av förkommen personakt som rimligen kan uppställas. Det kan anmärkas att den ordning för församlingsregistreringen nämnden skisserat (se kap. 8)

är ägnad att underlätta en i förekommande fall erforderlig rekonstruktion av personakt. Då ovisshet råder om resultatet av det pågående utredningsarbetet i kyrka-statfrågan och därmed formerna för en framtida personregistrering inom svenska kyrkan, bör dock vid bedömandet av föreliggande rekonstruktionsmöjligheter hänsyn ej tas till förekomsten av den vid sidan av folkbokföringen utövade församlingsregistreringen.

I den kritik mot SON:s förslag att slopa församlingsboken som avsåg den försvårade *forskningen* framhölls särskilt att församlingsborna i församlingsboken antecknades i sitt lokala och sociala sammanhang samt att boken möjliggjorde för forskaren att både bakåt och framåt i tiden följa inte bara de enskilda individerna och familjerna utan även de olika samhällsgrupperna samt också befolkningsomflyttningarna i stort. I boken fanns för all framtid varje församlingsbo antecknad i sin relation till andra individer i församlingen. De synpunkter som sålunda anfördes i fråga om församlingsbokens betydelse ur forskningssynpunkt hade till utgångspunkt en församlingsbok i hävdvunnen bunden form. Rörande den utveckling i fråga om församlingsbokens form som skett hänvisas till tidigare (s. 66) lämnad uppgift. Som i annat sammanhang anförts torde en ordning med ett särskilt register (som en motsvarighet till församlingsboken) vid sidan av personakterna förutsätta att registret förs enligt lösbladssystem. I viss utsträckning försvinner härvid de fördelar ur forskningssynpunkt som tillmätts församlingsboken. Ett lösbladssystem förutsätter att inaktuella blad utgallras och insätts i ett avställningsregister. Registret kommer således att omedelbart ge upplysningar endast om den på en viss fastighet vid den aktuella tidpunkten bokförda personkretsen (detta under förutsättning att registret är sorterat i kameral ordning). Genom att — såsom nu sker i de fall församlingsbok förs enligt lösbladssystem — insortera avställda registerkort på resp. fastighet skulle dock kunna skapas i stort sett likvärdiga förutsättningar för forskning avseende förfluten tid

som de, vilka en bunden församlingsbok erbjuder (detta förutsätter då att vid varje flyttning från en fastighet till en annan nytt registerkort uppläggs). Om ett register som det nu diskuterade ej ingår i urkundssystemet återstår den — enligt nämndens bedömning — godtagbara möjligheten att för motsvarande forskning använda mantalslängderna. Bland de olägenheter som är förbundna med mantalslängderna som forskningsunderlag är väl främst att nämna det förhållandet att av dessa ej kan inhämtas uppgift om personer som flyttat såväl till som från en fastighet under tiden mellan två mantalskrivningar. I och för sig skulle denna olägenhet kunna undanröjas genom att den i Stockholm förekommande ordningen med ett särskilt flyttningsregister (se 58 § FBK) gjordes generellt tillämplig. Det merarbete och de kostnader som är förenade med en sådan lösning verkar dock avhållande.

Sammanfattningsvis i frågan om möjligheterna och lämpligheten av att bygga upp urkundssystemet vid en framtida civil folkbokföring utan att däri ingår en motsvarighet till den nuvarande församlingsboken vill nämnden anför följande. Fördelarna med att slippa den dubbelregistrering som en ordning med ett särskilt register vid sidan av personakterna med nödvändighet för med sig ligger i öppen dag. De är så påtagliga att nämnden ansett sig kunna underlåta att närmare undersöka de besparingar i fråga om kostnader och arbetskraft som står att vinna genom att låta primärregistreringen ske enbart i personakterna. Den nyuppläggning av registerkort för större delen av svenska folket som tillskapandet av ett särskilt register förutsätter och som måste ske i nära anslutning till överförandet av ansvaret för den löpande folkbokföringen från pastorsämbetena till lokal skattemyndighet, är vidare ägnad att äventyra en smidig övergång av detta ansvar. Med hänsyn till det anförda kan det enligt nämndens mening komma i fråga att vid en av lokal skattemyndighet utövad folkbokföring tillämpa ett system med ett särskilt register vid sidan av personakterna endast om sär-

skilda skäl kan åberopas för en sådan ordning. Olägenheterna av att endast ha personakterna som primärurkunder hänför sig i första hand till att svårigheter skulle kunna uppstå dels vid forskning av olika slag, dels vid rekonstruktion av förkommen personakt. Såvitt angår forskningen är nämnden medveten om att denna i viss utsträckning försvåras om urkundssystemet byggs upp med personakterna som de enda primärurkunderna. Enligt nämndens bedömning är dock de fördelar som är förenade med ett dylikt begränsat urkundssystem så stora att hänsynen enbart till forskningsaspekterna inte kan anses motivera förekomsten av ett särskilt register vid sidan av personakterna. Ej heller anser nämnden de svårigheter som i vissa fall kan uppkomma att utan tillgång till ett sådant register fullständigt rekonstruera en förkommen personakt i sig eller bedömda tillsammans med forskningssvårigheterna motivera en sådan ordning.

Med hänsyn till de sålunda gjorda övervägandena förordar nämnden att urkundssystemet vid en av lokal skattemyndighet ombesörjd folkbokföring byggs upp med utgångspunkt från att någon motsvarighet till församlingsbok inte ingår i detsamma.

7.3.3 Urkundssystemet i övrigt

Som tidigare angetts bör en huvudprincip vid tillskapandet av urkundssystemet vara att alltför radikala förändringar skall undvikas. Mot denna bakgrund synes det naturligt att till utgångspunkt för den fortsatta diskussionen ta de kyrkoböcker och andra register som anges i 11 § FBK och för varje urkund överväga behovet av densamma i en civil folkbokföring. Endast i begränsad utsträckning kommer därvid att beröras de formulärjusteringar som kan förmedlas av att urkunderna skall tillgodose endast den civila folkregistreringens behov.

1. *Födelse- och dopbok.* — Boken är betydelsefull bl.a. vid rekonstruktion av förkommen personakt och är värdefull för forskningen. Den utgör vidare — jämte andra kyrkoböcker och register — underlag för uppgifterna i de summariska folk-

mängdsredogörelserna. Med av nämnden intagen ståndpunkt i fråga om statistikuppgifterna (se ovan 7.3.1) behöver vid övervägandet av bokens bibehållande i det civila urkundssystemet hänsyn ej tas till bokens sistnämnda funktion. (Beträffande de fortsättningsvis behandlade kyrkoböckerna och registren underlåter nämnden att särskilt ange dessas eventuella funktion i folkmängdsstatistiska sammanhang.) Boken bör enligt nämndens mening ingå i det civila registreringssystemet. Vid ett sådant system saknas dock intresse att registrera den kyrkliga förrättning som dopet utgör. En viss omredigering av formuläret för boken är därför erforderlig. Därjämte framstår en ändrad benämning, förslagsvis »födelsebok», som påkallad.

2. *Konfirmationsbok.* — Boken är av rent kyrkligt intresse och har ej sin plats i ett civilt registreringssystem.

3. *Äktenskapsbok.* — Som i annat sammanhang närmare behandlas kommer vid ett överförande av ansvaret för den löpande folkbokföringen till lokal skattemyndighet den nuvarande hindersprövningen ävensom utfärdandet av för vigsel erforderliga handlingar att ankomma på denna myndighet. Någon form av bevaknings- och kontrollregister erfordras därvid. Boken, som också tillgodoser ett rekonstruktionsbehov och även kan vara av betydelse för forskningen, bör därför ingå i urkundssystemet.

4. *Död- och begravningsbok.* — Boken tjänar bl.a. syftet att bevaka efterlevnaden av begravningskungörelsens bestämmelser om tid inom vilken gravsättning eller eldbegängelse skall ske. Den ger vidare besked om orten där den avlidne (eller askan av honom) är gravsatt. Tillsammans med utflyttningsboken fullgör boken också funktionen att vara ett församlingens avgångsregister och är bl.a. av detta skäl värdefull ur forskningssynpunkt. De funktioner boken sålunda fyller måste självfallet tillgodoses även i ett civilt urkundssystem. Det mest ändamålsenliga sätt varpå detta kan ske synes nämnden vara att på personakten införa uppgifterna om gravsättning och eldbegängelse och att sammanföra de avlidnas

personakter till ett särskilt register (dödregistret). Komplikation uppstår endast i det fåtal fall då den dödes folkbokföring ej kan utredas (se 15 § fjärde st. FBK). I dessa fall torde de erforderliga anteckningarna få göras i särskilt register hos den lokala skattemyndighet som mottagit anmälan om dödsfallet. Det torde kunna ankomma på den centrala tillsynsmyndigheten att utfärda erforderliga anvisningar härom.

5. *Församlingsliggaren.* — Att personakterna i form av ett register måste ingå i urkundssystemet behöver ej närmare motiveras. I och för sig skulle kunna komma i fråga att som benämning på registret använda det neutrala ordet »personaksregister». Då emellertid också såväl det föreslagna dödregistret som emigrant- och obefintligregistren består av personakter framstår en sådan benämning som principiellt olämplig. »Folkregister» synes nämden vara en i sammanhanget bättre benämning. Att detta ord förekommer i det nuvarande systemet i en annan betydelse torde inte vara ägnat att medföra några olägenheter.

6. *Församlingsboken.* — Att motsvarighet till församlingsboken enligt nämndens mening ej bör ingå i ett civilt urkundssystem har tidigare angetts.

7 och 8. *Obefintligregister och emigrantregister.* — Registren, vilka innehåller personakter för personer som under vissa i folkbokföringsförfattningarna angivna förutsättningar avförts från den aktuella bokföringen, fyller en funktion även i ett civilt registreringssystem.

9 och 10. *Inflyttningsbok och utflyttningsbok.* — Inflyttningsboken utnyttjas som ett diarium över pastorsämbetets beslut om kyrkobokföring och för bevakning av att rekvirerade personakter för i densamma inskrivna personer kommer pastorsämbetet tillhanda. Den fungerar därjämte — tillsammans med födelse- och dopboken — som ett register över personer som under året tillförts församlingen. På motsvarande sätt fungerar utflyttningsboken (tillsammans med död- och begravningsboken) som ett avgångsregister för församlingen. Genom sina nämnda funktioner — att utgöra tillkomst-

resp. avgångsregister — är de båda böckerna värdefulla hjälpmedel inte bara i det dagliga expeditjonsarbetet utan framför allt vid personforskning. De funktioner böckerna fullgör måste på något sätt tillgodoses inom ramen för det civila urkundssystemet. De manuella införingar av ett flertal uppgifter som den nuvarande ordningen förutsätter torde man därvid försöka undvika. Följande förfarande kan övervägas.

Vid inflyttning från annat fögderi tas kopia av flyttningsanmälan. Kopian används som bevakningshandling och insätts sedan i en särskild övervakningsavdelning i ett inflyttningsregister; sedan personakt(er) mottagits överförs den till registrets huvudavdelning. Flyttningsanmälan används som personaksrekvisition och ingår sedan — med notering om att personakt(er) översänts — i ett utflyttningsregister hos utflyttningsfögderiet. Att mera permanent ha inflyttnings- och utflyttningsregister som består av flyttningsanmälningar eller kopior därav är bl.a. av arkivaliska skäl ingen lycklig lösning. Sedan ett kalenderår gått bör därför ifrågakommande kortregister ersättas av datamässigt framställda förteckningar (fögderivis) över inflyttade resp. utflyttade. Eventuellt kan ifrågakomma att framställa förteckningarna endast vartannat eller vart tredje år. Rörande de tekniska förutsättningarna för datamässig framställning av förteckningarna hänvisas till Bil. 3. Den här beskrivna ordningen synes i förhållande till det nuvarande systemet med manuellt och kronologiskt förda böcker medföra inte endast en arbetsmässig vinst utan torde ha fördelar även utifrån forskningssynpunkter. I vissa sammanhang kan det dock framstå som en olägenhet att flyttningslängderna av tekniska skäl inte kan innehålla uppgift om den dag fr.o.m. vilken folkbokföringen på inflyttningsfastigheten gäller. Genom föreskrifter om fördröjd gallring av de handlingar som ingår i kortregistren kan man dock i stort sett undanröja nämnda olägenhet.

11. *Församlingsregistret.* — De i registret ingående personavierna utgör medium för aviseringsutbytet mellan å ena sidan pastors-

ämbetena och å andra sidan länsstyrelsernas datakontor. Registret, som regelmässigt är sorterat efter personnummer, fullgör därjämte en sökfunktion. Ett personaviregister måste självfallet ingå i det civila registreringssystemet. Sådant register finns redan hos samtliga lokala skattemyndigheter utom de i Stockholms, Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län. De nuvarande församlingsregistren avses bli kvar hos pastorsämbetena (se kap. 8). Nyframställning av personavier blir alltså erforderlig såvitt angår de tre storstadslänen. — F.n. förs enligt CFU:s anvisningar som en del av församlingsregistret ett avgångsregister vilket innehåller personavier för personer som flyttat ur församlingen, avlidit eller överförs till obefintligregister. Registret kan i viss mån sägas vara ett dubblettregister — de uppgifter registret innehåller kan i förekommande fall mestadels erhållas ur död- och begravningsboken, utflyttningsboken eller obefintligregisteret — och dess bibehållande kan på den grund ifrågasättas. Erfarenheten torde emellertid ge vid handen att registret har en funktion att fylla i det praktiska arbetet. Nämnden förordar därför att registret bibehålls i det civila urkundssystemet. Sedan erfarenheter vunnits av detta torde det ankomma på riksarkivet att överväga lämpliga gallringsföreskrifter.

I enlighet med det anförda föreslår nämnden att urkundssystemet vid en av lokal skattemyndighet ombesörjd löpande folkbokföring skall bestå av följande register, nämligen

- födelsebok
- äktenskapsbok
- folkregister
- dödregister
- obefintligregister
- emigrantregister
- inflyttningsregister
- utflyttningsregister
- personaviregister.

Som omnämnts i annat sammanhang förs hos de lokala skattemyndigheterna i de tre storstadslänen inte något personaviregister.

I stället har dessa myndigheter tillgång till s.k. *mantalsregister*, dvs. bundna och i alfabetisk ordning uppställda förteckningar över länets eller i vissa fall mindre områdets mantalsskrivna befolkning över 15 år. Hos ifrågavarande lokala skattemyndigheter har man genomgående haft den erfarenheten att nämnda register är ett värdefullt hjälpmedel vid fullgörandet av åtskilliga av de arbetsuppgifter som ankommer på lokal skattemyndighet. Redan med utgångspunkt från nulägesförutsättningarna skulle alltså kunna övervägas att ge samtliga lokala skattemyndigheter tillgång till sådana register. Skulle folkbokföringsuppgifterna överföras accentueras de lokala skattemyndigheternas behov av tillgång till ett sökregister av den typ mantalsregistret representerar. Respektive mantalsregisters geografiska omfattning ävensom lämpligheten av att eventuellt låta registren omfatta jämväl dem som är under 15 år torde i förekommande fall få övervägas av den centrala tillsynsmyndigheten (riksskatteverket).

7.4 *Mantalsskrivningen*

Även om den löpande folkbokföringen överflyttas på lokal skattemyndighet kvarstår med hänsyn till de rättsverkningar som är knutna till mantalskrivningen (se härom i kap. 6) behovet att årligen fixera befolkningsläget vid en viss tidpunkt. Det krav på korrekt redovisning av personerna, såväl i fråga om själva urvalet som beträffande t.ex. rösträttshinder, vilka måste uppställas med avseende på mantalslängden (jfr 61 § FBK), medför vidare att den nuvarande årliga kontrollen av uppgifterna i länsstyrelsens register mot folkbokföringen i vart fall tills vidare måste bibehållas. Det är emellertid inte uteslutet att förbättrad datateknik och effektivare successiv kontroll och uppföljning av registreringen av de förändringar i fråga om folkbokföringen som aviseras till länsstyrelsen framdeles kan möjliggöra att nuvarande kontrollförfarande förenklas eller blir överflödigt.

Nämnden finner inte i detta sammanhang påkallat att — bortsett från vad som ome-

delbart betingas av att folkbokföring och mantalsskrivning kommer att ombesörjas av samma myndighet — föreslå några större förändringar i fråga om mantalsskrivningen eller det därtill knutna förfarandet. Dock bör i konsekvens med de synpunkter i fråga om folkbokföringens registerområde som utvecklats tidigare i detta kapitel mantalsskrivningens nuvarande anknytning till — utöver kommun — församling bringas att upphöra. Det bör framhållas att ändringen är av principiell natur; när det gäller exempelvis mantalslängdens uppläggning krävs alltså av praktiska skäl en uppspaltning på församlingar och andra administrativa områden. Liksom f.n. synes härför erforderliga bestämmelser kunna ges anvisningsvägen.

8.1 Inledning

Med den på en hand samlade folk- och kyrkobokföring som vi haft och har i vårt land har anledning saknats att närmare undersöka behovet och utformningen av en registrering som är anpassad enbart för kyrkliga ändamål. Spörsmålet aktualiseras självfallet i en situation där pastorsämbetenas folkbokföringsuppgifter överförs till borgerlig myndighet.

Nämnden utgår — såsom tidigare utvecklats — i förevarande utredningssammanhang från den relation mellan staten och svenska kyrkan som f.n. råder. Beträffande motiven för att nämnden utifrån denna utgångspunkt funnit sig böra ta upp frågor som sammanhänger med den ifrågasvarande kyrkliga registreringen hänvisas till kap. 2.

När det gäller att utforma ett system för registreringen i fråga är det självfallet svårt att undvika att komma in på frågor vilkas lösning kräver värderingar av den art som bör göras inom ramen för det pågående utredningsarbetet kyrka-stat. En strävan från nämndens sida vid dess överväganden i denna del har varit att — när det gäller frågor som är av nyssnämnda art — inte låta andra värderingar komma till uttryck än sådana som torde kunna härledas utifrån den nu gällande kyrka-statrelationen. Det ligger vidare i sakens natur att vid den tidpunkt en folkbokföringsreform enligt de

riktlinjer som skisserats i betänkandet kan bli aktuell att genomföra, utredningsarbetet i kyrka-statfrågan kan ha fortskridit dithän att andra värderingar anses böra komma till uttryck i fråga om registreringssystemets uppbyggnad än dem nämnden funnit sig ha att utgå från. Detta gäller bl.a. den särställning i förhållande till andra samfund som svenska kyrkan vid folkbokföringens nuvarande organisation har — och enligt nämndens nedan intagna förslag föreslås få om folkbokföringsuppgifterna vid oförändrad kyrka-statrelation skulle föras från pastorsämbetena — i fråga om möjligheterna att hålla sin registrering aktuell.

Av olika skäl bör den här avsedda registreringen inte benämnas kyrkobokföring. Sistnämnda begrepp (eller böjningsform därav) återfinns sålunda i ett flertal gällande författningar med syftning på vad som i de föreslagna folkregistreringsförfattningarna benämns folkbokföring. Problemet om översättning av »kyrkobokföring» till »folkbokföring» kan lösas genom övergångsbestämelse till lagen om folkregistrering; detta dock endast under förutsättning att »kyrkobokföring» framdeles ej används i självständig betydelse. Som benämning på den särskilda kyrkliga registreringen har nämnden valt ordet »församlingsregistrering», vilket synes nämnden på ett adekvat sätt — och f.ö. bättre än ordet »kyrkobokföring» — täcka den verksamhet varom är fråga.

Som en princip vid uppbyggandet av regelsystemet för församlingsregistreringen bör enligt nämndens mening gälla att i form av författning ges endast de mera grundläggande bestämmelserna och att den centrala tillsynsmyndigheten — då kyrkan förutsättes sakna ett eget centralt administrativt organ synes som sådan myndighet ej kunna ifrågakomma annan än riksskatteverket — har att utfärda de närmare anvisningar som erfordras. Författningar och anvisningar bör ta sikte endast på den minimiregistrering som skall förekomma i församlingarna. Anser pastor det erforderligt eller önskvärt för församlingsarbetets ändamålsenliga bedrivande att vid sidan av församlingsregistreringens urkunder föra ytterligare böcker eller register (eller att i de obligatoriska registren göra anteckningar utöver föreskrivna sådana) bör det stå honom fritt att göra detta; i den mån kostnadsaspekter kommer in i bilden fordras dock kyrkorådets medverkan.

Innan diskussionen förs vidare är det nödvändigt att ta ställning till två frågor, nämligen

a) hur i församlingsregistreringen aktualiseringen skall ske i fråga om flyttningar, civilståndsändringar m.m.

b) om församlingsregistreringen skall begränsas till att avse endast personer som är medlemmar av kyrkan eller om den — liksom f.n. — skall omfatta i princip hela folket.

Frågorna och deras besvarande står i samband med varandra och diskuteras i fortsättningen sammanhållna. Som medlemmar av svenska kyrkan räknas f.n. i runt tal 98 % av befolkningen. Någon mera väsentlig minskning av detta tal är inte att förutse med nuvarande regler för medlemskap i kyrkan. Även om dessa regler skulle ändras och — vilket framstår som det mest sannolika alternativet — dopet bli den medlemskapskonstituerande faktorn är med hänsyn till de övergångsbestämmelser som kan förutses komma att gälla endast en långsam nedgång av medlemsantalet att förvänta. Detta förhållande, sammanställt med

nämndens utgångspunkt om en i princip bibehållen kyrka-statrelation (således ett fortsatt statskyrkosystem) och nämndens tidigare uttryckta strävan att söka undvika att göra egna värderingar i frågor av kyrkostatnatur, bör enligt nämndens mening föranleda att den civila folkbokföringen, genom en fortlöpande avisering från datakontoren till pastorsämbetena, tillhandahåller kyrkan de uppgifter som behövs för att församlingsregistreringen skall hållas aktuell. Aviseringen bör av praktiska skäl inte begränsas till att omfatta personer som är medlemmar i kyrkan utan i princip avse samtliga folkbokförda personer; avin till vederbörande pastorsämbete blir således ett dubblettexemplar av den avi som går till den lokala skattemyndigheten. Aviseringen bör självfallet begränsas till förhållanden som är av intresse för församlingsregistreringen (beträffande bl.a. pensionsförhållanden, preliminärskattkod och värnpliktsförhållanden torde sådant intresse saknas). Vad gäller frågan om församlingsregistreringens personella omfattning vore det självfallet ur principiell synpunkt riktigast om registreringen begränsades till att avse endast medlemmar av kyrkan. Praktiska skäl, hänförliga till de synpunkter som anförts rörande aviseringen, talar emellertid för att församlingsregistreringen bör omfatta samtliga folkbokförda personer. I sammanhanget bör uppmärksammas att även icke-medlem har skyldighet att erlagga församlingskatt (reducerad sådan) och äger anföra besvär över kyrkokommunala beslut. Kyrklig vigsel och jordfästning kan under vissa förutsättningar tillkomma även icke-medlem. Att alla församlingsregistreras kan vidare vara av viss praktisk betydelse eftersom — något som kommer att beröras nedan — anmälningar (och ansökningar) om inträde i eller utträde ur svenska kyrkan får förutsättas även i fortsättningen skola göras till och prövas av pastor.

8.2 Urkundssystemet, m.m.

Kyrkans behov av registrering har behandlats i det betänkande med förslag till stad-

gar för en fri kyrka, som på uppdrag av biskopsmötet, Svenska pastoratens riksförbund och Svenska prästförbundet utarbetades av den s.k. kyrkoorganisationskommittén (1964). I betänkandet fastslogs behovet av en »kyrkobokföring» samt uttalades, såvitt nu är av intresse, följande (bet. s. 121): »För det kyrkliga arbetet behövs dock inte en bokföring av det omfattande och arbetskrävande slag, som f.n. utföres på pastorexpeditionerna. Kyrkan har icke ett oundgängligt behov av personakter, församlingsbok, bok över obefintliga, in- och utflyttningsböcker, avgångsregister, födelse-, lysnings- och dödböcker. Vad kyrkan behöver är längder över de ministeriella förrättningarna, dvs. dop, konfirmation, vigsel och jordfästning samt något slag av förteckning över sina medlemmar.» De synpunkter, som sålunda framkommit som ett uttryck för kyrkans behov av särskild registrering, är i princip tillämpliga jämväl i en situation där relationen mellan stat och kyrka kvarstår i princip oförändrad men där folkbokföringsuppgifterna överförts till borgerlig myndighet.

Som primärurkund i församlingsregistreringen synes kunna ifrågakomma antingen församlingsbok eller det av personavier uppbyggda registret.

Församlingsbok — eller motsvarighet därtill — skall enligt nämndens förslag ej ingå i det civila urkundssystemet. De nuvarande församlingsböckerna kan alltså utnyttjas i församlingsregistreringen. Endast såvitt angår församlingarna i Stockholm, vilka nu saknar församlingsbok, blir särskilda åtgärder nödvändiga. Då datakontoret har möjlighet att ombesörja utskrift av församlingsboksblad, vilka endast i begränsad utsträckning tarvar komplettering på grundval av personakternas uppgifter, torde den erforderliga nyuppläggnings kunna ske utan alltför stora svårigheter. — För de behov församlingsregistreringen skall fylla saknas intresse av åtskilliga av de uppgifter som f.n. enligt CFU:s anvisningar skall antecknas i församlingsboken. Bortsett från olika kyrkliga förrättningar synes för församlingsbo-

kens aktualitet erforderliga uppgifter kunna erhållas genom den förutsatta aviseringen från datakontoret (medelst personavi). Uppgift om dop, konfirmation, vigselns karaktär av kyrklig samt jordfästning kan ej erhållas denna väg, eftersom i den civila bokföringen anledning saknas att registrera uppgifterna i fråga. I det fall dylik förrättning äger rum i annan församling än den där en person är församlingsregistrerad, får det ankomma på vederbörande präst att underrätta registreringsförsamlingen om förrättningen. Utöver vad som sålunda förutsätts antecknat i församlingsboken torde (av numera i fält 14 å församlingsboksbladet föreskrivna anteckningar) behov föreligga att registrera endast vissa uppgifter som avser inträde i eller utträde ur kyrkan (se härom under nästa rubrik).

Skall personaviregistret fungera som primärurkund får de erforderliga anteckningarna om dop etc. införas på resp. personavis baksida.

Som redan omnämnts i kap. 7 har vid de överläggningar nämnden haft med företrädare för kyrkan — utöver att särskild kontaktman med biskopsmötet varit utsedd för diskussion av här avsedda frågor har spörsmålet om församlingsregistreringens primärurkund diskuterats vid möte med rikets kyrkobokföringsinspektörer — framkommit bestämda önskemål om att bibehålla församlingsboken i det uppbyggda systemet för församlingsregistrering. Endast ett på församlingsboken baserat registreringssystem har bedömts skapa godtagbara förutsättningar för en ändamålsenligt utövad församlingsvård. — Ett registreringssystem som är uppbyggt kring församlingsboken blir självfallet kostsammare än om personaviregistret utnyttjas som primärurkund. Vid bedömandet av kostnadsaspekten bör beaktas att de principer som gäller för uttagande av församlingsskatt av dem som inte är medlemmar av svenska kyrkan föranleder att ifrågavarande merkostnad endast till begränsad del kommer att belasta dem som inte tillhör kyrkan. Vid sådant förhållande anser nämnden hinder ej möta mot att fästa avgörande vikt vid den från kyrkligt håll

redovisade uppfattningen om församlingsbokens betydelse vid tillskapandet av ett system för församlingsregistreringen.

Utöver en registrering av den art nämnden föreslår skola ske i församlingsbok framhåll kyrkoorganisationskommittén behovet av längder över de ministeriella förrättningar, dvs. dop, konfirmation, kyrklig vigsel och jordfästning. I och för sig skulle kunna ifrågasättas att ge dessa förteckningar fakultativ karaktär. Intresset av kontinuitet i församlingsregistreringen kräver dock enligt nämndens mening att förteckningarna föreskrivs som obligatoriska. De i ministerialböckerna inskrivna förrättningar bör begränsas till sådana som äger rum inom församlingen.

8.3 Övriga frågor

Ordningen med lokal skattemyndighet som handhavare av den löpande folkbokföringen innebär att i princip samtliga anmälningar (ansökningar) och underrättelser avseende förhållanden som är av betydelse för folkbokföringen (och därmed indirekt för församlingsregistreringen) kommer att göras till den lokala skattemyndigheten. Undantag kan övervägas endast såvitt angår inträde i eller utträde ur svenska kyrkan. Enligt gällande bestämmelser i religionsfrihetslagen skall i sammanhanget förekommande anmälningar och ansökningar göras hos pastor i den församling där vederbörande är kyrkobokförd. Frågan om formerna för inträde i och utträde ur kyrkan inrymmer principiella aspekter (av bl.a. religionsfrihetskaraktär) till vilka ställning rimligen inte bör tas inom ramen för denna utredning. Nämnden utgår således från att i berörda avseenden den nuvarande ordningen består. Detta innebär att skyldighet måste föreskrivas för pastor att underrätta den lokala skattemyndigheten beträffande ändringar i fråga om en persons kyrkomedlemskap. Den lokala skattemyndigheten aviserar sedan i vanlig ordning (medelst personavi) länsstyrelsen om den inträdda förändringen.

Rörande nämndens på grundval av över-

vägandena i detta kapitel föranledda ställningstaganden i olika spörsmål hänvisas i första hand till i Avd. IV intagna förslag till Lag om församlingsregistrering och till Församlingsregistreringskungörelse med till förslagen fogade kommentarer. Även vissa föreslagna ändringar i religionsfrihetslagen är att uppmärksamma i sammanhanget.

9.1 Inledning

Åt nämnden har genom särskilt beslut uppdragits att i samband med dess utredning om folkbokföringens ordnande överväga villkoren för anslutning till nationell församling och lägga fram förslag i ämnet.

Till de nationella kyrkoförsamlingarna räknas finska församlingen i Stockholm samt tyska församlingarna i Stockholm och Göteborg. Församlingarna utgör — liksom hovförsamlingen och Karlskrona amiralitetsförsamling — icke territoriella församlingar av svenska kyrkan.¹ Nämnden har inte att befatta sig med hovförsamlingen och amiralitetsförsamlingen i annan mån än som motiveras av deras inlemmande i det uppbyggda systemet för församlingsregistrering.

Ur folkbokföringssynpunkt representerar de icke territoriella församlingarna ett undantag från eljest tillämpad princip om bosättningen såsom grund för kyrkobokföringen. Person, beträffande vilken vissa författningsmässigt uppställda kriterier är uppfyllda, skall sålunda kyrkobokföras i tillämplig icke territoriell församling och inte i den territoriella församling i vilken han är bosatt (däremot skall han mantalsskrivas i sistnämnda församling).

Bestämmelser om kyrkobokföring i icke territoriell församling finns intagna i KF 1910 angående behörighet att kyrkobokföras i icke territoriell församling av svenska kyr-

kan. Såvitt angår de nationella församlingarna anges i 4 § i förordningen som det för kyrkobokföring i sådan församling avgörande kriteriet att någon är »medlem» av församlingen i fråga. (»I finska församlingen i Stockholm samt tyska församlingarna i Stockholm och Göteborg skola kyrkobokföras de, som enligt vad därom är särskilt föreskrivet äro medlemmar av dessa församlingar.») Beträffande hovförsamlingen och amiralitetsförsamlingen anges omedelbart i nämnda författning de personkategorier som skall kyrkobokföras i församlingarna.

9.2 De nationella församlingarna

9.2.1 Gällande anslutningsregler

De i 4 § i 1910 års KF åsyftade särskilda föreskrifterna har meddelats för finska församlingen i KBr den 21 december 1840 och den 1 mars 1841, för tyska församlingen i Stockholm i KBr den 1 mars 1841 och för

¹ Rörande de nationella församlingarnas uppkomst, utveckling och organisation m.m. ävensom behandlingen i utredningssammanhang m.m. av frågor hänförliga till församlingarna, se SOU 1947: 56 och utredning av kanslirådet Norberg (ecklesiastikdepartementet, stencil 1966: 6). För motsvarande uppgifter rörande amiralitetsförsamlingen, se betänkande om avveckling av Skeppsholms församling och amiralitetsförsamlingen i Karlskrona m.m. (utbildningsdepartementet, stencil 1968: 5).

tyska församlingen i Göteborg i KBr den 5 maj 1882. Föreskrifterna bygger på principen om *obligatorisk tillhörighet* till församlingarna i fråga.

Enligt ovannämnda föreskrifter skall till *finska församlingen* i Stockholm höra i Stockholm bosatta

a) i Finland eller annorstädes av finska föräldrar födda personer,

b) män av finsk börd och deras hustrur, även om dessa härstammar från annan nation än den finska,

c) barn efter nämnda föräldrar, så länge de tillhör föräldrarnas hus, och även där-
efter, om de det åstundar, samt

d) styv- och fosterbarn, utan avseende å härkomst, så länge de är medlemmar av familjer tillhörande finska församlingen.

Dessa bestämmelser tolkades ursprungligen så att varje inom Finland född person, oberoende av trosbekännelse och medborgarskap, vid inflyttning till Stockholm — från Finland eller annan ort — kyrkobokfördes i finska församlingen. Efterhand kom dock att göras undantag för i Finland födda rikssvenskar som behållit sitt svenska medborgarskap.

Enligt de föreskrifter, som reglerar anslutningen till de *tyska församlingarna* i Stockholm och Göteborg, skall till dessa församlingar höra i resp. städer bosatta

a) i Tyskland eller annorstädes av tyska föräldrar födda personer av den evangelisk-lutherska trosbekännelsen,

b) män av tysk börd tillhörande nämnda trosbekännelse och deras hustrur, även om dessa härstammar från en annan nation än den tyska, samt

c) barn efter nämnda föräldrar, så länge de tillhör föräldrarnas hus, och även där-
efter, om de det åstundar.

Bestämmelserna har i praxis tolkats så, att med »i Tyskland eller annorstädes av tyska föräldrar födda personer» avses sådana som använder tyska språket såsom modersmål, alltså även österrikiska, tjeckoslovakiska och polska undersåtar m.fl. vilka tillhör den tysktalande befolkningen i resp.

länder och tillika den evangeliska läran. Även personer som tillhör den tyska befolkningen i de förutvarande randstaterna vid Östersjön har ansetts vara inskrivnings-skyldiga i tyska församlingen. Bestämmelsen att barn efter nämnda föräldrar må tillhöra tyska församlingen, om de det åstundar, har sedan gammalt tolkats så att den omfattat inte endast barn i första led utan också barn i följande led och innebär alltså att församlingsmedlemmarna efterkommande allt framgent får tillhöra tyska församlingen om de så önskar.

Anslutningsreglerna för de olika nationella församlingarna skiljer sig i så måtto att som tillhöriga den finska församlingen räknas även främmande trosbekännare (en viktig grupp utgör de grekisk-ortodoxa) medan till de tyska församlingarna skall anslutas endast personer av den evangelisk-lutherska trosbekännelsen samt hustru och i föräldrahemmet varande barn till sådan församlingsmedlem oavsett trosbekännelse. Andra främmande trosbekännare av tysk nationalitet kan ej anslutas till tysk församling och skall alltså kyrkobokföras i vederbörlig territoriell församling.

Till anslutningsreglerna i deras nuvarande utformning är i övrigt att anföra att det principiella oberoende av det i det enskilda fallet föreliggande medborgarskapet, som de refererade anslutningsreglerna uttrycker, modifierats genom KK (1953: 524) angående upphävande av skyldigheten för svensk medborgare att tillhöra nationell kyrkoförsamling m.m. Enligt kungörelsen skall sådan svensk medborgare som enligt gällande anslutningsregler skall vara ansluten till någon av de nationella församlingarna inte längre vara skyldig att tillhöra församlingen i fråga. Blir någon som tillhör nationell församling svensk medborgare äger han alltså — genom anmälan till den lokala skattemyndigheten i Stockholm resp. Göteborg — utträda ur församlingen och kyrkobokföras då i den territoriella församling i vilken han är bosatt. Genom att underlåta att begagna utträdesrätten kan han bibehålla sin anslutning till den nationella församlingen.

Den begränsning till i resp. städer bosatta personer som de KBr, vilka reglerar anslutningen till de nationella församlingarna, direkt eller indirekt ger uttryck åt, bekräftas genom stadgande i 1910 års KF. Enligt 5 § i denna KF skall »vad ovan är stadgat» inte äga tillämpning på annan än den som enligt bestämmelserna i FBF kan anses bosatt inom den kommun där den icke territoriella församlingen finns bildad eller, om Kungl. Maj:t så förordnar beträffande särskild församling, inom viss närliggande kommun. Bestämmelsen tar direkt sikte på kyrkobokföringen i icke territoriell församling; med hänsyn till det omedelbara samband som för de nationella församlingarnas del råder mellan kyrkobokföring och »medlemskap» verkar bestämmelsen realiter som en anslutningsregel.

9.2.2 Norbergs utredning, m.m.

Betänkandet. — Genom beslut den 6 november 1964 uppdrog Kungl. Maj:t åt dåvarande kanslirådet i utrikesdepartementet E. Norberg att såsom sakkunnig verkställa utredning angående de spörsmål av organisatorisk och ekonomisk art som kunde vara förknippade med frågan huruvida de nationella kyrkoförsamlingarna skulle äga bestånd, med beaktande av eljest uppkommande frågor i samband därmed. Närmare direktiv för utredningens bedrivande lämnades ej. Utredningsuppdraget redovisades i ett den 18 juli 1966 avgivet betänkande (eklesiastikdepartementet, stencil 1966: 6).

I betänkandet erinrade utredningsmannen sammanfattningsvis bl.a. om att de skäl som åberopats mot de nationella församlingarnas bibehållande främst riktat sig mot att dessa församlingars organisation avvek från den i Sverige tillämpade huvudregeln att man skall kyrkobokföras i den församling där man är bosatt, och att den rådande ordningen medförde administrativa nackdelar, bl.a. för uppbořdsorganen. Utredningsmannen fann inte dessa skäl utgöra bärande motiv för församlingarnas upplösning. Kravet på uniformitet syntes nämligen inte böra drivas längre än som motiverades av det praktiska

behovet, och de administrativa nackdelarna hade numera kunnat väsentligt reduceras genom övergången till modernare, maskinella registreringsmetoder.

Vad gällde förhållandet att tillhörigheten till församlingarna grundades på tvångsanslutning fann utredningsmannen att kritiken däremot i väsentlig mån mist sin skärpa genom upphävandet av skyldigheten för svensk medborgare att tillhöra nationell församling. Skulle tvångsanslutningsprincipen helt uppges även för utländska medborgare kom, anfördes vidare, församlingarna att helt ändra karaktär och medlemsanslutningen bli högst osäker. Församlingarna skulle nämligen då förvandlas till utländska friförsamlingar som för sin ekonomiska existens sannolikt blev i större eller mindre utsträckning beroende av utländsk medelsanvisning. En församling av denna karaktär kunde uppenbarligen inte, framhöll utredningsmannen, kvarstå som en församling inom svenska kyrkan.

Till stöd för sitt i betänkandet gjorda principiella ställningstagande att de nationella församlingarna borde bestå i sin nuvarande organisatoriska utformning anförde utredningsmannen i huvudsak följande. Under senare år har den utländska immigrationen till Sverige kraftigt ökat, vilket bl.a. avspeglas i det förhållandet att den finska församlingens medlemsantal under en tjugoförårsperiod åttadubblats. Även de tyska församlingarna har under samma tid ökat, låt vara i mindre utsträckning. Det måste ifrågasättas om man i ett dylikt läge, då kyrkan och statsmakterna ställs inför nya problem om erforderliga åtgärder för tillgodoseende av de främmande befolkningsgruppernas behov av andlig och social omvårdnad, bör upplösa de existerande nationella församlingarna. Dessa har med stöd av en flerhundraårig tradition kunnat verka för de utländska församlingsmedlemmarnas anpassning till svenska förhållanden och vara dem till hjälp och stöd i de skiftande situationer som kan uppkomma för dem, särskilt så länge de inte själva behärskar det för dem främmande svenska språket. Utredningsmannen erinrade i sammanhang-

et även om ett uttalande från riksdagens sida (1 LU 1961: 35), nämligen att de nationella församlingarna med nuvarande uppbyggnad »syntes förtjänstfullt fullgöra sina uppgifter i religiöst, socialt och nationellt hänseende».

Något omedelbart behov av en mer genomgripande omorganisation av de nationella församlingarna fann utredningsmannen alltså ej föreligga. Däremot syntes en översyn påkallad i fråga om de ålderdomliga och i vissa avseenden oklara bestämmelserna om villkor för anslutning till dylik församling. Därvid var enligt utredningsmannen att beakta föreliggande principiella olikheter mellan de finska och de tyska församlingarnas organisation och uppbyggnad. I nära överensstämmelse med nuvarande ordning och utbildad praxis föreslog utredningsmannen att den obligatoriska anslutningen i fråga om den finska församlingen skulle knytas till det finska medborgarskapet och i fråga om de tyska församlingarna bygga på — utöver vederbörandes egenskap av utlänning — språklig och religiös gemenskap. En bestämd gräns borde vidare dras mellan dem som var tvångsmässigt och frivilligt anslutna till resp. församling. Den territoriella avgränsning till Stockholm resp. Göteborg som gällande anslutningsregler medför föreslogs uppmjukad. En person som i övrigt uppfyllde villkoren för anslutning till nationell församling men som var bosatt i eller flyttat till någon av resp. stads grannkommuner borde sålunda ha möjlighet till frivillig anslutning.

Beträffande den som vunnit svenskt medborgarskap fann utredningsmannen den ändringen böra vidtas att vederbörande kvarstod i den nationella församlingen endast om han gjorde framställning därom till den lokala skattemyndigheten. Gjorde han ingen sådan framställning blev han alltså automatiskt kyrkobokförd i den territoriella församling där han var bosatt.

I fråga om rätten för barn till församlingsmedlem som blivit svensk medborgare att tillhöra nationell församling ansåg utredningsmannen en skärpning av nuvarande regler påkallad. Dylik rätt borde tillkomma

endast barn i första generationen samt barnbarn; de sistnämnda dock endast så länge de tillhörde föräldrarnas hushåll.

För att möta de — enligt utredningsmannens bedömning — sannolikt ganska sällsynta fall, då en utländsk medborgare inte önskade tillhöra nationell församling, förordades en särskild dispensregel av innebörd att domkapitlet på särskilda skäl skulle kunna medge befrielse från skyldigheten att tillhöra nationell församling och i stället föreskriva att kyrkobokföring skulle äga rum i territoriell församling.

Sina överväganden i fråga om anslutningsreglerna sammanfattade utredningsmannen i ett förslag till kungörelse med bestämmelser angående medlemskap i finska församlingen i Stockholm samt tyska församlingarna i Stockholm och Göteborg. I föreslagna övergångsbestämmelser förordnades att den tidigare nämnda kungörelsen (1953: 524) angående upphävande av skyldigheten för svensk medborgare att tillhöra nationell kyrkoförsamling m.m. skulle upphöra att gälla samt att de nya anslutningsbestämmelserna inte skulle utgöra hinder för den som vid kungörelsens ikraftträdande var medlem av nationell församling att alltjämt tillhöra denna.

Av skäl som närmare redovisades i betänkandet föreslog utredningsmannen vidare vissa ändringar i 1961 års församlingsstyrelselag och 1951 års prästlönekostnadslag. Förslagen åsyftade att skapa författningsmässiga förutsättningar för att inlema huvudstadens nationella församling i Stockholms kyrkliga samfällighet. (Tyska församlingen i Göteborg är redan delaktig i den kyrkliga samfälligheten där.)

Remissbehandlingen. — I frågan om *bi-behållandet av de nationella församlingarna* vid deras nuvarande organisatoriska utformning förordade SCB att åtgärder måtte vidtas som syftade till att avskaffa de finska och tyska församlingarnas kyrkobokföring. — Uppbördsdirektören i Stockholm framhöll att det, om icke-territoriella församlingar av samma typ som de nuvarande, dvs. församlingar som utgör folkbokförings-

enheter, skulle tillåtas ingå i folkbokförings-systemet, måste finnas mycket starka skäl för en sådan ordning. Han kunde för sin del inte finna att sådana skäl förelåg. För-ringas skulle inte de insatser finska och tyska församlingarna i Stockholm genom åren gjort för sina landsmän. Den fråga som måste ställas var emellertid om inte i huvudsak samma möjligheter kunde vara att tillgå och samma resultat ernås på annat sätt än att ha de berörda församlingarna som element i det svenska folkbokförings-systemet och med beskattningsrätt för dessa församlingar. Mot ett system med friför-samlingar brukade göras den invändningen att tillräckligt ekonomiskt underlag för verk-samheten då inte skulle erhållas. Men var denna verksamhet så betydelsefull som det hävdades, borde rimligen det erforderliga driftkapitalet kunna uppbådas. Förslaget inte frivilliga bidrag syntes det finnas anledning såväl för resp. länder som för svenska staten att träda in med anslag. — Uppbördsverket i Göteborg hade en avvikande uppfattning. Det merarbete som tyska församlingen i Göteborg åsamkade verket var inte av den storleksordning att det skulle kunna moti-vera församlingens upplösning. — Dåvaran-de överståthållarämbetets skatteavdelning, som i huvudsak instämde med vad upp-bördsdirektören anfört i folkbokföringsfrå-gan, hade däremot funnit vägande skäl tala för de nationella församlingarnas upplös-ning. — CFU ansåg det önskvärt att utred-ning skedde av möjligheterna till och kon-sekvenserna av att kyrkobokföringsrätten för de nationella församlingarna upphörde, även om de befanns böra bestå såsom för-samlingar inom svenska kyrkan. Med hän-syn till folkbokföringssystemets enhetlighet fann CFU det angeläget att en överflyttning skedde av kyrkobokföringen till de territo-riella församlingarna. För ett ställningsta-gande var det emellertid lämpligt att avvakt-a de förslag i fråga om kyrkobokföringen i dess helhet som senare kunde bli fram-lagda.

Övriga remissinstanser, bland dem kam-markollegiet, statskontoret samt domkapit-len i Uppsala, Stockholm och Göteborg,

som varit mindre specialinriktade på folk-bokföringsfrågan, anslöt sig i allmänhet till Norbergs förslag och tillstyrkte att de natio-nella församlingarna bibehölls i nuvarande form såsom församlingar inom svenska kyr-kan.

Beträffande de föreslagna *anslutnings-reglerna* ifrågasattes tvångsanslutningsprin-cipen av uppbördsdirektören i Stockholm, överståthållarämbetets skatteavdelning och ordföranden i arbetsgruppen för invandrar-frågor. Dessa remissinstanser förordade — om församlingarna skulle finnas böra bestå — en helt frivillig anslutning.

I fråga om den territoriella utvidgning till grannkommuner som utredningsman-nen föreslagit var meningarna bland remiss-instanserna delade. Förslaget biträdades av bl.a. statskontoret och de i ärendet hörda domkapitlen. En direkt avvisande hållning intogs av kammarkollegiet, CFU, SCB och uppbördsdirektören i Stockholm. Tveksam-het i frågan uttalades av uppbördsverket i Göteborg. Såsom skäl mot den föreslagna utvidgningen anfördes i första hand far-hågor för en komplikation av debiterings-och uppbördsförfarandet i fråga om för-samlingsskatten. Genomgående framhölls av remissinstanserna att det av utrednings-mannen använda begreppet »grannkom-mun» krävde en närmare precisering.

Bland övriga av remissinstanserna aktua-liserade spörsmål av mera principiellt in-tresse må nämnas den av uppbördsverket i Göteborg anförda synpunkten att frågor om frivillig anslutning till nationell församling borde bedömas av kyrklig myndighet (t.ex. domkapitlet) och inte av den lokala skatte-myndigheten. CFU ställde frågan varför konfessionskrav skulle ställas vid anslutning till tysk men inte till finsk församling.

Betänkandet har efter remissbehandlingen inte blivit föremål för någon Kungl. Maj:ts åtgärd i annan mån än att Kungl. Maj:t — i anslutning till att CFU erhöll sitt av före-varande betänkande omfattade huvudupp-drag — åt Norberg uppdrog att i samråd med nämnden undersöka huruvida och under vilka förutsättningar de nationella kyr-

koförsamlingarna kunde kvarstå som icke territoriella församlingar inom svenska kyrkan om sådan förändring viktogs att arbetsuppgifter inom folkbokföringen inte längre ankom på dessa församlingar.

I en till utbildningsdepartementet ingiven *PM* den 16 juni 1969 anmälde Norberg bl.a. att han — efter att ha fått del av de riktlinjer efter vilka nämnden bedrev sitt arbete med en eventuell folkbokföringsreform — funnit att de nationella församlingarnas framtida ställning såsom icke territoriella församlingar inom svenska kyrkan inte på ett avgörande sätt behövde påverkas av en folkbokföringsreform enligt vilken kyrkans hittillsvarande arbetsuppgifter inom folkbokföringen överfördes till andra organ. Huvudfrågan i det Norberg lämnade utredningsuppdraget fick därmed anses besvarad. Emellertid återstod, anförde Norberg vidare i berörda *PM*, att ta ställning till vissa frågor som berörde de nationella församlingarna, i första hand frågan om revision av bestämmelserna angående villkor för anslutning till dylik församling. Mot det förslag till moderniserade anslutningsregler som Norberg framlagt i sitt år 1966 avgivna betänkande hade riktats viss kritik ur folkbokföringssynpunkt. En lämplig ordning syntes vara att åt CFU uppdrogs att i samband med dess utredning om folkbokföringens ordnande ompröva behörighetsvillkoren för anslutning till nationell församling. — Som tidigare nämnts erhöll CFU genom Kungl. Maj:ts beslut den 27 juni 1969 det av Norberg föreslagna uppdraget.

9.2.3 Nämndens överväganden

Inledning

Det nya utredningsuppdrag (se ovan) som Norberg erhöll i anslutning till att nämnden fick sitt av detta betänkande omfattade huvuduppdrag tog sikte på de nationella församlingarnas ställning i en situation där arbetsuppgifter inom folkbokföringen inte längre ankom på församlingarna i fråga. Det sedermera åt nämnden anförtrödda utredningsuppdraget rörande de nationella

församlingarna förklarades i direktiven skola ske i samband med nämndens utredning om folkbokföringens ordnande.

Nämnden finner sig med hänsyn till det anförda böra vid sin behandling av frågan om villkoren för anslutning till nationell församling ta till utgångspunkt den organisatoriska utformning av folkbokföringen som nämnden utvecklat inom ramen för sitt huvuduppdrag, nämligen att pastorsämbetenas uppgifter inom folkbokföringen överförts på borgerlig myndighet (lokal skattemyndighet).

I föregående kapitel har närmare redogjorts för ett regelsystem som — i en situation där folkbokföringsuppgifterna överförts — kan förutsättas tillgodose det behov av personuppgifter m.m. som församlingarna kan antas ha för en ändamålsenligt utövad församlingsvård. Till det förhållandet att en person enligt de uppställda reglerna hänförs till — församlingsregistreras i — viss församling, knyts olika rättsverkningar (bl.a. avseende uttagandet av församlingsskatt och rösträtt vid kyrkliga val). Det synes naturligt att de icke territoriella församlingarna, i den mån särskilda förhållanden ej föranleder till annat, inrangeras under det sålunda uppbyggda regelsystemet. — I lagstiftning rörande kyrkliga förhållanden undviker man i allmänhet att tala om medlemskap i viss församling. Så t.ex. knyts i församlingsstyrelselagen olika rättigheter och skyldigheter för den enskilde till det faktum att vederbörande är kyrkobokförd i viss församling, således inte till att han är medlem av församlingen i fråga. »Kyrkobokförd» i hithörande sammanhang motsvaras — efter en omläggning av folkbokföringsorganisationen enligt de av nämnden i betänkandet angivna riktlinjerna — av det nyskapade ordet »församlingsregistrerad». För de icke territoriella församlingarnas del har man i lagstiftningen inte lika konsekvent avstått från att använda uttrycket »medlem». Lagstiftningen på området har emellertid varit konstruerad på sådant sätt att medlemskap i dylik församling i praktiken inneburit kyrkobokföring i samma församling. Någon

anledning att i förevarande terminologiska avseende göra någon åtskillnad mellan de territoriella och de icke territoriella församlingarna föreligger inte enligt nämndens mening. Utredningsuppdraget i fråga om de nationella församlingarna anser nämnden därför böra avse att villkoren för församlingsregistrering i dessa församlingar skall övervägas.

Innan ifrågavarande överväganden redovisas vill nämnden anföra några allmänna synpunkter som hänför sig till de nationella församlingarnas rättsliga ställning.

Nära nog allmän enighet torde råda om att den verksamhet som bedrivs i de nationella församlingarna är av synnerlig betydelse för inflyttade finsk- och tysktalande utlänningar, inte endast i religiöst hänseende utan även ur social och kurativ synpunkt och därmed för de inflyttades anpassning till svenska förhållanden.

Verksamheten bedrivs f.n. organisatoriskt i den formen att av verksamheten berörda personer enligt fastställda regler som »medlemmar» sammanförs till organisatoriska enheter, vilka i olika avseenden är att jämställa med svenska kyrkans territoriella församlingar.

Frågan kan givetvis ställas — vilket också skett i olika sammanhang — om den förevarande organisationsformen är en förutsättning för att den såsom värdefull bedömda verksamhet, som nu förekommer inom de nationella församlingarnas ram, skall kunna bedrivas på ett ändamålsenligt sätt. Nämnden är för sin del inte övertygad därom; anledning saknas emellertid att i detta sammanhang närmare utveckla skälen för denna uppfattning.

Obligatorisk eller frivillig registrering?

Som det från principiella utgångspunkter mest vägande argumentet mot den nuvarande tvångsanslutningen till nationell församling framstår synpunkten att sådan anslutning kan uppfattas som ett otillbörligt ingrepp i den personliga friheten och som ett avsteg från den religionsfrihet som lagstiftningen avser att garantera var och en som

har hemvist inom riket. Synpunkten har så till vida godtagits av statsmakterna att det tidigare tvånget för jämväl svensk medborgare att — om förutsättningar för tillhörighet till nationell församling eljest förelåg — tillhöra (och därmed kyrkobokföras) i sådan församling upphävdes genom den tidigare omnämnda kungörelsen (1953: 524).

Mot den anförda synpunkten kan enligt nämndens mening inte åberopas det förhållandet att även den som står utanför de nationella församlingarna tvångsmässigt hänförs till viss församling (den där han är bosatt). Att så sker betingas nämligen av — utöver de folkbokföringstekniska skäl som nödvändiggör en sådan ordning — svenska kyrkans hävdvunna organisatoriska uppbyggnad med en territoriell och hela riket omfattande församlingsindelning. De nationella församlingarna utgör icke-territoriella församlingar för en begränsad grupp här i landet bosatta och med av gruppens sammansättning betingade speciella uppgifter (se inledningen ovan).

När den i rubriken ställda frågan skall besvaras bör, mot bakgrund av vad ovan anförts, den principiella utgångspunkten vara att anslutningen till nationell församling skall vara frivillig om inte särskilda skäl kan anföras mot en sådan ordning.

De skäl som i angivet avseende åberopats torde kunna sammanfattas i ett uttalande av Norberg i hans förut behandlade betänkande, nämligen att en helt frivillig anslutning i grunden skulle ändra de nationella församlingarnas karaktär och förvandla dem till friförsamlingar av ungefär samma typ som de svenska utlandsförsamlingarna. Församlingarna skulle för sin existens i större eller mindre utsträckning bli beroende av hemlandets kyrkliga myndigheter och deras anknytning till svenska kyrkan såsom församlingar inom denna skulle äventyras.

Vid bedömandet av sålunda anförda skäl bör till en början erinras om att principen om tvångsanslutning inte är helt genomförd för de nationella församlingarnas del. De gällande anslutningsreglerna har medfört att mer än hälften av dem som kyrkobokförs i de båda tyska församlingarna är frivilligt

anslutna. För den finska församlingens del är motsvarande antal cirka 18 %. (Siffrorna hänför sig till den 31 december 1965.) Varken den av Norberg gjorda jämförelsen eller slutsatsen om församlingarnas utländska beroende och äventyrandet av deras anknytning till svenska kyrkan kan enligt nämndens uppfattning godtas. Införandet av regler om helt frivillig anslutning förutsätter sålunda inte någon principiell förändring i fråga om församlingarnas beskattningsrätt eller deras ställning av icke-territoriella församlingar inom svenska kyrkan.

Det enda reella argument som enligt nämndens mening kan anföras mot en helt frivillig anslutning kan uttryckas så att anslutningen med dylika regler skulle bli så ringa att upplösning av församlingarna aktualiserades. Farhågorna för en dylik utveckling torde dock ej böra överdrivas. Att tvångsanslutningen för svenska medborgare upphävdes år 1953 föranledde endast ett begränsat utträde ur församlingarna. Skulle med regler om en helt frivillig anslutning utvecklingen bli sådan att — med hänsyn till en alltför ringa anslutning — verksamheten rimligen inte längre kan bedrivas i församlingsform, måste enligt nämndens bedömning konsekvenserna därav tas och församlingsformen överges. Vid en sådan utveckling torde behovet av särskilda nationella församlingar kunna ifrågasättas.

De synpunkter nämnden ovan anfört till stöd för sin uppfattning att anslutningen till nationell församling bör vara frivillig är genomgående principiellt tillämpliga redan vid nu gällande ordning för folkbokföringens bedrivande på lokalplanet. Som tidigare utvecklats anser sig nämnden böra i förevarande sammanhang utgå från en ordning enligt vilken ansvaret för den löpande folkbokföringen överförts till lokal skattemyndighet och där — för församlingsvårdens behov — ett system med församlingsregistrering tillskapats. Reglerna om församlingsregistrering avses i princip vara likartade i såväl territoriell som icke territoriell församling. Enligt huvudregeln skall var och en församlingsregistreras i den territoriella församling i vilken han är bosatt. Undantag

görs för den som enligt vad särskilt stadgas är församlingsregistrerad i icke territoriell församling.

Den situation, från vilken nämnden i enlighet med det anförda utgår, är ägnad påverka bedömningen i vad gäller reglerna för anslutning till nationell församling. Den nuvarande ordningen med församlingstillhörigheten som i princip avgörande för de konsekvenser som är förknippade med en persons kyrkobokföringsort måste av naturliga skäl i betydande mån begränsa den enskildes möjligheter att själv bestämma om sin församlingstillhörighet. Även om frigörandet av folkbokföringsuppgifterna inte generellt låter sig förenas med frihet för den enskilde i angivna avseende föreligger inte längre för de nationella församlingarnas del några principiella eller praktiska hinder för ett sådant fritt bestämmande.

Nämnden förordar således att anslutningen till (församlingsregistreringen i) nationell församling skall — under de förutsättningar nämnden utgått från i fråga om den lokala folkregistreringens framtida ordnande — ske på frivillig grund. I konsekvens härmed bör den som vid en eventuell folkbokföringsreforms ikraftträdande är obligatoriskt ansluten till nationell församling ges rätt att fortsättningsvis vara församlingsregistrerad i den församling där han är bosatt.

Kravet på bosättning i Stockholm resp. Göteborg

Nuvarande regler uppställer som allmän förutsättning för tillhörighet till nationell församling att vederbörande person är bosatt i Stockholm resp. Göteborg. Kungl. Maj:t äger dock att för särskild församling medge att jämväl den som är bosatt i viss närliggande kommun får tillhöra församlingen. Sådant medgivande har inte i något fall lämnats beträffande nationell församling.

I sitt betänkande föreslog Norberg sådana regler att jämväl den som var bosatt i grannkommun till Stockholm resp. Göteborg och som i andra avseenden uppfyllde förutsättningarna för tillhörighet skulle på

begäran kunna anslutas till nationell församling. Som motiv härför anfördes att det med kommunernas sammanförande till allt större enheter och nuvarande läge på bostadsmarknaden syntes föga motiverat eller rationellt att uppställa bosättning i Stockholms (Göteborgs) stadskommun som en allmän förutsättning för rätt att tillhöra en nationell församling medan den som var bosatt i eller nödgats flytta till någon av grannkommunerna skulle vara berövad denna förmån.

I remissyttrandena över betänkandet godtogs merendels de motiv utredningsmannen anført till stöd för sitt förslag om en utvidgning av församlingarnas geografiska områden. I de fall förslaget ändå avvisades åberopades de svårigheter i fråga om skattedebitering m.m. som skulle uppstå om förslaget realiserades.

Ser man till den funktion en nationell församling avser att fylla framstår självfallet den gällande avgränsningen som principiellt oriktig. Principen bör från angivna utgångspunkt givetvis vara att alla de som med hänsyn till kommunikationsmöjligheter o.dyl. önskar och ser det som naturligt att utnyttja församlingens tjänster skall kunna församlingsregistreras i församlingen. Det må i sammanhanget framhållas att — enligt vad som redovisas i Norbergs betänkande — såväl finska församlingen som tyska församlingen i Stockholm i brev till utredningsmannen erinrat om att ett stort antal personer i Stor-Stockholm, vilka till följd av nuvarande anslutningsbestämmelser inte kunde tillhöra församlingen, besökte dess gudstjänster och deltog i församlingslivet i övrigt. Församlingarna och dess kyrkor uppgavs vidare i stor utsträckning anlitas även av icke församlingsanslutna för förrättnings- ar av olika slag. Under förutsättning av regler om frivillig anslutning torde i och för sig inga principiella invändningar kunna riktas mot att även personer som är bosatta utanför Stockholm resp. Göteborg får församlingsregistreras i nationell församling.

Innan de eventuella praktiska olägenheterna av en utvidgning som nyss sagts bedöms, bör ställning tas till den territoriella

omfattningen av den ifrågasatta utvidgningen. Med hänsyn till den funktion de nationella församlingarna har att fylla kan hävdas att den geografiska avgränsningen bör göras så vid att — i den mån inte särskilda administrativa svårigheter är förenade därmed — var och en som uppfyller eljest gällande behörighetsvillkor för anslutning och vars anspråk på att få utnyttja församlingens tjänster framstår som rimliga får församlingsregistreras i sådan församling. Avgränsning till grannkommun, som Norberg föreslog, är från dessa synpunkter för snäv och tillgodoser ej heller — såsom framhölls av flertalet remissinstanser — den i sammanhanget erforderliga preciseringen. Å andra sidan kan man ej gå utöver de gränser inom vilka folkregistrering och skatteredovisning regionalt sker, således länsgränserna. Stockholms resp. Göteborgs och Bohus län torde sålunda utgöra de geografiska enheter som i förekommande fall bör bestämma »upptagningsområdet» för å ena sidan de nationella församlingarna i Stockholm och å andra sidan den tyska församlingen i Göteborg.

De praktiska svårigheter som kan bedömas vara förenade med en utvidgning av ifrågasatt art torde i första hand vara hänförliga till debiteringen av församlingsskatt för dem som är bosatta utanför resp. städers områden. Av principella skäl anser nämnden ingen annan lösning böra övervägas i sammanhanget än att alla i en nationell församling registrerade erlägger församlings- skatt efter samma — och av församlingen bestämd — utdebitering. Med en sådan lösning är ofrånkomligt att de komplikationer ur debiteringssynpunkt som de nationella församlingarnas existens i dagsläget må föranleda för Stockholms och Göteborgs vidkommande skulle komma att utsträckas till resp. län. Det maskinella debiteringsförfarande som numera tillämpas har enligt nämndens erfarenheter i väsentlig mån eliminerat de debiteringskomplikationer som förekomsten av icke territoriella församling- ar tidigare medförde. Nämnden har fått denna uppfattning bestyrkt av uttalanden från företrädare för de lokala skattemyn-

digheterna i Stockholm och Göteborg. De olägenheter ur debiteringssynpunkt som en utvidgning till Stockholms resp. Göteborgs och Bohus län skulle medföra bedömer nämnden därför som relativt små. I vart fall utgör de inget avgörande argument mot en sådan utvidgning.

Även om — såsom framgått av det anförda — en lagstadgad generell utvidgning av de nationella församlingarnas upptagningsområden till att avse resp. län i och för sig inte kan anses möta hinder från praktiska synpunkter är nämnden likväl inte beredd att f.n. förorda en sådan.

Funktionen som församling med kyrkan som samlingspunkt synes sålunda kräva att upptagningsområdet ges en relativt snäv begränsning. Vidare bör beaktas att den föreliggande frågan om de nationella församlingarna endast är en del av ett större problemkomplex som avser invandrarnas anpassning till svenska förhållanden. Ifrågasvarande problem kräver utredning i ett vidare sammanhang än det förevarande.

Nuvarande regler medger att Kungl. Maj:t förordnar om utvidgning av nationell församlings upptagningsområde till att avse jämväl i förhållande till Stockholm resp. Göteborg närliggande kommuner. I betydande utsträckning kan alltså praktiska olägenheter av nuvarande territoriella avgränsningsregler undanröjas dispensvägen.

Nämnden finner sålunda ej skäl föreslå någon ändring av gällande principer i fråga om de nationella församlingarnas territoriella avgränsning.

Prövningsmyndighet, m.m.

Frågan om kyrkobokföring (eller upphävd sådan) i nationell församling prövas f.n. av den lokala skattemyndigheten i resp. stad.

Med den av nämnden förutsatta ordningen — där församlingstillhörigheten inte längre är det primärt avgörande för folkbokföringen och där en särskild församlingsregistrering tillskapats enbart i den församlingsvårdande verksamhetens intresse — skulle det vara principiellt oriktigt att låta tillämpningen av reglerna om församlings-

registrering i nationell församling ankomma på de lokala skattemyndigheterna. Hit hörande frågor bör naturligen prövas av vederbörande församlingars pastorsämbeten. En förutsättning härför är dock att den princip om helt frivillig anslutning som nämnden förordat godtas. Den i sammanhanget erforderliga kontrollen av att ingen annan än den som uppfyller gällande behörighetsvillkor blir församlingsregistrerad i nationell församling torde — på motsvarande sätt som eljest gäller i frågor om församlingsregistrering — böra ankomma på vederbörande domkapitel. Som en ytterligare åtgärd för att förebygga — och i förekommande fall korrigera — en icke avsedd tillämpning av anslutningsreglerna bör därjämte besvärsmätt över beslut om någons församlingsregistrering i nationell församling tilläggas den territoriella församling i vilken vederbörande eljest skulle ha varit församlingsregistrerad.

Utlänning som inflyttar till Stockholm resp. Göteborg från utlandet eller från annan ort i Sverige och som kan antas uppfylla villkoren för församlingsregistrering i nationell församling bör självfallet på något sätt uppmärksammas på sin möjlighet i dylikt hänseende och vad han har att iaktta för att vinna sådan registrering. En naturlig lösning synes vara att den lokala skattemyndigheten i samband med att vederbörande folkbokförs ger de i sammanhanget erforderliga upplysningarna (genom att en broschyr överlämnas eller på annat lämpligt sätt). Det kan också övervägas att föreskriva skyldighet för den lokala skattemyndigheten att underrätta församlingen om inflyttningen.

Vill någon ej längre vara församlingsregistrerad i nationell församling bör han formlost kunna anmäla detta hos pastor i församlingen.

Behörighetsvillkorens utformning

Av den inledningsvis angivna funktion som de nationella församlingarnas verksamhet avser fylla följer att villkoren för församlingsregistrering i sådan församling bör ut-

formas så att de inte onödigtvis hindrar registrering av de personer som önskar omfattas av ifrågavarande verksamhet. Å andra sidan bör behörighetsvillkoren inte göras så vida att församlingarnas traditionella egenart äventyras.

Mot utformningen av de nuvarande allmänna anslutningskriterierna — i finska församlingen finsk härstamning och i de tyska församlingarna språklig och religiös gemenskap — har i olika sammanhang rikts kritik. Man har därvid pekat på de svårigheter som föreligger att i praktiken tillämpa reglerna och framhållit att dessa föranleder att som bokföringsgrundande faktorer uppställs omständigheter som rimligen inte bör förekomma i ett folkbokföringssystem.

Med den uppbyggnad av folkbokföringssystemet som nämnden här utgår från kommer kriterierna för anslutning till (dvs. församlingsregistrering i) nationell församling inte att få någon betydelse i folkbokföringsavseende. Vill man söka bibehålla församlingarnas egenart är utrymmet för förändringar i fråga om de grundläggande anslutningskriterierna begränsat. Hänsynen till egenarten motiverar bl.a. att i fråga om de tyska församlingarna kravet på evangelisk trosbekännelse — vilket krav man från andra synpunkter kunde överväga att slopa — bibehålls. Det synes nämnden ofrånkomligt, i vart fall när det gäller de tyska församlingarna, att kriterierna anges något obestämt och att därmed tolkningssvårigheter uppkommer vid den praktiska tillämpningen. Olägenheterna härav reduceras dock avsevärt vid en genomförd frivilligprincip i fråga om församlingsregistreringen. Från de nationella församlingarnas sida har inte framkommit önskemål om några principiella ändringar av de för anslutning grundläggande kriterierna. Mot bakgrund av det anförda förordar nämnden att berörda kriterier — under de förutsättningar varom här är fråga — utformas i nära överensstämmelse med nuvarande ordning och utbildad praxis.

Att även den som är gift med någon som

är församlingsregistrerad i nationell församling i allmänhet skall få bli registrerad i samma församling kan knappast råda några delade meningar om. Motsvarande gäller barn till församlingsregistrerad förälder. Beträffande den för barnets församlingsregistrering erforderliga anmälan bör 12 § i religionsfrihetslagen gälla i tillämpliga delar. Härav följer bl.a. att — i det vanliga vårdnadsfallet — båda föräldrarna skall biträda anmälan. Praktiska skäl motiverar att kravet på anmälan inte upprätthålls i fråga om nyfött barn vars båda föräldrar eller — beträffande barn utom äktenskap — vars moder är församlingsregistrerad i nationell församling. Sådant barn bör församlingsregistreras i den nationella församlingen enligt automatiskt verkande regler. Vad gäller den mera generella rätten för avkomling till immigrant att vinna registrering i nationell församling bör reglerna där om utformas med sikte på — utöver att vara lättillämpade — att söka åstadkomma en naturlig generationsgemenskap.

I fråga om den närmare utformningen av under förevarande rubrik diskuterade behörighetsvillkor hänvisas till upprättat förslag till KK om församlingsregistrering i icke territoriell församling av svenska kyrkan.

9.3 Övriga icke territoriella församlingar

Otvivelaktigt hade det varit förenat med vissa administrativa och organisatoriska fördelar om den princip om frivillig tillhörighet som nämnden förordat i fråga om de nationella församlingarna kunnat tillämpas på samtliga icke territoriella församlingar, alltså även på hovförsamlingen och Karlskrona amiralitetsförsamling. I nämndens uppdrag ingår emellertid inte att överväga villkoren för anslutning till (församlingsregistrering i) dessa båda församlingar. Det kan beträffande Karlskrona amiralitetsförsamling f.ö. i detta sammanhang böra anmärkas att nämnden tidigare, i avgivet remissyttrande över Betänkande med förslag till avveckling av Skeppsholms församling

och amiralitetsförsamlingen i Karlskrona m.m. (utbildningsdepartementet, stencil 1968: 5), förordad en avveckling av församlingen.

Reglerna om församlingsregistrering i hovförsamlingen och Karlskrona amiralitetsförsamling bör sammanföras med motsvarande regler för de nationella församlingarna och har intagits i det förut angivna förslaget till KK om församlingsregistrering i icke territoriell församling av svenska kyrkan. Den princip om obligatorisk tillhörighet till ifrågavarande båda församlingar som nämnden med hänsyn till utredningsuppdragets begränsning har att utgå från föranleder vissa modifieringar av det för de nationella församlingarnas del tilltänkta regelsystemet. Bl.a. måste av praktiska skäl prövningen av huruvida en person skall församlingsregistreras i hovförsamlingen eller amiralitetsförsamlingen (eller om sådan församlingsregistrering skall upphöra) ankomma på vederbörande lokala skattemyndighet.

Till det nämnda författningsförslaget har överflyttats de behörighetsvillkor i 1910 års KF angående behörighet att kyrkobokföras i icke territoriell församling av svenska kyrkan som gäller hovförsamlingen och amiralitetsförsamlingen. En viss språklig modernisering har vidtagits; dock inte i sådan utsträckning att risk för ändring av sakinnehållet skulle kunna tänkas bli följden.

10.1 *Hindersprövning*

Rörande den i det tidigare lysningsförfarandet ingående hinderprövningen uttalade kyrka-statutredningen att det förhållandet att densamma åvilade prästerna var omedelbart betingat av folkbokföringens organisatoriska utformning. Skulle folkbokföringsuppgifterna överföras på borgerlig myndighet fann utredningen därav böra följa att jämväl den uppgift av rent borgerlig karaktär som hinderprövningen representerade överfördes på samma borgerliga myndighet.

Nämnden biträder kyrka-statutredningens uttalanden och förordar således att hinderprövningen och därmed sammanhängande uppgifter efter en eventuell folkbokföringsreform skall ankomma på lokal skattemyndighet. — Utöver ofrånkomliga ändringar i bl.a. giftermålsbalken aktualiseras därvid spörsmålet om uppställande av vissa kvalifikationskrav för befattningshavare som hos lokal skattemyndighet anförtros att ombesörja hinderprövningen. Bestämmelser härom bör på lämpligt sätt föreskrivas. — Enligt nämndens intentioner skall pastorsämbete inte aviseras rörande verkställda hinderprövningar. Bl.a. på grund härav påkallas — för att förebygga att lysning sker i andra fall än då ansökan om hinderprövning bifallits — viss omarbetning av KC 11 april 1969 angående tillämpning av kyrkohandbokens föreskrifter om lysning.

10.2 *Förnamnsanmälan*

För närvarande gäller den ordningen att — enligt bestämmelse i folkbokföringskungö-

relsen — skyldighet åligger dopförrättare inom svenska kyrkan att tillse (i förekommande fall genom underrättelse) att vid dopet givna förnamn blir vederbörligen registrerade. Dopet upphäver alltså eljest enligt namnlagen föreliggande skyldighet för vårdnadshavare att göra anmälan om förnamn som barn erhållit.

I runt tal 85 % av samtliga barn döps i svenska kyrkans ordning och ges därvid förnamn under det första levnadsåret. Mot bakgrund härav framstår det enligt nämndens mening som praktiskt och servicemässigt motiverat att så till vida bibehålla den nuvarande ordningen att skyldighet konstitueras för dopförrättare inom svenska kyrkan att till vederbörande lokala skattemyndighet anmäla vid dopet givna förnamn och att låta sådan anmälan — under förutsättning av att i namnlagen angivna tidsfrister iakttagits — tjäna som ersättning för vårdnadshavares förnamnsanmälan. Den föreslagna ordningen, vilken f.ö. antytts av kyrka-statutredningen (se SOU 1967: 45, s. 364), förutsätter viss ändring i namnlagen.

10.3 *Storleken av icke kyrkomedlems församlingsskatt*

Skyldigheten för den som inte tillhör svenska kyrkan att utge församlingsskatt regleras i lagen (1951: 691) om viss lindring i skattskyldigheten för den som icke tillhör svenska kyrkan. Reglerna innebär att vederbörande har att betala 60 % av den församlingsskatt han som medlem skulle haft att erlägga.

Lagstiftningen grundar sig på det betänk-

ande (SOU 1950: 41) som avgavs av 1950 års *dissenterskatteutredning*. Utredningen, vars huvuduppdrag var att undersöka storleken av den skattelindring som borde tillkomma icke-medlem av svenska kyrkan, genomförde en undersökning av hur kyrkokassornas och pastoratens utgifter fördelade sig på rent kyrkliga resp. borgerliga ändamål. Såsom rent kyrkliga ändamål betraktades därvid »kyrkorna och församlingsvården». Till vad som rubricerades som i huvudsak borgerligt betonade ändamål hänfördes »pastorexpeditionerna, begravningsplatserna och diakoni eller annan hjälpverksamhet». Under »ändamål av båda slagen» angavs »församlingshem, föreningsväsende och administration». Utgifter hänförliga till den sistnämnda rubriken fördelades på de båda huvudgrupperna, kyrkliga resp. borgerliga ändamål, efter en i huvudsak skönsmässig uppskattning. Utredningen fann det vara förenat med stor vansklighet att enbart med ledning av det erhållna undersökningsresultatet göra en skälig avvägning av den sökta skattelindringsprocenten. Efter att i sina bedömningar ha infört diverse olika faktorer, bl.a. folkmängdens fördelning mellan land och stad, kom utredningen fram till att skattelindringsprocenten inte borde bestämmas till »mer än 40 %».

I den i anledning av betänkandet framlagda propositionen (1951: 175) framhöll departementschefen att dissenterskatteutredningens förslag om skattelindring med 40 % inte framkommit såsom resultat av en rent statistisk beräkning, grundad på i och för sig oangripliga fakta, utan byggde jämväl på åtskilliga skälighetsbedömningar. Departementschefen hade emellertid inte kunnat finna att vare sig de skäl som anförts för en högre eller de skäl som anförts för en lägre skattelindring var av den bärkraft att utredningens enhälligt avgivna förslag borde frångås.

Som torde framgå av den lämnade redogörelsen åsyftar ordningen med skattelindring för den som inte är medlem i svenska kyrkan att tillgodose ett uppställt rättvisekrav att sådan medborgare skall erlægga

församlingsskatt endast till den del skatten kan anses hänförlig till av kyrkan ombesörjda »borgerliga ändamål», nämligen i första hand folkbokföringen och handhavandet av begravningsplatserna (att i vart fall dissenterskatteutredningen såsom dylika ändamål betraktade även vissa andra av kyrkan fullgjorda uppgifter har angetts ovan). Upphör pastorsämbetenas befattning med folkbokföringen bör naturligen skattelindringsprocenten justeras.

Vid bedömandet av frågan vilken skattelindring den som ej är medlem av svenska kyrkan bör åtnjuta i en situation där folkbokföringen ej längre är en kyrklig uppgift finner sig nämnden ha att utgå från att den nuvarande skattelindringsprocenten (40) representerar en utifrån gällande förhållanden korrekt avvägning. Det må härtill erinras om att utredning av frågan om det framtida huvudmannskapet för begravningsplatserna aktualiserats. Skulle en sådan utredning leda fram till förslag om ett överförande av huvudmannskapet måste den principiella frågan om skyldighet för icke-medlem att betala församlingskatt omprövas. Därvid uppkommer bl.a. spørsmålet huruvida de kyrkliga uppgifter — utöver dem som sammanhänger med folkbokföringen och begravningsplatserna — vilka dissenterskatteutredningen räknade som borgerliga, motiverar en begränsad skattskyldighet. Frågan om icke-medlems skattskyldighet torde f.ö. tillhöra dem som kommer att tas upp inom ramen för stat-kyrkaberedningens arbete.

År 1968 utgjorde den totala församlingskatten omkring 635 miljoner kronor. Enligt den av nämnden genomförda kostnadsundersökningen uppgick samma år folkbokföringskostnaderna, såvitt avsåg pastorsämbetena, till cirka 70 miljoner kronor. Med utgångspunkt från dessa siffror — och med erinran om vad som uttalats i fråga om den nuvarande skatteprocenten — anser nämnden den sökta skattelindringsprocenten kunna i detta sammanhang avrundat bestämmas till 50. Detta innebär att den som ej är medlem av svenska kyrkan har att betala församlingskatt med 50 % av vad han som medlem skulle haft att erlægga.

11.1 Inledning

En reform enligt de i betänkandet uppdragna riktlinjerna innebär att folkbokföringsuppgifterna försvinner från pastorsexpeditionerna. På dessa kommer emellertid, såvitt nu är av intresse, att ombesörjas den församlingsregistrering som närmare behandlats i kap. 8.

I detta sammanhang skall inte beröras de ekonomiska konsekvenser som den ifrågasvarande reformen kan antas få för pastoratsens vidkommande. Hithörande spörsmål tas upp i kap. 13.

Huvudintresset i förevarande sammanhang knyter sig till de problem som en folkbokföringsreform kan skapa för den icke prästerliga personal som vid nuvarande organisation är sysselsatt med folkbokföringsuppgifter på pastorsexpeditionerna. Vad gäller församlingspräster har nämnden som tidigare i olika sammanhang framhållits den uppfattningen att en folkbokföringsreform inte omedelbart bör få några konsekvenser i fråga om tjänsteorganisationen. Däremot kan som jämväl tidigare nämnts folkbokföringsuppgifternas överflyttning anses motivera en även ur andra synpunkter önskvärd översyn av pastoratsindelningen och därmed den församlingsprästerliga tjänsteorganisationen. En sådan översyn kan måhända få till resultat ett totalt sett minskat antal prästtjänster.

Innan nämnden tar upp de till biträdes-

personalen hänförliga problemen finns beträffande pastorsexpeditionerna anledning att framhålla att dessas antal inte nödvändigtvis behöver påverkas av en folkbokföringsreform. Möjligt är dock att en sådan reform kan medverka till en viss koncentration i fråga om pastorsexpeditionerna och att deras antal på sikt kan komma att bli lägre.

11.2 *De icke prästerliga befattningshavarnas nuvarande anställningsförhållanden*

På en pastorsexpedition kan — bortsett från prästerlig personal — finnas anställda befattningshavare som biträder med kyrkobokföringen. Dessa befattningshavares ställning i förhandlingsrättsligt avseende regleras av kommunaltjänstemannalagen. Anställningsförhållandets materiella innebörd — i de frågor varom avtal må träffas — är i första hand att bestämma utifrån centralt ingångna överenskommelser. Av dessa är främst att uppmärksamma Allmänna bestämmelser för tjänstemän (ABT 70) som gäller från den 1 januari 1970. Avtalet är träffat mellan, å ena sidan Svenska Kommunförbundet för egen del och såsom företrädare för Svenska kyrkans församlings- och pastoratsförbund, samt, å andra sidan, olika arbetstagarorganisationer. I bilagor till avtalet upptas bl.a. lönebestämmelser och

lönetableller.

ABT 70, som enligt huvudregeln gäller för arbetstagare som av kommunen (motsvarande) anställts såsom tjänsteman och för vilken annat avtal ej gäller, äger tillämpning på i stort sett samtliga de befattningshavare varom här är fråga.

Vid tillämpning av avtalet hänförs tjänsteman till endera av två grupper. Till *grupp 1* hänförs tjänsteman med fortlöpande regelbunden heltidstjänstgöring eller med fortlöpande regelbunden deltidstjänstgöring som omfattar minst hälften av den för motsvarande heltidsanställd gällande arbetstiden. Till *grupp 2* hänförs annan tjänsteman, dvs. bl.a. tjänsteman med en tjänstgöringstid som understiger hälften av den som gäller för motsvarande heltidstjänstgörande tjänsteman, timavlönad tjänsteman och tillfälligt anställd tjänsteman.

Lönegradssättningen för de olika kategorier tjänstemän, varom här är fråga, bestäms regelmässigt av specialbestämmelser för Centralt reglerade tjänstemannaanställningar. Enligt gällande sådana bestämmelser — avseende kyrkliga kommuner (CTK) — skall kyrkobokföringsassistent vara placerad i lönegrad KA 16 (KA-planen är identisk med den statliga A-planen), kyrkoskrivare i KA 13, 1:e kontorist i KA 11 och kontorist i KA 9. För tjänsteman i rekryteringsgång gäller löneklasserna 3—8, varje klass omfattande en tjänstgöringstid om 12 månader.

Med kyrkoskrivare avses enligt specialbestämmelser till tjänsteförteckningen »tjänsteman som dels under pastor handlägger kyrkobokföringsärenden, innefattande författningstillämpning, dels leder, fördelar och kontrollerar arbetet för underställd personal, handhar närvarorapportering, svarar för statistiska uppgifter, handhar viss upphandling, svarar för gravbok och övriga gravregistreringar samt biträder pastor med arkivvården». Med kyrkobokföringsassistent avses tjänsteman med arbetsuppgifter som sammanfaller med vad ovan angetts för kyrkoskrivare men som kräver högre grad av självständighet och ansvar. Som förutsättning för placering i angiven lönegrad som kontorist gäller att

bestämmelserna om rekryteringsgång iakttagits.

Enligt ABT 70 gäller som huvudregel i fråga om anställnings upphörande att den som sammanhängande under sex månader haft anställning som tjänsteman i grupp 1 får uppsägas från sin tjänst endast om saklig grund därtill föreligger. Därvid gäller en uppsägningstid av sex månader, om anställningen varat minst 12 månader, och eljest en månad. Föranleds uppsägningen av att förvaltningsorganisationen ändrats eller att arbetsuppgifterna upphört, utsträcks under vissa betingelser uppsägningstiden till ett år. För tjänsteman som tillhör grupp 2 gäller en ömsesidig uppsägningstid av en månad.

Enligt den undersökning nämnden genomfört uppgår det antal icke prästerliga befattningshavare vid pastorsexpeditionerna som helt eller delvis sysslar med kyrkobokföringsgöromål och vars anställning är av någorlunda fast karaktär till cirka 1 200. Beträffande ungefär 400 av dem har tjänsten uppgetts vara av deltidskaraktär. Det må framhållas att vid undersökningen, som avsåg år 1968, inte kunnat efterfrågas huruvida viss tjänsteman var att hänföra till grupp 1 eller 2 (enligt ABT 70). Endast tjänstemän som tillhör grupp 1 torde behöva särskilt uppmärksammas i förevarande sammanhang. För att en tjänsteman skall hänföras till denna grupp förutsätts enligt ABT 70 bl.a. att tjänstgöringstiden skall omfatta minst hälften av den som gäller för motsvarande heltidstjänst. I åtskilliga av de fall där vid undersökningen deltidstjänst angetts vara för handen understiger tjänstgöringstiden den sålunda stipulerade. Nämnden beräknar det antal tjänstemän som enligt ABT 70:s definitioner är att hänföra till grupp 1 till cirka 1 050. Antalet kyrkobokföringsassistenter och kyrkoskrivare kan med ledning bl.a. av vissa av kommunaltjänstemannaförbundet lämnade uppgifter uppskattas till ett hundratal; de övriga utgörs alltså i huvudsak av kontorister (1:e kontorister) och personal i rekryteringsgång.

11.3 Folkbokföringsomläggningens konsekvenser

På pastorsexpeditionerna (i vart fall de större) kommer att kvarstå ett behov av biträdespersonal för fullgörandet av de arbetsuppgifter som sammanhänger med församlingsregistreringen.

Bedömningen av vilken personal som kommer att behövas för att biträda den eller de prästerliga befattningshavarna med församlingsregistreringen ankommer på vederbörande kyrkoråd. Det är självklart mycket vanskligt att uttala sig om utfallet av ifrågavarande bedömningar. Dessa förutsätter en skattning av den kvantitativa arbetsnedgång som folkbokföringsreformen kan komma att innebära för pastorsexpeditionernas vidkommande. Även andra faktorer kan emellertid antas komma att påverka bedömningarna. Bl.a. en önskan att bereda viss eller vissa befattningshavare fortsatt anställning på pastorsexpeditionen kan sålunda komma in i bilden, varvid även kan ifrågakomma att vidga arbetsområdet för vederbörande till att avse också uppgifter utanför församlingsregistreringen.

Redovisningen av de ekonomiska övervägandena i samband med en eventuell folkbokföringsreform (se härom kap. 13) förutsätter en uppskattning från nämndens sida av den antagbara minskningen av biträdespersonal på pastorsexpeditionerna. Medveten om osäkerheten i bedömningen uppskattar nämnden att församlingsregistreringens fullgörande på biträdessidan kommer att kräva en arbetsinsats som motsvarar 1/4—1/3 av den som åtgår i dagsläget.

Minskningen av biträdespersonal kommer naturligen i första hand att beröra den tillfälligt anställda personalen. Arbetsuppgifterna inom församlingsregistreringen kan sålunda antas bli mera jämnt fördelade under året än vad gäller inom kyrkobokföringen. Bl.a. försvinner personförteckningsläsningen på hösten. Av de cirka 1 050 tjänstemän som nämnden beräknat tillhöra grupp 1 enligt ABT 70:s definitioner bedömer nämnden det som sannolikt att cirka 350 kan beredas fortsatt anställning vid

pastorsexpeditionerna. Därvid torde i en del fall vederbörandes heltidstjänst kunna komma att ändras till en deltidstjänst. Det återstår då cirka 700 vilka skulle bli övertaliga vid en omläggning av folkbokföringen.

Som kommer att framgå av kap. 12 har nämnden uppskattat det personalbehov som uppkommer hos de lokala skattemyndigheterna vid ett överförande dit av pastorsämbetenas nuvarande folkbokföringsuppgifter till cirka 1 060 befattningshavare, varav cirka 175 handläggande personal.

I betydande grad kan de angivna befattningshavarna förutsättas komma att rekryteras bland de cirka 700 befattningshavare vid pastorsexpeditionerna som nämnden antagit kommer att bli övertaliga i samband med en folkbokföringsreform. Den erfarenhet av folkbokföringsarbete som ifrågavarande personer besitter kan sålunda förutsättas komma att väga tungt ur meritsynpunkt, och det måste bedömas som angeläget ur arbetsgivarsynpunkt att söka ta tillvara denna erfarenhet. En särskild omständighet att beakta i detta sammanhang är att av de cirka 1 200 personer, som — enligt vad som uppgetts vid nämndens undersökning — sysslar med kyrkobokföringsgöromål vid pastorsexpeditionerna och vars anställning är av någorlunda fast karaktär, i det närmaste 900 arbetar i sådan kommun, och i flertalet fall på sådan ort, där lokal skattemyndighet är stationerad.

Det finns mot bakgrund av det anförda grundad anledning anta att det övervägande antalet av de befattningshavare vid pastorsexpeditionerna som blir övertaliga skall kunna beredas likvärdig anställning vid i förhållande till bosättningsorten välbelägen lokal skattemyndighet. För att skaffa anställning åt de befattningshavare för vilka nyssnämnda möjlighet ej står till buds torde de vanliga arbetsmarknadspolitiska resurserna vara tillräckliga.

En särskild fråga som bör uppmärksammas är i vad mån förutsättningar finns för att besätta tjänster som fögderisekreterare och fögderiassistenter med personal från

pastorsexpeditionerna. F.n. gäller som kompetenskrav för sådan tjänst samma utbildning som föreskrivits för att erhålla tjänst som ordinarie landskanslist, vilket innebär att vederbörande med godkända betyg skall ha genomgått utbildningskurs för kanslister i administrativ tjänst och ha tjänstgjort som kanslist i befordringsgång under minst två år efter kursen (KK 1969: 108). Då vissa svårigheter kan beräknas uppkomma att besätta erforderliga nya tjänster inom berörda kategori med formellt behöriga personer, kan därför böra övervägas att i vissa fall genom individuella dispenser möjliggöra för tidigare befattningshavare vid pastorsexpeditionerna att erhålla sådan tjänst.

För de befattningshavare som övergår till lokal skattemyndighet torde — i fråga om pension m.m. — böra tillämpas de generella bestämmelser som gäller i fråga om övergång från kommunal till statlig tjänst.

Med den utgångspunkt i fråga om kyrkostatrelationen som nämnden har torde ej i detta sammanhang behöva beröras den mera vittsyftande frågan om ett eventuellt generellt statligt ansvar för pensionerna åt befattningshavare som på pastorsexpeditionerna sysslat med folkbokföringsgöromål. Frågan får praktisk betydelse först i en situation där en skilsmässa mellan stat och kyrka konkret övervägs.

Det är givet att ett överförande av pastors-ämbetenas folkbokföringsuppgifter till lokal skattemyndighet inte kan ske utan en väsentlig personalförstärkning hos de lokala skattemyndigheterna.

Omfattningen och fördelningen på de olika fögderierna av denna personalförstärkning måste i förekommande fall bli föremål för närmare överväganden i anslutning till den tidpunkt då ett överförande avses ske. Nämnden har sett som sin uppgift i detta sammanhang att göra sådana bedömanden av det uppkommande personalbehovet att de kan ligga till grund för en uppskattning av de kostnader som skulle uppkomma om en omläggning enligt de i betänkandet skisserade riktlinjerna genomförs.

Nämnden saknar anledning att bedöma personalbehovet i belysning av att personalförstärkning hos de lokala skattemyndigheterna kan komma att aktualiseras genom att nya arbetsuppgifter eljest kommer att tilläggas lokal skattemyndighet. Det må i sammanhanget bl.a. erinras om att till 1970 års höstriktsdag kan väntas förslag om att de lokala skattemyndigheterna på visst sätt skall medverka i sanktionsförfarandet mot skattebrotten (jfr skattestrafflagutredningens betänkande, SOU 1969: 42). Statskontoret har vidare i en utredningsrapport den 22 juni 1970 med principförslag till omorganisation av taxeringen i första instans förordat sådana reformer av taxeringsförfarandet, som enligt vad rapporten anger skulle

aktualisera behov av 10 nya befattningshavare för ett genomsnittsfögderi (omfattande 60 000—70 000 invånare).

Det kan enligt nämndens mening böra övervägas att — om nya arbetsuppgifter skulle komma att tilläggas lokal skattemyndighet i den omfattning föreliggande förslag låter förmoda — i lämpligt sammanhang göra personalorganisationen hos lokal skattemyndighet till föremål för en samlad översyn.

Uppskattningen på detta stadium av det personalbehov hos lokal skattemyndighet som kan förutses uppkomma om folkbokföringsuppgifterna överförs dit måste av naturliga skäl ske schablonmässigt, varvid till utgångspunkt för schablonens bestämmande lämpligen tas det antal arbetstimmar som, enligt den undersökning nämnden genomfört, nämnda uppgifter kräver vid nuvarande organisation.

Om till en början bortses från Stockholms och Göteborgs kommuner åtgick år 1968 för folkbokföringsuppgifternas fullgörande hos pastorsämbetena cirka 2 566 000 arbetstimmar (rörande de principer för uppgiftslämnandet som tillämpades vid undersökningen, se Bil. 1 till betänkandet). Omsatt i heltidsarbetande befattningshavare, varvid såsom ett manår räknas 1 800 arbetstimmar, motsvarar det redovisade timantalet 1 425 befattningshavare, eller 0,21 befattningsha-

vare per 1 000 invånare.

Den angivna siffran (0,21) kan inte direkt användas som schablon för att uppskatta behovet av erforderliga nya tjänster hos de lokala skattemyndigheterna. En omläggning enligt de riktlinjer som skisserats i betänkandet kan nämligen förutsättas få till följd att folkbokföringens handhavande blir mindre arbetskrävande. Nämnden vill härvid peka på bl.a. följande förhållanden.

1. Det lägre antalet registreringsställen förenklar kontaktvägarna och skapar helt allmänt förutsättningar för en mera rationellt bedriven verksamhet.

2. Folkbokföringsgöromålen kommer i större utsträckning än f.n. att handhas av på desamma specialinriktade befattningshavare.

3. Urkundsystemet modifieras,

a) dubbelbokföringen (i personakt och församlingsbok) försvinner,

b) inga anteckningar om kyrkliga förrättningar skall göras,

c) registreringen i fråga om flyttningar blir enklare.

4. Den kommunikation mellan pastorsämbete och lokal skattemyndighet som f.n. ingår som moment vid bl.a. mantalsskrivningen försvinner.

Det är självfallet vanskligt att bedöma i vilken utsträckning angivna faktorer verkar i arbetskraftsbesparande riktning. Nämnden anser sig dock ha grundad anledning anta att detta är fallet i sådan utsträckning att såsom schablon vid uppskattningen av det uppkommande personalbehovet hos de lokala skattemyndigheterna siffran 0,15 befattningshavare per 1 000 invånare kan användas. En höjning av den schablonmässigt framräknade befattningshavarsiffran kan framstå som motiverad beträffande fögderier av övervägande storstadskaraktär eller där eljest av särskilda skäl, t.ex. förekomsten av många utlänningar, folkbokföringen kan antas vara mer än genomsnittligt arbetskrävande. Omvänt kan i vissa fall en minskning vara påkallad. De genomsnittssiffror i fråga om antalet arbetstimmar för de olika fögderierna som framkommit vid kostnadsundersökningen (se Bil. 1: 2) kan ge viss ledning vid dessa bedömanden.

Med hänsyn till det sätt varpå folkbokföringen är ordnad i Stockholm och Göteborg kan den ovan skisserade metoden inte direkt användas vid uppskattningen av personalbehovet vid de lokala skattemyndigheterna i dessa kommuner. Bl.a. den utpräglade storstadsstrukturen hos ifrågavarande fögderier gör det enligt nämndens mening rimligt att i sammanhanget utgå från att en av de lokala skattemyndigheterna helt ombesörjd folkbokföring kommer att kräva cirka 0,20 befattningshavare per 1 000 invånare. Antalet erforderliga nya befattningshavare blir där- efter att bestämma med beaktande av det antal befattningshavare som vederbörande myndighet redan disponerar för hithörande uppgifter. Såvitt angår den del av Göteborgs fögderi som inte avser Göteborgs kommun bör de principer som tillämpats för landet i övrigt användas.

Som Bil. 2 till betänkandet har nämnden intagit en sammanställning fögderivis över det antal nya befattningshavare som nämnden, med utgångspunkt från de principer som angetts i det föregående, bedömer böra tillföras de lokala skattemyndigheterna om folkbokföringsuppgifterna överförs dit. Av sammanställningen framgår att det sammanlagda antalet uppgår till 1 057 befattningshavare. Av dessa torde cirka 175 böra utgöras av handläggande personal. Svårigheter kan förutses uppkomma att rekrytera erforderlig handläggande personal. Särskilda rekryteringsstimulerande åtgärder torde därför komma att visa sig nödvändiga.

Det bör beträffande sammanställningen i Bil. 2 framhållas att densamma utgår från folkmängden i fögderierna den 1 januari 1968. Vid sammanställningens uppgörande har ej — i annan mån än som följer av de modifieringar i fråga om schablonberäkningens resultat som nämnden ansett sig böra göra och som angetts ovan — folkmängdsutvecklingen i de olika fögderierna beaktats. Som tidigare angetts förutsätter nämnden att behovet av personal hos de lokala skattemyndigheterna närmare övervägs i anslutning till ett eventuellt beslut om en omläggning.

13.1 Årliga kostnader vid nuvarande organisation

Enligt nämndens i annat sammanhang refererade undersökning uppgick år 1968 kostnaderna på det lokala planet med nuvarande organisation av folkbokföringen (kyrkobokföringen) till i runt tal 75 miljoner kronor. Av beloppet avsåg nära 5 miljoner kronor de av de lokala skattemyndigheterna i Stockholm och Göteborg ombesörjda uppgifterna inom kyrkobokföringen.

Av beloppet 75 miljoner kronor utgjorde omkring 58 miljoner lönekostnader, 8,9 miljoner lokalkostnader och 8,3 miljoner övriga kostnader, däri inberäknat kostnader för inköp av inventarier.

13.2 Årliga kostnader vid ny organisation

Vid kostnadsuppskattningarna för en omläggning enligt de riktlinjer som skisserats i betänkandet utgår nämnden från 1968 års kostnadsläge. Detta framstår som motiverat av hänsyn inte bara till att nämndens undersökning av kostnaderna vid nuvarande organisation avsåg detta år utan också till ovissheten om när en ny organisation kan bli aktuell att genomföra; nya, och i olika avseenden mera preciserade kostnadsberäkningar blir under alla omständigheter nödvändiga att göra i närmare anslutning till en eventuell omläggning. I sakens natur ligger att de kostnadsuppskattningar nämnden kan

göra måste bli relativt grova. Deras syfte är endast att tjäna till ledning för bedömningen av de ekonomiska konsekvenserna av en omläggning.

13.2.1 Kostnaderna för folkbokföringen

Nämnden har uppskattat det antal befattningshavare som skulle behöva tillföras de lokala skattemyndigheterna till cirka 1 060, varav 175 torde bära utgöras av handläggande personal. Utgår man från en genomsnittslön för den handläggande personalen av löneklass 21 och för övriga befattningshavare av löneklass 11 (allt ortsgрупп III) motsvarar antalet befattningshavare en årlig lönekostnad om cirka 27,9 miljoner kronor (liksom gäller i fråga om nämndens kostnadsundersökning har därvid till utgående lön lagts 20 %, motsvarande den ungefärliga kostnaden för socialavgifter m.m.). För att en jämförelse med under 13.1 angiven lönekostnad skall bli rättvisande skall till den framräknade lönesiffran läggas 1968 års lönekostnader, i vad de avsåg kyrkobokföringsgöromål, hos de lokala skattemyndigheterna i Stockholm och Göteborg (4,4 miljoner kronor). Som total lönekostnad för en av de lokala skattemyndigheterna helt ombesörjd folkbokföring erhålls då beloppet 32,3 miljoner kronor.

Det torde finnas anledning utgå från att lokal skattemyndighet endast i undantagsfall har möjlighet att i disponerade lokaler klara

av de nytillförda arbetsuppgifterna. Med utgångspunkt från den ovan angivna befattningshavarsiffran 1 060 och med särskilt beaktande av de krav på tillgång till arkivutrymmen som handhavandet av folkbokföringen förutsätter kan, på grundval av beräkningsunderlag som tillhandahållits av byggnadsstyrelsen, kostnaderna för de ytterligare lokalutrymmen som kommer att behövas hos de lokala skattemyndigheterna uppskattas till drygt 2,6 miljoner kronor. Lägs här till den del av de nuvarande lokal-kostnaderna hos de lokala skattemyndigheterna i Stockholm och Göteborg som kan anses hänförlig till folkbokföringen kommer man fram till en total lokalkostnad om 3,0 miljoner kronor.

Till de nämnda kostnaderna för löner och lokaler kommer övriga kostnader av driftkaraktär samt avskrivningskostnader på inventarier. De förra redovisades vid nämndens undersökningar till 5,8 miljoner kronor. Bl.a. det lägre antalet registreringsställen som det blir fråga om vid en av lokal skattemyndighet ombesörjd folkbokföring ger anledning räkna med ett lägre belopp i detta hänseende. Nämnden uppskattar kostnaderna till 4,5 miljoner kronor. De nämnda avskrivningskostnaderna kan beräknas till cirka 0,2 miljoner kronor.

Sammanlagt skulle alltså de årliga kostnaderna för folkbokföringen kunna beräknas till i runt tal 40 miljoner kronor.

13.2.2 Kostnaderna för församlingsregistreringen

För att de samhällsekonomiska konsekvenserna av den i betänkandet skisserade omläggningen skall kunna bedömas är det erforderligt att man uppskattar kostnaderna för den församlingsregistrering som föreslås skola ske hos pastorsämbetena.

Den föreslagna registreringen blir helt naturligt mindre arbetskrävande än den kyrkobokföring som nu ombesörjs på pastorsexpeditionerna. Som utvecklats i andra sammanhang förutsätter nämnden att bortfallet av arbetsuppgifter kommer att gå ut enbart över den icke prästerliga arbetskraften.

Nämnden har i kap. 11 antagit att församlingsregistreringens fullgörande på biträdesidan kommer att kräva en arbetsinsats som motsvarar 1/4—1/3 av den som åtgår i dagsläget. Detta skulle med utgångspunkt från de siffror som framkommit vid kostnadsundersökningen lönemässigt motsvara 6—8 miljoner kronor. Då av olika skäl löneläget för den personal som kommer att beredas fortsatt anställning på pastorsexpeditionerna kan förutsättas komma att ligga högre än genomsnittet för de nuvarande befattningshavarna torde det vara realistiskt att i detta sammanhang räkna med den högre av de båda angivna siffrorna, alltså med 8 miljoner kronor. Till detta belopp skall läggas den del av den totala lönekostnaden för församlingspräster som kan anses hänförlig till församlingsregistreringen. Denna del är självfallet vansklig att uppskatta. Med den målsättning nämnden har för övervägandena i detta kapitel, nämligen att belysa de samhällsekonomiska konsekvenserna av den i betänkandet skisserade reformen, är det dock ej nödvändigt att göra någon uppskattning i hänseendet. Den ifrågakommande lönekostnaden är att bestämma till det belopp, drygt 29 miljoner kronor, som vid nämndens undersökning redovisats för prästernas befattning med kyrkobokföringen. Den sammanlagda lönekostnad man har att räkna med i detta sammanhang uppgår alltså till cirka 37 miljoner kronor.

De lokalkostnader, 8,5 miljoner kronor, som vid kostnadsundersökningen redovisats för pastorsexpeditionerna kommer först på sikt att kunna nedbringas. Nämnda kostnader bör därför i detta sammanhang i sin helhet påföras församlingsregistreringen.

Vid angivna undersökning har för inköp m.m. av inventarier och för övriga kostnader av driftkaraktär redovisats 2,5 resp. 5,7 miljoner kronor. Kostnaderna i nämnda båda avseenden torde bli lägre vid den föreslagna församlingsregistreringen och uppskattas av nämnden till sammanlagt 5 miljoner kronor.

Sammanlagt skulle enligt de gjorda beräkningarna församlingsregistreringen komma att dra en kostnad av cirka 50 miljoner kronor.

13.2.3 Övriga kostnader

Bland övriga årliga kostnader som blir aktuella vid en ny organisation är i huvudsak endast att beakta vissa kostnader vid datakontoren som föranleds *dels* av den tillkommande avisering som motiveras av att folkbokföring och »kyrkobokföring» inte längre ankommer på samma myndighet, *dels* av vissa förslag som nämnden framlägger om folkbokföringens tekniska utformning (i första hand åsyftas här förslaget om inflyttnings- och utflyttningslängder). Kostnaderna blir relativt obetydliga och kan beräknas inte komma att överstiga 0,4 miljoner kronor.

13.3 Engångskostnader vid ny organisation

Den största av de kostnader av engångskaraktär som uppkommer vid övergång till en ny organisation avser inventarier hos lokal skattemyndighet. Enligt beräkningar som i huvudsak gjorts av statskontoret har man i detta hänseende anledning räkna med en kostnad av cirka 2,2 miljoner kronor.

Genomförande av en ny organisation förutsätter utbildning av bl.a. den personal som hos lokal skattemyndighet skall svara för folkbokföringsuppgifterna. Kostnaderna härför kan beräknas till cirka 1 miljon kronor.

Framtagande av personaviregister för de lokala skattemyndigheterna i de tre storstadslänen kan beräknas kosta omkring 0,2 miljoner kronor, och utskrift (jämte komplettering) av församlingsboksblad för församlingarna i Stockholm cirka 0,1 miljoner kronor. (Sistnämnda kostnad synes i huvudsak böra belasta församlingarna i fråga.)

Slutligen är för datakontorens del att räkna med en kostnad för vissa programmeringsarbeten, m.m. Denna kostnad är emellertid alltför obetydlig för att beaktas i detta sammanhang.

13.4 Sammanfattning

Med erinran om att nämnden hela tiden rör sig med kostnadsnivån år 1968 kan de i det föregående gjorda kostnadsuppskattningar-

na sammanfattas enligt följande.

I fråga om *årliga kostnader* skulle en upp-spaltning av den nuvarande kyrkobokföringen på en av de lokala skattemyndigheterna ombesörjd folkbokföring och en av pastorsämbetena ombesörjd församlingsregistrering medföra en kostnadsökning från cirka 75 till cirka 90 miljoner kronor. Det är därvid att erinra om att nämnden inte räknar med någon minskning av antalet prästtjänster som en omedelbar följd av en omläggning.

En omläggning skulle för *statens* vidkommande innebära en årlig merutgift om cirka 35 miljoner kronor och för *pastoratens* en årlig kostnadsminskning av cirka 20 miljoner kronor.

Engångskostnaderna, vilka så gott som helt skulle komma att belasta staten, kan uppskattas till omkring 3,5 miljoner kronor.

Omläggningen kräver omfattande förberedelser. Det må erinras om vad nämnden i kap. 12 uttalat om de svårigheter som kan uppkomma att rekrytera erforderlig handläggande personal. Svårigheter möter också att ställa nödvändiga lokalutrymmen till de lokala skattemyndigheternas förfogande. Enligt de personaluppskattningar nämnden gjort behöver sålunda personalen vid ett genomsnittsfögderi utökas med i stort sett en tredjedel (i förhållande till gällande personalförteckning), och det bör beaktas att handhavandet av folkbokföringen ställer särskilda krav i fråga om tillgång på arkivutrymmen.

Omläggningen förutsätter vidare att erforderlig tid står till buds för utbildning av de befattningshavare som skall svara för folkbokföringen hos lokal skattemyndighet. Slutligen förutsätter den en samlad och tidskrävande översyn av anvisningar och blankettmaterial inom den nuvarande kyrkobokföringens ram för att anpassa dem till den nya ordningen.

Av det sagda följer att inte bara ett principbeslut om en omläggning utan också beslut, varigenom denna författningsmässigt konkretiseras, måste fattas i god tid innan omläggningen skall genomföras. Om ett principbeslut fattas före utgången av år 1972 bedömer nämnden det som praktiskt möjligt att låta den nya ordningen träda i funktion tidigast den 1 januari 1975.

Ett principbeslut torde — utifrån de be-

dömningar nämnden gjort i kap. 15 — kunna fattas utan att kyrkomötet medverkar därvid. Däremot torde kyrkomötets medverkan krävas i fråga om viss del av den lagstiftning som aktualiseras i sammanhanget. Lagtima kyrkomöte skall nästa gång sammanträda år 1975. En omläggning av folkbokföringsorganisationen vid den tidpunkt (den 1 januari 1975) som ovan ifrågasatts förutsätter alltså ett tidigarelagt kyrkomöte.

Det är angeläget att en omläggning av folkbokföringsorganisationen inte i tiden sammanfaller med reformer som eljest kan komma att beröra de lokala skattemyndigheterna. Nämnden åsyftar här i första hand de förslag till omorganisation av taxeringen i första instans som framlagts av statskontoret, se ovan i kap. 12. Såvitt möjligt bör dock reformerna samordnas så att personal- och lokalfrågor blir föremål för en samlad bedömning.

Angående den betydelse ovissheten om den framtida kyrka-statrelationens utformning kan få för tidpunkten för en eventuell omläggning av folkbokföringsorganisationen, se kap. 16.

15.1 Inledning

Det enda konstitutionella spörsmål som i detta sammanhang tarvar någon närmare behandling torde vara i vilken mån de författningar (författningsändringar), som är erforderliga för att överföra pastorsämbetenas folkbokföringsuppgifter till lokal skattemyndighet, kräver kyrkomötets samtycke jämlikt RF § 87: 2 (kyrkolag).

Frågan vad som innefattas i begreppet kyrkolag jämfört med annan lag saknade före år 1866 praktisk betydelse. Rikets ständer stiftade gemensamt med Konungen såväl allmän civil- och kriminallag som kyrkolag. Prästeståndet hade ingen särställning i fråga om kyrkolag; även beträffande sådan lag gällde principen att tre ständs sammanstående beslut utgjorde riksdagens. Någon definition av kyrkolagsbegreppet återfinns ej heller i regeringsformen eller i förarbetena till densamma. När kyrkolagstiftningen i samband med 1866 års representationsreform skildes från den allmänna lagstiftningen och lades under det nyinrättade kyrkomötets kompetens, blev det nödvändigt att avgränsa kyrkolagsområdet mot andra lagområden. Någon legal avgränsning kom dock inte till stånd. I den debatt som uppstod i frågan gjorde sig två motsatta uppfattningar gällande. Å ena sidan menade man att med kyrkolag fick förstås vad som återfanns i 1686 års kyrkolag (KL) med däri vidtagna ändringar. Kyrkolagsbegreppet gavs

alltså en *formell* innebörd. Å andra sidan hävdades att ordet kyrkolag i RF § 87: 2 motsvarade ett innehållsbestämt lagbegrepp och alltså avsåg kyrkolag i *materiell* mening.

I 1686 års KL finns följande bestämmelser med anknytning till kyrkobokföringen.

KL 3: 12: »Prästen skall uti kyrkoboken anteckna orten och dagen, var och när ett barn fött är, såsom ock när det döpt varder, jämväl barnets, dess föräldrars och deras namn, som vittnen till dess döpelse varit hava.»

I anslutning till bestämmelserna om biskopsvisitation föreskrivs i *KL 24: 8* bl.a. följande.

»— — — Sedan framtagas kyrkoböckerna, uti vilka, under vissa blad och titlar, införes:
— — —

9. Alla brudfolk med deras och föräldrarnas namn samt underrättelse, vadan de äro komna, och vad vittnesbörd de haft hava.

10. Alla barns, så äktas som oäktas, med deras föräldrars och faddrars namn, födelse- och döpelsedag, så ock orten, där de födda äro.

11. De avlidnas namn, som i kyrkan eller på kyrkogården äro begravna, med kort underrättelse om deras lägerställen, stånd, villkor, leverne och ålder.

12. Deras namn, som tid efter annan flytta in uti eller utur församlingen, med efterrättelse, vadan de komna äro, huru de sig förhållit och vart de fara. Skrifteboken, eller den förteckning på sockenfolket under by och bolag, fördelad i vissa kolumner, däruti vars och ens, som läsa kan, framsteg i catechismi lära beskrivet varder, inrättas särskilt och skall av prästen med sina titlar ställas i behörig riktighet emellan den dagen, visitationen förkunnas, och då hon hålles. — — —»

15.2 Kyrkomöteskommittén

Inom 1951 års kyrkomöteskommitté, som i sitt betänkande (SOU 1955: 47) redovisade den tidigare berörda debatten om tolkningen av kyrkolagsbegreppet, anslöt sig majoriteten till uppfattningen om ett materiellt lagbegrepp. Dess bestämning av gränserna för kyrkolagsområdet kan återges sålunda.

1. Med kyrkolag avses endast lag som reglerar kyrkliga angelägenheter, varmed i sammanhanget förstås vad som mera direkt hör samman med kyrkans väsen, organisation och verksamhet, dvs. frågor om kyrkans bekännelse och lära, dess ställning i samhället, dess förhållande till andra samhällsinstitutioner, dess åligganden gentemot det allmänna och i förhållande till den enskilde medborgaren samt de organisatoriska och ekonomiska betingelserna för dess verksamhet. Av den omständliga lagstiftningsformen i RF § 87: 2 följer att stadgandet endast avser kyrkliga angelägenheter av större vikt för kyrkan.

2. Sistnämnda synpunkt — det särskilda ämnets vikt och betydelse för kyrkan — kan emellertid, i betraktande av vad grundlagarna i övrigt innehåller, inte ensam vara avgörande för kyrkolagsbegreppets bestämmande. En avgränsning måste ske — förutom gentemot grundlag — i förhållande till kommunallag samt allmän civil- och kriminallag ävensom till riksdagens beskattningsrätt och dess befogenheter med avseende å statsregleringen. I den mån på ett visst område det borgerliga samhällets intressen framträder med särskild styrka och därför måste tillerkännas avgörande vikt får frågan undantas från kyrkolagstiftningens form, även om den är av stor betydelse för kyrkan. Detta gäller framför allt då frågan berör riksdagens finansmakt.

3. Privilegiefrågor är undantagna från området för RF § 87: 2. I den mån ett privilegiestadgande upphävs blir den särskilda frågans legislativa natur — dess karaktär av kyrkolag, annan lag eller ämne tillhörande RF § 89 — att bedöma efter de allmänna grunder som gäller för de särskilda lagstiftningsområdenas bestämmande.

4. På det kyrkorättsliga område som återstår efter avskiljande av sådana kyrkliga angelägenheter, som hör till andra i grundlagen angivna lagområden än RF § 87: 2 eller berör riksdagens finansmakt eller äger privilegienatur, är en gränsdragning erforderlig mellan å ena sidan kyrkolag och å andra sidan kyrkostadgar, dvs. området för Kungl. Maj:ts ekonomiska och administrativa lagstiftning. Gränsen synes här kunna dras uteslutande efter det särskilda ämnets vikt för kyrkan.

Den angivna tolkningen av RF § 87: 2 bör kompletteras med vad kommittén anförde beträffande den inom borgerlig lagstiftning upprätthållna regeln om den s.k. formella lagkraften. Regeln innebär att lag som stiftats av Kungl. Maj:t och riksdag samfällt endast kan genom samfällt beslut ändras eller upphävas. Det fanns enligt kommittén inte något skäl varför regeln om formell lagkraft ej skulle gälla även inom tillämpningsområdet för RF § 87: 2 med verkan att lagar, vilka stiftats såsom kyrkolag, inte kan ändras eller upphävas utan kyrkomötes samtycke. En reservation ansåg kommittén dock böra göras. Flera författningar som tillkommit i den för stiftande av kyrkolag föreskrivna ordningen innehåller nämligen bestämmelser vilka efter sitt innehåll uppenbart ej är av kyrkolags karaktär. Vanligen rör det sig om stadganden i ämnen som brukar höra under Kungl. Maj:ts administrativa lagstiftningskompetens men som av måhända lagstiftningstekniska skäl kommit att inflyta i lag som i övrigt är att anse som kyrkolag i materiell mening. Då fråga uppkommer om ändring eller upphävande av sådana bestämmelser ansåg kommittén det av praktiska skäl stundom vara försvarligt att inte iaktta den omständliga proceduren i RF § 87: 2. Kommittén framhöll ytterligare i fråga om den formella lagkraften att denna lika litet som inom den borgerliga lagstiftningen kunde utsträckas till alla äldre lagar. Med avseende å lagar äldre än RF själv torde sålunda regeln om formell lagkraft inte kunna vinna tillämpning; man kan ej beträffande de lagstiftande organens kompetens dra någon slutsats ur det förhållandet

att en författning före 1809 tillkommit i former som mer eller mindre liknar dem som nu är föreskrivna i RF § 87. Av särskild betydelse för tillämpningen av RF § 87: 2 är, uttalade kommittén, att enligt det anförda 1686 års kyrkolag inte bör anses utrustad med formell lagkraft.

Fortsättningsvis framhöll kommittén att den allmänna avfattningen av RF § 87: 2 medförde att kyrkolagsbegreppet för sitt närmare innehåll i särskilt hög grad blev beroende av hur det utformades i konstitutionell praxis. För att närmare fastställa räckvidden av RF § 87: 2 krävdes därför en ingående undersökning av denna praxis. En sådan undersökning — i syfte att klarlägga praxis' överensstämmelse med de ovan angivna allmänna grunderna för kyrkolagsbegreppets bestämmande — redovisades av kommittén. I sammanhanget uttalades att kommittén, då praxis inte särskilt kommenterades, anslöt sig till den uppfattning om lagstiftningens konstitutionella natur som kommit till uttryck i praxis.

I fråga om lagstiftningen rörande folk- och kyrkobokföring innehåller den ifrågasvarande redovisningen endast en hänvisning till folkbokföringsförordningen m.fl. författningar samt konstaterandet att lagstiftningen på området ankommer antingen på Kungl. Maj:t och riksdagen gemensamt eller på Kungl. Maj:t ensam. Sammanställt med ett kommitténs tidigare uttalande (intaget ovan) innebär detta att kommittén anslöt sig till den konstitutionella praxis som utbildats på området.

Det bör anmärkas att ovan redovisade bestämmelser i KL 24: 8 inte finns medtagna i den sammanställning över författningsstadganden som kyrkomöteskommittén enligt gällande rätt funnit hänförliga till RF § 87: 2 och som således angetts vara av kyrkolags natur. Ej heller finns några föreskrifter rörande folk- eller kyrkobokföringen medtagna i det utkast till ny kyrkolag som upprättats av kommittén. För fullständighetens skull må dock framhållas att i sammanställningen finns medtagna — under rubriken Kyrkans sakrament och övriga handlingar — samtliga bestämmelser i KL:s

3 kap. Motsvarighet till KL 3: 12 (se ovan) finns däremot inte med i utkastet till ny KL eller i kommitténs utkast till kyrkoordning, dvs. författningsbestämmelser som inrymdes under en av kommittén föreslagen ny lagstiftningsform med Kungl. Maj:t och kyrkomötet som de beslutande organen.

15.3 Nämndens bedömning

Kyrkomöteskommittén har funnit att regleringen av folk- och kyrkobokföringen inte är att hänföra under RF § 87: 2. Detta får förutsättas gälla även den föreskrift om förande av födelse- och dopbok som inryms i KL 3: 12. Att bestämmelsen formellt medtagits i sammanställningen över författningar av kyrkolags natur kan antas bero på att kommittén funnit en närmare uppsplättning av 3 kap. inte vara erforderlig i sammanhanget. I utkastet till ny kyrkolag, som återspeglar kommitténs uppfattning om innehållet i kyrkolagsbegreppet utifrån ett materiellt lagbegrepp, finns som nämnts bestämmelsen ej med. Kommitténs ståndpunktsåtagande i fråga om folk- och kyrkobokföringen rimmar väl med den principiella avgränsning av kyrkolagsbegreppet, som kommittén utgått från (se ovan). I förevarande fall gäller avgränsningsfrågan kyrkolag contra allmän civillag. Frågan är att lösa med utgångspunkt från en avvägning mellan det borgerliga samhällets och kyrkans intressen. Så länge den av kyrkans organ omhändertagna folkbokföringen tjänar såväl det borgerliga samhällets som kyrkans registreringsbehov är det naturligt att det borgerliga samhällets intressen tillmäts avgörande vikt och att lagstiftningen på området därför sker i civillagsformen.

Nämnden saknar anledning frånga kyrkomöteskommitténs bedömning av hithörande frågor. Härav följer att en eventuell överföring av pastorsämbetenas folkbokföringsuppgifter till borgerligt organ enligt nämndens mening kan ske utan att kyrkomötets samtycke behöver inhämtas, varken till åtgärden som sådan eller till av omläggningen omedelbart betingade lagstiftningsåtgärder.

Ett annat betraktelsesätt är att anlägga i fråga om kyrkomötets medverkan vid tillkomsten av de författningar som efter ett överförande aktualiseras för att tillgodose behovet av en intern kyrklig registrering, således författningarna avseende församlingsregistreringen. Kyrkomöteskommittén hade av naturliga skäl inte anledning belysa en situation med en dylik från folkbokföringen åtskild församlingsregistrering. Svaret på frågan huruvida reglerna för församlingsregistreringen bör ges i form av kyrkolag eller ej är att söka med utgångspunkt från de principer för bestämningen av begreppet kyrkolag som uppställts av kyrkomöteskommittén. Någon konkurrenssituation i förhållande till allmän civillag föreligger ej här; det borgerliga samhällets intressen i sammanhanget är obetydliga. Kyrkolagsformen bör därför komma till användning om de av kyrkomöteskommittén under punkten 1 (se ovan 15.2) uppställda rekvisiten kan anses uppfyllda. Fråga är om en kyrklig angelägenhet och dess vikt för kyrkan får anses betydande. Härav följer att i vart fall den grundläggande regleringen av församlingsregistreringen bör ske i form av kyrkolag. De närmare bestämmelser som erfordras bör däremot — på motsvarande sätt som förekommer inom andra lagstiftningsområden — kunna utfärdas av Kungl. Maj:t (i form av kyrkostadgar jämlikt RF § 89) eller av myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer. Under de här givna förutsättningarna bör i samband med den nya lagstiftningens ikraftträdande de inledningsvis angivna stadgandena i 1686 års KL upphävas till den del de avser förhållanden som regleras av författningarna om församlingsregistrering.

Den skisserade konstitutionella behandlingen av lagstiftningskomplexet rörande församlingsregistreringen synes nämnden vara den från principiella utgångspunkter mest korrekta. Utifrån praktiska överväganden skulle i stället följande ordning kunna tänkas. Stadgandena i KL lämnas orörda och den erforderliga författningsmässiga konkretiseringen ges i kungörelseform (efter

sedvanligt remissförfarande och — eventuellt — efter det kyrkomötet beretts tillfälle avge yttrande). Som motiv för en sådan enklare ordning skulle kunna anföras att lagstiftningen under alla omständigheter får viss övergångskaraktär. Skulle det pågående utredningsarbetet i kyrka-statfrågan utmynna i tillskapandet av ett A-läge kan på goda grunder förutsättas att en kodifiering i en ny kyrkolag av bestämmelser av kyrkolagskaraktär kommer till stånd. Därvid måste naturligen också den konstitutionella naturen av förefintliga bestämmelser om församlingsregistreringen uppmärksammas. Skulle å andra sidan ett B-, C- eller D-läge inträda, torde frågan om församlingsregistreringens ordnande bli ett i princip inomkyrkligt spörsmål (jfr kap. 16).

I fråga om andra lagstiftningsåtgärder som påkallas i samband med en omläggning av den art som behandlas i betänkandet synes kyrkolagsformen aktualiseras endast såvitt angår vissa ändringar i religionsfrihetslagen. Ändringarna avser sådana stadganden i lagen beträffande vilka kyrkomötet vid lagens tillkomst lämnat sitt samtycke.

Synpunkter på folkbokföringsfrågan vid ändrade relationer mellan stat och kyrka

Som tidigare i olika sammanhang framhållits utgår nämnden vid sina överväganden om en ny folkbokföringsorganisation från den kyrka-statrelation som föreligger i dagsläget. Församlingarna förutsätts sålunda ha kvar sin beskattningsrätt och kyrkliga val antas äga rum i församlingarna under i huvudsak samma former som f.n. Vidare utgås bl.a. från att kyrkan saknar ett eget centralt, administrativt organ och att kyrkomötet är bibehållet vid sina nuvarande funktioner.

Beträffande den i detta sammanhang principiellt mest intressanta frågan, nämligen om det eventuella sambandet mellan den primära folkregistreringens ordnande och den framtida kyrka-statrelationen, delar nämnden den uppfattning åt vilken 1958 års utredning kyrka-stat gett uttryck, således att något direkt samband av angivet slag ej föreligger. Härav följer bl.a. att — något som klart torde framgå av detta betänkande — en omläggning som innebär att pastorsämbetenas nuvarande folkbokföringsuppgifter överflyttas till borgerlig myndighet kan tänkas genomförd redan vid nuvarande kyrka-statrelation. Vidare följer, för att ange den motsatta konsekvensen, att kyrkan även efter en genomförd skilsmässa mellan stat och kyrka i och för sig kan tänkas bibehållen vid uppgifter inom folkbokföringen.

De problem som uppkommer vid en sådan ändrad kyrka-statrelation där folkbokföringsuppgifter alltjämt tillkommer kyrkan

ligger utanför nämndens uppdrag att belysa. Däremot synes det ligga i linje med dess uppdrag att nämnden — förutsatt att folkregistrering (och församlingsregistrering) utövas i enlighet med vad detta betänkande innehåller — anger vissa synpunkter på de spörsmål som uppkommer om kyrka-statrelationen skulle ändras. Som utgångspunkt vid denna behandling tas de fyra av kyrkastatutredningen uppställda hypotetiska lägena.

A-läget innebär att det organisatoriska sambandet mellan staten och kyrkan består. Mycket kortfattat synes läget i övrigt, såvitt här är av intresse, kunna beskrivas så att församlingarna har kvar sin nuvarande status och att ett centralt, administrativt organ för kyrkan finns inrättat. Rörande kyrkomötets funktioner anger kyrkastatutredningen olika alternativ vilka det inte finns anledning att här gå närmare in på.

I fråga om församlingsregistreringen aktualiserar tillkomsten av ett kyrkligt centralt organ frågan om att på detta organ överföra de tillsynsfunktioner som i betänkandet tillagts riksskatteverket. Beroende av den ställning som i ett A-läge ges kyrkomötet kan även aktualiseras frågan att tillägga kyrkomötet befogenhet att utfärda motsvarighet till flertalet av de bestämmelser om församlingsregistreringen som innefattas i den i betänkandet framlagda kungörelsen därom. Den materiella utformningen av en

församlingsregistrering i ett A-läge kan, bl.a. när det gäller bestämningen av den personkrets, som skall omfattas av registreringen, och aktualiseringsförfarandet, förutses bli avhängig av överväganden inom ramen för utredningsarbetet i kyrka-statfrågan.

För folkregistreringens vidkommande synes genomförandet av ett A-läge inte få några konsekvenser.

I ettvarvt av *B-, C- och D-lägena* förutsätts att det organisatoriska sambandet mellan staten och kyrkan bringats att upphöra. Lägena skiljer sig från varandra, såvitt här är av intresse, däri genom att staten i B-läget (men ej i C- eller D-läget) förutsätts lämna kyrkan biträde med medlemsavgifternas debitering och/eller uppbörd. Biträdet antas kunna lämnas på motsvarande sätt som nu sker i fråga om församlingskatten eller ha en mera begränsad innebörd.

Av förutsättningarna för dessa »fria» lägen synes följa att kyrkans egna organ i princip har att bestämma om de spörsmål som omfattas av den församlingsregistrering som nämnden med utgångspunkt från den nuvarande kyrka-statrelationen föreslagit. Uttalandet bör dock för B-lägets del modifieras dithän att de former, som den i detta läge förutsatta statliga medverkan i fråga om medlemsavgifterna kan få, i vissa hänseenden kan anses böra begränsa kyrkans principiellt fria bestämmanderätt i vad gäller utformningen av en eventuell motsvarighet till församlingsregistreringen. Bl.a. rent tekniska hänsyn kan nödvändiggöra att registreringen utformas inom ramen för av staten meddelade föreskrifter.

Huruvida i ett »fritt» läge en eventuell motsvarighet till församlingsregistreringen kan komma att inrymma någon form av aviseringsbiträde från statens sida torde — på motsvarande sätt som uttalats i fråga om A-läget — bli avhängigt av överväganden inom ramen för utredningsarbetet i kyrka-statfrågan.

För folkregistreringens vidkommande torde genomförandet av ett C- eller D-läge endast få den konsekvensen att det försam-

lingshänförande av den folkbokförda befolkningen som i nuläget betingas av kyrka-statrelationen ej blir erforderligt. Huruvida i ett B-läge ett sådant församlingshänförande kan undvaras blir beroende av hur den statliga medverkan i fråga om medlemsavgifterna som förutsätts i detta läge utformas.

Som en konsekvens och delvis en sammanfattning av vad ovan anförts kan avslutningsvis sägas följande.

Det system för folkregistrering som nämnden utvecklat i betänkanudet och som haft till utgångspunkt den nuvarande kyrka-statrelationen påverkas endast i mycket begränsad utsträckning av en framtida ändrad sådan relation. Ovissheten om den framtida kyrka-statrelationens principiella och praktiska utformning torde därför inte i och för sig utgöra något hinder mot att, om så eljest befinnes lämpligt, genomföra en omläggning enligt de riktlinjer som angetts i betänkanudet. En annan sak är att nämnda ovisshet så till vida kan bli av betydelse att statsmakterna — med hänsyn till vad tidigare i detta kapitel sagts om sambandet mellan den kyrkliga registreringens utformning och överväganden inom ramen för utredningsarbetet i kyrka-statfrågan — kan finna att ett ställningstagande till en omläggning bör anstå till dess principståndpunkt tagits till den framtida relationen mellan staten och svenska kyrkan.

Som i kap. 1 uttalats anser sig nämnden inte ha att ta ställning i frågan om ett överförande av pastorsämbetenas folkbokföringsuppgifter till borgerlig myndighet bör komma till stånd eller ej. Ett ställningstagande till denna fråga från statsmakternas sida måste grundas på en bedömning av de fördelar och nackdelar som är förknippade med å ena sidan den nuvarande ordningen och å andra sidan en nyordning. Ställningstagandet underlättas om i bedömningsmaterialet ingår en författningsmässig konkretisering av den ifrågasatta nyordningen. Förslag till författningar som — under förutsättning av ett principbeslut om överförande — föreslås ersätta bl.a. de gällande folkbokföringsförfattningarna har därför utarbetats. Även de erforderliga följdändringarna har uppmärksamats.

Författningsförslagen redovisas nedan under rubrikbeteckningen *A*. I fråga om följd-författningarna har därvid den dispositionen valts att först upptas författningar (författningsförslagen 6—25) som finns intagna i lagbokens huvudavdelning (1970 års utgåva) och därefter övriga författningar (ordnade efter tillkomsttag). Kommentarer som nämnden bedömt erforderliga redovisas i förekommande fall i anslutning till resp. författning. Vid upprättandet av förslagen har av arbetstekniska skäl i allmänhet kunnat beaktas endast författningar (författningsändringar) som utkommit från trycket före den 1 juli 1970.

Under rubrikbeteckningen *B*, nedan anmärks vissa författningar beträffande vilka ändring övervägts men i fråga om vilka nämnden av särskilda skäl underlåtit att framlägga ändringsförslag.

Den ifrågasatta reformen beträffande huvudmannaskapet för den löpande folkregistreringen ingriper i en mängd författningar, särskilt som reformen förutsätter vissa ändrade begreppsbestämningar. Enligt av nämnden valda definitioner motsvarar vid den ifrågasatta nyordningen begreppet »folkbokföring» i allmänhet det nuvarande begreppet »kyrkobokföring». I vissa fall har dock sistnämnda begrepp sin motsvarighet i det av nämnden skapade begreppet »församlingsregistrering». Situationen kompliceras ytterligare av att i en del äldre författningar ordet »kyrkoskriven» används med i vissa fall oklar betydelse. Genom övergångsbestämmelse till den föreslagna lagen om folkregistrering har — för de fall då ej av särskilda skäl direkt författningsändring befunnits påkallad — det nya begreppet »folkbokföring» applicerats på det äldre begreppet »kyrkobokföring». Bland de fall då direkt författningsändring ansetts erforderlig är särskilt att framhålla författningar i vilka begreppet »kyrkobokföring» används i en betydelse som motsvarar det nya begreppet »församlingsregistrering». — Under särskild rubrik nedan (bokstavs-beteckningen *C*.) redovisar nämnden de ytterligare författningar vilka — enligt vad som framkommit vid en

gjord författningsgenomgång — innehåller ordet »kyrkobokföring» (eller annan form därav) och där dess nya motsvarighet är ordet »folkbokföring» (eller annan form därav). — I ett flertal författningar förekommer den numera inadekvata benämningen »prästbevis» i betydelsen »personbevis». Också orden »åldersbetyg» och »åldersbevis» förekommer i sistnämnda betydelse. Även ifrågavarande författningar anmärks — i den mån de uppmärksamats vid författningsgenomgången — nedan under särskild rubrik (med bokstavsbezeichnung D.).

A. Författningsförslag

Nya författningar

1. Lag om folkregistrering
2. Folkregistreringskungörelse
3. Lag om församlingsregistrering
4. Församlingsregistreringskungörelse
5. KK om församlingsregistrering i icke territoriell församling av svenska kyrkan

Ändring i

6. Giftermålsbalken
7. KK (1969: 119) om försäkran av trolövad angående frihet från vissa äktenskaps-hinder
8. Lag (1915: 434) om fullföljd av talan mot beslut i vissa ärenden rörande äkten-skaps ingående
9. KK (1951: 703) med vissa bestämmelser angående vigselförrättare inom annat trossamfund än svenska kyrkan
10. KK (1964: 678) med närmare föreskrifter om borgerlig vigsel
11. KK (1952: 87) angående äktenskapsregistret
12. KK (1969: 123) om äktenskapscertifikat
13. KF (1915: 484) huru utländsk undersåte, som vill träda i äktenskap inför svensk myndighet, må styrka, att hinder mot äktenskapets avslutande ej är för handen
14. Lag (1915: 437) om äktenskaps ingående i vissa fall inför svensk myndighet i ut-landet
15. Föräldrabalken
16. KK (1950: 146) om barnavårdsmans verksamhet och tillsynen därå
17. KK (1952: 644) angående skyldighet för myndighet att i vissa fall meddela under-rättelse till brittisk konsul
18. KK (1949: 661) om skyldighet för domstol att lämna uppgifter i mål och ärenden enligt föräldrabalken
19. Ärvdabalken
20. KK (1958: 401) angående skyldighet för pastor att meddela underrättelse om fransk medborgares dödsfall, m.m.
21. KK (1924: 475) angående meddelanden från domstol om dödförklaringar
22. KK (1942: 421) om efterlysning av vissa underhållsskyldiga
23. Förundersökningskungörelsen (1947: 948)
24. KK (1967: 502) om uppgift från pastorsämbete i och för utredning angående brott m.m.
25. Lag (1909 nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt
26. Kommunala vallagen (1930: 253)
27. Lag (1937: 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar
28. Kyrkomötesförförordningen (1949: 174)
29. Arbetarskyddskungörelsen (1949: 208)
30. Religionsfrihetslagen (1951: 680)
31. Lag (1951: 691) om viss lindring i skattskyldigheten för den som icke tillhör sven-ska kyrkan
32. Reglementet (1955: 592) för barnmorskor
33. Taxeringsförförordningen (1956: 623)
34. Lag (1957: 585) om jordfästning m.m.

35. KK (1958: 388) med vissa bestämmelser rörande taxering, uppbörd och folkbokföring under krigsförhållanden
36. Stadgan (1959: 545) för kammarrätten
37. Lag (1961: 436) om församlingsstyrelse
38. Stadgan (1963: 214) angående statsdepartementen
39. Namnlagen (1963: 521)
40. Namnkungörelsen (1963: 528)
41. Begravningskungörelsen (1963: 540)
42. Expeditionskungörelsen (1964: 618)
43. Instruktion (1965: 738) för domkapitlen
44. Instruktion (1966: 557) för lokal skattemyndighet
45. KK (1967: 497) om vissa register hos folkbokföringsmyndighet över fastigheter och skattskyldiga
46. KK (1967: 617) om uppgifter beträffande personer som avses i 23 och 24 §§ folkbokföringsförordningen den 9 juni 1967 (nr 198)
47. Utlänningskungörelsen (1969: 136)
48. Medborgarskapskungörelsen (1969: 235)
49. KK (1969: 379) om inskrivning och redovisning av värnpliktiga
50. Cirkulär den 11 april 1969 angående tillämpning av kyrkohandbokens föreskrifter om lysning
51. KK (1969: 493) om folkbokföring vid internordisk flyttning.

1. Förslag till

Lag om folkregistrering

Inledande bestämmelser

1 §

Folkregistrering sker hos lokal skattemyndighet dels fortlöpande i särskilda register (folkbokföring) dels årligen i mantalslängder (mantalsskrivning).

2 §

Hos länsstyrelse föres register över befolkningen i länet på sätt Konungen förordnar.

3 §

Riksskatteverket handlägger centrala uppgifter inom och har tillsyn över folkregistreringen.

4 §

För varje person fastställs personnummer som identitetsbeteckning. Personnummer anger födelsetid samt innehåller vidare födelsennummer och kontrollsiffra.

Födelsetiden anges med sex siffror, två för året, två för månaden och två för dagen i nu nämnd ordning.

Födelsennumret består av tre siffror och är udda för man och jämnt för kvinna.

Folkbokföring

Definitioner m.m.

5 §

I denna lag förstås med en persons folkbokföringsfastighet den fastighet på vilken han är folkbokförd, folkbokföringsort den kommun där hans folkbokföringsfastighet ligger eller, om han är folkbokförd under rubrik *på kommunen skrivna* eller *utan känt hemvist*, den kommun rubriken avser.

Med församling avses i lagen territoriell församling av svenska kyrkan.

En person säges vara folkbokförd i viss församling om hans folkbokföringsfastighet ligger där eller om han med tillämpning av 25 § hänförts dit.

6 §

Har beslut att en person skall folkbokföras på fastighet till vilken han flyttat meddelats efter anmälan enligt 31 §, gäller folkbokföringen från och med den dag anmälan inkom. Har beslutet meddelats utan föregående anmälan, gäller folkbokföringen från och med beslutets dag.

Vid flyttning inom landet upphör den flyttande att vara folkbokförd på utflyttningsfastigheten från och med den dag han är folkbokförd på inflyttningsfastigheten. Vid flyttning till utlandet upphör folkbokföringen att gälla från och med utresedagen. Anmäles flyttning till utlandet efter utresedagen, upphör dock folkbokföringen att gälla från och med den dag anmälan inkom.

Folkbokföres någon under rubrik gäller folkbokföringen från och med beslutets dag. Om person, som är sålunda bokförd, folkbokföres på viss fastighet eller flyttar till utlandet äger vad i första och andra styckena sägs motsvarande tillämpning.

7 §

Om register för folkbokföringen bestämmer Konungen.

Rätt folkbokföringsort m.m.

8 §

Var och en folkbokföres i den kommun och på den fastighet där han är bosatt, om annat ej följer av bestämmelse i 16—20, 23 och 24 §§.

9 §

En person anses bosatt på den fastighet där han regelmässigt vistas eller, när byte av bostad skett, kan antagas komma att regelmässigt vistas under nattvilan eller motsvarande vila (dygnsvilan). Den som enligt denna regel kan anses bosatt på flera fastigheter anses bosatt på den fastighet där han med hänsyn till sin tjänst eller verksamhet och övriga omständigheter får anses ha sitt egentliga hemvist.

Undantag från första stycket anges i 10—14 §§.

10 §

Den som på grund av sina arbetsförhållanden tillbringar dygnsvilan på annan fastighet än den där hans familj är bosatt anses bosatt hos familjen, om han regelbundet besöker den när tillfälligt hinder ej möter.

11 §

Dygnsvila som en person på grund av tillfälligt arbete eller uppdrag tillbringar på annan fastighet än den där han har sitt egentliga hemvist anses icke leda till ändring i hans bosättning.

12 §

Kan elev vid allmän eller enskild läroanstalt anses ha sitt egentliga hemvist hos föräldrar, andra anhöriga eller, om han är gift, hos sin familj eller på annan plats, anses han bosatt där, även om han till följd av studierna tillbringar dygnsvilan på annan fastighet.

13 §

Den som på grund av yrke eller tjänst icke kan tillbringa sin dygnsvila regelmässigt på viss fastighet anses bosatt på den fastighet där han kan anses ha sitt egentliga hemvist. Därvid beaktas hans yrke eller tjänst, familjens eller annan nära anhörigs bosättning, förvaringen av hans bohag och annan omständighet.

14 §

Den som tillhör den nomadiserande samebefolkningen och icke är bosatt på viss fastighet anses bosatt på sitt huvudviste i samebyn. Om sådant huvudviste gäller i tillämpliga delar vad som enligt denna lag gäller om fastighet.

15 §

Även om en person icke är bosatt på viss fastighet, anses han dock bosatt i viss kommun, om det med tillämpning på kommunens område av bestämmelserna i 9—14 §§ om fastighet kan anses att han är bosatt inom området.

16 §

På ansökan av den som äger eller innehar fast egendom men endast under någon del av året vistas på egendomen eller i övrigt inom den kommun där egendomen är belägen kan Konungen förordna, att sökanden skall vara folkbokförd på viss fastighet i kommunen, om det är skäligt med hänsyn till egendomens betydelse och övriga omständigheter.

17 §

Ledamot av statsrådet som för att utöva statsrådsämbetet flyttar från kommun, där han var bosatt vid utnämningen, får fortfarande vara folkbokförd där.

18 §

Den som förordnas av Konungen till ledamot i kommitté eller kommission eller fått uppdrag att biträda i statsdepartement som sakkunnig eller fått särskilt uppdrag av riksdagen och för att fullgöra uppdraget flyttar från den kommun, där han var bosatt när han fick uppdraget, får fortfarande vara folkbokförd i denna kommun, om han där innehar anställning, äger eller brukar fastighet eller idkar rörelse.

19 §

Den som för vård eller tillsyn vistas på ålderdomshem i annan församling än den, där han rätteligen var eller bort vara folkbokförd när han flyttade till ålderdomshemmet, får folkbokföras i sistnämnda församling. Han folkbokföres på den fastighet där han förut var bokförd eller, om särskilda skäl föreligger, på annan fastighet.

Den som för vård eller tillsyn vistas på ålderdomshem och är folkbokförd i den församling där hemmet ligger får folkbokföras på annan fastighet i församlingen, om särskilda skäl föreligger.

20 §

Intagning på sjukvårdsinrättning är ej anledning till att den intagnes folkbokföringsfastighet eller folkbokföringsort ändras. Förhållanden som inträffar efter intagningen beaktas vid folkbokföringen, som om han ej varit intagen på sjukvårdsinrättningen.

Första stycket äger motsvarande tillämpning i fråga om den som intages eller intagits i förbättrings-, uppfostrings-, fångvårds- eller arbetsanstalt. Den som frigivits eller utskrivits villkorligt från fångvårds- eller arbetsanstalt eller som efter att ha dömts till ungdomsfängelse eller internering överförts till vård utom anstalt anses vid folkbokföring vara intagen i anstalten även under provotiden eller vården utom anstalt.

21 §

Levande fött barn folkbokföres i sin födelsehemort, om det är fött inom landet eller fött utom landet av kvinna som är folkbokförd här eller är bosatt här och upptagen i obefintligregister.

Födelsehemort är den kommun där modern vid barnets födelse var folkbokförd eller upptagen i obefintligregister. Kan moderns folkbokföring ej utredas, är den kommun, där barnet föddes, födelsehemort. För hittebarn är den kommun, där barnet anträffas, födelsehemort.

Sedan barnet folkbokförts i födelsehemorten, tillämpas övriga bestämmelser om folkbokföringsort.

22 §

Den som tillhör främmande makts beskickning eller lönade konsulat eller dess betjäning folkbokföres endast om han är svensk medborgare. Detta gäller även sådan persons familjemedlem eller tjänare.

23 §

Den som är anställd på utländsk ort i svenska statens tjänst folkbokföres med sin familj och svenska betjäning under rubrik *på kommunen skrivna, utlandsanställda*, i Stockholm. Konungen kan dock medge den, som äger eller innehar fast egendom i annan kommun än Stockholm, att med familj och betjäning folkbokföras på viss fastighet i den kommun där egendomen är belägen.

24 §

Den som icke är bosatt på någon fastighet i den kommun där han skall folkbokföras bokföres under rubrik *på kommunen skrivna* i nämnda kommun, om särskilda skäl föreligger och annat ej följer av 16, 19, 20 eller 23 §.

Den som saknar känt hemvist eller, i fråga om nomadiserande same, känt huvudviste, bokföres dock, om han ej är inskriven i sjömansregistret, under rubrik *utan känt hemvist* i sin dittillsvarande folkbokföringsort.

25 §

Den som enligt 23 eller 24 § folkbokförts under rubrik hänföres till viss församling inom kommunen enligt föreskrifter som meddelas av Konungen.

26 §

Från folkbokföringen avregistreras den som avlidit eller enligt 22 § ej längre skall folkbokföras. Vidare avregistreras den som vid prövning av anmälan enligt 32 § anses ha flyttat till utlandet.

Som utflyttad avregistreras, även om anmälan enligt 32 § icke gjorts, utlänning som kan antagas ej längre vara bosatt i Sverige och svensk medborgare som enligt säkra upplysningar vid två mantalsskrivningar i följd är stadigvarande bosatt i utlandet.

Från sin folkbokföringsfastighet avregistreras den som enligt 6 § upphört att vara folkbokförd på fastigheten till följd av flyttning inom landet. Motsvarande gäller den som enligt 6 § upphör att vara folkbokförd under viss rubrik.

Till obefintligregister överföres den som vid två mantalsskrivningar i följd befunnits sakna känt hemvist.

Andra och fjärde styckena gäller icke sådan svensk missionär eller präst, som är anställd i utlandet, och ej heller make eller barn under 15 år som åtföljer honom.

27 §

Anmälan enligt denna lag får göras muntligen, om annat ej anges särskilt. Den lokala skattemyndigheten kan dock begära att muntlig anmälan, som lämnas i telefon, för att gälla skall bekräftas skriftligen eller, om särskilda skäl föreligger, vid personlig inställelse.

28 §

Barns födelse anmäles till den lokala skattemyndigheten i födelsehemorten om det är fött inom riket eller fött utom riket av kvinna som är folkbokförd här eller är bosatt här och upptagen i obefintligregister.

Födets barnet på sjukhus eller enskilt sjukhem gör inrättningen anmälan. Biträder barnmorska vid födelsen i annat fall, gör hon födelseanmälan. Anmälan skall ske ofördröjligen och vara skriftlig.

I andra fall skall barnets vårdnadshavare göra anmälan enligt första stycket inom en månad från födelsen. Sker det icke kan den lokala skattemyndigheten förelägga vårdnadshavaren att inom viss tid fullgöra sin skyldighet.

Med barn avses nyfödd, som efter födelsen andats eller visat annat livstecken, samt nyfödd som avlidit efter utgången av tjuugoåttonde havandeskapsveckan.

29 §

Dödsfall anmäles skyndsamt till lokal skattemyndighet. Anmälan göres av efterlevande make eller annan anhörig, som sammanbott med den döde eller av annan anledning finns på platsen. Om sådan anmälningskyldig ej finns, bör husfolk, husvärd eller annan som är närmast till det anmäla dödsfallet.

30 §

Intyg om dödsorsak (dödsbevis) lämnas vid dödsfall till lokal skattemyndighet.

31 §

Flyttning som bör föranleda ändring i folkbokföringen anmäles av den flyttande inom två veckor till den lokala skattemyndigheten i den efter flyttningen rätta folkbokföringsorten. Det sagda gäller även den som flyttat in från utlandet.

Sker icke anmälan enligt första stycket eller är anmälan ofullständig och saknar den lokala skattemyndigheten erforderliga uppgifter för folkbokföringen, kan myndigheten förelägga den flyttande att lämna dessa uppgifter.

32 §

Den som har för avsikt att bosätta sig stadigvarande i utlandet skall anmäla detta till den lokala skattemyndigheten i folkbokföringsorten. Anmälan göres före utresan och skall innehålla uppgift om utresedagen. Om utresan inställes eller uppskjutes skall detta anmälas till den lokala skattemyndigheten senast den tidigare uppgivna utresedagen.

33 §

Fastighetsägare eller innehavare av bostadslägenhet, som upplåter bostad åt annan, skall anmäla detta till den lokala skattemyndigheten i det fögderi där fastigheten är belägen. Anmälan göres inom två veckor efter inflyttningen.

Fastighetsägare eller innehavare av bostadslägenhet är skyldig att på förfrågan av lokal skattemyndighet uppge om viss person bor i fastigheten respektive lägenheten.

Lokal skattemyndighets beslut m.m.

34 §

Lokal skattemyndighet beslutar efter anmälan eller när annat skäl föreligger om viss persons folkbokföring. Myndigheten skickar underrättelse till honom, om åtgärd vidtages utan att anmälan skett eller om anmälan ej följts vid folkbokföringen.

35 §

Är lokala skattemyndigheter av olika mening i fråga om folkbokföring, hänskjuter den myndighet som först handlagt ärendet detta till den länsstyrelse som prövar besvär över myndighetens beslut. Vid sådan underställning skall den ifrågasatta folkbokföringsåtgärden anstå till dess länsstyrelsens beslut föreligger. Länsstyrelsen kan förordna att åtgärden skall anstå till dess lagakraftgäande beslut i ärendet föreligger.

Mantalskrivning

36 §

I denna lag förstås med mantalsåret det kalenderår för vilket mantalskrivning sker, mantalsdagen den 1 november året närmast före mantalsåret, mantalskrivningsort för varje person den kommun i vilken han mantalskrives.

37 §

Var och en mantalskrives på den fastighet, där han rätteligen skall vara folkbokförd mantalsdagen, samt i den kommun, där fastigheten är belägen.

Den som mantalsdagen skall vara folkbokförd under rubrik *på kommunen skrivna* eller *utan känt hemvist* mantalskrives under samma rubrik i den kommun till vilken rubriken hänför sig.

Vid ändring i den kommunala indelningen sker mantalskrivning efter den nya indelningen första gången för det kalenderår indelningen träder i kraft.

38 §

Till ledning för mantalskrivning upprättar länsstyrelsen stomme till mantalslängd för varje kommun. I stommen upptages de personer som kan antagas bli mantalskrivna i kommunen. Närmare föreskrifter härom meddelas av Konungen.

Ett exemplar av stommen överlämnas före den 15 januari mantalsåret till kommunen för att under tiden till och med den 5 februari samma år genom kommunens styrelses försorg hållas tillgängligt för den som önskar taga del av det.

39 §

Ansökan om mantalskrivning med avvikelse från vad som upptagits i stomme till mantalslängd får göras av enskild person i fråga om hans mantalskrivning och av kommun i fråga som rör kommunen.

Ansökan göres senast den 5 februari mantalsåret hos den lokala skattemyndighet som skall vidtaga den yrkade åtgärden. Ansökan bör vara skriftlig men får göras muntligen vid inställelse hos den lokala skattemyndigheten.

40 §

Lokal skattemyndighet prövar efter ansökan enligt 39 § eller när anledning i övrigt föreligger huruvida viss person skall upptagas eller utelämnas i mantalslängd. Myndigheten inför i stommen ändring, strykning eller tillägg som föranledes av prövningen.

41 §

Den lokala skattemyndigheten underskriver stommen till mantalslängd den 1 mars mantalsåret. Längden anses därmed upprättad och justerad.

Har ansökan enligt 39 § gjorts beträffande viss persons mantalsskrivning skickar den lokala skattemyndigheten senast den 15 mars mantalsåret underrättelse om vad som beslutats vid mantalsskrivningen till den som beslutet gäller och till kommunen. Sådan underrättelse skickas också när den lokala skattemyndigheten utan ansökan beslutat i fråga om mantalsskrivning med avvikelse från vad som upptagits i stommen till mantalslängd.

42 §

Är lokala skattemyndigheter av olika mening om persons rätta mantalsskrivningsort, skall frågan därom underställas länsstyrelsen i det län där den ifrågasatta nya mantalsskrivningsorten är belägen. Personen mantalsskrives i den kommun, där han var upptagen i stomme till mantalslängd, och kvarstår där till dess länsstyrelsens beslut eller, om länsstyrelsen förordnar, lagakraftäggande beslut i ärendet föreligger.

43 §

Uppdagad efter mantalslängdens justering att längden på grund av fel vid framställning av stomme till mantalslängd eller till följd av skrivfel eller annat dylikt förbiseende innehåller uppenbar oriktighet, får den lokala skattemyndigheten efter samråd med länsstyrelsen besluta om rättelse av mantalslängden. Sådant beslut får ej fattas senare än den 1 september mantalsåret.

Besvär m.m.

44 §

Mot beslut i folkregistreringsärende som underställes länsstyrelse eller avser föreläggande enligt 28, 31, eller 55 § får talan icke föras.

Talan mot beslut i annat folkregistreringsärende föres genom besvär hos länsstyrelsen. Besvären skall inges till länsstyrelsen. Har besvären ingivits till annan länsstyrelse än den som skall pröva besvären, utgör detta ej hinder mot att de prövas.

45 §

Talan i fråga om folkbokföringsfastighet, folkbokföringsort, folkbokföring under viss rubrik eller registrering i obefintligregister får föras av den vars folkbokföring beröres av beslutet och av kommunen.

I annat folkbokföringsärende än som avses i första stycket får talan föras av den som beröres av beslutet. Sådan talan får föras utan inskränkning i tiden.

Mot beslut i mantalsskrivningsärende får talan föras av den vars mantalsskrivning beröres av beslutet och av kommunen. Besvärerna skall, utom då fråga är om talan mot beslut om rättelse av mantalsslängd enligt 43 §, ha inkommit till länsstyrelsen senast den 15 april mantalsåret.

46 §

Innan underställt ärende avgöres, skall person och kommun som får föra talan i ärendet beredas tillfälle att yttra sig.

Innan länsstyrelse avgör besvärärende inhämtas yttrande från beslutsmyndigheten och beredes den som, förutom klaganden, får föra talan i ärendet tillfälle att avge yttrande.

Vid avgörande av folkbokföringsärende kan länsstyrelsen förordna om sådan folkbokföringsåtgärd som ej yrkats i ärendet. I mantalsskrivningsärende gäller motsvarande i fråga om såväl folkbokförings- som mantalsskrivningsåtgärd.

47 §

Finner länsstyrelse vid prövning av fråga om rätt folkbokförings- eller mantalsskrivningsort att kommun i annat län kan komma i fråga, skall yttrande inhämtas från länsstyrelsen i det andra länet. Denna länsstyrelse kan i sitt yttrande förbehålla sig rätt till fortsatt prövning av ärendet.

Är länsstyrelserna ense och har förbehåll enligt första stycket icke gjorts, avgöres hela ärendet av den länsstyrelse som begärt yttrandet. I annat fall skall denna länsstyrelse med eget slutligt yttrande i saken överlämna ärendet till den andra länsstyrelsen för fortsatt prövning.

Är den länsstyrelse som sist handlägger ärende icke ense med länsstyrelse som förut slutligt yttrat sig i saken, skall länsstyrelsen med eget slutligt yttrande underställa ärendet kammarrätten. I annat fall avgör den förra länsstyrelsen ärendet i dess helhet.

48 §

Mot länsstyrelsens beslut i ärende som underställes kammarrätten får talan icke föras. Talan mot annat beslut av länsstyrelse föres genom besvär hos kammarrätten.

Besvärerna skall inges till den länsstyrelse som meddelat beslutet. Har besvärerna ingivits till kammarrätten, utgör detta ej hinder mot att besvärerna prövas, om de inkommit före besvärstidens utgång.

Beslut som avses i andra stycket skall verkställas omedelbart, om länsstyrelsen ej förordnat annat.

49 §

Länsstyrelsens beslut, varigenom mål underställes kammarrättens prövning eller varigenom ärende avgjorts, skall delges person och kommun som beröres av beslutet.

I underställningsbeslut skall anges att yttrande, som part vill inge till kammarrätten, skall ha inkommit till domstolen inom tre veckor efter det parten fick del av underställningsbeslutet.

Länsstyrelsens beslut, mot vilket talan får föras, skall innehålla besvärshänvisning.

50 §

När talan förts mot länsstyrelsens beslut, skall länsstyrelsen inhämta yttrande från lokal skattemyndighet, som tidigare yttrat sig i ärendet, och bereda den som, förutom

klaganden, får föra talan tillfälle att yttra sig. Därefter skall länsstyrelsen skyndsamt sända handlingarna i ärendet med eget yttrande till kammarrätten.

51 §

Vad som enligt 46 § tredje stycket gäller för länsstyrelse äger motsvarande tillämpning på kammarrätten vid dess prövning av mål om folkbokföring eller mantalsskrivning.

Mot kammarrättens avgörande i mål enligt denna lag får talan icke föras.

52 §

I ärende om rätt mantalsskrivningsort kan frågan om rätt folkbokföringsort på mantalsdagen prövas även om beslutet om folkbokföring vunnit laga kraft.

Har någon genom beslut som vunnit laga kraft mantalsskrivits på mer än en ort, kan frågan om hans rätta mantalsskrivningsort prövas, om prövningen är av betydelse i annat ärende.

53 §

Bestämmelserna om ersättning av allmänna medel till vittne vid allmän domstol gäller även för ersättning åt den som av länsstyrelse eller kammarrätten kallats till vittnesförhör i mål enligt denna lag. Ersättningen stannar dock alltid på staten.

Särskilda bestämmelser

54 §

Den som underlåter att göra anmälan enligt 31—33 §§ dömes, om förseelsen ej är ringa, till böter, högst femhundra kronor.

55 §

Om föreläggande enligt 28 eller 31 § icke efterkommes, kan den lokala skattemyndigheten vid vite förelägga den försumlige att fullgöra sin anmälningsskyldighet. Försuttet vite utdömes av länsstyrelsen.

Vid underlåtenhet att enligt namnlagen (1963: 521) anmäla förnamn för nyfött barn som ej blivit döpt inom svenska kyrkan äger 28 § tredje stycket och första stycket av denna paragraf motsvarande tillämpning.

56 §

Konungen kan föreskriva att föreståndare för inrättning som avses i 19 och 20 §§ är skyldig att lämna uppgifter som fordras för folkbokföring enligt nämnda paragrafer.

57 §

Sådant år då allmän folkräkning sker förrättas mantalsskrivning enligt bestämmelser som meddelas av Konungen.

58 §

Under förutsättning av ömsesidighet kan Konungen överenskomma med främmande stat om folkregistrering av enskilda personer i Sverige och i den andra staten.

Konungen kan utfärda sådana föreskrifter utöver eller i stället för denna lag som fordras för tillämpningen av överenskommelse enligt första stycket.

Om synnerliga skäl föreligger, kan Konungen eller myndighet, som Konungen bestämmer, efter ansökan förordna att viss person skall folkbokföras eller mantalsskrivas med avvikelse från denna lag.

Närmare föreskrifter för tillämpning av denna lag meddelas av Konungen eller av myndighet som Konungen bestämmer.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 19... I samband med ikraftträdandet iakttages följande.

1. Genom lagen upphäves folkbokföringsförordningen (1967: 198).
2. Uppdrag att vara kyrkobokföringsinspektör upphör att gälla vid utgången av december 19...
3. Förekommer i lag eller annan författning hänvisning till föreskrift som ersatts genom bestämmelse i denna lag tillämpas i stället den nya bestämmelsen.
4. Vad i lag eller annan författning stadgas om pastorsämbete eller pastor i egenskap av folkbokföringsmyndighet tillämpas på lokal skattemyndighet om ej annat följer av lagen (19...: 00) om församlingsregistrering.

Förekommer i lag eller annan författning ordet »kyrkobokföra» eller detta ord i böjd eller sammansatt form skall därmed förstås »folkbokföra» eller tillämplig form därav, om ej av omständigheterna framgår att ordet eller ordformen avser förhållande som regleras i lagen om församlingsregistrering.

5. Har pastorsämbete eller, i Stockholm och Göteborg, lokal skattemyndighet meddelat beslut i kyrkobokföringsärende före den 1 januari 19..., gäller i fråga om talan mot beslutet fortfarande äldre bestämmelser.

6. Ytterligare föreskrifter som fordras för denna lags ikraftträdande meddelas av Konungen.

Kommentarer

Till 19 §. Jfr 23 § i gällande FBF. Bestämmelsen åsyftar (se prop. 1965: 93) i första hand att möjliggöra för den som intas på ålderdomshem att vidmakthålla kontakten med sin »gamla» församling. Skall detta syfte kunna tillgodoses inom ramen för det i betänkandet uppbyggda regelsystemet måste reglerna om fakultativ folkbokföring av de på ålderdomshem intagna utformas så, att reglerna föranleder församlingsregistrering i den önskade församlingen. (En annan möjlighet vore att inta specialbestämmelser i författningarna om församlingsregistrering. Detta skulle dock innebära ett icke önskvärt brytande av den princip som — utom då fråga är om församlingsregistrering i icke territoriell församling — gäller om registreringsförsamlingen såsom direkt bestämd av vederbörandes folkbokföring.) Det har inte bedömts möjligt att i full utsträckning uppnå de konsekvenser i fråga om »församlingstillhörigheten» som följer av 23 § i FBF, utan att på sätt som skett i förevarande 19 § bibehålla församlingen som styrningsbegrepp. — Några praktiska olägenheter av att — i fall enligt den föreslagna paragrafens första stycke — möjlighet ej avses finnas att folkbokföra den intagne under rubrik torde ej behöva uppkomma. Anvisningsvägen synes kunna ges sådana föreskrifter att den, som vill behålla anknytningen till sin gamla församling och inte på grundval av sin tidigare bosättning, via barns bosättning e.dyl. kan fastighetshänföras i denna, folkbokförs på annan lämplig fastighet i församlingen.

Till 20 §. Det ankommer på hemvistsakkunniga (se 3.3.1) att föreslå utbyte av de föräldrade uttrycken »förbättrings- och uppfostringsanstalt» (jfr 3 LU 1965: 24).

Till 23 §. Jfr 20 § gällande FBF. Beträffande de utlandsplacerade statsanställda har den metoden valts att de folkbokförs i Stockholm under rubrik »på kommunen skrivna» med specialbestämningen »utlandsanställda». En specialbestämning är erforderlig med hänsyn till de särskilda beskattningsregler som gäller för denna kategori. Enligt nämndens intentioner (se nedan under 25 §) kommer ifrågavarande personer — i likhet med övriga som i Stockholm folkbokförts under rubrik — att såsom nu hänföras till Storkyrkoförsamlingen.

Till 24 §. Om en person är folkbokförd på fastighet och alltjämt skall vara folkbokförd i kommunen, fastän han inte längre är bosatt på någon fastighet i kommunen, behåller han enligt första stycket som regel sin folkbokföringsfastighet. När särskilda skäl föreligger skall han dock i stället bokföras i kommunen under rubrik *på kommunen skrivna*. Som exempel på sådana skäl kan nämnas fall då folkbokföringsfastigheten upphört att existera som bostadsfastighet. Tillämpningen av 15 § kan vidare leda till att en person får ny folkbokföringsort och därvid omedelbart måste tas upp under nämnda rubrik därför att anknytning till viss fastighet i orten saknas. — Andra stycket innehåller för vissa fall undantag från första stycket. Den som saknar känt hemvist bokförs, om han ej är inskriven i sjömansregistret, under rubrik *utan känt hemvist*, alltså ej på fastighet eller under rubrik *på kommunen skrivna*.

Till 25 §. Som utvecklats tidigare i betänkandet förordar nämnden att ifrågavarande personer, om särskilda förhållanden ej motiverar en annan ordning, hänförs till den församling inom kommunen som enligt nämndens förteckning över numeriska koder har den lägsta beteckningen. I Stockholm har Storkyrkoförsamlingen denna beteckning. Vissa svårigheter kan förutses uppkomma vid tillämpningen av huvudregeln på dem som före en eventuell folkbokföringsreforms genomförande har kyrkobokförts under rubrik »på församlingen skrivna» jämlikt 23 § FBF (vissa på åldersdomshem intagna). Svårigheterna torde kunna övervinnas genom lämpligt utformade anvisningar (jfr vad ovan anförts i kommentar till 19 §).

Till 43 §. Den möjlighet till rättelse av justerad mantalslängd som stadgandet medger torde ha ett praktiskt behov att fylla. Närmare föreskrifter om förfarandet ges i folkregistreringskungörelsen. Utformningen av bestämmelserna bygger på finansdepartementets skrivelse den 1 mars 1968, Dnr 774, ang. rättelse av 1968 års mantalslängd jämte av CFU i anledning därav utfärdade anvisningar.

Till 48 §. Besvär över länsstyrelses beslut i samtliga ärenden om folkregistrering föreslås skola föras hos kammarrätten. Det förhållandet att f.n. besvär över vissa länsstyrelsebeslut om kyrkobokföring skall upptas av Konungen (regeringsrätten) får i väsentlig mån antas avhängigt av den särskilda ordning som råder i Stockholm och Göteborg. Ordningen föranleder att vissa beslut som meddelas av de lokala skattemyndigheterna därstädes är av den art att besvär över desamma skulle — om de meddelats av pastorsämbete — ha upptagits av domkapitlet (för vilket organ regeringsrätten är den naturliga överinstansen). Det må framhållas att flertalet av de 16 mål som under åren 1930—1967 upptagits av regeringsrätten och i årsbokens register betecknats som kyrkobokföringsmål avsett namnfrågor. Namnlagens bestämmelser föranleder att dessa även fortsättningsvis kommer att i sista instans handläggas av regeringsrätten. Endast ett fåtal mål kan anses ha varit av den art att de — ur materiella synpunkter — naturligen tillhört regeringsrättens kompetensområde. De angivna förhållandena får i hög grad anses tala för lämpligheten av den ensartade instansordning nämnden förordar.

Till 55 §. Rätt att förelägga vite tillkommer redan lokal skattemyndighet enligt andra författningar. — Beträffande andra stycket må erinras om att enligt upprättat förslag

till ändring i namnlagen skyldighet föreskrivits för dopförrättare att — då förnamn getts vid dop inom svenska kyrkan — underrätta den lokala skattemyndigheten därom.

Till övergångsbestämmelserna. p. 4. »Pastorsämbete» (»pastor») i äldre lagstiftning är i allmänhet att översätta med »lokal skattemyndighet». Ordet »kyrkobokföra» (böjningsform därav) har i de nya författningarna regelmässigt sin motsvarighet i ordet »folkbokföra» (böjningsform därav). De förslag till ändringar i olika författningar som framläggs torde vara ägnade att undanröja flertalet av i sammanhanget möjliga »felöversättningar». I följdändringsarbetet har sålunda stor vikt lagts vid att försöka få fram — och föreslå ändring i — sådana författningar i vilka ordet »kyrkobokföra» (böjningsform därav) motsvaras av ordet »församlingsregistrera» (böjningsform därav) i det nya författningskomplexet. Försiktigtvis bör dock, såsom skett, i övergångsbestämmelserna medtas en översättningsreservation med avseende på begreppen pastorsämbete och kyrkobokföra. — Något praktiskt behov av en bestämmelse för översättning av det nuvarande begreppet »folkbokföring» (såsom samlande benämning för kyrkobokföring och mantalsskrivning) till det föreslagna begreppet »folkregistrering» (såsom samlande benämning för folkbokföring och mantalsskrivning) anser nämnden ej föreligga.

2. Förslag till

Folkregistreringskungörelse

Kungl. Maj:t har med stöd av 60 § lagen (19. .: 00) om folkregistrering funnit gott förordna som följer.

Inledande bestämmelser

1 §

Beteckningar i kungörelsen har samma betydelse som i lagen om folkregistrering. I kungörelsen avses med
folkregistreringsmyndighet: lokal skattemyndighet, länsstyrelse och riksskatteverket,
länsregistrering: personregistrering i särskilda register hos länsstyrelsen,
efternamn: släktnamn eller tilläggsnamn och släktnamn,
gravsättning: gravsättning eller nedgrävning av eller utströende av avlidens aska,
personavi: en vid länsregistreringen upprättad handling som enligt fastställt formulär innehåller folkregistreringsuppgifter om en person.

2 §

Riksskatteverket meddelar anvisningar och fastställer formulär som behövs för folkregistreringen i den mån det ej ankommer på annan samt tillhandahåller folkregistreringsmyndighet blanketter enligt fastställda formulär.

3 §

Länsstyrelsen fastställer personnummer för barn, när barnet upptages i länsstyrelsens register på grund av uppgift om barnets födelse.

Riksskatteverket beslutar om fastställelse av personnummer i övriga fall och om ändring av personnummer. Riksskatteverket kan uppdraga åt länsstyrelsen att meddela sådant beslut.

Den vars personnummer ändras skall underrättas om ändringen.

Folkbokföring

Register

4 §

Följande register föres:

födelsebok
äktenskapsbok
folkregister
obefintligregister
emigrantregister
dödregister
inflyttningsregister
utflyttningsregister
personaviregister.

5 §

Anteckning i de i 4 § angivna registren med undantag för inflyttnings-, utflyttnings- och personaviregistren skall, om ej riksskatteverket beträffande vissa anteckningar med-

ger annat, göras med beständig skrift och får icke utplånas.

Överstrykning skall göras så att skriften förblir läslig. Rättelse skall dagtecknas och signeras.

6 §

Rättelse i registren med undantag av personaviregistreret beslutas av den lokala skattemyndigheten. Är felaktigheten föranledd av anteckning i födelsebok, äktenskapsbok eller dödböcker som föres hos annan lokal skattemyndighet beslutar myndigheterna i samråd.

Person som beröres av fråga om rättelse skall lämnas tillfälle att yttra sig, om det ej är obehövt.

7 §

Barns födelsestid, härkomst och förnamn antecknas i födelsebok hos den lokala skattemyndigheten i födelsehemorten.

Hindersprövning enligt giftermålsbalken och vigsel antecknas i äktenskapsbok hos den lokala skattemyndighet där hinderprövningen skett.

8 §

För varje inom landet folkbokförd person finns en personakt.

När barns födelse antecknas i födelsebok, upprättar den lokala skattemyndigheten personakt för barnet, om detta fötts levande.

När person som ej har personakt folkbokförts eller när personakt förkommit, beslutar riksskatteverket att personakt skall upprättas. Den lokala skattemyndigheten i folkbokföringsorten upprättar personakten om riksskatteverket ej bestämmer annat.

Personakter som ersatts med nya insändes till riksskatteverket.

9 §

Personakten upptager personens namn, personnummer, födelsehemort eller födelseort samt hans folkbokföringsort och folkbokföringsfastighet. Vidare anges om personen tillhör svenska kyrkan och upptages de förhållanden i övrigt som riksskatteverket föreskriver.

När någon efter flyttning folkbokföres på viss fastighet eller under viss rubrik, antecknas i personakten den dag från och med vilken folkbokföringen enligt 6 § lagen om folkregistrering gäller. Infaller dag som nyss sagts under tiden den 2—20 november, anges även var personen var bosatt mantalsdagen. Flyttar någon till utlandet anges den dag från och med vilken folkbokföringen enligt samma paragraf upphör att gälla.

Medborgarskap eller statslöshet anges för person som ej är svensk medborgare.

Besvärmyndighets beslut i folkbokföringsärende antecknas i personakten för person som beröres av beslutet.

10 §

Folkregistret innehåller personakter för alla som är folkbokförda hos den lokala skattemyndigheten. Personakten för den som folkbokföres på grund av inflyttning från annat fögderi överföres från utflyttningsfögderiets folkregister eller, efter beslut av riksskatteverket, från obefintligregister eller emigrantregister.

11 §

Obefintligregistret består av personakterna för dem som enligt 26 § lagen om folkregistrering överförts till registret.

12 §

Från folkregistret överföres personakt till emigrantregistret när personen avregistreras med stöd av 22 § lagen om folkregistrering eller såsom utflyttad till utlandet.

Från obefintligregistret överföres personakt till emigrantregistret, när personen kan antagas ej längre vara bosatt i riket.

13 §

Från folkregistret eller obefintligregistret överföres personakt till dödregistret när personen avlidit eller dödförklarats. Från obefintligregistret överföres personakt även när 100 år förflutit från personens födelse och det ej är känt att personen lever.

Dödsfall, eldbegängelse och gravsättning antecknas i den avlidnes personakt. Göres anmälan om dödsfall och kan ej utrönas om eller var den döde är folkbokförd eller upptagen i obefintligregister, sker på sätt riksskatteverket bestämmer anteckning som nyss sagts hos den lokala skattemyndighet som mottagit anmälan om dödsfallet.

14 §

Inflyttningsregistret består av under kalenderåret mottagna eller inom den lokala skattemyndigheten antecknade flyttningsanmälningar. Sådan anmälan får ej insättas i registret utan att den föranlett beslut om folkbokföring hos myndigheten.

15 §

Utflyttningsregistret består av under kalenderåret mottagna personaktsrekvisitioner. Sådan rekvisition får ej insättas i registret utan att den föranlett beslut om att folkbokföring hos myndigheten skall upphöra beträffande person som omfattas av rekvisitionen.

16 §

Vid utgången av varje kalenderår tillställs lokal skattemyndighet av länsstyrelsen upprättade inflyttnings- och utflyttningslängder.

Riksskatteverket äger förordna att längderna skall upprättas för mer än ett år i taget.

17 §

Personaviregistret innehåller personavi för samtliga hos den lokala skattemyndigheten folkbokförda personer. Om innehållet i personavi ej överensstämmer med anteckningarna i folkregister eller annat register, får avin ej insättas i personaviregistret. I sådant fall underrättas länsstyrelsen.

Anmälningar och underrättelser m.m.

18 §

Barns födelse på sjukhus eller enskilt sjukhem anmäles genast av sjukhusintendenten eller annan vid sjukhuset eller sjukhemmet anställd person. Anmälan göres på blankett enligt fastställt formulär.

19 §

När födelse av dödfött barn antecknas i födelsebok, sänder den lokala skattemyndigheten genast underrättelse till statistiska centralbyrån och, om barnet är fött utom äktenskap, till barnavårdsnämnden i kommunen.

20 §

Underrättelse om vigsel sändes genast av vigselförrättaren till den lokala skattemyndighet där vigseln skall antecknas. Underrättelsen lämnas enligt formulär till vigselattest. Har hustrun anmält till vigselförrättaren att hon ämnar behålla det släktnamn som tillkom henne vid äktenskapets ingående, skall underrättelsen innehålla uppgift om anmälningen.

21 §

När det antecknas i äktenskapsbok att änking eller änka ingått nytt äktenskap, sänder den lokala skattemyndigheten genast underrättelse om vigseln till tingsrätten i den ort där den förra maken var folkbokförd eller upptagen i obefintligregister vid dödsfallet. Dagen för dödsfallet anges i underrättelsen. Riksskatteverket får medge undantag från skyldigheten att sända sådan underrättelse.

22 §

Den lokala skattemyndigheten i fögderi där en person vistas men ej är folkbokförd underrättas genast, när annan lokal skattemyndighet finner anledning antaga att personen bör folkbokföras hos den förstnämnda myndigheten.

23 §

När till den lokala skattemyndigheten meddelats att någon blivit svensk medborgare eller att svensk medborgare förvärvat utländskt namn på annat sätt än efter ansökan hos namnmyndigheten, sänder den lokala skattemyndigheten genast underrättelse till namnmyndigheten om personens efternamn. För kvinna som är eller varit gift meddelas även hennes namn som ogift.

Riksskatteverket får medge undantag från skyldigheten att sända underrättelse enligt första stycket.

24 §

Om dödsbevis finns föreskrifter i begravningskungörelsen.

25 §

När dödsfall antecknas hos lokal skattemyndighet sänder myndigheten snarast möjligt underrättelse om dödsfallet till tingsrätten i den avlidnes mantalsskrivningsort för dödsåret. Framgår ej mantalsskrivningsorten av personavi, sändes underrättelsen till den tingsrätt inom vars domkrets den lokala skattemyndigheten har sin stationeringsort. I underrättelsen anges den avlidnes närmaste dödsbodelägare, om detta kan ske med ledning av i 4 § angivna register.

26 §

När personuppgift såsom födelse, civilståndsändring, dödsfall m.m. beträffande utländsk medborgare eller person med hemvist i utlandet antecknats i folkbokförings-

register, underrättar den lokala skattemyndigheten riksskatteverket i den omfattning och på det sätt riksskatteverket bestämmer.

27 §

Postanstalt sänder mottagna anmälningar om adressändring på grund av flyttning till den lokala skattemyndigheten i inflyttningsorten.

Lokal skattemyndighets beslut m.m.

28 §

Församling, som avses i 25 § lagen om folkregistrering, bestämmes enligt av riksskatteverket givna anvisningar.

29 §

Har en person flyttat till eller inom en kommun men ej gjort anmälan enligt 31 § lagen om folkregistrering skall den lokala skattemyndigheten lämna honom tillfälle att yttra sig, innan beslut om ny folkbokföring fattas. Detta kan underlåtas, om flyttningen skett inom samma församling och kommun.

Underrättelse enligt 34 § lagen om folkregistrering skall innehålla besvärshänvisning. Underrättelsen sändes i rekommenderat brev med mottagningsbevis.

30 §

Innan föreläggande enligt 28 § tredje stycket eller 31 § andra stycket lagen om folkregistrering meddelas, skall den lokala skattemyndigheten underrätta den anmälningskyldige i vanligt brev om vad han bör iakttaga och ge honom skälig tid att efterkomma detta.

Föreläggande sändes i rekommenderat brev med mottagningsbevis.

31 §

Underrättelse enligt 34 § lagen om folkregistrering och föreläggande enligt 31 § andra stycket samma lag får utfärdas gemensamt för flera medlemmar av samma familj och tillställas en av dem.

Bevis

32 §

Bevis utfärdas enligt fastställt formulär. Är formulär ej fastställt för det ändamål beviset avser, skall beviset ange för vilket ändamål det utfärdats.

Av bevis skall framgå på vilket register det grundas.

33 §

Flyttningsbetyg till utlandet utfärdas då så begäres av den som anmäler flyttning till utlandet.

Mantalsskrivning

34 §

Länsstyrelsen upprättar årligen för varje fögderi förteckning över de personer som enligt länsstyrelsens register är folkbokförda inom fögderiet.

35 §

Den lokala skattemyndigheten granskar förteckningen mot folkregistret. Riksskatteverket anger för varje år de förhållanden granskningen särskilt skall avse.

Länsstyrelsen underrättas om ändringar och tillägg som behöver göras i länsstyrelsens register för att dessa skall överensstämma med folkregistret.

36 §

I stommen till mantalslängden upptages de personer, som mantalsdagen är folkbokförda i kommunen. Har någon på grund av flyttning folkbokförts under tiden den 2—20 november kalenderåret närmast före mantalsåret, upptages han dock i stommen för den kommun där han var bosatt mantalsdagen. Varje person upptages under fastighet eller rubrik enligt folkbokföringen. Fastigheterna upptages i jordregistrets eller fastighetsregistrets ordning.

37 §

Kommunens styrelse kungör var och när kommunens exemplar av stommen till mantalslängden hålles tillgängligt.

Kommunen lämnar sitt exemplar av stommen till den lokala skattemyndigheten snarast möjligt efter den 5 februari mantalsåret. Kommunen återfår det som avskrift av mantalslängden sedan myndigheten sett till att det överensstämmer med den justerade längden.

38 §

Vid ansökan om mantalsskrivning enligt 39 § lagen om folkregistrering fogas den utredning som åberopas. Har detta underlåtits, handlägges ärendet ändå, om den lokala skattemyndigheten ej kan medge uppskov.

Den vars mantalsskrivning är i fråga och den kommun som beröres, dock ej sökanden, skall av myndigheten lämnas tillfälle att yttra sig i ärendet. Yttrande inhämtas på det sätt myndigheten finner enklast och snabbast. Yttrande får inhämtas på telefon.

39 §

De lokala skattemyndigheterna lämnar varandra de underrättelser som behövs för att ingen skall mantalsskrivas på mer än ett ställe eller felaktigt utelämnas. Mantalsskrives någon i annat fögderi än det där han är upptagen i stommen till mantalslängden, sändes ett utdrag av stommen i behövlig del till den lokala skattemyndighet som mantalsskriver personen. Är lokala skattemyndigheter av olika mening om en persons rätta mantalskrivningsort, skall de skriftligen delge varandra sina meningar.

40 §

När fråga om persons rätta mantalskrivningsort skall underställas länsstyrelse, sändes handlingarna i ärendet till länsstyrelsen utan att mantalslängdens justering inväntas.

41 §

Avskrift av mantalslängden sändes snarast möjligt efter justeringen till länsstyrelsen.

42 §

Senast den 15 mars mantalsåret sänder den lokala skattemyndigheten till länsstyrelsen förteckning över personer som i mantalslängd upptagits på annan fastighet än i stom-

men till längden, när denna upprättades.

Inom samma tid vidtager den lokala skattemyndigheten de folkbokföringsåtgärder vilka föranledes av beslut som fattats vid mantalsskrivningen eller av upplysningar som därvid framkommit.

43 §

Underrättelse enligt 41 § andra stycket lagen om folkregistrering skall innehålla besvärshänvisning.

44 §

Innan lokal skattemyndighet beslutar om rättelse av mantalslängd enligt 43 § lagen om folkregistrering skall den vars mantalsskrivning beröres av beslutet och vederbörande kommun beredas tillfälle att yttra sig. Beslutet om rättelse delges dem som sålunda beretts tillfälle att yttra sig. Avskrift av beslutet tillställs även den som dessförinnan erhållit avskrift av mantalslängden.

45 §

När länsstyrelsen eller kammarrätten efter besvär eller underställning meddelat beslut om persons mantalsskrivning, antecknas beslutet i mantalslängden för det år beslutet gäller och i länsstyrelsens avskrift av längden. Har beslutet betydelse för persons folkbokföring vidtager den lokala skattemyndigheten därav föranledda åtgärder.

Länsregistrering m.m.

46 §

Hos riksskatteverket och länsstyrelsen föres förteckning över födelsenummer.

47 §

Länsstyrelsen för på magnetband register över befolkningen i länet (personband). För varje person anges namn, personnummer, födelsehemort eller födelseort, folkbokföringsfastighet och folkbokföringsort samt de ytterligare uppgifter som riksskatteverket bestämmer.

Över länets befolkning för länsstyrelsen vidare två register som består av personavier. När en person upphört att vara folkbokförd eller mantalsskriven i länet, redovisas han fortfarande i registren, så länge riksskatteverket finner detta behövligt.

48 §

I fråga om barn, som är upptaget i länsstyrelsens register, sänder länsstyrelsen årligen till skolstyrelsen dels före den 1 mars elevkort och adressetiketter för varje barn i kommunen som under året fyller sju år, dels före den 1 november förtryckt handling, avsedd för studie- och yrkesorientering, för varje barn i kommunen som under året fyller tolv år.

Därutöver sänder länsstyrelsen elevkort till skolstyrelsen vid tidpunkter och för årsklasser som bestämmas av skolöverstyrelsen efter samråd med riksskatteverket.

På begäran av kommun kan riksskatteverket besluta att åtgärd som avses i första eller andra stycket skall fullgöras genom att länsstyrelsen i stället lämnar skolstyrelsen magnetband med motsvarande uppgifter för avläsning samt blanketter för handling som avses i första stycket.

Inträffar ändring i länsstyrelsens register i fråga om barn som under året fyller lägst 7 och högst 16 år underrättar länsstyrelsen snarast skolstyrelsen härom genom person-avi.

Formulär till handlingar som avses i första och andra styckena fastställs av skolöverstyrelsen efter samråd med riksskatteverket. Skolöverstyrelsen tillhandahåller blanketter enligt dessa formulär.

Närmare anvisningar om tillämpningen av dessa bestämmelser meddelas av riksskatteverket efter samråd med skolöverstyrelsen.

49 §

Inträffar ändring i länsstyrelsens register i fråga om den som är inskriven i sjömansregistret, underrättar länsstyrelsen snarast sjömansregistret härom. Närmare anvisningar om tillämpningen av denna bestämmelse meddelas av riksskatteverket efter samråd med arbetsmarknadsstyrelsen.

50 §

Länsstyrelsen underrättar statistiska centralbyrån om ändringar i länsstyrelsens register av betydelse för befolkningsstatistiken.

Särskilda bestämmelser

51 §

När anmälan, ansökan eller yttrande i folkregistreringsärende avges muntligen till folkregistreringsmyndighet, antecknar myndigheten innehållet i korthet, om detta ej genast registreras på annat sätt.

52 §

Ärende som underställes länsstyrelsen enligt lagen om folkregistrering föredrages hos länsstyrelsen före ärenden som inkommit genom besvär enligt lagen.

53 §

Innan länsstyrelsen enligt 46 § tredje stycket lagen om folkregistrering förordnar om sådan folkbokföringsåtgärd som ej yrkats i ärendet, skall länsstyrelsen lämna person eller kommun, som beröres av åtgärden, tillfälle att yttra sig.

54 §

När länsstyrelsen sänder handlingarna i underställt mål till kammarrätten, bifogas bevis att delgivning av underställningsbeslutet skett.

55 §

Kammarrättens beslut eller utslag delges varje person eller kommun som fört talan eller, såvitt utredningen ger vid handen, ägt föra talan i målet.

Bevis om delgivning av länsstyrelsens eller kammarrättens beslut eller utslag bör vid anfordran tillhandahållas den som fört eller ägt föra talan i målet. Vid delgivning med fysisk person får 12 § delgivningslagen (1970: 428) ej tillämpas.

Länsstyrelsens beslut, som skall verkställas först sedan beslutet vunnit laga kraft, får ej sändas till lokal skattemyndighet för verkställighet förrän det vunnit laga kraft.

Den som tjänstgör eller tjänstgjort hos folkregistreringsmyndighet får ej obehörigen yppa vad han erfarit om enskilda personliga förhållanden. Bryter någon häremot och är gärningen ej belagd med straff i brottsbalken, dömes till böter eller fängelse i högst ett år.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 januari 19.. då folkbokföringskungörelsen (1967: 495) skall upphöra att gälla.

Riksskatteverket meddelar de anvisningar som fordras i samband med denna kungörelses ikraftträdande.

Kommentarer

Till 5 §. Att undantag gjorts för inflyttnings- och utflyttningsregistren motiveras av det sätt varpå dessa register förutsätts uppbyggda (se 14 och 15 §§).

Till 11 §. Anvisningsvägen torde böra föreskrivas skyldighet för lokal skattemyndighet att på lämpligt sätt anteckna vart personakter som utgått ur registret tagit vägen (till eget eller annat fögderis folkregister, till emigrant- eller dödregistret).

Till 13 §. Genom att på sätt som föreslås erforderliga anteckningar om dödsfall, eldbegängelse och gravsättning görs i den avlidnes personakt föreligger ej i urkundssystemet behov av någon motsvarighet till den nuvarande död- och begravningsboken.

Till 16 §. Längderna förutsätts normalt skola upprättas fögderivis och endast redovisa flyttningar till resp. från fögderiet. För de större fögderiernas del kan dock böra övervägas att anpassa längderna efter de "församlingsavdelningar", på vilka ett sådant fögderi kan förutsättas arbeta, och att eventuellt i längderna inta också flyttningar mellan dessa avdelningar.

Till 19 §. Jfr 28 och 29 §§ gällande FBK. Eftersom underrättelse till barnavårdsnämnd om samtliga levande födda barn fullgörs av länsstyrelsen (för barnbidragsregistrering), har ifrågavarande stadganden i FBK ansetts kunna sammanskrivas på sätt som skett.

Till 35 §. Som angetts i betänkandet får efter en eventuell folkbokföringsreform personförteckningsläsningen förutsättas vara kvar åtminstone tills vidare. Efter hand kan möjligen läsningen inskränkas till en beståndskontroll. Genom utformningen av stadgandet får riksskatteverket möjlighet att styra granskningens omfattning.

3. Förslag till

Lag om församlingsregistrering

1 §

Personregistrering inom svenska kyrkan sker fortlöpande hos pastorsämbete, särskilt för varje församling (*församlingsregistrering*).

2 §

Den centrala tillsynen över församlingsregistreringen utövas av myndighet som Konungen bestämmer.

Domkapitel har inom stiftet tillsyn över pastorsämbetenas befattning med församlingsregistreringen.

3 §

Bestämmelser om församlingsregistrering i icke territoriell församling av svenska kyrkan och i svensk församling i utlandet meddelas av Konungen.

4 §

Talan mot pastorsämbetes beslut eller åtgärd i ärende om församlingsregistrering föres genom besvär hos domkapitlet.

Talan får föras av den som beröres av beslutet eller åtgärden och får föras utan inskränkning i tiden. Besvären skall inges till domkapitlet.

5 §

Mot domkapitels beslut i ärende om församlingsregistrering får talan ej föras.

6 §

Pastoratet skall tillhandahålla pastorsämbetet erforderlig biträdespersonal, kontorslokaler, inventarier, materiel, tjänstetelefon och det som i övrigt fordras för församlingsregistreringen.

7 §

Närmare föreskrifter för tillämpning av denna lag meddelas av Konungen eller myndighet, som Konungen bestämmer.

Denna lag träder i kraft den

Genom lagen upphäves vad i 3 kap. 12 § och 24 kap. 8 § kyrkolagen finns stadgat om vad i kyrkobok skall antecknas eller införas.

Kommentarer

Författningsförslagen avseende församlingsregistreringen utgår från att de grundläggande bestämmelserna om denna registrering skall innefattas i författning av kyrkolags natur (se härom kap. 15). Det måste bli en bedömningsfråga vilka bestämmelser som skall anses vara av nämnda grundläggande karaktär. Med hänsyn till den omständliga formen för stiftande (och ändring) av kyrkolag är självfallet en restriktiv bedömning på sin plats. Framför allt bör undvikas att i en såsom kyrkolag tillkommen Lag om församlingsregistrering medta bestämmelser som är direkt avhängiga av utformningen

av bestämmelser i folkregistreringsförfattningarna. Av detta skäl har bl.a. bestämmelse om vilka personer som skall församlingsregistreras och i vilken församling denna registrering skall ske intagits i kungörelsen.

Till 1 §. Jfr 1 § gällande FBF. — Församlingsregistreringen måste av naturliga skäl ske särskilt för varje församling (även icke territoriell sådan) av svenska kyrkan. — Något behov av en motsvarighet till de särskilda kyrkobokföringsdistrikt som omnämns i 5 § gällande FBF torde ej föreligga. Att dylika distrikt tillskapats har i första hand varit motiverat av att allmänhetens krav på service i folkbokföringsärenden skulle kunna tillgodoses. Detta motiv får ej relevans i en situation där folkbokföringsuppgifter inte längre ombesörjs av pastorsämbetena. Det bör framhållas att den här förutsatta ordningen självfallet inte utesluter att sådana pastorexpeditioner, som inte används som centraler för församlingsregistreringen, består i församlingsvårdens intresse (bl.a. för förrättningsbeställningar). Huruvida det därjämte är arbetstekniskt möjligt och arbetsorganisatoriskt lämpligt att rent faktiskt ombesörja församlingsregistreringen beträffande del av församlingen vid sådan expedition — något som förutsätter någon form av registeruppdelning — blir en sak som pastor får avgöra (i den mån kostnadsaspekter kommer in efter samråd med kyrkorådet). — Begreppet »pastorsämbete» har i författningarna om församlingsregistrering motsvarande betydelse som i de nuvarande folkbokföringsförfattningarna och avser således »församlingsregistreringsmyndigheten» i församling.

Till 2 §. Jfr 2 § gällande FBF. — Kyrkan saknar med nämndens utgångspunkter i fråga om kyrka-statrelationen ett eget centralt organ på vilket de samordnande uppgifterna skulle kunna läggas. Det torde vara lämpligt att riksskatteverket ges samma funktion inom församlingsregistreringen som inom folkregistreringen. Eftersom verket inte direkt anges i lagen kan en eventuell överflyttning av dess uppgifter till annan myndighet ske utan att kyrkomötet behöver inkopplas. — Intet hindrar att domkapitlet, om det så prövar lämpligt och möjligt inom ramen för sina anslag, vid fullgörandet av sin tillsynsuppgift anlitar en särskild befattningshavare, således en person som i olika avseenden fullgör uppgifter motsvarande dem som vid nuvarande ordning ankommer på kyrkobokföringsinspektör.

Till 3 §. Jfr 4 § gällande FBF. — Beträffande icke territoriell församling, se upprättat förslag till kungörelse om församlingsregistrering i sådan. — I fråga om utlandsförsamlingarna återfinns äsyftade bestämmelser i de olika kyrkoordningarna för dessa församlingar. Några av förevarande reform föranledda sakliga ändringar i dessa kyrkoordningar torde inte vara påkallade.

Till 5 §. Med hänsyn till de begränsade rättsverkningar som är förknippade med församlingsregistreringen såsom sådan — den i sammanhanget mest betydelsefulla frågan, nämligen i vilken församling en person skall registreras, bestäms normalt av vederbörandes folkbokföringsförhållanden — saknas anledning att låta eventuella besvär i dylika ärenden gå längre än till domkapitlet. Det bör erinras om att sådana besvär över pastors beslut eller åtgärd i ärende, som rör inträde i eller utträde ur kyrkan och är av materiell karaktär, regleras av bestämmelser i religionsfrihetslagen.

Till promulgationsbestämmelsen. Se kap. 15. Vad i KL 24: 8 p. 11 stadgas rörande anteckningar om avlidna regleras numera av begravningskungörelsen (3 §).

4. Förslag till

Församlingsregistreringskungörelse

1 §

Riksskatteverket utövar den centrala tillsynen över församlingsregistreringen samt meddelar de anvisningar och fastställer de formulär som behövs för registreringen.

2 §

I territoriell församling registreras var och en som är folkbokförd i församlingen och ej är församlingsregistrerad i icke territoriell församling.

3 §

För pastorsämbetes befattning med församlingsregistreringen svarar pastor, om annat ej följer av 4 §.

Med pastor avses i kungörelsen: kyrkoherde, komminister i annexförsamling med egen församlingsregistrering och kyrkoadjunkt som domkapitlet förordnat att sköta församlingsregistreringen i sådan församling.

Är annan än kyrkoherden pastor, har kyrkoherden tillsyn över församlingsregistreringen.

4 §

Pastor får förordna präst eller annan som tjänstgör hos pastorsämbetet att på eget ansvar helt eller delvis ombesörja församlingsregistreringen.

Avskrift av förordnandet sändes till domkapitlet. Domkapitlet kan upphäva förordnandet.

5 §

Följande register föres:

församlingsbok

dopbok

konfirmationsbok

vigselsbok

jordfästningsbok

församlingsregister.

Med ministerialbok avses i kungörelsen dopbok, konfirmationsbok, vigselsbok och jordfästningsbok.

6 §

Sådan anteckning i register, som föreskrives i denna kungörelse eller i av riksskatteverket meddelade anvisningar, skall göras med beständig skrift och får icke utplånas.

Överstrykning av anteckning som nyss sagts skall göras så att skriften förblir läslig. Rättelse skall dagtecknas och signeras.

Bestämmelserna i denna paragraf gäller ej församlingsregistret.

7 §

Rättelse i register beslutas av pastorsämbetet.

Är felaktigheten föranledd av anteckning i ministerialbok som föres hos annat pastorsämbete, beslutar pastorsämbetena i samråd.

Bestämmelsen i första stycket gäller ej församlingsregistret.

8 §

I församlingsboken upptages varje person som är församlingsregistrerad i församlingen med angivande av namn, personnummer, civilstånd, födelsehemort eller födelseort, folkbokföringsfastighet och postadress. För den som är folkbokförd under särskild rubrik antecknas detta förhållande. I förekommande fall antecknas vidare medlemskap i svenska kyrkan samt uppgift om dop, konfirmation, vigsel och jordfästning i svenska kyrkans ordning.

9 §

I ministerialbok göres anteckning när dop, konfirmation, vigsel eller jordfästning i svenska kyrkans ordning skett i församlingen. Förrättning antecknas i det register som har förrättningens namn.

10 §

Församlingsregistret innehåller personavier för samtliga i församlingen församlingsregistrerade personer.

11 §

När dop, konfirmation, vigsel eller jordfästning antecknas i ministerialbok beträffande någon som är församlingsregistrerad i annan församling, sändes underrättelse till pastorsämbetet i denna församling.

12 §

Församlingsregistreras en person i annan församling, sändes underrättelse till pastorsämbetet i denna församling om vad i församlingsboken är antecknat i fråga om personens dop, konfirmation och vigsel.

13 §

Pastorsämbetet underrättar genast lokal skattemyndighet om beslut eller åtgärd i ärende som avses i 6—12 §§ religionsfrihetslagen (1951: 680).

Riksskatteverket underrättas när pastorsämbetet enligt 13 § samma lag mottagit ansökan eller anmälan i fråga om person som ej är församlingsregistrerad i församlingen.

14 §

Den som anmäler utträde ur svenska kyrkan får genast bevis om sin anmälan.

15 §

Den som tjänstgör eller tjänstgjort hos myndighet som har att taga befattning med ärenden om församlingsregistrering får ej obehörigen yppa vad han därvid erfarit om enskilda personliga förhållanden. Bryter någon häremot och är gärningen ej belagd med straff i brottsbalken, dömes till böter eller fängelse i högst ett år.

Denna kungörelse träder i kraft den

Kommentarer

Till 2 §. Angående innebörden av begreppet »folkbokförd i församlingen», se 5 § tredje stycket i upprättat förslag till Lag om folkregistrering.

Till 4 §. Jfr 7 och 8 §§ i gällande FBK. — Med hänsyn till den befogenhet som tillagts domkapitlet synes utfärdandet av samtliga i stadgandet avsedda förordnanden kunna ankomma på pastor.

Till 8 §. Närmare anvisningar för församlingsbokens förande, sorteringsordning m.m. förutsätts komma att utfärdas av riksskatteverket. Det bör erinras om (jfr kap. 8) att det i princip bör stå pastor fritt att i församlingsboken anteckna ytterligare förhållanden (om t.ex. yrke och familjeställning) än de i stadgandet angivna.

Till 9 §. Jfr 15 § i gällande FBK. — Till skillnad från vad nu gäller avses ministerialböckerna få karaktär av rena »förrättningslängder», upptagande endast förrättningar som ägt rum i församlingen (oberoende av om vederbörande är församlingsbo eller ej). Genom föreskriften i 11 § är sört för att förrättningarna blir antecknade i registreringsförsamlingens församlingsbok även i de fall de äger rum i annan församling. Intet hindrar att pastor i tillämplig ministerialbok gör anteckning om meddelande vid högmässa om tillämnat eller ingånget äktenskap, om första nattvardsgång samt om tack-sägelse för avlidna.

Till 10 §. Jfr 25 § i gällande FBK. — Det särskilda kontrollförfarande som föreskrivits i nämnda 25 § torde inte behöva ha en motsvarighet i den nya författningstexten. En kontroll är erforderlig endast då fråga är om uppgifter beträffande vilka pastorsämbetet är aviserande, således uppgifter om inträde i eller utträde ur kyrkan. Det torde kunna ankomma på riksskatteverket att ge anvisningar härom. Riksskatteverket får vidare utfärda sådana anvisningar att personavier som blivit inaktuella (på grund av flyttning eller dödsfall) sammanförs till ett särskilt avgångsregister.

Till 11 §. Jfr kommentar till 9 §.

Till 12 §. I flyttningsfallen erhåller pastorsämbetet i inflyttningsorten grunduppgifterna rörande vederbörande person genom personavi från länsstyrelsen. Genom stadgandet i 12 § är sört för att jämväl ministerialanteckningarna kommer det nya pastorsämbetet till handa. Olika möjligheter är tänkbara i fråga om det sätt varpå den ifrågasvarande underrättelseskyldigheten kan tänkas fullgjord. I de fall alla familjemedlemmar flyttar eller då fråga är om ensamstående kan ifrågakomma (om församlingsboken förs enligt lösbladssystem) att församlingsboksbladet översänds. Något behov av att arkivera inaktuella församlingsboksblad torde knappast föreligga (församlingsregistrets avgångsregister finns att tillgå). Om dylikt arkiveringsbehov bedöms finnas eller om lösbladssystem ej tillämpas kan man tänka sig att en fotostatkopia av resp. personavi, försedd med kompletterande anteckningar om dop etc., översänds. Slutligen finns möjligheten att i underrättelseförfarandet utnyttja särskild blankett. Det torde få ankomma på riksskatteverket att utfärda de i sammanhanget erforderliga anvisningarna.

Till 13 §. I förslaget utgås från att principerna för religionsfrihetslagens regler om medlemskap i kyrkan är oförändrade. Ansökningar och anmälningar om inträde i och utträde ur kyrkan förutsätts alltså även fortsättningsvis skola göras till (och prövas av) pastor. 13 § anger pastorsämbetes underrättelseskyldighet i dylika ärenden. Andra styc-ket motsvarar 42 § i gällande FBK. — Underrättelseskyldigheten till lokal skattemyndighet fullgörs lämpligen genom att personavin, försedd med av beslutet eller åtgärden påkallad anteckning, översänds.

Några föreskrifter om pastorexpeditions öppethållande m.m. (se 9 och 10 §§ i gällande FBK) har ej medtagits i kungörelsen. Något allmänt intresse av dylika föreskrifter torde ej föreligga. Det synes kunna ankomma på pastor att — inom ramen för av domkapitlet uppdagna riktlinjer — förordna därom i enlighet med de krav hänsynen till församlingsvården ställer. Det kan förutsättas att serviceintresset från kyrkans sida tar sig sådana uttryck (i form av pastorexpeditionernas antal, belägenhet och öppethållande) att möjligheterna för den enskilde att göra anmälan om utträde ur kyrkan framstår som tillfredsställande (sådan anmälan kan f.ö. göras skriftligen).

5. Förslag till

Kungörelse om församlingsregistrering i icke territoriell församling av svenska kyrkan

1 §

Icke territoriella församlingar av svenska kyrkan är följande: hovförsamlingen, amiralitetsförsamlingen i Karlskrona, finska församlingen i Stockholm samt tyska församlingarna i Stockholm och Göteborg.

Lagen om församlingsregistrering och församlingsregistreringskungörelsen gäller om församlingsregistrering i icke territoriell församling om annat ej följer av denna kungörelse.

2 §

I hovförsamlingen skall församlingsregistreras: 1) samtliga vid hov-, slotts- och stallstaterna tjänstgörande personer, 2) personer, som tjänstgjort vid någon av dessa stater och vid avskedstagandet erhållit pension, 3) under 1) och 2) upptagna personers hustrur och hemmavarande barn eller fosterbarn, samt 4) änkor efter under 1) och 2) upptagna personer jämte deras hemmavarande barn eller fosterbarn.

3 §

I amiralitetsförsamlingen i Karlskrona skall församlingsregistreras: 1) den vid truppförband eller flottstation i staden fast anställda personalen med undantag för civilmilitär person, som tillika innehar annan ordinarie tjänst, 2) personer, som varit sålunda anställda och vid avskedstagandet erhållit pension, 3) under 1) och 2) upptagna personers hustrur och hemmavarande barn eller fosterbarn, samt 4) änkor efter under 1) och 2) upptagna personer jämte deras hemmavarande barn eller fosterbarn.

4 §

I finska församlingen i Stockholm får vara församlingsregistrerad

1. den som är eller varit finsk medborgare,
2. den vars fader eller moder antingen är eller varit finsk medborgare eller är eller varit registrerad i församlingen,
3. den som är gift med någon som är registrerad i församlingen.

5 §

I tysk församling får, förutsatt att vederbörande är av evangelisk trosbekännelse, vara församlingsregistrerad

1. till Sverige inflyttad person med tyska som modersmål,
2. den vars fader eller moder antingen uppfyller under 1. angivet behörighetsvillkor eller är eller varit registrerad i församlingen,
3. den som är gift med någon som är registrerad i församlingen.

6 §

Vad ovan är stadgat äger ej tillämpning på annan än den, som enligt bestämmelserna i lagen om folkregistrering kan anses bosatt inom den kommun, där den icke territoriella församlingen finns bildad, eller, om Konungen för särskild församling så stadgar, inom viss närliggande kommun.

7 §

Fråga om församlingsregistrering i hovförsamlingen eller i amiralitetsförsamlingen i Karlskrona prövas av den lokala skattemyndigheten i samband med beslut om persons folkbokföring eller då anledning till sådan prövning eljest förekommer.

Inträffar förhållande som medför att någon skall församlingsregistreras eller ej längre skall vara församlingsregistrerad i församling som anges i första stycket, göres anmälan enligt 31 § lagen om folkregistrering även om flyttning ej skett.

8 §

Vill någon församlingsregistreras i finska församlingen i Stockholm, tyska församlingen i Stockholm eller tyska församlingen i Göteborg skall han, om annat ej följer av andra stycket, ansöka därom hos pastor i församlingen.

Är, i fråga om nyfött barn, båda föräldrarna församlingsregistrerade i församling som anges i första stycket, registreras även barnet i denna utan ansökan därom. Detsamma gäller om modern till nyfött barn utom äktenskap är församlingsregistrerad i sådan församling.

Vill någon ej längre vara församlingsregistrerad i församling som nyss sagts skall han anmäla detta hos pastor i församlingen.

I fråga om ansökan och anmälan för den som står under annans vårdnad och ej fyllt aderton år gäller bestämmelserna i 12 § religionsfrihetslagen i tillämpliga delar. Finns mer än en vårdnadshavare får anmälan enligt tredje stycket göras av en av dem.

9 §

Församlingsregistreras någon i församling som anges i 8 § första stycket eller upphör någon efter anmälan eller eljest att vara församlingsregistrerad i sådan församling skall pastor i församlingen genast underrätta lokal skattemyndighet därom. Underrättelse sändes till den myndighet, hos vilken den som avses med underrättelsen är folkbokförd.

Vad nu sagts gäller ej då församlingsregistrering sker enligt 8 § andra stycket.

10 §

Om besvär över lokal skattemyndighets beslut i ärende enligt denna kungörelse gäller vad i 44 § andra stycket lagen om folkregistrering stadgas. Talan får föras av den som beröres av beslutet och utan inskränkning i tiden.

Om besvär över länsstyrelsens beslut är stadgat i 48 § nämnda lag.

11 §

Vad i lagen om församlingsregistrering är stadgat om besvär i ärende om församlingsregistrering gäller även i fråga om pastors beslut eller åtgärd enligt denna kungörelse. Talan får föras jämväl av den territoriella församling i vilken den som beröres av beslutet eller åtgärden är folkbokförd.

Denna kungörelse träder i kraft den

Genom kungörelsen upphäves förordningen den 30 september 1910 angående behörighet att kyrkobokföras i icke territoriell församling av svenska kyrkan samt kungörelsen (1953: 524) angående upphävande av skyldigheten för svensk medborgare att tillhöra nationell kyrkoförsamling m.m.

Vad i brev den 21 december 1840, den 1 mars 1841 och den 5 maj 1882 eller eljest

föreskrivits om medlemskap i nationell församling skall vidare upphöra att gälla.

Vad i denna kungörelse stadgas utgör ej hinder för den som den 31 december 19.. var kyrkobokförd i icke territoriell församling att därefter vara församlingsregistrerad i församlingen.

Lika med att någon varit registrerad i församlingen skall, vid tillämpning av vad i 4 och 5 §§ under 2. sägs, anses att någon före den 1 januari 19.. varit kyrkobokförd i församlingen.

Kommentarer

Till 5 §. Det förhållandet att krav på evangelisk trosbekännelse uppställts jämväl för hustru/man och hemmavarande barn torde vara av mycket liten praktisk betydelse.

Till 8 §. Bestämmelsen i andra stycket utgår från presumtionen att föräldrarna, under de förutsättningar som anges, önskar att barnet skall församlingsregistreras i den nationella församlingen. Utan en bestämmelse av föreslaget innehåll skulle barnet i samband med att det folkbokfördes komma att — isolerat från den övriga familjen — bli församlingsregistrerad i vederbörlig territoriell församling. I sakens natur ligger att församlingshänförandet till den nationella församlingen ombesörjs av den lokala skattemyndigheten i samband med att barnet, efter det att födelseanmälan ingetts, folkbokförs. En bestämmelse av innebörd att församlingsregistrering i nationell församling skall underlätas om föräldrarna i viss ordning uttryckt önskemål därom torde inte ha någon praktisk funktion att fylla. Genom anmälan av en av föräldrarna kan registreringen i den nationella församlingen bringas att upphöra.

Till 10 §. Stadgandet har i första hand avseende endast på hovförsamlingen och amiralitetsförsamlingen. Talan bör tillåtas föras vidare till kammarrätten eftersom fråga är om ett tvångshänförande till församlingarna.

Till 11 §. Stadgandet har avseende endast på de nationella församlingarna. — Besvärsbehörighet har tillagts territoriell församling för att förebygga en extensiv tillämpning från de nationella församlingarnas sida av i 4 och 5 §§ angivna behörighetsvillkor. — Av bestämmelserna i lagen om församlingsregistrering följer att domkapitlet är slutlig besvärsinstans i här avsedda ärenden.

6. Förslag till

Lag om ändring i giftermålsbalken

Härigenom förordnas i fråga om giftermålsbalken¹

dels att i 3 kap. 2 § 2 och 7 mom. samt 16 kap. 2 § ordet »kyrkoböckerna» skall bytas ut mot »folkbokföringsregistren»,

dels att i 14 kap. 1 § ordet »kyrkobokförd» skall bytas ut mot »församlingsregistre-rad»,

dels att 3 kap. 1 §, 2 § 1 mom. och 3 § samt 4 kap. 6 § skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

3 kap.

1 §

Prövning, huruvida hinder möter mot äktenskap (*hindersprövning*), sker i den svenska församling, där kvinnan är kyrkobokförd, eller, om hon varken är eller bör vara kyrkobokförd i sådan församling, där hon vistas.

Ansökan om hindersprövning göres av de trolovade gemensamt hos pastorsämbetet i församlingen.

Prövning, huruvida hinder möter mot äktenskap (*hindersprövning*), sker hos den lokala skattemyndighet, där kvinnan är folkbokförd, eller, om hon varken är eller bör vara folkbokförd här i riket, hos den lokala skattemyndighet, inom vars fögderi hon vistas.

Ansökan om hindersprövning göres av de trolovade gemensamt.

2 § 1 mom.

Är mannen kyrkobokförd i annan svensk församling än i 1 § sägs, skall han, när ansökan om hindersprövning göres, förete intyg om vad kyrkoböckerna i hans församling innehålla angående hans behörighet att ingå äktenskapet (*äktenskapsbetyg*).

Trolovad, som varken är eller bör vara kyrkobokförd i svensk församling, skall förete det motsvarande intyg av utländsk registerförare han kan anskaffa.

Är mannen folkbokförd hos annan lokal skattemyndighet än i 1 § sägs, skall han, när ansökan om hindersprövning göres, förete intyg från denna myndighet om vad folkbokföringsregistren innehålla angående hans behörighet att ingå äktenskapet (*äktenskapsbetyg*). Sådant betyg gäller inom Sverige två månader från och med den dag betyget utfärdades.

Trolovad, som varken är eller bör vara folkbokförd här i riket, skall förete det motsvarande intyg av utländsk registerförare han kan anskaffa.

¹ Senaste lydelse av

3 kap. 1 § 1968: 758

3 kap. 2 § 1 mom. 1968: 758

3 kap. 2 § 2 mom. 1948: 272

3 kap. 3 § 1968: 758

3 kap. 6 § 1968: 758

14 kap. 1 § 1968: 758

3 §

Hava de trolovade fullgjort vad enligt 2 § åligger dem, och finner ej *pastorsäm-
betet* hinder mot äktenskapet möta, skall *ämbetet* på begäran av de trolovade ut-
färda intyg därom.

Hava de trolovade fullgjort vad enligt 2 § åligger dem, och finner ej *den lokala
skattemyndigheten* hinder mot äkten-
skapet möta, skall *myndigheten* på begäran
av de trolovade utfärda intyg därom.

4 kap.

6 §

Vigsel skall föregås av hindersprövning enligt 3 kap. Känner vigselförrättaren till äktenskapshinder, som icke uppmärksam-
mats vid nämnda prövning, må vigsel ej
ske. *Utan intyg enligt 3 kap. 3 § må ej
annan viga än präst, som tjänstgör i den
församling där hindersprövningen skett.*

Hava de — — — ny hindersprövning.

Vigsel skall föregås av hindersprövning enligt 3 kap. *Intyg enligt 3 kap. 3 § skall
uppvisas för vigselförrättaren.* Känner vig-
selförrättaren till äktenskapshinder, som
icke uppmärksammats vid *hinderspröv-
ningen*, må vigsel ej ske.

Hava de — — — ny hindersprövning.

Denna lag träder i kraft den

Med avseende å ikraftträdandet skall
gälla följande.

1. Ärende om hindersprövning, som vid
lagens ikraftträdande är anhängigt hos
pastorsämbete, avgöres av ämbetet som
har att underrätta den lokala skattemyn-
digheten om sitt beslut.

2. Äktenskapsbetyg som utfärdats av
pastorsämbete före lagens ikraftträdande
må återopas i ärende om hindersprövning,
om det ej utfärdats tidigare än två måna-
der från det ansökan om hindersprövning
göres.

3. Vigsel må äga rum efter hinderspröv-
ning enligt äldre bestämmelser om hinder
däremot ej möter enligt 4 kap. 6 § andra
stycket.

Kommentar

Till 3 kap. 2 § 1 mom. Stadgandet om tiden för äktenskapsbetygs giltighet inom Sverige har överförs från 49 § FBK till giftermålsbalken där övriga bestämmelser om äkten-
skapsbetyg finns intagna.

7. Förslag till

Kungörelse om ändring i kungörelsen (1969: 119) om försäkran av trolovad angående frihet från vissa äktenskapshinder

Härigenom förordnas, att kungörelsen (1969: 119) om försäkran av trolovad angående frihet från vissa äktenskapshinder skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

Skriftlig försäkran, som trolovad enligt 3 kap. 2 § 6 och 7 mom. giftermålsbalken har att avge i samband med hindersprövning, skall vara avfattad enligt formulär som *centrala folkbokförings- och upp-bördsnämnden* fastställer. Om trolovad ej personligen avlämnar handlingen till *pastorsämbetet*, skall hans underskrift vara styrkt med vittnen.

Blankett för försäkran tillhandahålles av *pastorsämbetet*.

(Föreslagen lydelse)

Skriftlig försäkran, som trolovad enligt 3 kap. 2 § 6 och 7 mom. giftermålsbalken har att avge i samband med hindersprövning, skall vara avfattad enligt formulär som *riksskatteverket* fastställer. Om trolovad ej personligen avlämnar handlingen till *den lokala skattemyndigheten*, skall hans underskrift vara styrkt med vittnen.

Blankett för försäkran tillhandahålles av *lokal skattemyndighet och pastorsämbete*.

Denna kungörelse träder i kraft den

Kommentar

Om bibehållande av pastorsexpeditionerna som serviceorgan, se under 6.4.

8. Förslag till

Lag om ändring i lagen (1915: 434) om fullföljd av talan mot beslut i vissa ärenden rörande äktenskaps ingående

Härigenom förordnas, att lagen (1915: 434) om fullföljd av talan mot beslut i vissa ärenden rörande äktenskaps ingående¹ skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

Vill någon klaga över beslut angående utfärdande av intyg enligt 3 kap. 3 § giftermålsbalken eller äktenskapscertifikat eller angående företagande av vigsel, må han anföra besvär, där beslutet meddelats av präst inom svenska kyrkan, hos domkapitlet, där det givits av borgerlig vigselförrättare, hos Konungens befallningshavande och, där det meddelats av myndighet utom riket eller av chefen för utrikesdepartementets rättsavdelning, hos Konungen i vederbörande statsdepartement. Över domkapitlets eller Konungens befallningshavandes beslut må klagan föras hos Konungen genom besvär, som vid talans förlust skola ingivas eller insändas till vederbörande statsdepartement sist å trettionde dagen från det klaganden erhöll del av beslutet.

(Föreslagen lydelse)

Vill någon klaga över beslut angående utfärdande av intyg enligt 3 kap. 3 § giftermålsbalken eller äktenskapscertifikat eller angående företagande av vigsel, må han anföra besvär, där beslutet meddelats av präst inom svenska kyrkan, hos domkapitlet, där det givits av *lokal skattemyndighet eller borgerlig vigselförrättare*, hos Konungens befallningshavande och, där det meddelats av myndighet utom riket eller av chefen för utrikesdepartementets rättsavdelning, hos Konungen i vederbörande statsdepartement. Över domkapitlets eller Konungens befallningshavandes beslut må klagan föras hos Konungen genom besvär, som vid talans förlust skola ingivas eller insändas till vederbörande statsdepartement sist å trettionde dagen från det klaganden erhöll del av beslutet.

Denna lag träder i kraft den

¹ Senaste lydelse 1968: 760.

9. Förslag till

Kungörelse om ändring i kungörelsen (1951: 703) med vissa bestämmelser angående vigselförrättare inom annat trossamfund än svenska kyrkan

Härigenom förordnas, att 3 § kungörelsen (1951: 703) med vissa bestämmelser angående vigselförrättare inom annat trossamfund än svenska kyrkan¹ skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

3 §

Om skyldighet för vigselförrättare att, då han förrättat vigsel, tillställa vederbörande *pastorsämbete* underrättelse därom (vigselattest) är stadgat i 31 § *folkbokföringskungörelsen den 9 juni 1967 (495)*.

Om skyldighet för vigselförrättare att, då han förrättat vigsel, tillställa vederbörande *lokala skattemyndighet* underrättelse därom (vigselattest) är stadgat i 20 § *folkregistreringskungörelsen (19...: 00)*.

Denna kungörelse träder i kraft den

¹ Senaste lydelse av 3 § 1967: 503.

10. Förslag till

Kungörelse om ändring i kungörelsen (1964: 678) med närmare föreskrifter om borgerlig vigsel

Härigenom förordnas, att i 4 § kungörelsen (1964: 678) med närmare föreskrifter om borgerlig vigsel ordet »pastorsämbete» skall bytas ut mot »lokala skattemyndighet».

Denna kungörelse träder i kraft den

11. Förslag till

Kungörelse om ändring i kungörelsen (1952: 87) angående äktenskapsregistret

Härigenom förordnas, att i 6 § kungörelsen (1952: 87) angående äktenskapsregistret¹ ordet »pastorsämbetet» skall bytas ut mot »den lokala skattemyndigheten» och ordet »kyrkobokföringsort» mot »folkbokföringsort».

Denna kungörelse träder i kraft den

¹ Senaste lydelse av 6 § 1967: 504.

12. Förslag till

Kungörelse om ändring i kungörelsen (1969: 123) om äktenskapscertifikat

Härigenom förordnas att 2 § kungörelsen (1969: 123) om äktenskapscertifikat skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

2 §

Äktenskapscertifikat för sökande som är eller bör vara *kyrkobokförd i svensk församling* utfärdas av *pastorsämbetet i församlingen*.

Äktenskapscertifikat för sökande som har hemvist i främmande stat och varken är eller bör vara *kyrkobokförd i svensk församling* utfärdas av chefen för svenska beskickningen i den främmande staten eller av svensk konsul, inom vilkens distrikt sökanden har hemvist. Olönad konsul får dock ej utan Kungl. Maj:ts uppdrag utfärda certifikat.

För sökande — — — andra stycket.

Äktenskapscertifikat för sökande som är eller bör vara *folkbokförd i Sverige* utfärdas av *den lokala skattemyndighet, hos vilken sökanden är eller bör vara folkbokförd*.

Äktenskapscertifikat för sökande som har hemvist i främmande stat och varken är eller bör vara *folkbokförd i Sverige* utfärdas av chefen för svenska beskickningen i den främmande staten eller av svensk konsul, inom vilkens distrikt sökanden har hemvist. Olönad konsul får dock ej utan Kungl. Maj:ts uppdrag utfärda certifikat.

För sökande — — — andra stycket.

Denna kungörelse träder i kraft den

Kommentar

»Centrala folkbokförings- och uppborädsnämnden» i 5 § förutsätts i annat sammanhang ha ändrats till »riksskatteverket».

13. Förslag till

Kungörelse om ändring i förordningen (1915: 484) huru utländsk undersåte, som vill träda i äktenskap inför svensk myndighet, må styrka, att hinder mot äktenskapets avslutande ej är för handen

Häri genom förordnas, att 1 § förordningen (1915: 484) huru utländsk undersåte, som vill träda i äktenskap inför svensk myndighet, må styrka, att hinder mot äktenskapets avslutande ej är för handen¹ skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

1 §

Utländsk undersåte — — — sådant intyg;

2) där prövning, huruvida hinder mot äktenskapet möter, skall företagas av annan än den präst som för kyrkoböckerna i svensk församling, varest sökanden är kyrkobokförd: äktenskapsbetyg eller, om han varken är eller bör vara kyrkobokförd i svensk församling, det motsvarande intyg av utländsk registerförare han kan anskaffa; samt

3) om enligt — — — så skett.

Har Konungen med avseende å undersåte i den stat, sökanden tillhör, förordnat, att giftermål inför svensk myndighet ej må ske, innan visat varder att *lysning* enligt lagen i den stat ägt rum eller att behörig myndighet därstädes från den *lysning* meddelat befrielse, skall sökanden jämväl styrka att sådant villkor är uppfyllt.

Intyg att — — — myndighet utfärdat.

Utländsk undersåte — — — sådant intyg;

2) där prövning, huruvida hinder mot äktenskapet möter, skall företagas av annan än den *lokala skattemyndighet, hos vilken* sökanden är *folkbokförd*: äktenskapsbetyg eller, om han varken är eller bör vara *folkbokförd här i riket*, det motsvarande intyg av utländsk registerförare han kan anskaffa; samt

3) om enligt — — — så skett.

Har Konungen med avseende å undersåte i den stat, sökanden tillhör, förordnat, att giftermål inför svensk myndighet ej må ske, innan visat varder att *hindensprövning* enligt lagen i den stat ägt rum eller att behörig myndighet därstädes från den *hindensprövning* meddelat befrielse, skall sökanden jämväl styrka att sådant villkor är uppfyllt.

Intyg att — — — myndighet utfärdat.

Denna kungörelse träder i kraft den

¹ Senaste lydelse av 1 § 1947: 192.

14. Förslag till

Lag om ändring i lagen (1915: 437) om äktenskaps ingående i vissa fall inför svensk myndighet i utlandet

Härigenom förordnas, att 2 och 4 §§ lagen (1915: 437) om äktenskaps ingående i vissa fall inför svensk myndighet i utlandet¹ skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

2 §

Vigselförrättare, som i 1 § sägs, skall, då begäran om vigsel framställs, tillse, att de trolovade äro oförhindrade att ingå äktenskap med varandra. Trolovad, som är kyrkobokförd i svensk församling, vare pliktig att inför vigselförrättaren förete äktenskapsbetyg; och skola de trolovade i övrigt fullgöra vad enligt lag åligger dem, som vilja erhålla hindersprövning.

Har Konungen — — — Konungen föreskriver.

Vigselförrättare, som i 1 § sägs, skall, då begäran om vigsel framställs, tillse, att de trolovade äro oförhindrade att ingå äktenskap med varandra. Trolovad, som är folkbokförd i Sverige, vare pliktig att inför vigselförrättaren förete äktenskapsbetyg; och skola de trolovade i övrigt fullgöra vad enligt lag åligger dem, som vilja erhålla hindersprövning.

Har Konungen — — — Konungen föreskriver.

4 §

Har hindersprövning i laga ordning skett i svensk församling, och skall vigsel förrättas inom fyra månader därefter, äge vad i 2 § första stycket sägs ej tillämpning.

Har hindersprövning i laga ordning skett i Sverige, och skall vigsel förrättas inom fyra månader därefter, äge vad i 2 § första stycket sägs ej tillämpning.

Denna lag träder i kraft den

¹ Senaste lydelse av
2 § 1968: 761
4 § 1968: 761

15. Förslag till

Lag om ändring i föräldrabalken

Härigenom förordnas i fråga om föräldrabalken,¹

dels att i 4 kap. 6 §, 8 kap. 4 och 5 §§ samt 20 kap. 6 § ordet »församling» skall bytas ut mot »kommun» och ordet »kyrkobokförd» mot »folkbokförd»,

dels att i 8 kap. 3 § ordet »kyrkobokförd» skall bytas ut mot »folkbokförd».

Denna lag träder i kraft den

¹ Senaste lydelse av
8 kap. 3 §: 1969: 617
8 kap. 4 §: 1969: 617
20 kap. 6 §: 1958: 640

16. Förslag till

Kungörelse om ändring i kungörelsen (1950: 146) om barnavårdsmans verksamhet och tillsynen därå

Härigenom förordnas, att 9 § kungörelsen (1950: 146) om barnavårdsmans verksamhet och tillsynen därå¹ skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

9 §

När faderskapet till barn utom äkten-
skap fastställts, skall barnavårdsmannen
genast anmäla detta *hos pastorsämbetet i
den församling, där barnet är kyrkobok-
fört*. Detsamma gäller om barnet med stöd
av äldre lag förklarats vara trolovnings-
barn.

Är barnavårdsman ——— av barna-
vårdsnämnden.

När faderskapet till barn utom äkten-
skap fastställts, skall barnavårdsmannen
genast anmäla detta *till den lokala skatte-
myndighet, hos vilken barnet är folkbok-
fört*. Detsamma gäller om barnet med stöd
av äldre lag förklarats vara trolovnings-
barn.

Är barnavårdsman ——— av barna-
vårdsnämnden.

Denna kungörelse träder i kraft den

Begäran om anteckning som avses i
övergångsbestämmelse till kungörelsen
(1969: 626) om ändring i den rubricerade
kungörelsen skall göras till den lokala
skattemyndighet, hos vilken fadern är
folkbokförd eller, om faderns folkbokfö-
ringsort ej kan utrönas, till den lokala
skattemyndighet inom vars fögderi fadern
tidigare varit bosatt.

¹ Senaste lydelse av 9 § 1969: 626.

17. Förslag till

Kungörelse om ändring i kungörelsen (1952: 644) angående skyldighet för myndighet att i vissa fall meddela underrättelse till brittisk konsul

Härigenom förordnas, att i 4 § kungörelsen (1952: 644) angående skyldighet för myndighet att i vissa fall meddela underrättelse till brittisk konsul ordet »Pastor» skall bytas ut mot »Lokal skattemyndighet».

Denna kungörelse träder i kraft den

18. Förslag till

Kungörelse om ändring i kungörelsen (1949: 661) om skyldighet för domstol att lämna uppgifter i mål och ärenden enligt föräldrakalken

Härigenom förordnas i fråga om kungörelsen (1949: 661) om skyldighet för domstol att lämna uppgifter i mål och ärenden enligt föräldrakalken,¹

dels att i 3 § ordet »kyrkobokfört» skall bytas ut mot »folkbokfört»,

dels att 1, 2 och 4 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

1 §

Har underrätt förklarat barn sakna äktenskaplig börd, skall därom skyndsamt insändas meddelande, innehållande uppgift i de avseenden som angivas i härvid fogade formulär (Bilaga 1), till *pastorsämbetet i den församling och barnavårdsnämnden i den kommun, där barnet är kyrkobokfört.*

Har underrätt förklarat barn sakna äktenskaplig börd, skall därom skyndsamt insändas meddelande, innehållande uppgift i de avseenden som angivas i härvid fogade formulär (Bilaga 1), till *den lokala skattemyndigheten och barnavårdsnämnden i barnets folkbokföringsort.*

2 §

Har underrätt givit tillstånd att antaga adoptivbarn eller förklarat adoptivförhållande hävt, skall därom skyndsamt insändas meddelande enligt härvid fogade formulär (Bilagor 2 och 3) till *pastorsämbeten i den församling, där adoptanten är kyrkobokförd, och till statistiska centralbyrån samt, om barnet ej fyllt aderton år, till barnavårdsnämnden i den kommun, där barnet är kyrkobokfört.*

Har underrätt givit tillstånd att antaga adoptivbarn eller förklarat adoptivförhållande hävt, skall därom skyndsamt insändas meddelande enligt härvid fogade formulär (Bilagor 2 och 3) till *den lokala skattemyndighet, hos vilken adoptanten är folkbokförd, och till statistiska centralbyrån samt, om barnet ej fyllt aderton år, till barnavårdsnämnden i den kommun, där barnet är folkbokfört.*

4 §

Har underrätt förklarat någon omyndig eller i mål om omyndighetsförklaring förordnat att den, om vars försättande i omyndighet är fråga, skall vara omyndig under tiden intill dess målet av rätten avgöres, så ock om underrätt återkallat sådant förordnande eller förklarat någon som omyndigförklarats åter myndig, skall underrätten, i sistnämnda fall därest do-

Har underrätt förklarat någon omyndig eller i mål om omyndighetsförklaring förordnat att den, om vars försättande i omyndighet är fråga, skall vara omyndig under tiden intill dess målet av rätten avgöres, så ock om underrätt återkallat sådant förordnande eller förklarat någon som omyndigförklarats åter myndig, skall underrätten, i sistnämnda fall därest do-

¹ Senaste lydelse av

1 § 1957: 445

2 § 1968: 516

4 § 1957: 445

(Nuvarande lydelse)

men vunnit laga kraft, om förhållandet skyndsamt insända meddelande, innehållande uppgift i de avseenden som angivas i härvid fogade formulär (Bilaga 4), till *pastorsämbetet i den församling där den, som blivit förklarad omyndig eller som återvunnit sin myndighet, är kyrkobokförd.* Är denne frälse man, skall meddelande ock skyndsamt lämnas till riddarhusdirektionen.

(Föreslagen lydelse)

men vunnit laga kraft, om förhållandet skyndsamt insända meddelande, innehållande uppgift i de avseenden som angivas i härvid fogade formulär (Bilaga 4), till *den lokala skattemyndighet hos vilken den, som blivit förklarad omyndig eller som återvunnit sin myndighet, är folkbokförd.* Är denne frälse man, skall meddelande ock skyndsamt lämnas till riddarhusdirektionen.

Denna kungörelse träder i kraft den

19. Förslag till

Lag om ändring i ärvdabalken

Häri genom förordnas, att i 25 kap. 3 § ärvdabalken ordet »kyrkoherden» skall bytas ut mot »den lokala skattemyndigheten».

Denna lag träder i kraft den

20. Förslag till

Kungörelse om ändring i kungörelsen (1958: 401) angående skyldighet för pastor att meddela underrättelse om fransk medborgares dödsfall, m.m.

Häri genom förordnas i fråga om kungörelsen (1958: 401) angående skyldighet för pastor att meddela underrättelse om fransk medborgares dödsfall, m.m., att ordet »pastor» i kungörelsen och i dess rubrik skall bytas ut mot »lokal skattemyndighet».

Denna kungörelse träder i kraft den

21. Förslag till

Kungörelse om ändring i kungörelsen (1924: 475) angående meddelanden från domstol om dödförklaringar

Härigenom förordnas, att kungörelsen (1924: 475) angående meddelanden från domstol om dödförklaringar¹ skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

Har domstol förklarat någon skola för död anses, skall om beslutet skyndsamt insändas uppgift enligt härvid fogade formulär (Bilaga 2) till *pastorsämbetet i den församling, där den för död ansedde sist varit kyrkobokförd*. Har beslutet blivit i högre rätt ändrat, skall därom skyndsamt lämnas uppgift till nämnda *pastorsämbete*. (Bilagan här utelämnad.)

(Föreslagen lydelse)

Har domstol förklarat någon skola för död anses, skall om beslutet skyndsamt insändas uppgift enligt härvid fogade formulär (Bilaga 2) till *den lokala skattemyndighet, hos vilken den för död ansedde sist varit folkbokförd*. Har beslutet blivit i högre rätt ändrat, skall därom skyndsamt lämnas uppgift till nämnda *myndighet*. (Bilagan här utelämnad.)

Denna kungörelse träder i kraft den

¹ Senaste lydelse 1949: 661.

22. Förslag till

Kungörelse om ändring i kungörelsen (1942: 421) om efterlysning av vissa underhållsskyldiga

Härigenom förordnas, att 3 § 2 mom. kungörelsen (1942: 421) om efterlysning av vissa underhållsskyldiga¹ skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

3 § 2 mom.

Vid framställning om efterlysning skola fogas

a) *åldersbetyg* eller utdrag av *födelse- och dopbok* rörande den underhållsskyldige eller annat av *pastorsämbete* utfärdat intyg, utvisande den underhållsskyldiges fullständiga namn, födelsetid och födelseort;

b) i fall — — — ej företetts.

Vid framställning om efterlysning skola fogas

a) *personbevis* eller utdrag av *födelsebok* rörande den underhållsskyldige eller annat av *lokal skattemyndighet* utfärdat intyg, utvisande den underhållsskyldiges fullständiga namn, födelsetid och födelseort;

b) i fall — — — ej företetts.

Denna kungörelse träder i kraft den

¹ Senaste lydelse av 3 § 2 mom. 1969: 295.

23. Förslag till

Kungörelse om ändring i förundersökningskungörelsen (1947: 948)

Härigenom förordnas i fråga om förundersökningskungörelsen (1947: 948),¹
dels att i 4 § ordet »pastorsämbete» skall bytas ut mot »lokala skattemyndighet»,
dels att i 21 § ordet »kyrkobokföringsort» skall bytas ut mot »folkbokföringsort».

Denna kungörelse träder i kraft den

¹ Senaste lydelse av
4 § 1969: 589
21 § 1969: 589

24. Förslag till

Kungörelse om ändring i kungörelsen (1967: 502) om uppgift från pastorsämbete i och för utredning angående brott, m.m.

Härigenom förordnas i fråga om kungörelsen (1967: 502) om uppgift från pastorsämbete i och för utredning angående brott, m.m.,¹

dels att i kungörelsens rubrik ordet »pastorsämbete» skall bytas ut mot »lokal skattemyndighet»,

dels att kungörelsen skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

Domstol, länsstyrelse, åklagare och polismyndighet äger i och för utredning angående brott erhålla uppgift om viss persons levnadsomständigheter från *pastorsämbetet* i personens senaste *kyrkobokföringsort*.

Rikspolisstyrelsen äger — — — styrelsens verksamhet.

Uppgiften skall avfattas enligt formulär som fastställs av *centrala folkbokförings- och uppördsnämnden*. Efter samråd med riksåklagaren meddelar nämnden anvisningar för *pastorsämbetena*.

(Föreslagen lydelse)

Domstol, länsstyrelse, åklagare och polismyndighet äger i och för utredning angående brott erhålla uppgift om viss persons levnadsomständigheter från *den lokala skattemyndigheten* i personens senaste *folkbokföringsort*.

Rikspolisstyrelsen äger — — — styrelsens verksamhet.

Uppgiften skall avfattas enligt formulär som fastställs av *riksskatteverket*. Efter samråd med riksåklagaren meddelar *riksskatteverket* anvisningar för *de lokala skattemyndigheterna*.

Denna kungörelse träder i kraft den

¹ Senaste lydelse 1967: 576.

25. Förslag till

Lag om ändring i lagen (1909 nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt

Härigenom förordnas, att 2 § 15:o lagen (1909 nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt¹ skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

2 §

15:o) mål om ——— svenskt medborgarskap;

mål om kyrkobokföring, beslut eller åtgärd rörande medlemskap i svenska kyrkan, utfärdande av intyg enligt 3 kap. 3 § giftermålsbalken eller äktenskapscertifikat, företagande av vigsel;

mål om ——— eller förnamn;

15:o) mål om ——— svenskt medborgarskap;

beslut eller åtgärd rörande medlemskap i svenska kyrkan, utfärdande av intyg enligt 3 kap. 3 § giftermålsbalken eller äktenskapscertifikat, företagande av vigsel;

mål om ——— eller förnamn;

Denna lag träder i kraft den

¹ Senaste lydelse av 2 § 15: o 1969: 292.

26. Förslag till

Lag om ändring i kommunala vallagen (1930: 253)

Härigenom förordnas att i 8 § kommunala vallagen (1930: 253)¹ ordet »tillhör» skall bytas ut mot »är församlingsregistrerad i».

Denna lag träder i kraft den

¹ Senaste lydelse av 8 § 1969: 824

27. Förslag till

Lag om ändring i lagen (1937: 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar

Härigenom förordnas, att 13 § lagen (1937: 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

13 §

Anteckningar i kyrkoböcker, folkregister och mantalsböcker ävensom handlingar, vilka eljest röra kyrko- eller folkbokföringen, själavården eller kyrkotukten, må, i den mån de innehålla upplysning om enskilds personliga förhållanden, icke utan hans samtycke till annan utlämnas förrän sjuttio år förflutit från anteckningens eller handlingens datum, såvida icke, med hänsyn till det ändamål för vilket utlämnande åstundas och omständigheterna i övrigt, trygghet kan anses vara för handen, att det ej kommer att missbrukas till skada eller förklenande för den enskilde som avses eller för hans nära anhöriga. Vid utlämnande böra erforderliga förbehåll göras.

Anteckningar i folkbokföringsregister, mantalsböcker och register för församlingsregistreringen ävensom handlingar, vilka eljest röra folk- eller församlingsregistreringen, själavården eller kyrkotukten, må, i den mån de innehålla upplysning om enskilds personliga förhållanden, icke utan hans samtycke till annan utlämnas förrän sjuttio år förflutit från anteckningens eller handlingens datum, såvida icke, med hänsyn till det ändamål för vilket utlämnande åstundas och omständigheterna i övrigt, trygghet kan anses vara för handen, att det ej kommer att missbrukas till skada eller förklenande för den enskilde som avses eller för hans nära anhöriga. Vid utlämnande böra erforderliga förbehåll göras.

Denna lag träder i kraft den

Kommentar

Det synes ligga i sakens natur att sekretesskyddet enligt paragrafen omfattar också anteckningar i kyrkoböcker (folkregister) och handlingar som eljest rör den nuvarande kyrkobokföringen.

28. Förslag till

Lag om ändring i kyrkomötesförordningen (1949: 174)

Härigenom förordnas, att i 5 § 1 mom. kyrkomötesförordningen (1949: 174) ordet »kyrkoskriven» skall bytas ut mot »församlingsregistrerad».

Denna lag träder i kraft den

Kommentar

Kyrkomötesförordningen är av kyrkolags natur. Med hänsyn till den föreslagna ändringens helt formella karaktär synes iakttagande av lagstiftningsformen enligt RF § 87: 2 i detta fall kunna underlåtas.

29. Förslag till

Kungörelse om ändring i arbetarskyddskungörelsen (1949: 208)

Härigenom förordnas, att 50 § arbetarskyddskungörelsen (1949: 208)¹ skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

50 §

Arbetsbok, försedd — — — skolmyndighetens försorg.

Föreligger i särskilt fall svårighet att genom skolmyndigheten erhålla arbetsbok, skall sådan bok tillhandahållas av *pastor*, och åligger det då *denne* att i boken införa ovan föreskrivna uppgifter, därest dessa äro kända för *pastor* eller styrkas för *honom*.

Har intyg som i 49 § första stycket under b) sägs icke kunnat införas i arbetsboken vid dess utfärdande, skall det sedermera, då den minderårige visar sig berättigad därtill, på begäran införas av den som utfärdat boken eller av annan skolmyndighet eller *pastor*.

Arbetsbok, försedd — — — skolmyndighetens försorg.

Föreligger i särskilt fall svårighet att genom skolmyndigheten erhålla arbetsbok, skall sådan bok tillhandahållas av *lokal skattemyndighet*, och åligger det då *denna* att i boken införa ovan föreskrivna uppgifter, därest dessa äro kända för *den lokala skattemyndigheten* eller styrkas för *denna*.

Har intyg som i 49 § första stycket under b) sägs icke kunnat införas i arbetsboken vid dess utfärdande, skall det sedermera, då den minderårige visar sig berättigad därtill, på begäran införas av den som utfärdat boken eller av annan skolmyndighet eller *lokal skattemyndighet*.

Denna kungörelse träder i kraft den

¹ Senaste lydelse av 50 § 1963: 657.

30. Förslag till

Lag om ändring i religionsfrihetslagen (1951: 680)

Härigenom förordnas i fråga om religionsfrihetslagen (1951: 680),¹

dels att i 7—11 och 13 §§ ordet »kyrkobokföras» i olika böjningsformer skall bytas ut mot »församlingsregistreras» i motsvarande form,

dels att 15 och 16 §§ skall ha nedan angivna lydelse,

dels att i lagen skall införas en ny paragraf, 15 a §, av nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

15 §

Över pastors beslut eller åtgärd enligt denna lag må klagan föras. Om sådan klagan skall, ändå att beslutet eller åtgärden icke angår kyrkobokföring, vad om klagan i fråga rörande kyrkobokföring är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Över pastors beslut eller åtgärd enligt denna lag må klagan föras genom besvär hos domkapitlet. Klagan får föras av den som beröres av beslutet eller åtgärden och får föras utan inskränkning i tiden. Besvären skola ingivas till domkapitlet.

Domkapitlets beslut, varigenom ärendet avgjorts, skall delges klaganden.

Beslutet skall innehålla besvärshänvisning.

15 a §

Talan mot domkapitlets beslut föres genom besvär hos Konungen. Besvären skola ingivas till domkapitlet. Ha besvären ingivits till Konungen, utgör detta ej hinder mot att besvären prövas, om de inkommit före besvärstidens utgång.

Domkapitlets beslut skall verkställas omedelbart, om domkapitlet ej förordnat annat.

När talan förts mot domkapitlets beslut, skall domkapitlet inhämta yttrande från pastor samt därefter skyndsamt sända handlingarna i ärendet med eget yttrande till Konungen.

16 §

Med pastor avses i denna lag den som ansvarar för kyrkobokföringen i församling av svenska kyrkan eller del av sådan församling, som utgör särskilt kyrkobokföringsdistrikt.

Har någon uppdrag att i kyrkobokföringsärenden biträda pastor, skall uppdra-

Med pastor avses i denna lag den som ansvarar för församlingsregistreringen i församling av svenska kyrkan.

Har någon uppdrag att i ärenden om församlingsregistrering biträda pastor,

¹ Senaste lydelse av 11 § 1963: 509.

get avse även ärenden enligt denna lag; dock må ej annan än präst mottaga försäkran som avses i 10 § andra stycket.

skall uppdraget avse även ärenden enligt denna lag; dock må ej annan än präst mottaga försäkran som avses i 10 § andra stycket.

Denna lag träder i kraft den

Kommentarer

Begreppet »kyrkobokföring» (eller böjningsform därav), som förekommer i flera stadganden i religionsfrihetslagen, motsvaras i detta sammanhang av det av nämnden tillskapade begreppet »församlingsregistrering».

Med den utformning stadgandet i 7 § andra stycket har följer, att anmälan om att nyfött barn inte skall tillhöra kyrkan ej kan kombineras med födelse- eller förnamnsanmälan (som skall göras till den lokala skattemyndigheten). Detta är i och för sig en olägenhet, om än av mycket liten praktisk betydelse. En lösning vore att föreskriva att ifrågavarande anmälningar om icke-kyrkotillhörighet skulle göras till den lokala skattemyndigheten (obligatoriskt eller som ett alternativ). Principen om att kyrkotillhörighetsfrågorna exklusivt bör ankomma på pastorsämbetena synes dock ej böra brytas. Vissa praktiska olägenheter torde också vara förenade med en splittrad handläggning av berörda frågor (i fråga om bl.a. besvärsförfarandet).

De föreslagna ändringarna i religionsfrihetslagen är av övervägande formell natur. Såvitt angår 15 och 15 a §§ är de betingade av att det besvärsförfarande som föreslagits med avseende å församlingsregistreringsärenden inte är applicerbart på medlemsskapsärendena. Paragraferna innehåller intet nytt i förhållande till det besvärsförfarande som nu gäller i dessa ärenden (se 45, 49, 50 och 51 §§ gällande FBF).

Ändringen i 16 § första stycket föranleds av att särskilda »kyrkobokföringsdistrikt» ej avses förekomma inom församlingsregistreringen (liksom ej heller någon motsvarighet därtill inom folkbokföringen).

Lagändringarna torde kräva kyrkomötets samtycke (kyrkolag).

31. Förslag till

Lag om ändring i lagen (1951: 691) om viss lindring i skattskyldigheten för den som icke tillhör svenska kyrkan

Härigenom förordnas, att 1 § lagen (1951: 691) om viss lindring i skattskyldigheten för den som icke tillhör svenska kyrkan¹ skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

1 §

Sådan församlingsskatt enligt lagen den 2 juni 1961 (nr 436) om församlingsstyrelse, som efter kyrkofullmäktiges beslut eller eljest debiteras efter samma grunder som gälla för debitering av kommunalskatt, skall påföras den, som vid ingången av inkomståret icke tillhörde svenska kyrkan och som är mantalsskriven här i riket för inkomståret, efter endast *sex*tioprocent av det för debiteringen bestämda beloppet.

Sådan församlingsskatt enligt lagen den 2 juni 1961 (nr 436) om församlingsstyrelse, som efter kyrkofullmäktiges beslut eller eljest debiteras efter samma grunder som gälla för debitering av kommunalskatt, skall påföras den, som vid ingången av inkomståret icke tillhörde svenska kyrkan och som är mantalsskriven här i riket för inkomståret, efter endast *fem*tioprocent av det för debiteringen bestämda beloppet.

Denna lag träder i kraft den och tillämpas första gången vid 19.. års taxering.

¹ Senaste lydelse av 1 § 1967: 633

32. Förslag till

Kungörelse om ändring i reglementet (1955: 592) för barnmorskor

Härigenom förordnas, att 11 § reglementet (1955: 592) för barnmorskor¹ skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

11 §

Biträder barnmorska vid barns födelse i annat fall än när barnet födes på sjukhus eller enskilt sjukhem, skall barnmorskan genast anmäla födelsen till *pastorsämbetet* i barnets födelsehemort. Födelsehemort är den *församling* där modern vid barnets födelse var *kyrkobokförd* eller upptagen i obefintligregister. Kan moderns *kyrkobokförelse* ej utredas, är den *församling*, där barnet föddes, födelsehemort.

Med barn — — — tjugufåttende havandeskapsveckan.

Biträder barnmorska vid barns födelse i annat fall än när barnet födes på sjukhus eller enskilt sjukhem, skall barnmorskan genast anmäla födelsen till *den lokala skattemyndigheten* i barnets födelsehemort. Födelsehemort är den *kommun* där modern vid barnets födelse var *folkbokförd* eller upptagen i obefintligregister. Kan moderns *folkbokförelse* ej utredas, är den *kommun*, där barnet föddes, födelsehemort.

Med barn — — — tjugufåttende havandeskapsveckan.

Denna kungörelse träder i kraft den

¹ Senaste lydelse av 11 § 1967: 507.

33. Förslag till

Lag om ändring i taxeringsförordningen (1956: 623)

Härigenom förordnas, att 4 § taxeringsförordningen (1956: 623)¹ skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

4 §

I län — — — och familjestiftelser.

En taxeringsnämnd i Stockholms län förordnas årligen av länsstyrelsen att, utöver nämnden eljest tillkommande göromål, såsom en för riket gemensam taxeringsnämnd (den gemensamma taxeringsnämnden) verkställa dels taxering till statlig inkomstskatt och statlig förmögenhets-skatt av skattskyldiga, som sakna hemortskommun i riket, ävensom av sådana i 17 § förordningen om statlig inkomstskatt och 17 § förordningen om statlig förmögenhets-skatt omförmälda skattskyldiga, som jämlikt 20 och 39 §§ *folkbokföringsförordningen* skola mantalsskrivas i *Storkyrkoförsamlingen i Stockholm*, dels ock taxering till kommunal inkomstskatt, som skall ske för gemensamt kommunalt ändamål.

Taxering, som — — — särskilt taxeringsdistrikt.

I län — — — och familjestiftelser.

En taxeringsnämnd i Stockholms län förordnas årligen av länsstyrelsen att, utöver nämnden eljest tillkommande göromål, såsom en för riket gemensam taxeringsnämnd (den gemensamma taxeringsnämnden) verkställa dels taxering till statlig inkomstskatt och statlig förmögenhets-skatt av skattskyldiga, som sakna hemortskommun i riket, ävensom av sådana i 17 § förordningen om statlig inkomstskatt och 17 § förordningen om statlig förmögenhets-skatt omförmälda skattskyldiga, som jämlikt 23 och 37 §§ *lagen om folkregistring* skola mantalsskrivas i *Stockholm under rubrik på kommunen skrivna, utlandsanställda*, dels ock taxering till kommunal inkomstskatt, som skall ske för gemensamt ändamål.

Taxering, som — — — särskilt taxeringsdistrikt.

Denna lag träder i kraft den . . . och tillämpas första gången vid 19. . års taxering.

¹ Senaste lydelse av 4 § 1967: 749.

34. Förslag till

Lag om ändring i lagen (1957: 585) om jordfästning m.m.

Härigenom förordnas, att i 6 och 7 §§ lagen (1957: 585) om jordfästning ordet »kyrkobokförd» skall bytas ut mot »församlingsregistrerad».

Denna lag träder i kraft den

Kommentar

Med hänsyn till att begreppet »kyrkobokförd» i sammanhanget har sin motsvarighet i begreppet »församlingsregistrerad» (således inte »folkbokförd») är en direkt författningsändring påkallad. Jordfästningslagen har, såvitt angår bl.a. 6 och 7 §§, tillkommit i den ordning som föreskrivits för stiftande av kyrkolag. Då den föreslagna ändringen är av helt formell karaktär synes den kunna genomföras utan kyrkomötets medverkan.

35. Förslag till

Kungörelse om ändring i kungörelsen (1958: 388) med vissa bestämmelser rörande taxering, uppörd och folkbokföring under krigsförhållanden

Härigenom förordnas i fråga om kungörelsen (1958: 388) med vissa bestämmelser rörande taxering, uppörd och folkbokföring under krigsförhållanden,

dels att i kungörelsens rubrik och i 2 § ordet »folkbokföring» skall bytas ut mot »folkregistrering»,

dels att i 18 § ordet »kyrkobokförd» skall bytas ut mot »folkbokförd»,

dels att rubriken närmast före 18 § skall lyda »Folkregistrering»,

dels att 19 och 20 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

19 §

Flyttning inom riket skall ej, därest icke särskilda skäl föreligga, föranleda ändring i kyrkobokföringen.

Registrering av födelse, vigsel, dödsfall samt av andra förhållanden, som äro av betydelse för kyrkobokföringen, skall ske i den församling, där anmälan om förhållandet göres. Är enligt kyrkobokföringskungörelsen annan församling rätt inskrivningsort, skall pastor i nämnda församling underrättas därest det kan antagas att meddelandet kan komma honom tillhanda.

Pastor, som mottager anmälan om barns födelse, skall omedelbart upprätta personakt för barnet samt tilldela barnet tillfälligt födelsenummer. Sådant nummer skall bestå av länsbokstav, kommunens statistiska nummer samt ett ordningstal, udda för pojke och jämnt för flicka. Ny serie ordningstal skall påbörjas för varje dag. Finnas inom en kommun flera församlingar skall av födelsenumret framgå i vilken församling registreringen skett. Uppgift om tillfälligt födelsenummer skall antecknas i personakten samt i födelse- och dopboken ävensom meddelas barnets närmaste anhöriga. Vad sålunda stadgats skall i tillämpliga delar gälla när personakt upprättats för invandrare och för personer, vilka äro registrerade såsom obefintliga.

Flyttning inom riket skall ej, därest icke särskilda skäl föreligga, föranleda ändring i folkbokföringen.

Registrering av födelse, vigsel, dödsfall samt av andra förhållanden, som äro av betydelse för folkbokföringen, skall ske hos den lokala skattemyndighet, till vilken anmälan om förhållandet göres. Skall enligt folkregistreringskungörelsen anteckning om förhållandet ske hos annan lokal skattemyndighet, skall denna underrättas därest det kan antagas att meddelandet kan komma myndigheten tillhanda.

Lokal skattemyndighet, som mottager anmälan om barns födelse, skall omedelbart upprätta personakt för barnet samt tilldela barnet tillfälligt födelsenummer. Sådant nummer skall bestå av länsbokstav, kommunens statistiska nummer samt ett ordningstal, udda för pojke och jämnt för flicka. Ny serie ordningstal skall påbörjas för varje dag. Uppgift om tillfälligt födelsenummer skall antecknas i personakten samt i födelseboken ävensom meddelas barnets närmaste anhöriga. Vad sålunda stadgats skall i tillämpliga delar gälla när personakt upprättats för invandrare och för personer, vilka äro registrerade såsom obefintliga.

Länsstyrelse äger föreskriva att vad i *folkbokföringsförordningen* eller eljest finnes stadgat *angående förändring av tryckande register hos länsbyrå för folkbokföring* samt meddelande av vissa underrättelser till och från *länsbyrå* icke skall äga tillämpning.

Länsstyrelse må även i övrigt föreskriva sådana inskränkningar inom *folkbokföringsväsendet*, som med hänsyn till krigsförhållandena kunna anses erforderliga.

Länsstyrelse, äger föreskriva att vad i *folkregistreringskungörelsen* eller eljest finnes stadgat *om länsregistrering* samt meddelande av vissa underrättelser till och från *länsstyrelse i dess egenskap av folkregistreringsmyndighet* icke skall äga tillämpning.

Länsstyrelse må även i övrigt föreskriva sådana inskränkningar inom *folkregistreringsväsendet*, som med hänsyn till krigsförhållandena kunna anses erforderliga.

Denna kungörelse träder i kraft den

36. Förslag till

Kungörelse om ändring i stadgan (1959: 545) för kammarrätten

Härigenom förordnas i fråga om stadgan (1959: 545) för kammarrätten,¹

dels att i 15 och 36 §§ ordet »folkbokföringsmål» skall bytas ut mot »folkregistreringsmål»,

dels att 1 § skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

1 §

Kammarrätten äger ——— barnavårdsmål enligt vad särskilt finnes stadgat;

16) besvär i mål om *folkbokföring* (*kyrkobokföring* och *mantalsskrivning*) enligt vad därom särskilt stadgas, med vilka besvärsmål likställas mål rörande samma ämne, vilka författningen enligt underställs kammarrättens prövning, (*folkbokföringsmål*).

Kammarrätten äger ——— barnavårdsmål enligt vad särskilt finnes stadgat;

16) besvär i mål om *folkregistrering* (*folkbokföring* och *mantalsskrivning*) enligt vad därom särskilt stadgas, med vilka besvärsmål likställas mål rörande samma ämne, vilka författningen enligt underställs kammarrättens prövning, (*folkregistreringsmål*).

Denna kungörelse träder i kraft den

¹ Stadgan omtryckt 1963: 474

Senaste lydelse av

1 § 1961: 316

36 § 1967: 500

37. Förslag till

Lag om ändring i lagen (1961: 436) om församlingsstyrelse

Härigenom förordnas, att i 9 och 82 §§ och 89 § 3 mom. lagen (1961: 436) om församlingsstyrelse¹ ordet »kyrkoskriven» skall bytas ut mot »församlingsregistrerad».

Denna lag träder i kraft den

¹ Senaste lydelse av 9 § 1969: 767.

38. Förslag till

Kungörelse om ändring i stadgan (1963: 214) angående statsdepartementen

Härigenom förordnas i fråga om stadgan (1963: 214) angående statsdepartementen,¹

dels att i 2 § under rubrik Finansdepartementet ordet »folkbokföringen» skall bytas ut mot »folkregistreringen»,

dels att i 6 § under rubrik Finansdepartementet ordet »kyrkobokföringsinspektörer» skall utgå.

Denna kungörelse träder i kraft den

¹ Stadgan omtryckt 1969: 286.

Senaste lydelse av

2 § 1970: 377

6 § 1970: 377

39. Förslag till

Lag om ändring i namnlagen (1963: 521)

Härigenom förordnas i fråga om namnlagen (1963: 521),¹

dels att i 1—7, 13, 16 och 41 §§ ordet »pastor» skall bytas ut mot »lokal skattemyndighet»,

dels att i 30 § ordet »prästbevis» skall bytas ut mot »personbevis»,

dels att 23, 24, 27—29 och 42 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

23 §

Barn skall, om det lever, givas förnamn inom sex månader efter födelsen.

Har förnamn givits annorledes än vid dop inom svenska kyrkan, skall namnet före utgången av nämnda tid anmälas hos pastor.

Barn skall, om det lever, givas förnamn inom sex månader efter födelsen. Namnet skall före utgången av nämnda tid anmälas hos lokal skattemyndighet.

24 §

Äger dop eller motsvarande religiös förrättning rum efter det förnamn givits enligt 23 §, må därvid givas ytterligare förnamn. Sådant namn skall, om det ej givits vid dop inom svenska kyrkan, anmälas hos pastor.

Efter ansökan — — — sådant namn.

Äger dop eller motsvarande religiös förrättning rum efter det förnamn givits enligt 23 §, må därvid givas ytterligare förnamn. Namnet skall anmälas hos lokal skattemyndighet.

Efter ansökan — — — sådant namn.

27 §

Anmälan hos pastor enligt denna lag skall göras i den församling, där den som anmälningen avser är eller skall vara kyrkobokförd eller, om han varken är eller skall vara kyrkobokförd i svensk församling, där han vistas.

Anmälan skall — — — i 6 §.

Anmälan hos lokal skattemyndighet enligt denna lag skall göras till den lokala skattemyndighet, hos vilken den som anmälningen avser är eller skall vara folkbokförd eller, om han varken är eller skall vara folkbokförd i Sverige, inom vars fögderi han vistas.

Anmälan skall — — — i 6 §.

28 §

Finner pastor gjord anmälan ej kunna upptagas, skall han med angivande av grunden därför meddela beslut att anmälningen ej föranleder anteckning i kyrkobok. Meddelas beslutet ej genast i anledning av muntlig anmälan eller är anmälningen skriftlig, skall han ofördröjligen

Finner lokal skattemyndighet gjord anmälan ej kunna upptagas, skall myndigheten med angivande av grunden därför meddela beslut att anmälningen ej föranleder anteckning i folkbokföringsregister. Meddelas beslutet ej genast i anledning av muntlig anmälan eller är anmälningen

¹ Senaste lydelse av 2 § 1969: 622.

(Nuvarande lydelse)

om beslutet underrätta den som gjort anmälingen. I underrättelsen skall angivas vad den som vill fullfölja talan mot beslutet har att iakttaga.

(Föreslagen lydelse)

skriftlig, skall *myndigheten* ofördröjligen om beslutet underrätta den som gjort anmälingen. I underrättelsen skall angivas vad den som vill fullfölja talan mot beslutet har att iakttaga.

29 §

Den vars rätt beröres av beslut, som *pastor* meddelat enligt 28 §, eller av annan åtgärd, som *pastor* vidtagit i namn-ärende, må söka ändring däri. Talan föres hos *domkapitlet* genom besvär.

Talan mot *domkapitlets* beslut i fråga, som enligt första stycket dragits under dess prövning, föres hos Konungen genom besvär.

Den vars rätt beröres av beslut, som *lokal skattemyndighet* meddelat enligt 28 §, eller av annan åtgärd, som *lokal skattemyndighet* vidtagit i namn-ärende, må söka ändring däri. Talan föres hos *länsstyrelsen* genom besvär.

Talan mot *länsstyrelsens* beslut i fråga, som enligt första stycket dragits under dess prövning, föres hos Konungen genom besvär.

42 §

För den som står under annans vårdnad och ej fyllt aderton år göres anmälan eller ansökan av vårdnadshavaren.

Har förnamn givits vid dop inom svenska kyrkan gör dopförrättaren anmälan enligt 23 och 24 §§.

I andra fall än som avses i första stycket göres anmälan eller ansökan för den som står under annans vårdnad och ej fyllt aderton år av vårdnadshavaren.

Denna lag träder i kraft den

Ärende som vid de nya bestämmelsernas ikraftträdande är anhängigt hos pastor eller domkapitel handlägges enligt äldre bestämmelser. Om utgången av ärendet underrättas lokal skattemyndighet.

Kommentar

Till 42 §. Nämnden har i fråga om förnamnsanmälan funnit praktiska skäl tala för att i princip bibehålla den nuvarande ordningen att, då namnet getts vid dop inom svenska kyrkan, anmälan från dopförrättaren godtas som behörigt avgiven anmälan.

40. Förslag till

Kungörelse om ändring i namnkungörelsen (1963: 528)

Härigenom förordnas, att 4 och 9 §§ namnkungörelsen (1963: 528) skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

4 §

Har beslut om bifall till ansökan om erhållande av namn vunnit laga kraft, skall namnmyndigheten omedelbart om beslutet underrätta *pastor i den församling, där den som avses med beslutet är kyrkobokförd*. Underrättelse till *pastor* skall jämväl ske, där någon vunnit förklaring, att han ej längre skall bära visst förnamn.

Har beslut om bifall till ansökan om erhållande av namn vunnit laga kraft, skall namnmyndigheten omedelbart om beslutet underrätta *den lokala skattemyndighet, hos vilken den som avses med beslutet är folkbokförd*. Underrättelse till *lokal skattemyndighet* skall jämväl ske, där någon vunnit förklaring, att han ej längre skall bära visst förnamn.

9 §

Har domstol jämlikt 16, 17 eller 18 § namnlagen förklarat någon släktnamn förlustig, skall så snart beslutet vunnit laga kraft meddelande tillställas *pastor i den församling, där den som förlorat namnet är kyrkobokförd*, med uppgift om det namn som förlorats och det namn som förvärvats i dess ställe.

Har domstol jämlikt 16, 17 eller 18 § namnlagen förklarat någon släktnamn förlustig, skall så snart beslutet vunnit laga kraft meddelande tillställas *den lokala skattemyndighet, hos vilken den som förlorat namnet är folkbokförd*, med uppgift om det namn som förlorats och det namn som förvärvats i dess ställe.

Om domstols skyldighet att lämna uppgift till *kyrkobokföringen* i fall som avses i 15 § namnlagen stadgas i kungörelsen den 16 december 1949 om skyldighet för domstol att lämna uppgifter i mål och ärenden enligt föräldrabalken samt kungörelsen den 7 mars 1952 angående äkten- skapsregistret.

Om domstols skyldighet att lämna uppgift till *folkbokföringen* i fall som avses i 15 § namnlagen stadgas i kungörelsen den 16 december 1949 om skyldighet för domstol att lämna uppgifter i mål och ärenden enligt föräldrabalken samt kungörelsen den 7 mars 1952 angående äkten- skapsregistret.

Rättens dom — — — till namnmyndigheten.

Rättens dom — — — till namnmyndigheten.

Denna kungörelse träder i kraft den

41. Förslag till

Kungörelse om ändring i begravningskungörelsen (1963: 540)

Härigenom förordnas, att 14 § 1, 4 och 5 mom. samt 15, 16, 18, 19, 21—24 och 27—29 §§ begravningskungörelsen (1963: 540)¹ skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

14 § 1 mom.

Vid dödsfall som inträffar här i riket skall intyg av läkare om dödsorsak (dödsbevis) lämnas till *pastorsämbetet i den församling där dödsfallet skall antecknas.*

Dödsbevis lämnas så snart det kan ske av sjukvårdsinrättning, om den avlidne vårdades på inrättningen vid dödsfallet,

av den som enligt 31 § *folkbokföringsförordningen* anmäler dödsfall till *pastorsämbete*, om läkare i annat fall vårdat den avlidne för den sjukdom varav han avlidit eller biträtt vid förlossning varunder moder eller barn avlidit eller efter undersökning av den döda kroppen kunnat konstatera den sannolika dödsorsaken och ej funnit anledning till antagande att döden orsakats av annan person och ej heller eljest funnit skäl föreligga för en fullständigare undersökning av den döda kroppen,

i övriga fall av polismyndigheten i den ort där dödsfallet inträffat.

Har dödsbevis ej inkommit till *pastorsämbetet* inom en vecka efter anmälan om dödsfallet, skall *pastorsämbetet* sända underrättelse om dödsfallet till polismyndigheten i den ort där dödsfallet inträffat. Polismyndigheten har då att införskaffa dödsbevis.

Vid dödsfall som inträffar här i riket skall intyg av läkare om dödsorsak (dödsbevis) lämnas till *den lokala skattemyndighet hos vilken dödsfallet skall antecknas.*

Dödsbevis lämnas så snart det kan ske av sjukvårdsinrättning, om den avlidne vårdades på inrättningen vid dödsfallet,

av den som enligt 29 § *lagen om folkregistrering* anmäler dödsfall till *lokal skattemyndighet*, om läkare i annat fall vårdat den avlidne för den sjukdom varav han avlidit eller biträtt vid förlossning varunder moder eller barn avlidit eller efter undersökning av den döda kroppen kunnat konstatera den sannolika dödsorsaken och ej funnit anledning till antagande att döden orsakats av annan person och ej heller eljest funnit skäl föreligga för en fullständigare undersökning av den döda kroppen,

i övriga fall av polismyndigheten i den ort där dödsfallet inträffat.

Har dödsbevis ej inkommit till *den lokala skattemyndigheten* inom en vecka efter anmälan om dödsfallet, skall *den lokala skattemyndigheten* sända underrättelse om dödsfallet till polismyndigheten i den ort där dödsfallet inträffat. Polismyndigheten har då att införskaffa dödsbevis.

¹ Senaste lydelse av
14 § 1 mom. 1970: 317
14 § 4 mom. 1970: 317
14 § 5 mom. 1970: 317
15 § 1970: 317
16 § 1970: 317
18 § 1967: 619
19 § 1967: 619
21 § 1967: 619
22 § 1967: 619
23 § 1967: 619
24 § 1967: 619
27 § 1967: 619
28 § 1967: 619
29 § 1967: 619

14 § 4 mom.

Dödsbevis skall av läkaren utan dröjsmål tillhandahållas den som enligt 1 mom. andra stycket skall lämna sådant bevis till *pastorsämbete*.

Dödsbevis skall av läkaren utan dröjsmål tillhandahållas den som enligt 1 mom. andra stycket skall lämna sådant bevis till *lokal skattemyndighet*.

14 § 5 mom.

Pastorsämbetet skall snarast möjligt sända mottagna dödsbevis till statistiska centralbyrån.

Den lokala skattemyndigheten skall snarast möjligt sända mottagna dödsbevis till statistiska centralbyrån.

15 §

Gravsättning eller eldbegängelse av stoftet efter den som avlidit här i riket får icke företagas utan att dödsbevis företetts för *pastorsämbetet*.

Finnes icke — — — vidare prövning.

Gravsättning eller eldbegängelse av stoftet efter den som avlidit här i riket får icke företagas utan att dödsbevis företetts för *den lokala skattemyndigheten*.

Finnes icke — — — vidare prövning.

16 §

Finner *pastorsämbete* till *vilket* anmälan om dödsfall gjorts på grund av innehållet i avlämnat dödsbevis eller eljest, att det kan antagas att döden orsakats av annan person eller att skäl eljest är för handen att företaga en fullständigare undersökning av den döda kroppen, skall *pastorsämbetet* härom omedelbart skriftligen underrätta polismyndigheten i den ort, där dödsfallet inträffat, och, om dödsfallet ej anmälts till *pastorsämbetet i den församling där det skall antecknas, jämväl detta pastorsämbete*. Vid underrättelsen till polismyndigheten skall fogas avlämnat dödsbevis.

I fall — — — döda kroppen.

Tillstånd till gravsättning eller eldbegängelse skall meddelas så snart ske kan. Besked om tillståndet och i ärendet ingivet dödsbevis skola översändas till *det pastorsämbete*, till *vilket* anmälan om dödsfallet gjorts.

Finner *lokal skattemyndighet* till *vilken* anmälan om dödsfall gjorts på grund av innehållet i avlämnat dödsbevis eller eljest, att det kan antagas att döden orsakats av annan person eller att skäl eljest är för handen att företaga en fullständigare undersökning av den döda kroppen, skall *den lokala skattemyndigheten* härom omedelbart skriftligen underrätta polismyndigheten i den ort, där dödsfallet inträffat, och, om dödsfallet ej anmälts till *den lokala skattemyndighet hos vilken det skall antecknas, jämväl denna myndighet*. Vid underrättelsen till polismyndigheten skall fogas avlämnat dödsbevis.

I fall — — — döda kroppen.

Tillstånd till gravsättning eller eldbegängelse skall meddelas så snart ske kan. Besked om tillståndet och i ärendet ingivet dödsbevis skola översändas till *den lokala skattemyndighet*, till *vilken* anmälan om dödsfallet gjorts.

18 §

Kan enligt 15 § gravsättning eller eldbegängelse ske utan vidare prövning eller har tillstånd meddelats jämlikt 16 §, skall

Kan enligt 15 § gravsättning eller eldbegängelse ske utan vidare prövning eller har tillstånd meddelats jämlikt 16 §, skall

(Nuvarande lydelse)

pastorsämbete till vilket anmälan om dödsfallet gjorts på begäran omedelbart utfärda intyg om att gravsättning eller eldbegängelse må äga rum.

När *pastorsämbete* i annan församling än den där dödsfallet skall antecknas mottagit besked om tillstånd till gravsättning eller eldbegängelse eller utfärdat intyg som i första stycket sägs, skall *ämbetet* ofördröjligen lämna underrättelse därom till *pastorsämbetet* i den församling där dödsfallet skall antecknas. Vid underrättelsen skall fogas avlämnat dödsbevis.

Intyg för gravsättning eller eldbegängelse utfärdas enligt formulär, som fastställs av centrala folkbokförings- och uppborðsnämnden.

Har stoftet efter utomlands avliden person införts i riket, åligger det den som ombesörjer begravningen att om införandet underrätta *pastorsämbetet* i den församling där dödsfallet skall antecknas.

Gravsättning eller — — — meddela tillstånd.

Stoftet efter här i riket avliden person må icke utföras ur riket med mindre till tullmyndighet i utförelorten avlämnas intyg för gravsättning eller eldbegängelse. Det åligger tullmyndigheten att omedelbart översända intyget till den som utfärdat det, varvid intyget skall vara försett med tullmyndighetens anteckning om utförelsen. Har intyget ej utfärdats av *pastorsämbetet* i den församling där dödsfallet skall antecknas, skall den som mottagit intyget från tullmyndigheten vidarebefordra det till nämnda *pastorsämbete*.

Innan gravsättning sker av stoftet efter avliden person, skall den som förvaltar begravningsplatsen övertyga sig om att

(Föreslagen lydelse)

lokal skattemyndighet till vilken anmälan om dödsfallet gjorts på begäran omedelbart utfärda intyg om att gravsättning eller eldbegängelse må äga rum.

När annan *lokal skattemyndighet* än den hos vilken dödsfallet skall antecknas mottagit besked om tillstånd till gravsättning eller eldbegängelse eller utfärdat intyg som i första stycket sägs, skall *myndigheten* ofördröjligen lämna underrättelse därom till den *lokala skattemyndighet* hos vilken dödsfallet skall antecknas. Vid underrättelsen skall fogas avlämnat dödsbevis.

Intyg för gravsättning eller eldbegängelse utfärdas enligt formulär, som fastställs av riksskatteverket.

Har stoftet efter utomlands avliden person införts i riket, åligger det den som ombesörjer begravningen att om införandet underrätta *den lokala skattemyndighet* hos vilken dödsfallet skall antecknas.

Gravsättning eller — — — meddela tillstånd.

Stoftet efter här i riket avliden person må icke utföras ur riket med mindre till tullmyndighet i utförelorten avlämnas intyg för gravsättning eller eldbegängelse. Det åligger tullmyndigheten att omedelbart översända intyget till den som utfärdat det, varvid intyget skall vara försett med tullmyndighetens anteckning om utförelsen. Har intyget ej utfärdats av *den lokala skattemyndighet* hos vilken dödsfallet skall antecknas, skall den som mottagit intyget från tullmyndigheten vidarebefordra det till nämnda *lokala skattemyndighet*.

Innan gravsättning sker av stoftet efter avliden person, skall den som förvaltar begravningsplatsen genom *företett* intyg

19 §

21 §

22 §

(Nuvarande lydelse)

hinder för gravsättningen icke föreligger. Förvaltas begravningsplatsen icke av kyrkorådet i den församling där dödsfallet skall antecknas, må krävas att intyg för gravsättning företes.

Innan nedsättning — — — åtgärder vidtagits.

Då gravsättning skett, åligger det den som förvaltar begravningsplatsen att skyndsamt göra anmälan om gravsättningen till *pastorsämbetet i den församling, där dödsfallet skall antecknas.*

(Föreslagen lydelse)

för gravsättning eller på annat sätt övertyga sig om att hinder för gravsättningen icke föreligger.

Innan nedsättning — — — åtgärder vidtagits.

Då gravsättning skett, åligger det den som förvaltar begravningsplatsen att skyndsamt göra anmälan om gravsättningen till *den lokala skattemyndighet, hos vilken dödsfallet skall antecknas.*

23 §

Eldbegängelse må — — — i krematorium.

Innan eldbegängelse — — — för krematoriet.

Senast en vecka efter eldbegängelsen skall föreståndaren genom utdrag av eldbegängelsejournalen underrätta *pastorsämbetet i den församling, där dödsfallet skall antecknas, om eldbegängelsen.*

Eldbegängelse må — — — i krematorium.

Innan eldbegängelse — — — för krematoriet.

Senast en vecka efter eldbegängelsen skall föreståndaren genom utdrag av eldbegängelsejournalen underrätta *den lokala skattemyndighet, hos vilken dödsfallet skall antecknas, om eldbegängelsen.*

24 §

Har gravsättning eller eldbegängelse icke skett inom två månader efter dödsfallet, skall *pastorsämbetet i den församling, där dödsfallet skall antecknas, verkställa utredning om anledningen till dröjsmålet. Pastorsämbetet i annan församling samt polismyndighet äro skyldiga att biträda härvid.*

Har gravsättning eller eldbegängelse icke skett inom två månader efter dödsfallet, skall *den lokala skattemyndighet, hos vilken dödsfallet skall antecknas, verkställa utredning om anledningen till dröjsmålet. Annan lokal skattemyndighet samt polismyndighet äro skyldiga att biträda härvid.*

27 §

Har aska — — — till förvaring.

Skall aska efter den som undergått eldbegängelse här i riket utföras ur riket, åligger det föreståndaren för krematoriet att tillhandahålla den till vilken askan utlämnas utdrag av journalen rörande den avlidne. Askan må icke utföras ur riket med mindre nämnda utdrag avlämnas till tullmyndigheten i utförselorten. Det åligger tullmyndigheten att omedelbart översända utdraget, försett med anteckning om utförseln, till den krematorieföreståndare

Har aska — — — till förvaring.

Skall aska efter den som undergått eldbegängelse här i riket utföras ur riket, åligger det föreståndaren för krematoriet att tillhandahålla den till vilken askan utlämnas utdrag av journalen rörande den avlidne. Askan må icke utföras ur riket med mindre nämnda utdrag avlämnas till tullmyndigheten i utförselorten. Det åligger tullmyndigheten att omedelbart översända utdraget, försett med anteckning om utförseln, till den krematorieföreståndare

(Nuvarande lydelse)

som tillhandahållit det. Om mottagandet skall föreståndaren underrätta *pastorsämbetet i den församling, där dödsfallet skall antecknas.*

Har aska efter avliden som undergått eldbegängelse införts i riket, åligger det den som ombesörjer begravningen att om införandet underrätta *pastorsämbetet i den församling, där dödsfallet skall antecknas.*

Vad i — — — i riket.

28 §

(Föreslagen lydelse)

som tillhandahållit det. Om mottagandet skall föreståndaren underrätta *den lokala skattemyndighet, hos vilken dödsfallet skall antecknas.*

Har aska efter avliden som undergått eldbegängelse införts i riket, åligger det den som ombesörjer begravningen att om införandet underrätta *den lokala skattemyndighet, hos vilken dödsfallet skall antecknas.*

Vad i — — — i riket.

29 §

Då gravsättning, nedgrävning eller utströende av aska skett på begravningsplats, åligger det den som förvaltar begravningsplatsen att skyndsamt göra anmälan om åtgärden till *pastorsämbetet i den församling, där dödsfallet skall antecknas. Pastorsämbete* som nu sagts skall ock av länsstyrelse skyndsamt underrättas om att till länsstyrelsen inkommit sådant intyg som avses i 25 § 2 mom.

Då gravsättning, nedgrävning eller utströende av aska skett på begravningsplats, åligger det den som förvaltar begravningsplatsen att skyndsamt göra anmälan om åtgärden till *den lokala skattemyndighet, hos vilken dödsfallet skall antecknas. Lokal skattemyndighet* som nu sagts skall ock av länsstyrelse skyndsamt underrättas om att till länsstyrelsen inkommit sådant intyg som avses i 25 § 2 mom.

Denna kungörelse träder i kraft den

42. Förslag till

Kungörelse om ändring i expeditionskungörelsen (1964: 618)

Härigenom förordnas, att bilagan till expeditionskungörelsen (1964: 618),¹ skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

Avgiftslista

Avdelning III. Expeditioner vid annan myndighet än domstol

Fiske och jakt

Folkbokföring

Bevis som innefattar meddelande eller utdrag ur kyrkobok som förvaras i landsarkiv 10

(Föreslagen lydelse)

Avgiftslista

Avdelning III. Expeditioner vid annan annan myndighet än domstol

Fiske och jakt

Folkregistrering

Bevis som innefattar meddelande eller utdrag ur kyrkobok *eller folkbokföringsregister* som förvaras i landsarkiv 10

Denna kungörelse träder i kraft den

¹ Senaste lydelse av bilagan 1969: 376.

43. Förslag till

Kungörelse om ändring i instruktionen (1965: 738) för domkapitlen

Härigenom förordnas, att 2 § instruktionen (1965: 738) för domkapitlen¹ skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

2 §

Om domkapitels uppgifter gälla bestämmelserna i 13 § lagen *den 13 november 1936 (nr 567)* om domkapitel och i 2 § *folkbokföringsförordningen den 9 juni 1967 (nr 198)*.

Om domkapitels uppgifter gälla bestämmelserna i 13 § lagen (1936: 567) om domkapitel och i 2 § *lagen (19..: 00) om församlingsregistrering*.

Denna kungörelse träder i kraft den

¹ Senaste lydelse av 2 § 1967: 509.

44. Förslag till

Kungörelse om ändring i instruktionen (1966: 557) för lokal skattemyndighet

Härigenom förordnas, att 6 § instruktionen (1966: 557) för lokal skattemyndighet skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

6 §

Det åligger — — — särskilt att
verkställa mantalsskrivning och ombesörja vad som äger samband därmed,
upprätta och — — — m.m. fullgöres.

Det åligger — — — särskilt att
ombesörja folkbokföring och mantalsskrivning samt vad som äger samband därmed,
upprätta och — — — m.m. fullgöres.

Denna kungörelse träder i kraft den

45. Förslag till

Kungörelse om ändring i kungörelsen (1967: 497) om vissa register hos folkbokföringsmyndighet över fastigheter och skattskyldiga

Härigenom förordnas, att i rubriken till kungörelsen (1967: 497) om vissa register hos folkbokföringsmyndighet över fastigheter och skattskyldiga ordet »folkbokföringsmyndighet» skall bytas ut mot »folkregistreringsmyndighet».

Denna kungörelse träder i kraft den

46. Förslag till

Kungörelse om ändring i kungörelsen (1967: 617) om uppgifter beträffande personer som avses i 23 och 24 §§ folkbokföringsförordningen den 9 juni 1967 (nr 198)

Härigenom förordnas i fråga om kungörelsen (1967: 617) om uppgifter beträffande personer som avses i 23 och 24 §§ folkbokföringsförordningen den 9 juni 1967 (nr 198), dels att i 2 § ordet »kyrkobokförda» skall bytas ut mot »folkbokförda», dels att rubriken till kungörelsen och dennas 1 § skall ha nedan angivna lydelse.

Kungl. Maj:ts kungörelse om uppgifter beträffande personer som avses i 19 och 20 §§ lagen (19...:00) om folkregistrering

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

1 §

Föreståndare för ålderdomshem skall inom två veckor efter det en person för vård eller tillsyn flyttat till hemmet underätta *pastorsämbetet* i personens *kyrkbokföringsort* om inflyttningen.

Föreståndare för ålderdomshem skall inom två veckor efter det en person för vård eller tillsyn flyttat till hemmet underätta *den lokala skattemyndigheten* i personens *folkbokföringsort* om inflyttningen.

Denna kungörelse träder i kraft den

47. Förslag till

Kungörelse om ändring i utlänningskungörelsen (1969: 136)

Härigenom förordnas, att 59 § utlänningskungörelsen (1969: 136) skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

59 §

I fråga — — — eljest vistas,

1. av *pastorsämbete* eller av lokal skattemyndighet som ombesörjer *kyrkobokföring*, när utlänningen första gången anmäler sig till *kyrkobokföring* i landet eller skall *kyrkobokföras* här utan egen anmälan,

2. av — — — av underrättelsen.

I fråga — — — eljest vistas,

1. av lokal skattemyndighet som ombesörjer *folkbokföring*, när utlänningen första gången anmäler sig till *folkbokföring* i landet eller skall *folkbokföras* här utan egen anmälan,

2. av — — — av underrättelsen.

Denna kungörelse träder i kraft den

48. Förslag till

Kungörelse om ändring i medborgarskapskungörelsen (1969: 235)

Härigenom förordnas i fråga om medborgarskapskungörelsen (1969: 235),
dels att i 1 § ordet »kyrkobokförd» skall bytas ut mot »folkbokförd»,
dels att i 9 § ordet »kyrkobokförd» skall bytas ut mot »församlingsregistrerad»,
dels att 5—7 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

5 §

När någon genom anmälan enligt 3 eller 4 § lagen om svenskt medborgarskap förvärvat svenskt medborgarskap, skall länsstyrelsen skyndsamt underrätta *pastorsämbetet i den församling, där* den som gjort anmälningen är *kyrkobokförd*, och statens invandrarverk om medborgarskapsförvärvet. I underrättelsen anges de barn för vilka anmälningen enligt 5 § nämnda lag medfört svenskt medborgarskap enligt vad som kan bedömas av handlingarna i ärendet.

När någon genom anmälan enligt 3 eller 4 § lagen om svenskt medborgarskap förvärvat svenskt medborgarskap, skall länsstyrelsen skyndsamt underrätta *den lokala skattemyndighet, hos vilken* den som gjort anmälningen är *folkbokförd*, och statens invandrarverk om medborgarskapsförvärvet. I underrättelsen anges de barn för vilka anmälningen enligt 5 § nämnda lag medfört svenskt medborgarskap enligt vad som kan bedömas av handlingarna i ärendet.

6 §

Bifalles ansökan enligt 6 § lagen om svenskt medborgarskap utan att därvid föreskrives villkor som avses i tredje stycket samma paragraf, skall avskrift av beslutet skyndsamt sändas till *pastorsämbetet i den församling där* sökanden är *kyrkobokförd* eller, om han icke är *kyrkobokförd* i landet, till utrikesdepartementet. Detsamma gäller när ansökan enligt 8 eller 9 § eller 11 § andra stycket nämnda lag bifalles.

Bifalles ansökan enligt 6 § lagen om svenskt medborgarskap utan att därvid föreskrives villkor som avses i tredje stycket samma paragraf, skall avskrift av beslutet skyndsamt sändas till *den lokala skattemyndighet, hos vilken* sökanden är *folkbokförd* eller, om han icke är *folkbokförd* i landet, till utrikesdepartementet. Detsamma gäller när ansökan enligt 8 eller 9 § eller 11 § andra stycket nämnda lag bifalles.

7 §

Länsstyrelsens beslut enligt 6 § tredje stycket lagen om svenskt medborgarskap att behörigt bevis om förlust av utländskt medborgarskap företetts tecknas på den expedition som utfärdats för sökanden samt på en avskrift av expeditionen. Länsstyrelsen skall skyndsamt sända avskriften till *pastorsämbetet i den församling där* sökanden är *kyrkobokförd* eller, om han icke är *kyrkobokförd* i landet, till

Länsstyrelsens beslut enligt 6 § tredje stycket lagen om svenskt medborgarskap att behörigt bevis om förlust av utländskt medborgarskap företetts tecknas på den expedition som utfärdats för sökanden samt på en avskrift av expeditionen. Länsstyrelsen skall skyndsamt sända avskriften till *den lokala skattemyndighet hos vilken* sökanden är *folkbokförd* eller, om han icke är *folkbokförd* i landet, till ut-

(Nuvarande lydelse)

utrikesdepartementet. Dessutom skall länsstyrelsen underrätta statens invandrarverk om beslutet.

(Föreslagen lydelse)

rikesdepartementet. Dessutom skall länsstyrelsen underrätta statens invandrarverk om beslutet.

Denna kungörelse träder i kraft den

49. Förslag till

Kungörelse om ändring i kungörelsen (1969: 379) om inskrivning och redovisning av värnpliktiga

Härigenom förordnas i fråga om kungörelsen (1969: 379) om inskrivning och redovisning av värnpliktiga,

dels att i 7, 9, 18, 21, 35, 52, 53 och 59 §§ ordet »kyrkobokförd» skall bytas ut mot »folkbokförd»,

dels att i 37 § ordet »kyrkobokföringsort» skall bytas ut mot »folkbokföringsort»,

dels att rubriken närmast före 6 § skall lyda »Folkregistreringsmyndighet»,

dels att 4 § skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

4 §

Beteckning i denna kungörelse som förekommer i *folkbokföringsförordningen den 9 juni 1967 (nr 198)* har samma innebörd som i *förordningen*, om ej annat anges.

Beteckning i denna kungörelse som förekommer i *lagen (19..:00) om folkregistrering* har samma innebörd som i *lagen*, om ej annat anges.

Denna kungörelse träder i kraft den

50. Förslag till

Kungörelse om ändring i cirkuläret den 11 april 1969 ang. tillämpning av kyrkohandbokens föreskrifter om lysning

Härigenom förordnas i fråga om cirkuläret den 11 april 1969 ang. tillämpning av kyrkohandbokens föreskrifter om lysning,

dels att i fjärde stycket ordet »kyrkobokförd» skall ändras till »församlingsregistrerad»,

dels att femte stycket skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

Om begäran göres i annan församling än den där hindersprövning skett eller äktenskap ingåtts, skall vederbörande pastor förvissa sig om att hindersprövning skett och att hinder mot äktenskapet ej möter respektive att äktenskap ingåtts.

(Föreslagen lydelse)

När begäran enligt fjärde stycket göres, skall vederbörande pastor förvissa sig om att hindersprövning skett och att hinder mot äktenskapet ej möter respektive att äktenskap ingåtts.

Denna kungörelse träder i kraft den

51. Förslag till

Kungörelse om ändring i kungörelsen (1969: 493) om folkbokföring vid internordisk flyttning

Härigenom förordnas i fråga om kungörelsen (1969: 493) om folkbokföring vid internordisk flyttning,

dels att ordet »pastorsämbetet» i 3, 4, 6, 8 och 9 §§ skall bytas ut mot »den lokala skattemyndigheten»,

dels att ordet »kyrkobokföras» i 4 § skall bytas ut mot »folkbokföras»,

dels att ordet »kyrkobokföringsorten» i 6 § skall bytas ut mot »folkbokföringsorten»,

dels att ordet »kyrkobokföringen» i 7 § skall bytas ut mot »folkbokföringen»,

dels att ordet »kyrkobokförd» i 9 § skall bytas ut mot »folkbokförd»,

dels att kungörelsens ingress samt 2 och 5 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

Kungl. Maj:t har med stöd av 61 § *andra stycket folkbokföringsförordningen (1967: 198)*, funnit gott förordna som följer.

(Föreslagen lydelse)

Kungl. Maj:t har med stöd av 58 § *andra stycket lagen (19..:00) om folkregistrering*, funnit gott förordna som följer.

2 §¹

Bestämmelserna i denna kungörelse om pastorsämbete gäller vid flyttning till eller från Stockholm eller Göteborg den lokala skattemyndigheten där.

Med lokal — — — Island nationalregistret.

Med lokal — — — Island nationalregistret.

5 §

Beslutar *pastorsämbetet* att *kyrkobokföra* någon som flyttat in, skall *pastorsämbetet* sända internordiskt flyttningsbevis till den registreringsmyndighet som utfärdat det internordiska flyttningsbetyget.

Finner *pastorsämbetet* att den som anmält inflyttning rätteligen bör vara *kyrkobokförd i annan församling inom landet*, skall de handlingar som avses i 4 § återställas till den som gjort anmälan med påteckning om till *vilket pastorsämbete* han har att anmäla inflyttningen.

Har i annat fall än som avses i andra stycket *pastorsämbetet* beslutat att ej *kyrkobokföra* den som anmält inflyttning, skall beslutet antecknas på betyget och blanketten till flyttningsbevis. Betyget åter-

Beslutar *den lokala skattemyndigheten* att *folkbokföra* någon som flyttat in, skall *myndigheten* sända internordiskt flyttningsbevis till den registreringsmyndighet som utfärdat det internordiska flyttningsbetyget.

Finner *den lokala skattemyndigheten* att den som anmält inflyttning rätteligen bör vara *folkbokförd hos annan lokal skattemyndighet*, skall de handlingar som avses i 4 § återställas till den som gjort anmälan med påteckning om till *vilken lokal skattemyndighet* han har att anmäla flyttningen.

Har i annat fall än som avses i andra stycket *den lokala skattemyndigheten* beslutat att ej *folkbokföra* den som anmält inflyttning, skall beslutet antecknas på betyget och blanketten till flyttningsbevis.

¹ Ändringen innebär att första stycket upphävs.

(Nuvarande lydelse)

ställes till den anmälade och blanketten till flyttningsbevis sändes till den registreringsmyndighet som utfärdat betyget.

Ändras *pastorsämbetets* beslut om *kyrkobokföring* genom beslut eller utslag av länsstyrelse eller kammarrätten, skall *pastorsämbetet* underrätta registreringsmyndigheten om det.

(Föreslagen lydelse)

Betyget återställes till den anmälade och blanketten till flyttningsbevis sändes till den registreringsmyndighet som utfärdat betyget.

Ändras *den lokala skattemyndighetens* beslut om *folkbokföring* genom beslut eller utslag av länsstyrelse eller kammarrätten, skall *den lokala skattemyndigheten* underrätta registreringsmyndigheten om det.

Denna kungörelse träder i kraft den

Kommentar

Ordet »folkbokföring» i kungörelsens rubrik torde ej behöva ändras (till »folkregistrering») eftersom kungörelsen materiellt inte reglerar några mantalsskrivningsfrågor.

B. Ifrågasatta författningsändringar

1. *Förordningen (1908: 74) ang. jordregister.* — I 35 § stadgas skyldighet för överlantmätaren att månadsvis till häradsskrivaren översända uppgift (formulär Hb) om vissa ändringar i fråga om fastigheterna. Uppgiften skall översändas i två exemplar, varav det ena skall tillställas vederbörande pastor. Även om den i församlingsregistreringen ingående församlingsboken kan förutsättas komma att vara upplagd i kameral ordning kan ifrågasättas om pastor har behov av berörda fastighetsuppgifter.

2. *Ecklesiastika boställsordningen (1932: 400).* — Skäl har ej bedömts föreligga att ändra nuvarande föreskrifter om pastorsexpedition i 10 och 14 §§.

3. *Kungörelsen (1947: 776) med bestämmelser ang. tillämpningen av lagen om fri rättegång.* — Enligt 2 § är kyrkoherde behörig att bestyrka ekonomisk uppgift. Ett upphävande av behörigheten kan övervägas.

4. *Länsstyrelseinstruktionen (1958: 333).* — Då en ny instruktion torde komma att utfärdas inom den närmaste tiden har nämnden avstått från att föreslå ändringar (i 5 och 6 §§ samt 12 § 1 och 2 mom.).

5. *Allmänna arkivstadgan (1961: 590) jämte riksarkivets cirkulär om tillämpningen av densamma samt andra till arkivvården hörande författningar* måste efter folkregistreringens omdaning enligt i betänkandet angivna riktlinjer bli föremål för en samlad översyn.

6. *Blivande instruktion för riksskatteverket* torde bli aktuell att ändra i vissa avseenden.

C. Författningar på vilka p. 4 andra stycket ikraftträdandebestämmelserna till förslaget till Lag om folkregistrering har tillämpning

Sammanställningen upptar sådana författningar som innehåller ordet »kyrkobokföring» (eller form därav) och i fråga om vilka detta ord efter ett eventuellt ikraftträdande av rubricerade lag motsvaras av ordet »folkbokföring» (eller tillämplig form därav).

1. Lagen (1920: 796) om val till riksdagen: 53 b, 53 d, 55 a, 62, 63 och 73 §§.

2. Värnpliktslagen (1941: 967): 16 §.

3. Hämtningskungörelsen (1942: 840): 3 och 7 §§.

Anm. I samband med ev. framtida författningsändring bör — om en folkbokföringsreform genomförs enligt i betänkandet uppdragna riktlinjer — ordet »församling» i 7 § ändras till »kommun».

4. Familjebidragskungörelsen (1946: 101): 7 § 1 mom. och 8 § 2 mom.

5. Lagen (1947: 529) om allmänna barnbidrag: 8 §.

6. Kungörelsen (1947: 660) med vissa bestämmelser angående tillämpningen av förenämnda lag: 2, 6, 7 och 9 §§.

7. Vapenförordningen (1949: 340): 2 a §.

8. Lagen (1950: 382) om svenskt medborgarskap: 3, 4 och 10 §§.

9. Vägtrafikförordningen (1951: 648): 31 § 1 mom.

10. Kungörelsen (1955: 512) ang. skyldighet för domstolar m.fl. att meddela vissa uppgifter till kontrollstyrelsen: 6 och 7 §§.

11. Värnpliktsavlöningskungörelsen (1958: 485): 4 § 1 och 2 mom., 6 § 2 mom., 7 § och 10 § 1 mom.

12. Kungörelsen (1958: 649) med tillämpningsföreskrifter till lagen om ympning mot smittkoppor: 13—16 §§.

13. Skollagen (1962: 319): 43 § och 46 § 1 mom.

14. Kungörelsen (1962: 391) med vissa föreskrifter om undantagande enligt lagen om allmän försäkring: 4 §.

15. Skolstadgan (1962: 439): 2 kap. 19, 20 och 23 §§.

16. Kungörelsen (1963: 198) med vissa föreskrifter rörande tillämpningen av lagen den 22 maj 1963 (nr 197) om allmänt kriminalregister: 7 och 9 §§.

17. Förordningen (1965: 268) om skatteutjämningsbidrag: 2 §.

18. Kungörelsen (1968: 492) om socialvårdsstatistiska uppgifter från kommun m.fl.: 5 §.

19. Kungörelsen (1968: 556) om näringstillstånd: 3 §.

20. Polisregisterkungörelsen (1969: 38): 12 §.

21. Kungörelsen (1969: 380) om värnpliktigas tjänstgöring m.m.: 46, 48 och 56 §§.

D. Författningar innehållande ordet »prästbevis» (åldersbetyg, -bevis)

1. Familjebidragskungörelsen (1946: 101): 9 § 2 mom.
2. Vägtrafikförordningen (1951: 648): 31 § 1 mom.
3. Lagen (1954: 579) om nykterhetsvård: 22 och 58 §§.
4. Kungörelsen (1960: 594) om fosterbarnsvård: 5 §.
Anm. 5 § innehåller vidare begreppet »födelse- och dopbok».
5. Stadgan (1960: 728) för ungdomsvårdsskolorna: 31 §.
6. Kungörelsen (1962: 394) med vissa bestämmelser rörande ansökan om pension enligt lagen om allmän försäkring, m.m.: 4 §.
7. Skolstadgan (1962: 439): 12 kap. 10 § och 25 kap. 3 §.
8. Kungörelsen (1962: 521) om frivillig pensionsförsäkring hos riksförsäkringsverket: 13 §.
9. Kungörelsen (1963: 198) med vissa föreskrifter rörande tillämpningen av lagen den 22 maj 1963 (nr 197) om allmänt kriminalregister: 9 §.
10. Kungörelsen (1964: 635) angående underrättelse om dom i vissa brottmål m.m.: 2 §.

I betänkandet redovisas — konkretiserade i form av förslag till nya folkbokföringsförfattningar m.m. — nämndens överväganden om förutsättningarna för och konsekvenserna av ett överförande av pastorsämbetenas nuvarande folkbokföringsuppgifter till borgerlig myndighet. Därjämte framläggs förslag till ändrade regler för anslutning till nationell, icke territoriell församling av svenska kyrkan.

V: 1 *Utgångspunkter*

Vid fullgörandet av sitt uppdrag har nämnden funnit sig böra utgå från den relation mellan stat och kyrka som f.n. råder. Från denna utgångspunkt, som bl.a. innebär att kyrkan saknar ett eget centralt administrativt organ, har nämnden ansett sig böra ta upp och avge förslag även i frågan om ordningen för den särskilda »kyrkobokföring» — av nämnden betecknad församlingsregistrering — som torde böra finnas i församlingarna om den löpande folkbokföringen ej längre sker hos pastorsämbetena.

I fråga om återverkningarna på den församlingsprästerliga tjänsteorganisationen av en eventuell överflyttning av folkbokföringsuppgifterna har nämnden erinrat om denna organisations direkta avhängighet av pastorsatsindelningen samt funnit det ligga utanför dess uppdrag att närmare belysa ifrågasvarande återverkningar. Spörsmålet måste

enligt nämndens mening i förekommande fall utredas i särskild ordning. I konsekvens härmed räknar nämnden i sina kostnadsöverväganden inte med den minskning av antalet prästtjänster som kan bli en följd av att folkbokföringsuppgifterna flyttas bort från pastorsämbetena.

När det gäller folkbokföringsorganisationen på det regionala planet och på rikspanet har nämnden, i den mån avsteg inte direkt påkallas av föreslagna förändringar på det lokala planet, utgått från den organisation som avses skola gälla från den 1 januari 1971.

Den materiella reglering som innefattas i 1967 års folkbokföringsförfattningar har nämnden omprövat i huvudsak endast i den mån så påkallats av framlagda förslag om organisatoriska förändringar.

Som motsvarighet till det nuvarande begreppet »kyrkobokföring» (eller böjningsform därav) använder nämnden i upprättade författningsförslag liksom eljest i betänkandet då framtidsförhållandena diskuteras termen »folkbokföring» (eller böjningsform därav). Som samlingsbegrepp för folkbokföring och mantalsskrivning i motsvarande fall utnyttjas ordet »folkregistrering». »Församlingsregistrering» betecknar som tidigare nämnts den personregistrering som föreslås förekomma i församlingarna i en situation där folkbokföringsuppgifterna frångått pastorsämbetena.

Nämnden har funnit sig inte ha att för egen del ta ställning till den av betänkandet omfattade huvudfrågan, alltså om ett överförande av pastorsämbetenas folkbokföringsuppgifter till borgerlig myndighet bör komma till stånd eller ej. Däremot redovisar och i viss utsträckning värderar nämnden de argument som synes kunna andragas för resp. mot en överflyttning.

Bland *argument* som har åberopats för att behålla den nuvarande ordningen torde i huvudsak vara att uppmärksamma följande. Den nuvarande kyrkobokföringen fungerar på ett i stort sett tillfredsställande sätt. Genom det stora antalet pastorsämbeten ges önskvärd möjlighet till nära kontakt mellan de lokala folkregistreringsorganen och allmänheten. Av registreringens anknytning till pastorsämbetena följer att den enskilde i samband med besök på pastorexpeditionen i kyrkobokföringsärenden kan få även andra ärenden utträttade, t.ex. överenskomma om förrättning eller anskaffa gravplats, och er-hålla service av olika slag, såsom vissa utdrag ur kyrkoböckerna. Andra omständigheter som anförts för att behålla kyrkobokföringen är att svenska kyrkan, även vid fall av skilsmässa från staten, kan förutsättas komma att ha kvar den territoriella organisationen, att kyrkan under alla förhållanden torde vara i behov av en personregistrering för egen räkning och att ett överförande av folkbokföringsuppgifterna därför skulle föranleda viss dubbelbokföring. Slutligen har från kyrkligt håll gjorts gällande att primärregistreringen bör bibehållas hos kyrkan med hänsyn till att den bidrar till att skapa önskvärd kontakt mellan kyrkans befattningshavare och församlingsborna.

Mot att bibehålla den nuvarande ordningen och således för att överföra folkbokföringen till borgerlig myndighet har bl.a. anförts att det nuvarande systemet medför svårigheter i ett livsåskådningsmässigt och religiöst differentierat samhälle som det svenska. Frågor som har samband med tillämpningen av religionsfrihetsprincipen kommer därvid in i bilden. Då folkbokfö-

ringen till sin karaktär är av borgerlig natur synes det vidare vara från allmänt principiell synpunkt oriktigt att den omhänderhas av ett visst trossamfund.

Vid sin värdering av de i sammanhanget aktuella argumenten förklarar sig nämnden biträda en av 1958 års utredning kyrka-stat jord bedömning, nämligen att — med hänsyn till de principiella synpunkter som gör sig gällande — ett bibehållande av folkbokföringsuppgifterna hos pastorsämbetena synes vara beroende av om vägande skäl av främst praktisk art — ekonomiska, tekniska och organisatoriska — kan anföras för en sådan ordning.

I betänkandet redovisar nämnden ett sådant alternativ till den gällande ordningen som innebär att pastorsämbetenas nuvarande uppgifter inom folkbokföringen förts över till borgerlig myndighet (lokal skattemyndighet), medan hos pastorsämbetena en vad gäller de registrerade uppgifterna begränsad personregistrering (församlingsregistrering) förekommer. Enligt nämndens mening innefattar de till alternativet hänförliga förslagen en från tekniska och organisatoriska synpunkter godtagbar lösning av de problem som är förknippade med en av borgerlig myndighet ombesörjd folkbokföring. Bl.a. torde den försämring av servicen för allmänheten, som ansetts bli en oundviklig följd av en sådan ordning, bli relativt obetydlig om — såsom nämnden föreslår — lokal skattemyndighet tar över uppgifterna och pastorexpeditionerna, på sätt närmare anges i betänkandet, bibehålls som serviceorgan i folkbokföringsärenden. Att förekomsten av såväl en av lokal skattemyndighet ombesörjd folkbokföring som en av pastorsämbetena ombesörjd församlingsregistrering måste föranleda ett visst mått av dubbelbokföring är ofrånkomligt. De invändningar mot en civilt utövad folkbokföring som haft sin grund i detta förhållande kvarstår alltså. Nämnden har emellertid sökt att i görligaste mån begränsa omfattningen av ifrågavarande dubbelbokföring.

Såvitt angår de samhällsekonomiska konsekvenserna kan på grundval av resultaten från en särskild undersökning som nämnden

genomfört kostnaderna för kyrkobokföringen på det lokala planet år 1968 beräknas ha uppgått till cirka 75 miljoner kronor. Utgående från kostnadsläget nyssnämnda år skulle enligt nämndens uppskattningar en genomförd uppspaltning av den nuvarande kyrkobokföringen på en av de lokala skattemyndigheterna ombesörjd folkbokföring och en av pastorsämbetena ombesörjd församlingsregistrering — allt i enlighet med de riktlinjer nämnden skisserat i betänkandet — beräknas komma att dra en årskostnad av cirka 90 miljoner kronor. Det är därvid att erinra om att nämnden av skäl som angetts tidigare inte räknar med någon minskning av antalet prästtjänster som en omedelbar följd av en omläggning av folkbokföringen. En sådan skulle för statens del innebära en årlig merutgift om cirka 35 miljoner kronor och för pastoratens del en kostnadsminskning av cirka 20 miljoner kronor (allt med utgångspunkt från kostnadsläget 1968). Engångskostnaderna har nämnden beräknat till omkring 3,5 miljoner kronor.

V: 3 *Civil folkbokföringsmyndighet*

Som framgått av redogörelsen ovan förordar nämnden att det blir de lokala skattemyndigheterna som i förekommande fall tar över pastorsämbetenas folkbokföringsuppgifter. Skälen härför redovisas i kap. 6.

V: 4 *Principerna för en av lokal skattemyndighet ombesörjd folkbokföring*

Den nuvarande kyrkobokföringens anknytning till församlingen som det territoriella registerområdet har i nämndens förslag ersatts med en kommunanknytning. I konsekvens hämed utbyts det nuvarande begreppet »på församlingen skrivna» mot »på kommunens skrivna».

Med hänsyn till att nämnden vid sina förslag utgår från den nuvarande kyrka-statrelationen är det erforderligt att de som är folkbokförda i en kommun också hänförs till viss församling inom denna. I det begränsade antal fall då styrningen till försam-

ling inte kan ske via bosättningsfastigheten, dvs. fall då vederbörande är bokförd under någon av rubrikerna »på kommunen skrivna» eller »utan känt hemvist», föreslås att hänförandet till viss församling sker enligt av centralmyndigheten (riksskatteverket) utfärdade anvisningar.

Urkundssystemet vid en av lokal skattemyndighet ombesörjd folkbokföring föreslås skola bestå av följande register, nämligen

- födelsebok
- äktenskapsbok
- folkregister
- dödregister
- obefintligregister
- emigrantregister
- inflyttningsregister
- utflyttningsregister
- personaviregister.

Folkregistret motsvarar den nuvarande församlingsliggaren och består alltså av personakter. Dödregistret består av personakterna för dem som avlidit. Anteckningar om gravsättning och eldbegångelse föreslås införda på personakten. Dödregistret kommer således att fylla i huvudsak samma funktioner som den nuvarande död- och begravningsboken. Rörande urkundssystemet kan i övrigt anmärkas att någon motsvarighet till församlingsbok ej avses förekomma. Enligt förslaget är det inte avsett att anteckningar skall göras i folkbokföringens urkunder om kyrkliga förrättningar, såsom dop och konfirmation, eller om formerna för vigsel eller jordfästning.

V: 5 *Församlingsregistreringen*

För att undvika att komma in på frågor, vilkas lösning kräver värderingar av art som bör göras inom ramen för det pågående utredningsarbetet i kyrka-statfrågan, har nämnden vid uppbyggnaden av systemet för församlingsregistreringen eftersträvat att inte låta andra värderingar komma till uttryck än sådana som torde kunna härledas utifrån den nu gällande kyrka-statrelationen. Mot bakgrund bl.a. härav innefattar nämndens förslag ståndpunktstagande *dels* att den civila folkbokföringen, genom en fort-

löpande avisering från datakontoren till pastorsämbetena, skall tillhandahålla kyrkan flertalet av de uppgifter som behövs för att församlingsregistreringen skall hållas aktuell, dels att församlingsregistreringen personellt skall omfatta samtliga folkbokförda personer.

Urkundssystemet föreslås uppbyggt av — utöver ett personaviregister — församlingsbok och längder över de ministeriella förrättningarna (dop, konfirmation, kyrklig vigsel och jordfästning). De i längderna inskrivna förrättningarna föreslås begränsade till sådana som äger rum inom resp. församling. Regler ges om ett underrättelseförfarande mellan församlingarna (i bl.a. flyttningsfallen) rörande ministerialanteckningar.

V: 6 *De icke territoriella församlingarna*

De icke territoriella församlingarna har — i form av ett förslag till KK om församlingsregistrering i icke territoriell församling av svenska kyrkan — anpassats till det uppbyggda systemet för församlingsregistrering.

Nämnden har haft som särskilt uppdrag att i anslutning till utredningen om folkbokföringsorganisationen överväga villkoren för anslutning till nationell församling och lägga fram förslag i ämnet. Nämnden föreslår att anslutningen till (församlingsregistreringen i) de nationella församlingarna, dvs. finska församlingen i Stockholm och de tyska församlingarna i Stockholm och Göteborg, skall — under de förutsättningar nämnden utgått från i fråga om folkbokföringens framtida ordnande — i princip ske på frivillig grund. Någon ändring i fråga om den territoriella avgränsning som gäller för församlingarna är nämnden inte beredd att förorda. De allmänna behörighetsvillkoren har utformats i nära överensstämmelse med nuvarande ordning och utbildad praxis.

V: 7 *Personalfrågor*

Nämnden har uppskattat det antal befattningshavare som skulle behöva tillföras de lokala skattemyndigheterna om folkbokföringsuppgifterna skulle överföras dit till

cirka 1 060, varav omkring 175 torde böra utgöras av handläggande personal.

I fråga om de icke prästerliga befattningshavare på pastorexpeditionerna, som sysslar med kyrkobokföringsgöromål, har nämnden bedömt det som troligt att av de uppskattningsvis cirka 1 050, vilkas anställning kan anses ha någorlunda fast karaktär och vilka med hänsyn till tjänstgöringstiden är att hänföra till grupp 1 enligt ABT 70:s definitioner, omkring 350 kan beredas fortsatt anställning vid pastorexpeditionerna.

Nämnden har förutsatt att de nya befattningshavarna vid lokal skattemyndighet i betydande grad kommer att rekryteras bland de befattningshavare vid pastorexpeditionerna som blir övertaliga. Det kan i sammanhanget nämnas att av de cirka 1 200 personer (icke präster) som — enligt vad som uppgetts vid nämndens undersökning — år 1968 sysslade med kyrkobokföringsgöromål vid pastorexpeditionerna och vars anställning var av någorlunda fast karaktär, i det närmaste 900 arbetade i sådan kommun, och i flertalet fall på sådan ort, där lokal skattemyndighet är stationerad.

V: 8 *Vissa särskilda frågor*

I fråga om *hind ersprövningen* föreslår nämnden att densamma efter en eventuell omläggning av folkbokföringen skall ankomma på lokal skattemyndighet.

Nämnden föreslår vidare att den nuvarande ordningen i fråga om *förnamnsanmälan* så till vida bibehålls att skyldighet konstitueras för dopförrättare inom svenska kyrkan att till vederbörlig lokal skattemyndighet anmäla vid dopet givna förnamn och att sådan anmälan tillåts tjäna som ersättning för vårdnadshavares anmälan.

Som en konsekvens av att folkbokföringen inte längre ombesörjs av pastorsämbetena bör storleken av *församlingsskatten* för icke kyrkomedlem justeras. Nämnden har — med utgångspunkt från att den nuvarande skattelindringsprocenten (40) representerar en utifrån gällande förhållanden korrekt avvägning — funnit folkbokföringsuppgifter-

nas överflyttning motivera att skattelindringsprocenten bestäms till 50.

V: 9 *Konstitutionella spörsmål*

Enligt nämndens uppfattning kan en omläggning enligt de riktlinjer som skisserats i betänkandet genomföras utan att kyrkomötet medverkar i annan mån än att dess godkännande — jämlikt RF § 87: 2 — krävs i fråga om *dels* den föreslagna lagen om församlingsregistrering, *dels* vissa följdändringar i religionsfrihetslagen.

V: 10 *Tidpunkt för en eventuell omläggning*

Om ett principbeslut om en omläggning skulle fattas före utgången av år 1972 bedömer nämnden det som praktiskt möjligt att låta den nya ordningen träda i funktion tidigast den 1 januari 1975. Vissa omständigheter, bl.a. sådana av konstitutionell natur, kan dock nödvändiggöra en senareläggning. I samma riktning kan verka den ovisshet som råder i fråga om kyrka-statrelationens framtida utformning.

Bilaga 1 Kostnadsundersökningen

Uppläggning och genomförande

I syfte att söka klarlägga kostnaderna och arbetsinsatserna för den av pastorsämbetena handhavda löpande folkbokföringen genomfördes under år 1969 en särskild undersökning. I den blankett (se Bil. 1: 1) som utsändes till pastoraten (samfälligheterna) på våren 1969 begärdes sålunda specificerade uppgifter dels om sådana kostnader som kunde anses hänförliga till folkbokföringen, dels bl.a. om det antal arbetstimmar som den med folkbokföringsgöromål sysselsatta personalen (inklusive präster) nedlagt på dessa göromål. De infordrade uppgifterna avsåg år 1968.

Såväl distributionen av blanketterna som insamlandet av de ifyllda blanketterna samordnades med uppgiftslämnandet till den kommunala finansstatistiken och handhades av SCB. Enligt SCB:s anvisningar skulle de ifyllda blanketterna insändas senast den 15 april 1969. Under vårens och sommarens lopp anmodades på olika sätt de pastorat som inte lämnat uppgifter inom föreskriven tid att inkomma med sådana.

När insamlingsarbetet avslutats hade svarsblanketter inkommit från 1 104 pastorat med uppgifter om 1 694 pastorsexpeditioner som var i bruk under år 1968. I fråga om 9 pastorsexpeditioner, hänförliga till berörda pastorat, saknades redovisning. 38 pastorat, representerande 60 pastorsexpeditioner, hade helt underlåtit att inkomma

med uppgifter. Den sammanlagda folkmängden i de kyrkobokföringsenheter (69 stycken), beträffande vilka redovisning saknades, uppgick den 1 januari 1968 till 117 036, eller i genomsnitt till 1 696 personer per enhet (motsvarande siffra för riket i dess helhet uppgick till 4 477).

Granskning och viss bearbetning av blankettmaterialet skedde fortlöpande allt eftersom blanketterna kom nämnden tillhanda. Det visade sig därvid att blanketterna i inte ringa omfattning ifyllts ofullständigt och/eller utan beaktande av de i blanketten intagna anvisningarna. Det blev därför nödvändigt att inhämta kompletterande upplysningar från åtskilliga uppgiftslämnare. Detta kompletteringsarbete kunde dock endast ta sikte på att undanröja de mest väsentliga bristerna. Vid den slutliga bearbetningen har — genom vissa justeringar i fråga om de lämnade uppgifterna — kvarstående brister i görligaste mån sökts undanröjas (se härom nedan). Ofullgångenheten i primärmaterialiet är det oaktat ägnat att mana till viss försiktighet när det gäller att dra slutsatser av undersökningsresultatet.

Bearbetningsprinciper, m.m.

1. Sortering

De inkomna blanketterna sorterades fögderivis. I de fall då en pastorsexpedition betjänar församlingar som är belägna inom

olika fögderier skedde insortering på det fögderi i vilket församling(ar) med det högsta invånarantalet ingår. Vid den slutliga sammanställningen har — i fråga om kostnader och antal folkbokföringstimmar — en fördelning på resp. fögderier skett med utgångspunkt från invånarantalet i de berörda församlingarna.

2. Oredovisade pastorsexpeditioner

I fråga om de pastorsexpeditioner beträffande vilka blankett ej avlämnats har i samband med den slutliga sammanställningen av undersökningsresultaten vissa antaganden gjorts om sannolika kostnader, arbetstimmar m.m. Antagandena har skett på grundval av de siffror som redovisats för befolkningsmässigt jämförbara pastorsexpeditioner inom resp. fögderi. Den sammanställning som återfinns i Bil. 1: 2 avser alltså *samtliga* pastorsexpeditioner.

3. Blankettens kostnadssammanställning (Bil. 1: 1 sid. 1)

Rad 2 (Präster). — Till grund för här redovisade belopp ligger den uppskattning av antalet timmar som redovisats för folkbokföringsgöromål (blankettens personalsammanställning, kol. 4). I åtskilliga uppgiftsfall har konstaterats uppenbar disproportion mellan det redovisade antalet timmar och den redovisade lönekostnaden. I de fall inte av särskilda skäl kontakt ansetts böra tas med uppgiftslämnaren och rättelse på det sättet åstadkommit, har lönebeloppet justerats vid bearbetningen. — Ersättning till sådana prästerliga befattningshavare som avlönats via kyrkofonden har i allmänhet ej upptagits i svarsblanketterna. Det timantal (avseende folkbokföringsuppgifter) som redovisats för dylika befattningshavare är relativt obetydligt, varför nämnden ansett sig kunna underlåta att vid den slutliga sammanställningen särskilt beakta ifrågakvarande ersättningar (vilket eljest kunnat ske genom att göra ett tillägg till den redovisade lönekostnaden). — Till den för varje

fögderi på grundval av blankettuppgifterna framräknade lönekostnaden har vid slutsammanställningen gjorts ett tillägg om 20 %, motsvarande den ungefärliga kostnaden för socialavgifter m.m.

Rad 3 (Övriga befattningshavare). — Motsvarande procentuella tillägg (för socialavgifter m.m.) som nyss sagts har gjorts även till den redovisade lönekostnaden för övriga befattningshavare.

Raderna 5—10 (Lokaler). — På grund av bristande specificering i svarsmaterialet har det vid bearbetningen ej gått att vidmakthålla den i blanketten förutsatta uppspaltningen på hyra, uppvärmning samt lyse, vatten och renhållning. — I fråga om pastorsexpeditioner som är inrymda i prästgård har — oaktat den möjlighet till schablonberäkning av hyreskostnaden som anvisats — uppgiftslämnarna i ett stort antal fall underlåtit att ange någon hyreskostnad. Vid bearbetningen har i dessa fall ett uppskattat belopp för hyreskostnad införts (jämförliga pastorsexpeditioner inom fögderiet har därvid tagits till utgångspunkt).

Rad 11 (Övriga kostnader av driftkaraktär). — För åtskilliga pastorsexpeditioner har inget kostnadsbelopp angetts trots att i vart fall telefonkostnader måste finnas för varje pastorsexpedition. Vid bearbetningen har i nu åsyftade fall telefonkostnader införts på grundval av en skälighetsbedömning.

4. Blankettens personalsammanställning (Bil. 1: 1 sid. 2)

Kol. 2 och 6 (Anställningsform m.m.). — Redovisningen av uppgifterna om anställningsform och om huruvida vederbörande befattningshavare var anställd den 31 december 1968 är synnerligen ofullständig i svarsmaterialet. Bearbetning har bl.a. därför skett endast såvitt angår andra befattningshavare än präster. Därvid har frågan om anställnings karaktär av fast och den fasta tjänstens karaktär av hel- eller deltidstjänst bedömts individuellt på grundval av bl.a. den uppgift som lämnats om vederbörandes totala arbetstid under året.

De siffror som — i förekommande fall efter justeringar som angetts under föregående rubrik — framkommit vid undersökningen finns sammanställda i Bil. 1: 2.

Vid bedömandet av siffrorna i tabell-sammanställningen bör beaktas de synpunkter i fråga om bearbetningsprinciper m.m. som ovan redovisats. Till de olika kolumnerna i tabellen är i övrigt att anföra följande.

Kol. 4. — Angivandet av antalet pastors-expeditioner grundar sig på en genomgång av Statistisk matrikel över Svenska kyrkans prästerskap (1969 års utgåva). I de angivna siffrorna ingår de såsom del-, filial- eller distriktsexpeditioner betecknade expeditionerna (tillhopa 31 stycken). I de fall en pastorsexpedition betjänar församlingar, som är belägna inom skilda fögderier, redovisas expeditionen på det fögderi i vilket församling(ar) med det högsta invånarantalet ingår. Beträffande 24 församlingar har av angivna skäl dess pastorsexpedition kommit att redovisas på annat fögderi än det församlingen ingår i. Framhållas bör att de i sammanställningen upptagna siffrorna för kostnader och arbetstimmar är justerade med hänsyn till förekomsten av dylika till två fögderier hänförliga pastorsexpeditioner (jfr ovan).

Kol. 5 och 6. — Se kommentar nedan till kol. 10 och 11.

Kol. 7—9. — Vid bedömandet av siffrornas tillförlitlighet bör särskilt beaktas de svårigheter som kan förutsättas ha föreläggat för uppgiftslämnarna att uppskatta till vilken del de till en pastorsexpedition hänförliga kostnaderna bör anses belöpa på folkbokföringen. Vidare är att uppmärksamma att i det övervägande antalet fall pastorsexpeditionerna är belägna i prästgård eller församlingshus. Hyreskostnaden har i samtliga dessa fall angetts på grundval av en uppskattning (se blanketten, Bil. 1: 1, anvisningarna).

Kol. 10 och 11. — I blanketten gavs anvisning om att såsom högsta årliga totaltimantal för en fast anställd befattningshavare

siffran 2 000 skulle användas och att antalet arbetstimmar för folkbokföringsgöromål skulle anges på grundval av en uppskattning av hur stor del av den totala arbetstiden som åtgått för dylika göromål. I de fall den faktiska totala arbetstiden för en befattningshavare överstigit 2 000 timmar kan som en konsekvens därav timantalet för folkbokföringsgöromål ha angetts lägre än det verkliga. Nämnden är medveten om att för ett betydande antal församlingspräster ett timantal om 2 000 är en för låg siffra. Att — även för prästernas vidkommande — denna siffra valdes, sammanhänger bl.a. med att fråga var om att undersöka en kontorsfunktion, således en från den församlingsvårdande verksamheten artskild arbetsuppgift. Den angivna övre begränsningen av det totala timantalet är, som nyss sagts, ägnad medföra att det redovisade antalet folkbokföringstimmar i vissa fall kan ha kommit att understiga det verkliga. Detta förhållande bör beaktas vid bedömningen av de genom undersökningen framkomna resultaten. Den omständigheten att i svarmaterialet i ett betydande antal fall ett högre totalt timantal än 2 000 angivits för prästernas del och att denna högre siffra kan antas ha tagits till utgångspunkt vid uppskattningen av antalet folkbokföringstimmar är ägnad att minska betydelsen av den berörda felkällan.

Uppskattningen av hur stor del av den totala arbetstiden som belöpt på folkbokföringsgöromål har givetvis varit vanskelig att göra för uppgiftslämnarna. Härtill kommer de svårigheter som kan antas ha varit förenade med att avgränsa dessa göromål mot andra arbetsuppgifter. Bl.a. nämnda omständigheter gör att de resultat som genom undersökningen framkommit om antalet arbetstimmar för folkbokföringsgöromål — och därmed också till dessa göromål hänförliga lönekostnader — måste betraktas som endast approximativa. I synnerhet gäller detta resultaten i vad de avser prästerna.

Kol. 12 och 13. — I motsats till vad som gäller i fråga om kostnader och arbetstimmar har beträffande de pastorsexpeditioner för vilka uppgifter inte inkommit några an-

taganden ej gjorts om den eventuella förekomsten av fast anställda befattningshavare. Det bör anmärkas att endast i något enstaka fall här avsedd pastorsexpedition har ett sådant befolkningsmässigt underlag att biträdespersonal kan antas ha funnits på expeditionen.

Kol. 14. — Årskostnaden per invånare har erhållits genom att summan av beloppen i kol. 5—9 dividerats med folkmängds-siffran i kol. 2.

Kol. 15. — Årslönekostnaden per invånare har erhållits genom att summan av beloppen i kol. 5 och 6 dividerats med folkmängdssiffran i kol. 2.

Kol. 16. — Antal arbetstimmar (för folkbokföringsgöromål) per invånare och år har erhållits genom att summan av antalet arbetstimmar i kol. 10 och 11 dividerats med folkmängdssiffran i kol. 2.

Bilaga 1: 1

CENTRALA FOLKBOKFÖRINGS-
OCH UPPBÖRDSNÄMNDEN

Eventuella förfrågningar göres till konsulent Göte Wallin, Svenska kyrkans församlings- och pastoratsförbund (tel. 08-24 78 85), eller hovrättsassessor Ivan Lindh, Statsdepartementens utredningsavdelning i Malmö (tel. 040-749 50).

PASTORATENS FOLKBOKFÖRINGSKOSTNADER
ÅR 1968

Blanketten ifylles av behörig företrädare för pastoratskyrkorådet (motsvarande) efter samråd med pastor och - i förekommande fall - på grundval av från särskild förvaltningsmyndighet infordrade uppgifter. Blankettens uppgifter avser en "kyrkobokföringsenhet", bestående av en församling (eller ett kyrkobokföringsdistrikt) eller av flera församlingar som betjänas av samma pastorexpedition. Blanketterna avseende samtliga pastorexpeditioner inom pastoratet (motsvarande) insändes - vederbörligen ifyllda - till Statistiska centralbyrån i samma försändelse som blanketten till den kommunala finansstatistiken.

Län	Fögdern
Kommun	Pastorat
Kyrkobokföringsenheten [församlingen(-arnas) e.l. kyrkobokföringsdistriktets namn]	
Särskild kyrklig samfällighet vari församlingen(-arna) ingår	Kyrkobokföringsenhetens folkmängd 31.12.1968
Pastorexpeditionen inrymd i	
☐ prästgård	☐ församlingshus
☐ särskild förvaltningsbyggnad i kyrklig ägo	☐ förhyrda lokaler
Datum	Underskrift
	Telefon
Postadress vid ev. skriftväxling	

A. Kostnads sammanställning för år 1968

Rad nr		Belopp kr
1	Personal	
2	Präster
3	Övriga befattningshavare
4	Inventarier, inköp och underhåll
5	Lokaler	
6	Hyra (kallhyra; exkl. värmekostnad m.m.)	
7	Utgående hyra
8	Uppskattad hyra
9	Uppvärmning
10	Lyse, vatten, renhållning inkl. städning
11	Övriga kostnader av driftkaraktär
		<u>S u m m a</u>
12	Nybyggnad av lokaler, större ombyggnadsarbeten

CFU 2841 I. 69.

Allmänt

Finns flera pastorsexpeditioner inom ett pastorat och kan särredovisning ej ske, redovisas - med angivande av förhållandet - efterfrågade uppgifter på blanketten för en av pastorsexpeditionerna. På blanketten (-erna) för övriga pastorsexpeditioner göres hänvisning till den blankett som innehåller uppgifterna.

I blanketten förutsättes i olika sammanhang att en avgränsning göres av folkbokföringsgöromålen gentemot andra göromål som förekommer på en pastorsexpedition. Som folkbokföringsgöromål räknas inte uppgifter som är att hänföra till församlingsvärd eller förrättningsverksamhet. Registrering av dop, konfirmation och vigsel ävensom hindersprövning i samband med lysning hör till folkbokföringen, däremot inte mottagande (eller diskussion) av i sammanhanget aktuella förrättningsbeställningar. Som folkbokföringsgöromål räknas ej heller utfärdande av dopbevis o. d. eller dopet (eller konfirmationen) uppföljande verksamhet, i form av t. ex. översändande av "ettårsbrev" till föräldrarna.

Uppgiften i blankettens huvud om särskild kyrklig samfällighet ifylles endast om samfälligheten handhar medels- och/eller personalredovisning beträffande folkbokföringen.

Kostnadssammanställning, blankettedel A

Endast under året bokförda kontantposter medräknas (ej budgetreglerings- eller internposter).

Personalkostnader

Raderna 2 och 3: Beloppen hämtas från personalsammanställningen, blankettedel B.

Inventarier

Rad 4: Inventarier för pastorsexpedition vilka anskaffats under året, vare sig de är av driftkaraktär eller upptagits i kapitalbudgeten. Kostnaden för inventarier, som uppenbart ej fyller någon folkbokföringsfunktion, medtages ej. Kyrkoböcker o. d. redovisas på rad 11.

Lokaler, raderna 7-10

Endast kostnader som är hänförliga till lokaler, vilka regelmässigt användes för folkbokföringsarbetet. Har t. ex. kyrkogårdsförvaltningen ett separat rum i anslutning till pastorsexpeditionen reduceras utgående hyra (liksom övriga lokalkostnader) med hänsyn härtill (efter antalet m²). Den omständigheten att pastorsexpeditionen (och kyrkoarkivet) användes även för bl. a. församlingsvärdens föranleder ej reducering.

Hyra

Redovisas enligt ettdera av alternativen "Utgående hyra" eller "Uppskattad hyra". Alternativet "Utgående hyra" användes endast då pastorsexpeditionen är inrymd i förhyrda lokaler. Endast "ren" hyreskostnad upptages.

Uppskattad hyra

Vid uppskattningen bör ortens pris för kontorslokaler läggas till grund. Samråd med den borgerliga kommunens organ torde härvid kunna vara av värde. Förekommer inte någon lokal hyresmarknad anges hyran efter ett schablonbelopp om 40 kr/m².

Övriga kostnader av driftkaraktär

Rad 11: Till den del kostnaderna kan anses hänförliga till folkbokföringen redovisas här övriga kostnader av driftkaraktär. Sålunda upptages bl. a. utgifter för kyrkoböcker, skrivmateriel, övrig kontorsmateriel (ej inventarier som redovisats å rad 4), annonser, tryck, inbindning av handlingar, telefon, kursavgifter och till kurser och studiebe-

sök hänförliga rese- och traktamentsersättningar samt premier för sakförsäkringar.

Nybyggnad av lokaler, större ombyggnadsarbeten

Rad 12: Till kapitalbudgeten hörande utgifter, allt till den del kostnaderna kan anses hänförliga till pastorsexpeditionen (inkl. kyrkoarkivet). Kostnaden för löpande underhåll av lokalerna förutsättes inberäknad i beloppet för uppskattad hyra.

Personalsammanställning, blankettedel B

Kol 1: Med uppdelning på präster och övrig personal redovisas varje person som under året arbetat på pastorsexpeditionen och därvid till inte helt betydelselös del sysslat med folkbokföringsgöromål.

Kol 2: Som fast anställd räknas i detta sammanhang ordinarie, extra ordinarie eller extra befattningshavare med regelbunden, i princip per helår löpande tjänstgöring (på helt eller deltid). Övriga - således personer som tagits i anspråk vid göromålsanhopning eller såsom vikarier vid fast anställds frånvaro på grund av semester, sjukdom etc - räknas som tillfälligt anställda.

Anställningsformen markeras med kryss.

Kol 3: I fråga om fast anställda befattningshavare inkluderas vid angivande av timantalet semester men frånräknas bortovaro på grund av sjukdom eller annan tjänstledighet. För befattningshavare som på heltid tjänstgjort hela året beräknas timantalet till 2.000, varifrån dock drages eventuellt åtnjuten tjänstledighet. Obs. Av undersökningstekniska skäl måste som högsta årliga timantal för en fast anställd befattningshavare siffran 2.000 användas. Att i vissa fall det faktiska timantalet på grund av övertidsarbete må ha varit högre kan således inte beaktas i detta sammanhang. - Beträffande tillfälligt anställd person anges det faktiska timantalet.

Kol 4: Angivandet av timantalet för folkbokföringsarbete sker på grundval av noggrannast möjliga uppskattning av hur stor del av den i kol 3 angivna tiden som avsett folkbokföringsgöromål.

Exempel: För en befattningshavare anges i kol 3 siffran 2.000. 25% av det totala timantalet beräknas ha åtgått till folkbokföringsgöromål, i kol 4 införes $\frac{25}{100}$ av 2.000 = 500 timmar.

Kol 5: Här inräknas lön eller arvode samt kostnader för övertidsättning, o-tillägg, vikariatsersättning och semesterersättning. Arbetsgivaravgifter till ATP, sjuk- och yrkesskadeförsäkringar samt grupplivförsäkring medräknas däremot ej här (kommer att påföras schablonmässigt vid den statistiska bearbetningen). Den till en befattningshavare hänförliga kostnaden proportioneras i förekommande fall efter samma grunder som använts vid uträkningen av antalet arbetstimmar i kol 4.

Exempel: Om i exemplet under kol 4 årskostnaden för befattningshavaren uppgår till 45.000 kronor, införes i kol 5 $\frac{25}{100}$ av 45.000 = 11.250 kronor.

Kol 6: Markering sker med kryss. Antalet Ja-markeringar införes i summeraden. Obs. Kol ifylles endast beträffande fast anställd befattningshavare.

Kol 7: I kolumnen införes de förklarande upplysningar som anses påkallade.

Sammanställning av resultaten från kostnadsundersökningen

Län, fogderi	Kostnader (i 1 000-tal kr)																					
	Folk- mängd I.1.68		Antal förs. I.1.68		Antal pastors- exp.		Löner		Inven- tarier		Lokaler		Övr.		Antal arbetsstimmar		Fast anst. annan pers. I.1.68		Års- löne- kostn. per inv./ inv./ (i kr)		Antal arbets- timmar per inv./ år	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Stockholms	1 418 267	150	127	2 881	6 658	585	1 866	924	106 857	465 774	302	59	9: 11	6: 72	0:40							
Stockholms	767 606	31	37	1 216	3 577	226	1 073	480	45 115	227 306	177	22	8: 80	6: 24	0:35							
Danderyds	45 083	6	5	116	223	16	44	36	4 295	16 502	8	1	9: 65	7: 53	0:46							
Handens	73 066	11	9	202	361	14	96	77	7 407	23 158	14	8	10: 23	7: 70	0:42							
Huddinge	69 994	3	4	91	462	150	178	54	3 465	35 665	19	4	13: 37	7: 91	0:56							
Jakobsbergs	42 202	1	1	25	177	4	44	1	964	18 660	9	3	5: 94	4: 78	0:47							
Lidingö	35 379	1	2	56	164	35	21	18	1 900	12 291	6	1	8: 30	6: 18	0:40							
Nacka	51 392	9	9	132	293	30	54	35	4 709	20 735	11	2	10: 58	8: 26	0:50							
Norräljle	48 303	37	29	421	115	21	62	45	16 405	9 476	6	2	13: 77	11: 11	0:54							
Sollentuna	78 026	22	12	241	260	27	72	42	8 431	20 391	13	5	8: 73	6: 42	0:37							
Solna	95 778	11	9	128	480	19	128	65	4 693	36 569	19	5	8: 57	6: 35	0:43							
Södertälje	67 392	9	6	138	343	10	47	36	5 123	28 050	10	3	8: 54	7: 15	0:49							
Täby	44 046	9	4	115	203	33	47	35	4 350	16 971	10	3	9: 86	7: 24	0:49							
Uppsala	191 868	88	48	864	615	56	301	141	28 571	56 987	32	13	10: 30	7: 71	0:45							
Enköpings	37 927	41	15	222	100	34	69	30	8 094	10 214	5	1	11: 98	8: 48	0:48							
Tierps	35 784	13	13	232	95	12	60	23	8 316	9 574	9	8	11: 79	9: 13	0:50							
Uppsala	118 157	34	20	410	420	10	172	88	12 161	37 199	18	4	9: 32	7: 03	0:42							
Södermanlands	243 529	91	63	991	647	140	278	185	36 140	58 032	32	11	9: 22	6: 73	0:39							
Eskilstuna	89 383	20	14	225	286	92	103	68	8 049	25 469	12	4	8: 66	5: 72	0:38							
Katrineholms	60 931	21	18	362	116	19	64	40	13 475	10 223	5	1	9: 86	7: 84	0:39							
Nyköpings	72 710	37	24	298	185	20	88	61	10 961	17 138	10	3	8: 95	6: 63	0:39							
Strängnäs	20 505	13	7	106	60	9	23	16	3 655	5 202	5	3	10: 40	8: 09	0:43							
Östergötlands	369 847	154	95	1 401	1 109	82	409	275	51 757	94 618	60	21	8: 86	6: 79	0:40							
Linköpings	126 569	52	31	419	350	20	114	88	15 359	30 819	20	10	7: 83	6: 08	0:36							
Mjölby	36 836	31	18	222	81	13	53	29	8 129	6 870	5	2	10: 81	8: 24	0:41							
Motala	47 065	26	14	209	83	3	38	24	7 433	7 110	4	1	7: 60	6: 25	0:31							
Norrköpings	159 377	45	32	551	595	46	204	134	20 836	49 819	31	8	9: 60	7: 19	0:44							

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
<i>Jönköpings</i>	299 419	129	92	1 372	638	81	306	259	50 243	53 967	33	12	8: 87	6: 71	0,35
<i>Eksjö</i>	51 694	18	15	200	116	13	45	53	7 456	10 721	5	1	8: 25	6: 14	0,35
<i>Jönköpings</i>	103 308	24	17	343	229	16	70	62	12 488	18 323	11	2	6: 96	5: 54	0,30
<i>Reifele</i>	31 968	22	11	195	60	13	49	41	7 028	5 044	4	3	11: 22	8: 00	0,37
<i>Tranås</i>	25 312	11	7	124	59	6	27	7	4 500	4 863	3	1	8: 80	7: 24	0,37
<i>Vetlanda</i>	39 927	29	20	248	49	14	53	55	8 927	3 539	3	2	10: 51	7: 46	0,31
<i>Värnamo</i>	47 210	25	18	262	125	19	62	41	9 844	11 477	7	3	10: 78	8: 20	0,45
<i>Kronobergs</i>	167 328	84	69	993	389	126	215	104	35 608	23 856	17	6	10: 92	8: 26	0,36
<i>Ljungby</i>	51 345	27	21	277	91	46	69	39	10 205	7 572	5	2	10: 20	7: 18	0,35
<i>Växjö</i>	115 983	57	48	716	298	80	146	65	25 403	16 284	12	4	11: 26	8: 75	0,36
<i>Kalmar</i>	236 146	107	89	1 348	429	45	270	270	47 930	36 932	29	14	10: —	7: 53	0,36
<i>Borgholms</i>	20 825	34	20	233	10	6	63	83	8 550	1 033	1	—	18: 99	11: 68	0,46
<i>Kalmar</i>	86 128	27	24	365	169	20	95	67	13 143	14 276	13	7	8: 31	6: 20	0,32
<i>Oskarshamn</i>	47 320	11	13	227	89	6	38	43	8 414	7 606	5	3	8: 53	6: 69	0,34
<i>Vimmerby</i>	36 945	16	13	207	56	11	30	28	7 293	5 292	6	3	9: —	7: 13	0,34
<i>Västerviks</i>	44 928	19	19	316	105	2	44	49	10 530	8 725	4	1	11: 48	9: 37	0,43
<i>Gotlands</i>	53 999	92	36	359	70	15	85	41	13 244	5 250	4	2	10: 55	7: 93	0,34
<i>Visby</i>	53 999	92	36	359	70	15	85	41	13 244	5 250	4	2	10: 55	7: 93	0,34
<i>Blekinge</i>	150 897	39	34	576	357	51	156	108	21 799	30 633	20	7	8: 27	6: 19	0,35
<i>Karlsхамns</i>	61 660	13	12	262	116	29	60	40	8 329	9 618	7	4	7: 23	5: 15	0,29
<i>Karlskrona</i>	59 861	17	15	263	154	11	69	57	9 370	12 364	9	3	9: 25	6: 97	0,36
<i>Ronneby</i>	29 376	9	7	111	87	11	27	11	4 100	8 651	4	—	8: 39	6: 73	0,43
<i>Kristianstads</i>	264 695	148	88	1 379	434	69	291	207	48 654	39 837	27	16	8: 99	6: 85	0,33
<i>Hässelholms</i>	60 473	27	16	254	113	23	64	52	8 926	10 320	6	3	8: 38	6: 07	0,32
<i>Klippans</i>	42 485	15	12	211	126	9	50	22	8 153	10 699	6	3	9: 86	7: 94	0,44
<i>Kristianstads</i>	88 408	45	29	443	132	28	91	65	15 237	13 221	10	8	8: 58	6: 50	0,32
<i>Simrishamns</i>	38 205	43	20	303	12	4	53	37	10 767	1 357	2	2	10: 71	8: 25	0,32
<i>Ängelholms</i>	35 124	18	11	168	51	5	33	31	5 571	4 240	3	—	8: 25	6: 25	0,28
<i>Malmöhus</i>	687 910	251	129	2 302	1 968	163	497	396	84 767	178 325	92	32	7: 74	6: 21	0,38
<i>Eslövs</i>	45 016	36	20	321	51	35	57	42	11 508	5 179	3	3	11: 25	8: 28	0,37
<i>Hälsingborgs</i>	127 667	26	19	348	434	52	99	63	12 199	39 104	25	9	7: 80	6: 13	0,40
<i>Landskrona</i>	49 100	26	13	268	113	18	35	40	9 810	10 869	6	1	9: 65	7: 75	0,42

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Lunds	84 008	42	18	338	221	9	78	67	11 980	19 304	13	8	8: 49	6: 65	0:37
Malmö	301 749	48	27	507	1 028	28	139	135	21 260	93 893	38	9	6: 27	5: 28	0:38
Trelleborgs	35 313	31	13	260	68	9	41	22	7 543	5 725	5	1	9: 61	7: 58	0:38
Ystads	45 057	42	19	260	53	12	48	27	10 467	4 251	2	1	8: 89	6: 96	0:33
<i>Hallands</i>															
Falkenbergs	186 025	93	53	944	372	48	194	142	33 374	31 003	19	11	9: 14	7: 07	0:35
Halmstads	30 461	23	11	165	48	4	39	27	5 605	3 440	2	1	9: 31	6: 99	0:30
Kungälv	92 245	34	22	378	243	21	92	68	13 244	19 609	12	6	8: 70	6: 73	0:36
Kungsbacka	28 513	15	8	187	22	9	28	21	6 785	2 843	2	2	9: 38	7: 36	0:34
Varbergs	34 806	21	12	214	59	14	35	26	7 740	5 111	3	2	9: 99	7: 85	0:37
<i>G-borgs o.</i>															
Bohus	684 626	113	93	1 896	2 253	139	669	312	71 300	182 955	106	29	7: 70	6: 06	0:37
Göteborgs	484 671	32	35	940	1 857	71	455	178	35 238	147 747	86	20	7: 24	5: 77	0:38
Kungälv	41 609	21	13	219	103	24	59	37	8 573	8 372	6	3	10: 63	7: 74	0:41
Munkedals	33 224	19	15	213	35	5	29	34	7 154	3 481	1	1	9: 50	7: 46	0:32
Mölnåls	44 419	5	4	90	142	13	52	24	3 309	12 199	6	1	7: 23	5: 23	0:35
Strömstads	20 921	13	12	156	10	8	34	15	6 514	911	1	1	10: 61	7: 91	0:36
Uddevalla	59 782	23	14	278	106	18	40	24	10 512	10 245	6	3	7: 81	6: 43	0:35
<i>Älvsborgs</i>															
Äle-Vättle	391 569	214	110	1 717	834	80	411	252	61 817	79 297	51	21	8: 41	6: 52	0:36
Alingsås	34 776	9	8	193	47	10	34	58	6 786	4 061	3	2	9: 84	6: 90	0:31
Borås	39 733	42	13	205	69	3	64	23	6 933	6 444	4	2	9: 16	6: 89	0:35
Kinna	107 800	21	13	209	274	13	86	46	7 797	27 989	16	6	5: 84	4: 49	0:33
Trollhättans	40 204	36	17	276	68	20	39	30	10 082	5 716	6	3	10: 79	8: 55	0:39
Ulricehamns	54 392	16	10	141	171	9	26	18	5 255	17 398	9	2	6: 71	5: 74	0:42
Vänersborgs	34 043	45	16	239	57	9	48	18	8 450	5 016	3	2	10: 89	8: 70	0:39
Åmåls	49 260	25	18	283	106	4	56	31	10 140	8 766	7	2	9: 75	7: 89	0:38
	31 361	20	15	171	42	12	58	28	6 374	3 907	3	2	9: 91	6: 78	0:33
<i>Skaraborgs</i>															
Falköpings	253 863	263	102	1 404	525	140	295	205	51 346	45 422	27	12	10: 12	7: 60	0:38
Lidköpings	32 011	48	15	215	70	15	37	24	8 157	6 030	5	4	11: 28	8: 91	0:44
Mariestads	51 716	64	23	340	75	18	59	49	12 546	6 147	4	1	10: 45	8: 02	0:36
Skara	40 122	33	14	170	86	16	63	23	6 367	7 668	4	2	8: 92	6: 38	0:35
Skövde	60 052	50	21	316	66	62	49	46	11 504	5 453	3	1	13: 45	9: 54	0:42
Tidaholms	60 325	34	13	212	148	24	55	39	7 501	13 500	7	2	7: 92	5: 97	0:34
	29 637	34	16	151	80	5	32	24	5 271	6 624	4	2	9: 87	7: 80	0:40

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
<i>Värmlands</i>	286 665	95	85	1 214	689	95	345	189	44 259	57 410	35	18	8: 83	6: 64	0,35
Arvika	38 146	15	11	186	66	15	29	24	6 450	5 749	6	5	8: 40	6: 59	0,31
Filipstads	22 656	10	10	121	51	6	29	10	4 262	3 720	3	1	9: 57	7: 58	0,34
Hagfors	27 424	9	9	175	77	13	37	22	6 480	6 364	3	1	11: 84	9: 20	0,46
Karlstads	108 020	21	19	271	328	45	113	63	9 966	27 462	13	7	7: 59	5: 54	0,34
Kristinehamns	28 347	6	6	105	81	—	52	14	3 980	6 252	4	2	8: 87	6: 54	0,36
Sunne	31 540	12	12	155	47	4	40	26	5 860	3 975	4	1	8: 64	6: 41	0,31
Säffle	30 532	22	18	201	39	12	45	30	7 261	3 888	2	1	10: 71	7: 89	0,36
<i>Örebro</i>	272 704	63	54	990	831	54	212	178	35 168	68 664	42	16	8: 36	6: 68	0,38
Hallsbergs	57 026	17	17	363	125	4	46	67	12 152	9 738	6	3	10: 58	8: 54	0,38
Karlskoga	50 030	3	3	79	140	5	36	13	2 907	12 684	7	1	5: 44	4: 36	0,31
Lindesbergs	54 108	14	14	239	193	9	50	47	8 721	15 895	13	6	9: 94	7: 99	0,45
Örebro	111 540	29	20	309	373	36	80	51	11 388	30 347	16	6	7: 60	6: 11	0,37
<i>Västmanlands</i>	255 264	67	50	830	790	77	262	181	30 409	73 865	43	18	8: 38	6: 35	0,41
Fagersta	29 300	7	7	151	80	14	29	23	5 220	7 138	4	2	10: 14	7: 85	0,42
Köppings	49 918	13	8	162	115	17	33	33	5 510	9 768	7	3	7: 18	5: 53	0,30
Sala	33 730	15	14	189	82	15	40	30	6 644	7 874	7	5	10: 54	8: 01	0,43
Västerås	142 316	32	21	328	513	31	160	95	13 035	49 085	25	8	7: 92	5: 91	0,43
<i>Kopparbergs</i>	281 100	55	62	1 249	692	36	208	220	43 451	57 290	37	17	8: 56	6: 91	0,36
Avesta	46 829	7	10	219	88	5	40	24	7 402	6 940	4	2	8: —	6: 55	0,30
Borlänge	69 838	12	14	288	160	6	39	34	9 491	13 375	11	6	7: 53	6: 40	0,32
Falu	7 837	17	16	345	188	13	56	68	12 603	15 608	9	4	9: 88	7: 85	0,41
Ludvika	47 616	7	7	166	154	6	34	36	5 921	12 002	8	4	8: 32	6: 70	0,37
Mora	48 980	12	15	231	102	6	39	58	8 034	9 365	5	1	8: 90	6: 80	0,35
<i>Gävleborgs</i>	294 977	59	64	1 033	863	86	301	204	36 012	72 342	47	19	8: 43	6: 43	0,37
Bollnäs	41 780	9	10	131	134	12	54	45	4 536	11 558	9	4	9: 03	6: 34	0,38
Gävle	83 576	6	6	161	329	8	86	40	6 057	26 533	16	6	7: 48	5: 98	0,38
Hudiksvalls	47 524	18	16	265	95	20	48	48	8 709	8 484	7	4	10: —	7: 57	0,36
Ljusdals	23 980	7	7	117	67	14	23	17	3 980	4 186	4	1	9: 97	7: 64	0,34
Sandvikens	65 618	10	12	174	176	23	54	35	6 305	16 269	7	1	7: 04	5: 33	0,34
Söderhamns	32 499	9	10	185	62	9	36	19	6 425	5 312	4	3	9: 59	7: 61	0,36
<i>Västernorrlands</i>	277 583	67	66	1 242	780	112	331	231	42 921	63 636	34	12	9: 71	7: 28	0,39
Härnösands	27 107	7	6	111	66	6	32	17	3 340	5 321	3	1	8: 53	6: 55	0,32
Kramfors	30 429	11	11	150	98	16	38	27	5 432	7 191	3	—	10: 82	8: 15	0,41
Sollefteå	36 383	17	16	227	74	22	90	38	7 910	6 469	5	4	12: 40	8: 28	0,39

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Sundsvalls Ornsköldsviks	122 499 61 165	20 12	20 13	487 267	371 171	31 37	115 56	104 45	17 293 8 946	29 752 14 903	15 8	4 3	9: 03 9: 41	6: 99 7: 16	0,38 0,38
Jämtlands Jämtlands N:a Jämtlands S:a Östersunds	129 275 41 272 43 542 44 461	62 23 30 9	56 22 27 7	722 293 343 86	295 97 61 137	22 7 7 8	143 56 53 34	125 50 46 29	25 976 9 990 12 538 3 448	26 971 7 658 6 874 12 439	18 6 7 5	13 5 7 1	10: 11 12: 16 11: 73 6: 84	7: 87 9: 43 9: 26 5: 24	0,41 0,43 0,44 0,36
Västerbottens Lycksele Skellefteå Umeå Vilhelmina	235 230 29 433 83 840 102 116 19 841	42 7 14 16 5	52 8 15 21 8	935 155 297 362 121	600 100 219 229 52	74 6 33 28 7	196 33 89 53 21	238 34 101 80 23	32 439 5 600 9 964 12 942 3 933	52 485 8 205 20 517 19 018 4 745	39 6 14 16 3	19 3 7 7 2	8: 69 11: 15 8: 81 7: 36 11: 21	6: 53 8: 65 6: 14 5: 78 8: 67	0,36 0,46 0,36 0,31 0,43
Norrbottnens Arvidsjäurs Bodens Gällivare Haparanda Kalix Kiruna Luleå Piteå	260 918 13 903 37 178 26 625 30 118 25 554 30 373 55 651 41 516	37 2 6 4 10 3 3 4 5	46 4 7 6 12 4 4 4 6	938 59 165 101 237 85 62 95 134	1 140 26 158 135 103 105 109 348 156	110 8 9 3 17 8 7 23 35	309 14 45 41 47 28 19 66 49	288 6 69 25 51 13 41 51 32	31 509 1 958 5 474 3 195 7 900 3 529 2 005 3 156 4 292	85 356 1 850 10 111 9 420 9 195 8 023 8 814 27 237 10 706	49 1 8 6 8 3 3 12 8	18 1 4 1 6 3 1 1 3	10: 67 8: 11 11: 99 11: 45 15: 08 9: 32 7: 84 10: 46 9: 78	7: 96 6: 08 8: 67 8: 87 11: 27 7: 40 5: 62 7: 97 6: 96	0,45 0,27 0,41 0,47 0,56 0,45 0,35 0,55 0,36
Hela riket	7 893 704	2 563	1 763	29 580	23 978	2 486	8 550	5 675	1 065 551	1 940 907	1 195	416	8: 90	6: 79	0,38

Bilaga 2

Personalbehovet hos lokal skattemyndighet

Fögderi	Folkmängd 1/1 -68	Antal nya be- fattnings- havare	Fögderi	Folkmängd 1/1 -68	Antal nya be- fattnings- havare
Stockholms	767 606	46	Vimmerby	36 945	5
Danderyds	45 083	8	Västerviks	44 928	6
Handens	73 066	12	Visby	53 999	7
Huddinge	69 994	12	Karlshamns	61 660	9
Jakobsbergs	42 202	7	Karlskrona	59 861	8
Lidingö	35 379	6	Ronneby	29 376	4
Nacka	51 392	9	Hässleholms	60 473	9
Norrtälje	48 303	8	Klippans	42 485	6
Sollentuna	78 026	13	Kristianstads	88 408	13
Solna	95 778	16	Simrishamns	38 205	5
Södertälje	67 392	12	Ängelholms	35 124	5
Täby	44 046	7	Eslövs	45 016	6
Enköpings	37 927	5	Hälsingborgs	127 667	20
Tierps	35 784	5	Landskrona	49 100	8
Uppsala	118 157	19	Lunds	84 008	14
Eskilstuna	89 383	13	Malmö	301 749	50
Katrineholms	60 931	9	Trelleborgs	35 313	5
Nyköpings	72 710	10	Ystads	45 057	6
Strängnäs	20 505	3	Falkenbergs	30 461	4
Linköpings	126 569	18	Halmstads	92 245	13
Mjölby	36 836	5	Kungsbacka	28 513	4
Motala	47 065	7	Varbergs	34 806	5
Norrköpings	159 377	25	Göteborgs	484 671	37
Eksjö	51 694	7	Kungälv	41 609	7
Jönköpings	103 308	14	Munkedals	33 224	5
Reftele	31 968	4	Mölnåls	44 419	7
Tranås	25 312	3	Strömstads	20 921	3
Vetlanda	39 927	5	Uddevalla	59 782	9
Värnamo	47 210	6	Ale-Vättle	34 776	5
Ljungby	51 345	7	Alingsås	39 733	5
Växjö	115 983	16	Borås	107 800	16
Borgholms	20 825	3	Kinna	40 204	5
Kalmar	86 128	12	Trollhättans	54 392	8
Oskarshamns	47 320	7			

Fögderi	Folkmängd 1/1 -68	Antal nya be- fattnings- havare	Fögderi	Folkmängd 1/1 -68	Antal nya be- fattnings- havare
Ulricehamns	34 043	5	Kalix	25 554	4
Vänersborgs	49 260	7	Kiruna	30 373	5
Åmåls	31 361	4	Luleå	55 651	9
			Piteå	41 516	6
Falköpings	32 011	4	Summa hela riket	1 057	
Lidköpings	51 716	7			
Mariestads	40 122	5			
Skara	40 052	5			
Skövde	60 325	8			
Tidaholms	29 637	4			
Arvika	38 146	5			
Filipstads	22 656	3			
Hagfors	27 424	4			
Karlstads	108 020	15			
Kristinehamns	28 347	4			
Sunne	31 540	4			
Säffle	30 532	4			
Hallsbergs	57 026	8			
Karlskoga	50 030	7			
Lindesbergs	54 108	8			
Örebro	111 540	17			
Fagersta	29 300	4			
Köpings	49 918	7			
Sala	33 730	5			
Västerås	142 316	23			
Avesta	46 829	7			
Borlänge	69 838	10			
Falu	67 837	10			
Ludvika	47 616	7			
Mora	48 980	7			
Bollnäs	41 780	6			
Gävle	83 576	12			
Hudiksvalls	47 524	7			
Ljusdals	23 980	3			
Sandvikens	65 618	9			
Söderhamns	32 499	4			
Härnösands	27 107	4			
Kramfors	30 429	4			
Sollefteå	36 383	5			
Sundsvalls	122 499	18			
Örnsköldsviks	61 165	9			
Jämtlands N:a	41 272	5			
Jämtlands S:a	43 542	5			
Östersunds	44 461	5			
Lycksele	29 433	5			
Skellefteå	83 840	12			
Umeå	102 116	15			
Vilhelmina	19 841	3			
Arvidsjaur	13 903	2			
Bodens	37 178	5			
Gällivare	26 625	4			
Haparanda	30 118	5			

Bilaga 3 Vissa datatekniska frågor

I bilagan, som grundar sig på en redogörelse som utarbetats av byrådirektören Åke Bolin i Malmö, belyses vissa av de problem av datateknisk natur som aktualiseras vid en omläggning av folkbokföringen enligt de riktlinjer som uppdragits i betänkandet.

1. Registerområdet (se betänkandet 7.1)

Nämnden föreslår att kommunen, icke såsom nu församlingen, skall vara det primära registerområdet i den löpande folkbokföringen hos lokal skattemyndighet. Tillämplig församling måste dock anges med hänsyn till den kyrka-statrelation varifrån nämnden utgår. I allmänhet bestäms församlingen av vederbörandes folkbokföringsfastighet. I fråga om dem som i viss kommun folkbokförts under rubrik föreslås som princip att de skall hänföras till en viss, enligt anvisningar från riksskatteverket bestämd församling inom kommunen.

Länsstyrelsen för register på magnetband (det s.k. fastighetsbandet) över länets fastigheter och lokal skattemyndighet för kortregister (fastighetsavregister) över fastigheterna inom fögderiet. I registren medtas också för beskattningsändamål byggnader på ofri grund och för folkbokföringsändamål rubrikerna »på församlingen skrivna» och »utan känt hemvist».

Varje fastighet i de av folkbokföringsmyndigheterna förda fastighetsregistren har ett identitetsnummer. Detta består av kod-siffror för län, kommun och församling samt fastighetsnummer. Koderna för län, kommun och församling fastställs av SCB

medan lokal skattemyndighet fastställer fastighetsnummer. Detta nummer är ett löpnummer för fastigheten inom den församling den tillhör. Efter fastighetsnummer kan fastigheterna inom församling redovisas i huvudsak i ordning efter fastigheternas officiella beteckningar.

Inom varje församling används fastighetsnumren 99 980 och 99 990 för dem som är kyrkobokförda under rubrik »på församlingen skrivna» resp. under rubrik »utan känt hemvist».

Att i den lokala registreringen kommun väljs som primärt registerområde i stället för församling inverkar inte på länsstyrelsens ADB-system, eftersom en registrering av församlingstillhörighet måste bibehållas inom systemet i samma utsträckning som f.n.

Ett sammanförande av samtliga rubrikfall inom en kommun till en viss församling inom kommunen har inga nackdelar från ADB-teknisk synpunkt. Från sådan synpunkt möter ej heller svårigheter om det skulle visa sig lämpligt att t.ex. under en övergångstid redovisa rubrikfall i mer än en församling inom en kommun.

2. Inflyttnings- och utflyttningslängder (se betänkandet 7.3.3)

Nämnden föreslår att personer som flyttat till eller från ett fögderi skall intas i alfabetiskt uppställda förteckningar som upprättas av vederbörande datakontor.

Underlag för framställning av de föreslagna inflyttnings- och utflyttningslängder-

na kan erhållas genom bearbetning av personbandets aviseringsband varje vecka. In- och utflyttningar med undantag av flyttningar inom fögderiet registreras därvid på ett särskilt magnetband i vilket intas den flyttandes namn och personnummer samt koder för lokal skattemyndighet, kommun och församling. Detta band utgör underlag för framställning efter årets slut av inflyttnings- och utflyttningsslängder. Det är möjligt att, om så bedöms lämpligt, uppdelat längderna för ett fögderi på kommuner och församlingar.

Antalet flyttningar mellan fögderier under ett år kan antas uppgå till omkring 400 000. Från en sådan utgångspunkt kan de årliga kostnaderna för längderna beräknas till cirka 50 000 kronor. Härtill kommer en engångskostnad om cirka 10 000 kronor för programmeringsarbeten.

Skulle — såsom nämnden förutsatt — den summariska befolkningsstatistiken helt grundas på uppgifter från datakontoren kan, på grund av de samordningsmöjligheter som då uppkommer, den ovan angivna årskostnaden förutses bli åtskilligt lägre.

3. Personaviregister (se betänkandet 7.3.3)

Den föreslagna omläggningen förutsätter att de lokala skattemyndigheterna i de tre storstadslänen får kompletta personaviregister från det årsskifte omläggningen sker.

Registren kan framställas med länsstyrelsens personband som underlag. Kostnaderna kan beräknas uppgå till knappt 200 000 kronor.

4. Aviseringen till pastorsämbetena (se betänkandet 8.1)

Nämndens förslag i fråga om församlingsregistreringen innebär att den civila folkbokföringen, genom en fortlöpande avisering från datakontoren, skall tillhandahålla pastorsämbetena flertalet av de uppgifter som behövs för aktualiseringen inom församlingsregistreringen.

Vid en avisering av den art som ifrågasatts kan nuvarande ADB-program och rutiner tillämpas oförändrade. Om vissa registerändringar ej skall utlösa avisering till pastorsämbetena, är erforderliga programändringar mycket enkla att genomföra.

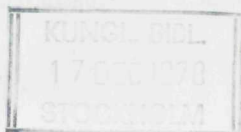
Skulle aviseringen till pastorsämbetena komma att få samma omfattning som i nuläget kan de årliga kostnaderna för den samma beräknas uppgå till något över 300 000 kronor. Till utgångspunkt för beräkningarna har tagits vissa statistiska uppgifter från datakontoret i Malmöhus län, vilka uppräknats till riksnivå. En viss osäkerhet vidlåder alltså beräkningarna.

5. Församlingsbok i Stockholm (se betänkandet 8.2)

Nämndens förslag om församlingsregistreringens ordnande innebär att även församlingarna i Stockholm skall föra församlingsbok.

Inom ADB-systemet för folkbokföring och uppörd föreligger redan nu möjlighet för pastorsämbete att efter beställning erhålla en maskinellt utskriven församlingsbok i lösblad med uppgifter om samtliga registrerade och inom församlingen kyrkobokförda personer. För varje familj eller ensamstående person upprättas ett blad eller, när antalet familjemedlemmar kräver det, ett blad jämte fortsättningsblad. Överst på varje blad utskrivs fastighetsbeckning. Utskriften innehåller vidare för varje person uppgifter om personnummer, namn, yrke, medborgarskap, bostadsadress, postnummer, postanstalt, dag för ändrat civilstånd, födelseort, omyndighet och, när personen ej tillhör svenska kyrkan, uppgift därom. Bladen kompletteras av pastorsämbetet med uppgifter om bl.a. dop och konfirmation.

Enligt gällande taxa skulle kostnaderna för en utskrift av blad till församlingsbok för församlingarna i Stockholm uppgå till mindre än 50 000 kronor. Till detta kommer kostnaderna för den manuella kompletteringen.

Nordisk udredningsserie (Nu) 1970

Kronologisk förteckning

1. Samordnad utbyggnadsplanering inom Nordel.
2. Uddannelses- og forskningspørgsmål.
3. Prøveløsladelse.
4. La coopération internordique en matières économiques et culturelles.
5. Nordisk gränsregion, miljövård och urbanisering.
6. Konsumentundervisning i skolen.
7. Merking av brann- og helsefarlige stoffer.
8. Nordisk trafiksäkerhetskonferens i Stockholm 20–21 april 1970.
9. Innstilling om harmonisering av skoleordningene i de nordiske land.
10. Vägtrafikregler.
11. Narkotikaforskning.

Statens offentliga utredningar 1970

Systematisk förteckning

Justitiedepartementet

Grundlagberedningen. 1. Riksdagsgrupperna • Regeringsbildningen. [16] 2. Ersättare för riksdagsledamöterna. [17] 3. Allmänna val på våren? [27]
Svensk FN-lag. [19]
Militära straff och disciplinmedel. [31]
Polisen i samhället. [32]
Hemförsäljning. [35]
Revision av vattenlagen. [40]
Gruvrättslig speciallagstiftning. [45]
Skydd mot avlyssning. [47]
Svensk författningssamling. [48]
Trafiknykterhetsbrott. [61]
Förmynderskap. [67]
Ändringar i kommissionslagen. [69]

Försvarsdepartementet

Värnpliktstjänstgöringens civila meritvärde. [12]
Forskning för försvarssektorn. [54]
Utbildning m.m. av värnpliktiga i specialtjänst. [65]

Socialdepartementet

Livsmedelsstadgekommittén. 1. Ny livsmedelsstadga m.m. Del. I. Förslag och motiv. [6] 2. Ny livsmedelsstadga m.m. Del. II. Bilagor. [7]
Folkvandvårdens utbyggande och reglering. [11]
Yrkesskadeförsäkringens finansiering. [49]
Ersättning vid vissa sjukvårdande åtgärder och sjukresor. [56]
Bättre socialtjänst för handikappade. [64]

Kommunikationsdepartementet

Snöskotern — fordonet och föraren. [9]
Körkort och körkortsregistrering. [26]

Finansdepartementet

Upphandling av byggnader. Del 2. Administrationen. [18]
Understödsföreningar. [23]
Aspirationer, möjligheter och skattemorale. [25]
Tjänstgöringsbetyg. [28]
Decentralisering av statlig verksamhet. [29]
Stordriftsfördelar inom industriproduktionen. [30]
Kilometerbeskattning. [36]
Översyn av vissa punktskatter. [37]
Förtroelig företagsinformation och börshandel. [38]
Utbetalning av kommunalskatt. [62]

Utbildningsdepartementet

Om stat och kyrka. [2]
Yrkesutbildningsberedningen. 1. Reformerad läraryrkesutbildning. [4] 2. Yrkesteknisk högskoleutbildning. [8] 3. Viss medicinsk och farmaceutisk yrkesutbildning. [50] 4. Yrkesutbildning och arbetsliv. [58]
Fria läromedel. [10]

Kompetensutredningen V. Behörighet • Meritvärdering • Studieprognos. Specialundersökningar av kompetensfrågor. [20] VI:1 Vågar till högre utbildning. Behörighet och urval. [21] VI:2 Vågar till högre utbildning. Organisation och information. [55]
Pedagogisk utbildning och forskning. [22]
Sexualkunskapen på grundskolans låg- och mellanstadier. [39]
Språkundervisning bland finländska barn och ungdomar i Sverige. [44]
Högskolor för konstnärlig utbildning. [66]
Folkbokföringsorganisationen m.m. [70]

Jordbruksdepartementet

Statligt stöd till fiskehamnar. [5]
Distriktsveterinärernas tjänstgöringsförhållanden, m.m.. [53]

Handelsdepartementet

Rationell bensinhandel. [24]
Om lotterier. [52]
Svensk krigsmaterielexport. [63]

Inrikesdepartementet

Expertgruppen för regional utredningsverksamhet (ERU) 1. Balanserad regional utveckling. [3] 2. Urbaniseringen i Sverige. Bilagedel I till Balanserad regional utveckling. [14] 3. Regionalekonomisk utveckling. Bilagedel II till Balanserad regional utveckling. [15]
Medal för styrning av byggnadsverksamheten. [33]
Svenska folkets inkomster. [34]
Ungdom — Bostad. [43]
Den äldre arbetskraften inom byggnadsindustrin. [46]
Boendeservice 2. [68]

Civildepartementet

Barns utemiljö. [1]

Industridepartementet

Sveriges energiförsörjning. Energipolitik och organisation. [13]
Samarbetsutredningen. 1. Företag och Samhälle. Del. 1. Förslag med motiv samt bilagor. [41] 2. Företag och samhälle. Del. 2. Hearings med företrädare för samhällsorgan, företag, löntagarorganisationer, politiska partier m. fl. [42]
Mellansvensk gruvindustri. [51]
Olja i rör. [57]
TEKO-utredningen. 1. TEKO-industrierna inför 70-talet. Del I. Analys, slutsatser, förslag. [59] 2. TEKO-industrierna inför 70-talet. Del II. Bilagor. [60]